

IISALMI

By
Iisalmi
EMME ODOTA IHMEITÄ.
TEEMME NIITÄ.

Suomen ihmeellisin kaupunki

TILINPÄÄTÖS

2023

iisalmi.fi

1	Toimintakertomus.....	3
1.1	Kaupunginjohtajan katsaus.....	3
1.2	Hallinto	5
1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.4	Kaupunkistrategia	14
1.5	Hyvinvointialueuudistus ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkaminen.....	17
1.6	Talous.....	18
1.7	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	19
1.8	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	30
1.9	Henkilöstö	33
1.10	Ympäristötekijät.....	34
1.11	Muut ei-taloudelliset asiat	35
1.12	Arvio tulevasta kehityksestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	35
1.13	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	39
1.14	lisalmi-konsernin toiminta ja talous	41
1.15	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	43
1.16	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	44
1.17	Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.....	48
2	Talousarvion toteutuminen	49
2.1	Keskusvaalilautakunta	50
2.2	Tarkastuslautakunta.....	51
2.3	Kaupunginhallitus.....	53
2.4	Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	78
2.5	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta.....	81
2.6	Tekninen lautakunta	95
2.7	Ylä-Savon jätehuoltolautakunta.....	106
2.8	Ylä-Savon Ympäristölautakunta	108
2.9	Investointiosan toteutumisvertailu.....	116
2.10	Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta).....	118
2.11	Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta).....	119
2.12	Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	120
2.13	Käyttötalousosan toteutumisvertailu.....	122
3	Tilinpäätöslaskelmat	125
3.1	Kaupungin laskelmat.....	125
3.2	Konsernilaskelmat	128
3.3	Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat.....	131
4	Tilinpäätöksen liitetiedot	134
4.1	Tuloslaskelman liitetiedot.....	136
4.2	Tasetta koskevat liitetiedot.....	137
4.3	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	141
4.4	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot.....	143

4.5	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	144
4.6	Konsernituloslaskelman liitetiedot.....	146
4.7	Konsernitaseen liitetiedot.....	146
5	Eriytetyt tilinpäätökset (vesiliikelaitos) ja muut eriytetyt laskelmat	149
5.1.	Tilinpäätöksen sisältö.....	150
5.2.	Toimintakertomus.....	151
5.3.	Talousarvion toteutuminen	160
5.4.	Tilinpäätöslaskelmat	170
5.5.	Tilinpäätöksen liitetiedot	173
5.6.	Organisaatio	179
5.7.	Tilinpäätöksen allekirjoitus ja merkinnät	180
5.8.	Muut eriytetyt laskelmat	181
6	Tilinpäätöksen allekirjoitus	182
7	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	183
	Käytetyt kirjanpitokirjat 2023.....	183

1 Toimintakertomus

1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

lisalmen kaupungin talous on jatkanut vahvalla pohjalla. Vuoden 2023 tilinpäätös on 5,6 M€ ylijäämäinen. Tämä oli jo 11. peräkkäinen vuosi, jolloin ylijäämää on kertynyt. Vuoden 2023 vuosikate 15,0 M€ kattaa poistot (9,9 M€) 151 prosenttisesti.

Kaupungin lainamäärä kasvoi 21,3 M€ ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 4 220 €. Kaupungin investointitaso vuonna 2023 oli historiallisen suuri 57,8 M€ (sis. vesiliikelaitoksen, brutto), johtuen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistamien kiinteistöjen lunastamisesta.

Merkittävimpiä uusinvestointeja olivat uuden uimahallin Saukon, lastenkoti Taskukellon ja Mansikkaniemen koulun valmistuminen. Saukko uimahalli on kaupungin lähihistorian suurin yksittäinen investointi. Maankäytön kehittämisen puolelta keskeisiä kaavatöitä olivat strategisen yleiskaavan jatkovalmistelu ja Peltosalmen teollisuusalueen asemakaava.

Vuoden 2023 aikana saatettiin loppuun Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkaminen. Soten purkamista valmisteltaessa omistajakunnat päättivät, että ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto järjestetään vuoden 2023 alusta vastuukuntamallilla siten, että vastuukuntana toimii lisalmen kaupunki. Kaupungin organisaatioon perustettiin Ylä-Savon ympäristölautakunta. Toisena merkittävän toiminnallisena muutoksena tapahtui koko maakunnan lomituspalvelujen siirtyminen kaupungin vastuulle. Molemmat muutokset huomioon ottaen kaupungin työntekijämäärä kasvoi noin 160 henkilöllä.

Työllisyyden hoito siirtyy kokonaan kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta lukien. Ylä-Savon työllisyysalue muodostuu lisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän alueille. Muodostettavalla työllisyysalueella pyritään parantamaan palveluita kuntalaisten ja alueen työnantajien tarpeiden mukaiseksi. Kaupungin työikäisistä oli ennakkotiedon mukaan keskimäärin v. 2023 työttömänä 12,0 %. lisalmen työttömyys on sekä ammatti- että ikärakennesyistä miehiin painottuvaa. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on koronapandemian seurauksena lisääntynyt.

Toisaalta osaavan työvoiman saatavuudessa on edelleen haasteita. Tilanteen korjaaminen edellyttää joustavia ja räätälöityjä koulutuspolkuja nykyiselle työvoimareserville, osaajien rekrytointia lähimaakunnista ja lisäksi ammattitaitoisen työvoiman hankkimista ulkomailta. *By lisalmi*-brändityön ja hankkeiden avulla kehitetään kaupungin tunnettavuutta ja vetovoimaa yhdessä yritysten ja oppilaitosten kanssa.

lissalmessa syntyi viime vuonna 120 lasta eli syntyvyys aleni vuosien 2019–2022 tasosta noin 30 lapsella. Syntyvyyden ja kuolleisuuden välinen erotus on selittävä tekijä kaupungin väestön vähenemisessä. Viime vuonna lisalmen väestö väheni 194 henkilöä. Kaupungin asukasluku oli viime vuoden lopussa 20 607 asukasta. Kokonaisuutena Ylä-Savon seutu menetti viime vuonna 580 asukasta ja sen väestömäärä oli vuoden lopussa 50 185. Väestökehitys oli vähenevää Kuopiota ja Siilinjärveä lukuun ottamatta lähes kaikissa maakunnan kunnissa.

Iisalmen kaupunkistrategian vision mukaisesti haluamme olla vuonna 2030 houkuttelevin seutukaupunki. Tavoitteeseen pääseminen tarkoittaa aktiivista elinkeinopolitiikkaa ja uusia työpaikkoja. Kaupungin työpaikkaomavaraisuus on kasvanut 110 %:n tasolle. Iisalmi ja Vieremä muodostavat Ylä-Savoon vahvan työssäkäyntialueen. Uusien työmahdollisuuksien lisäksi tarvitsemme pehmeitä vetovoimatekijöitä eli toimintaa ja tapahtumia, jotka tuottavat iloa, yhteisöllisyyttä ja elämyksiä. Tässä monipuoliset harrastusmahdollisuutemme, kulttuuritoiminnan laaja kirjo ja eri vuodenaikoihin sijoittuvat tapahtumamme ovat avainasemassa.

Vuoden 2023 positiivisen tuloksen ja 11. perättäisen ylijäämäisen vuoden avittamina meillä on hyvät edellytykset jatkaa päämäärätietoista kehittämistyötä. Kaupungin käyttötalouden pitäminen vakaana sekä pito- ja vetovoiman vahvistaminen ovat valtuustokauden keskeisiä tavoitteita.

Kiitos kaupungin henkilöstölle hyvin tehdystä työstä ja päätöksentekijöille hyvistä päätöksistä Iisalmen parhaaksi vuonna 2023!

Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

Kaupunginvaltuusto

Valtuutettuja	43
Puheenjohtaja	Kati Åhman
I Varapuheenjohtaja	Jukka Pietikäinen
II Varapuheenjohtaja	Kyösti Kauppinen 30.6.2023 saakka, Jukka Ryhänen 1.7.2023 alkaen
Kaupunginvaltuuston paikkajakauma	
Keskusta	14
SDP	7
Vasemmistoliitto	4
Kokoomus	7
Vihreät	3
Perussuomalaiset	6
Kristillisdemokraatit	2
Kaupunginhallitus	
Jäseniä	11
Puheenjohtaja	Juho Pulkka
I Varapuheenjohtaja	Kari Riihola
II Varapuheenjohtaja	Kirsti Puurunen
Kaupunginjohtaja	Jarmo Ronkainen
Toimialat ja johtajat	
Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala	Jarmo Ronkainen
Sivistys ja hyvinvointi -toimiala	Kirsi-Tiina Ikonen
Tekninen -toimiala	Kari Nissinen

Tilivelvollisten määrittely:

Toimielin	Vastuualue	Tilivelvolliset
Keskusvaalilautakunta	Vaalit	Keskusvaalilautakunnan jäsenet Hallintojohtaja
Tarkastuslautakunta Kaupunginhallitus	Tilintarkastus Elinvoimapalvelut Hallintopalvelut Talous- ja henkilöstöpalvelut Lomituspalvelut	Tarkastuslautakunnan jäsenet Kaupunginhallituksen jäsenet Kaupunginjohtaja

Toimielin	Vastuualue	Tilivelvolliset
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Maaseutupalvelut	Maaseutuhallinnon yhteislautakunnan jäsenet Maaseutujohtaja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto Varhaiskasvatus Perusopetus ja lukiokoulutus Kulttuuri- ja vapaa-aika	Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan jäsenet Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja
Musiikkiopiston johtokunta	Musiikkiopisto	Musiikkiopiston johtokunnan jäsenet Musiikkiopiston rehtori
Tekninen lautakunta	Teknisen toimialan hallinto Maankäyttö ja asuminen Kadut ja ympäristö Toimitilat	Teknisen lautakunnan jäsenet Teknisen toimialan toimialajohtaja
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	Jätehuolto	Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan jäsenet Jätehuoltopäällikkö
Ylä-Savon Ympäristölautakunta	Ympäristönsuojelupalvelut Ympäristöterveyspalvelut	Ylä-Savon ympäristölautakunnan jäsenet Ympäristöjohtaja Ympäristöterveydenhuollon päällikkö
Iisalmen Vesi -liikelaitos	Hallinto Verkostot Jätevedenpuhdistamo	Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta Vesilaitoksen johtaja
Rahoitus	Rahoitus	Talusojohtaja
Hallintopalvelut	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja
Talous- ja henkilöstöpalvelut	Henkilöstöpalvelut Talouspalvelut	Henkilöstöpäällikkö Talusojohtaja
Sosiaali- ja terveydenhuolto	Sosiaali- ja terveydenhuolto	Talusojohtaja
Elinvoimapalvelut	Elinvoimapalvelut Työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut	Elinkeinojohtaja Työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja
Lomituspalvelut	Pohjois-Savon lomituspalvelut	Lomituspalvelujohtaja
Maaseutupalvelut	Ylä-Savon maaseutupalvelut	Maaseutujohtaja
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Toimialajohtaja

Vastuualue	Toimintayksikkö	Tilivelvolliset
Varhaiskasvatus	Päiväkodit Perhepäivähoito	Varhaiskasvatusjohtaja Varhaiskasvatusjohtaja
Perusopetus ja lukiokoulutus	Perusopetus Lukiokoulutus Ruokapalvelut	Toimialajohtaja Lukion rehtori Ruokapalvelupäällikkö
Kulttuuri- ja vapaa-aika	Kansalais- ja musiikkiopisto Kirjasto- ja kulttuuripalvelut Liikunta- ja nuorisopalvelut	Kansalais- ja musiikkiopiston rehtori Kirjasto- ja kulttuuripalvelupäällikkö Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Teknisen toimialan hallinto Maankäyttö ja asuminen	Teknisen toimialan hallinto Kaavoitus Tonttipalvelut Kaupunkimittaus Rakennusvalvonta	Toimialajohtaja Kaavoituspäällikkö Kiinteistöinsinööri Paikkatietopäällikkö Rakennustarkastaja
Kadut ja ympäristö	Kunnallistekniikan suunnittelu Kunnallistekniikan rakentaminen ja liikennealueet Viher- ja liikunta-alueet	Kaupungininsinööri Työpäällikkö Viher- ja liikunta-aluepäällikkö
Toimitilat	Tilahallinta ja rakentaminen Kiinteistöjen kunnossapito Kiinteistönhoito	LVI-insinööri Kunnossapitopäällikkö Kiinteistönhoitopäällikkö
Jätehuolto	Jätehuolto	Jätehuoltopäällikkö
Ympäristöterveyspalvelut	Eläinlääkintäpalvelut Terveysvalvontapalvelut	Ympäristöterveydenhuollon päällikkö
Ympäristönsuojelupalvelut	Ympäristönsuojelupalvelut	Ympäristöjohtaja
Iisalmen Vesi -liikelaitos	Hallinto ja verkostot Laitokset	Vesilaitoksen johtaja Vesilaitoksen johtaja Käyttöpäällikkö

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön (VM) mukaan Suomen talous kääntyi vuoden 2023 lopussa taantumaan. VM:n mukaan taantumasta on tulossa odotettua syvempi ja pidempi. Tämän myötä myös kuva vuodesta 2024 on heikentynyt.

Vaikka palkat ovat nousseet ja inflaatio on hidastunut nopeasti, korkojen nousu vaikuttaa nyt täydellä voimallaan kulutukseen ja investointeihin, työllisyys heikkenee ja kotitalouksien taloudellinen alakulo on alkanut kasvaa uudelleen.

Vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä bruttokansantuote supistui peräti 0,9 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Yritykset kärsivät rahoituskustannusten kasvusta ja pienenevästä kysynnästä, minkä lisäksi talouden luottamusindikaattorit laahaavat yhä heikoilla tasoilla. Bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutoksen ennakoidaan supistuvan kuluvana vuonna noin 0,2–0,5 prosenttia.

Kysynnän heikkeneminen on ollut vuoden 2023 loppupuolella laaja-alaista. Viennin volyymi supistui huhti-kesäkuun tasolta 1,8 prosenttia, yksityinen kulutus 0,6 prosenttia ja investoinnit 1,5 prosenttia. Erityisesti supistuvat investoinnit talonrakennuksiin. Toimialoittaisessa tarkastelussa kysyntä supistui niin teollisuudessa, rakentamisessa, kaupassa ja useilla palvelualoilla.

Suomen vienti kärsii maailmantalouden kasvun hidastumisesta ja heikentyneestä kysynnästä erityisesti Saksassa ja muissa EU-maissa. Teollisuuden uudet tilaukset ovat vähentyneet ja tilauskanta on supistunut, mikä viittaa teollisuustuotannon supistumiseen. Myös vientihinnat ovat laskeneet heikentäen vientiyritysten kannattavuutta. Suomen viennin määrän odotetaan supistuvan kuluvana vuonna noin 0,5–2 prosenttia.

Investointiennusteeseen liittyy tyypillisesti hyvin paljon epävarmuutta. Investointien määrän arvioidaan supistuvan kuluvana vuonna 3–5,5 prosenttia. Eniten supistuvat asuinrakennusinvestoinnit.

Taloukasvun hiipuminen vuonna 2023 välittyy myös työllisyystilanteeseen, sillä työllisyyden vahvistuminen on päätynyt ja työttömyys on kääntynyt nousuun. Työttömyys on noussut erityisesti rakennusalalla. Pitkäaikaistyöttömyys on yhä korkeammalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa, mutta viime kuukausina pitkäaikaistyöttömien määrä ei ole lisääntynyt.

Heikentyneestä työllisyystilanteesta kertovat myös avoimien työpaikkojen määrän lasku, lomautusten kääntyminen nousuun sekä tehtyjen työtuntien väheneminen. Lomautettuja oli lokakuussa selvästi enemmän kuin ennen koronapandemiaa. Varsin moni ala kärsii kuitenkin edelleen ammattitaitoisen työvoiman puutteesta. Se vaimentanee yritysten lomautuksia ja irtisanomisia heikkenevässä suhdanteessa. Julkisen sektorin työllisyys poikkeaa yleisestä kuvasta, sillä siellä työllisten määrä on lisääntynyt.

VM:n ennusteen mukaan talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun suunnitelmakaudella. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät tulevaisuudessa kotitalouksien ostovoimaa. Ennusteen mukaan yksityinen kulutus kääntyykin vaimemaan kasvuun vuonna 2024 ja kasvu vahvistuu vuonna 2025. Ennusteisiin sisältyy kuitenkin paljon epävarmuutta.

	2021	2022	2023 ¹	2024 ¹	2025 ¹	2026 ¹
Bruttokansantuote markkinahintaan (määrän muutos, %)	3,2	1,6	-0,5	0,7	2,0	1,6
Työllisyysaste (15-64-vuotiaat), %	72,3	73,8	73,6	73,5	74,1	74,8
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,2	7,5	7,1	6,6
Ansiotasoindeksi, muutos %	2,4	2,4	4,2	3,5	3,3	3,1
Julkinen kulutus, muutos %	3,9	0,8	3,0	0,0	0,1	0,3
Yksityinen kulutus, muutos %	3,5	1,7	-0,8	0,7	2,0	1,7
Kuluttajahintaindeksi, muutos %	2,2	7,1	6,3	2,0	1,4	1,7
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,5	0,3	3,4	3,4	2,4	2,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,1	3,1

Keskeiset ennusteluvut (Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus, talvi 2023).

¹ Ennuste

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: taloudellinen katsaus, talvi 2023.

Kuntaliitto: Joulukuun talouskatsaus, Minna Punakallio, 13.12.2023.

Kuntatalouden kehitys

Vaikka kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviotiedot vuodelta 2023 jäivät hieman odotuksista, kokonaisuutena kuntatalouden tunnuslukuja voidaan pitää vahvoina. Kuntatalous saavutti viiden vuoden tauon jälkeen tasapainon, kun investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 miljoonan euron ylijäämään. Sitä aikaisemmin kuntatalous oli tasapainossa vuonna 2006. Myös tilikauden tulos nousi poikkeuksellisen vahvalle tasolle: 1,8 miljardiin euroon. Tiedot käyvät ilmi kuntatalouden tilaa arvioivasta Kuntaliiton tilinpäätösanalyysistä vuodelta 2023.

Valitettavasti kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyneiden kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Hyvinvointialueuudistukseen liittyvä verorahoituksen siirto sekoitti kuntien vuoden 2023 talouslukuja. Verotuloihin vaikutti ylimääräisenä kertaeränä niin sanottu verohäntä, joka oli koko Suomen osalta 1,4 miljardia euroa, kun taas ylimääräisiä valtionosuuksia maksettiin jopa 0,5 miljardia euroa.

Tarkentuneet hyvinvointialueuudistuksen laskelmat poistavat nämä valtionosuudet kuntien taloudesta. Kertaluonteiset ja ylimääräiset verotulot sekä valtionosuudet parantavat näin ollen viime vuoden tulosta peräti 1,9 miljardilla eurolla. Siksi kunnat ovat nyt laatimassa viimeisiä ylijäämäisiä tilinpäätöksiään.

Kuntien toimintamenot supistuivat sote-muutoksen vuoksi arviolta 50-60 prosenttia, mutta verotuloissa muutos oli verohäntien vuoksi pienempi.

Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 150 miljoonalla. Kuntien lainakannan keskimääräiset korkokulut kasvoivat kuitenkin

huomattavasti markkinakorkoa hillitymmin.

Kuntien vahva tilikauden tulos ohjautuu siis nopeasti kasvaneiden investointien rahoittamiseen. Kunnat käyttivät ylijäämäänsä myös lainakannan vähentämiseen alustavan arvion mukaan yhteensä 300 miljoonalla eurolla. Kuntien lainakanta on pienentynyt jo toista vuotta peräkkäin.

Kuntataloudessa on takana kolme vahvaa vuotta. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus kuitenkin kasvoi vuoden 2023 aikana. Kuntien menot kasvoivat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaineet pysyivät mittavina. Kustannusten kehitykseen vaikutti etenkin kunta-alan ansiokehitys.

Taloushaasteiden syventyessä kunnat joutuvat aloittamaan sopeutustoimet. Valtionosuuksien romahdus, hiipuva verokehitys, korkokulujen kasvu sekä ripeästi kasvavat palkat asettavat paineita tuleville vuosille. Vaikka vuoden 2023 talouslukujen odotetaan olevan poikkeuksellisen hyvät, synkät tulevaisuuden näkymät varjostavat jo kuntien taloussuunnittelua.

Lähteet:

Kuntaliitto: Kuntatalous asettui tasapainoon vuonna 2023. -taloutta avittivat huomattavat poikkeuserät, tiedote 6.2.2024.

Kuntaliitto: Kohta kylmenee: Kuntatalouden tilaan luvassa muutos, Mikko Mehtosen blogi 31.1.2024.

Valtionvarainministeriö: Kuntatalousnäkymät heikkenemässä, 9.10.2023.

Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuosille 2024-2027, syksy 2023.

Väkiluku ja väestörakenne

Iisalmen väkiluku oli ennakkotietojen mukaan vuoden 2023 lopussa 20 607 henkilöä. Iisalmen väkiluku laski -194 asukkaalla (-0,9 %). Väkilukua laskee erityisesti syntyvyyden ja kuolleisuuden ero.

Iisalmen väkiluvun kehitys ja ennusteet noudattelevat valtakunnallista kehitystä. Syntyvyys on laskenut koko maassa ja väestö keskittyy kaupunkikeskuksiin. Iisalmen näkökulmasta keskeisenä haasteena ovat väestön väheneminen sekä syntyvyyden lasku, joka on ollut viime vuosina merkittävä.

Ylä-Savon väkiluku laski 569 hengellä (-1,1 %). Väestötappion syinä ovat korkeasta ikärakenteesta johtuva kuolleisuus ja alhainen syntyvyys. Nettomaahanmuuton kasvu jatkuu Ylä-Savossa vahvana. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 73 %.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku kasvoi 482 asukkaalla vuonna 2023. Maakunnan väestökasvu on tällä hetkellä Kuopion ja Siilinjärven varassa. Viime vuoden kasvua selittää erityisesti maahanmuuton voimakas kasvu.

Maahanmuuton kasvu on parin viime vuoden aikana ollut Pohjois-Savossa voimakasta. Vuonna 2023 nettomaahanmuutto oli ennakkotietojen mukaan 2 022 henkeä. Vuonna 2022 luku oli 892 henkeä, eli kasvua kertyi 127 %. Vuonna 2021 nettomaahanmuutto oli 581 henkeä ja vuonna 2020 515 henkeä.

Väkiluku vuosina 2021–2023

Alue	2021	2022	2023 ¹	Muutos 2022–2023, %
Iisalmi	20 958	20 798	20 607	-0,9
Ylä-Savo	51 595	50 754	50 185	-1,1
Pohjois-Savo	248 363	247 694	248 176	0,2
Koko maa	5 548 241	5 565 519	5 604 558	0,7

¹ Väestömuutosten ennakkotieto

Iisalmen väestömuutosten ennakkotiedot 31.12.2023

Syntyneet	120
Kuolleet	284
Luonnollinen väestönlisäys	-164
Kuntien välinen tulomuutto	780
Kuntien välinen lähtömuutto	968
Kuntien välinen nettomuutto	-188
Kunnan sisäinen muutto	1892
Maahanmuutto Suomeen	176
Maastamuutto Suomesta	17
Nettomaahanmuutto	159
Kokonaisnettomuutto	-29
Kokonaismuutos tammi-joulukuu 2023	-194
Kokonaismuutos tammi-joulukuu 2022	-157
Väkiluku 31.12.2023	20 607

Väestön ikärakenne 31.12.2022 (%)

Alue	0–14 v	15–64 v	65 v –
Iisalmi	14,5	56,9	28,6
Ylä-Savo	13,8	54,7	31,4
Pohjois-Savo	14,0	59,2	26,8
Koko maa	15,1	61,6	23,3

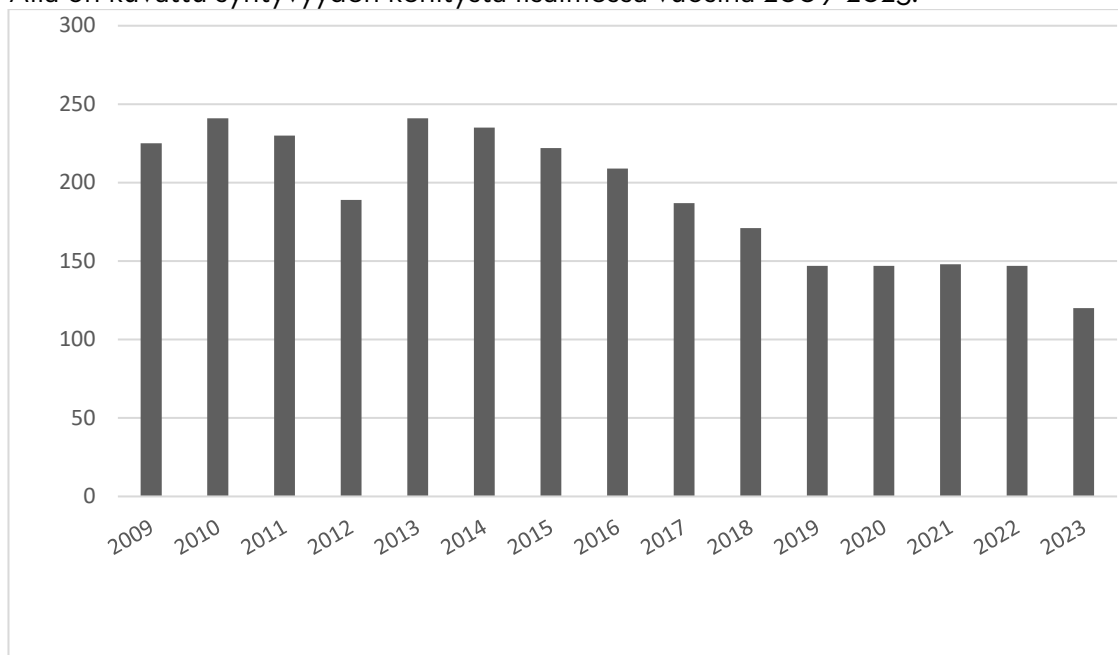
Syntyvyys

Vuonna 2023 Iisalmissa syntyi 120 lasta (2022: 147). Tilastotietojen perusteella näyttää, että syntyvyyden lasku on kiihtynyt vuoteen 2023, verrattuna aiempien vuosien muutoksiin.

Syntyneiden lasten määrä 2020–2023

Alue	2020	2021	2022	2023
Iisalmi	147	148	147	120
Ylä-Savo	362	346	325	294
Pohjois-Savo	1 832	1 942	1 803	1 678
Koko maa	45 452	49 583	44 933	43 320

Alla on kuvattu syntyvyyden kehitystä Iisalmissa vuosina 2009–2023.

Iisalmi, elävänä syntyneet 2009–2023

Taloudellinen huoltosuhde

Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Vuonna 2022 Iisalmissa oli sataa työssäkäyvää henkilöä kohti 158 ei-työssäkäyvää henkilöä.

Taloudellisella huoltosuhteella tarkoitetaan siten työllisten lukumäärän suhdetta työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työllisten lukumäärän noustessa suhteessa työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrään, taloudellinen huoltosuhdeluku laskee. Iisalmen taloudellinen huoltosuhde on hieman maan keskiarvoa korkeampi.

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 2019–2022

Taloudellinen huoltosuhde 1	2019	2020	2021	2022
Iisalmi	154	168	156	158
Pohjois-Savo	149	156	147	144
Koko maa	133	142	133	130

Työpaikkakehitys ja työttömyys

Pohjois-Savossa oli joulukuun lopussa 13 322 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 640 työtöntä työnhakijaa enemmän kuin vuosi sitten (14,0 %). Näistä lomautettuja oli 2 279, mikä on 925 lomautettua enemmän kuin viime vuonna samaan aikaan (68,3 %). Työttömien työnhakijoiden määrä ilman lomautettuja oli 11 053, mikä on 715 enemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli joulukuussa 11,9 %, mikä on 1,5 prosenttiyksikköä viime vuotta korkeampi. Koko maan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuussa 11,2 %. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopussa 1 595, mikä on 147 enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli Pohjois-Savossa joulukuun lopussa 3 857 henkilöä, mikä on 2,8 % viime vuotta vähemmän.

Seutukunnittain tarkasteltuna työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi joulukuussa kaikilla Pohjois-Savon seuduilla. Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimistoon joulukuun aikana 2 371, mikä on 116 työpaikkaa vähemmän kuin vuosi sitten (-4,7 %).

Työttömät % työvoimasta keskimäärin vuoden aikana 2019–2023

Alue	2019	2020	2021	2022	2023
Iisalmi	11,1	16,2	12,4	11,3	12,0 ¹
Pohjois-Savo	9,8	13,0	10,9	10,4 ¹	11,9 ²
Koko maa	9,2	13,0	11,4	9,9 ¹	11,2 ²

¹ Ennakkotieto 31.12.2023

² Tilanne 31.12.2023

Lähteet:

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Pohjois-Savon työllisyyskatsaus, joulukuu 2023.

<https://stat.fi/fi>

Pohjois-Savon liiton tilastot: <https://foresavo.fi/tilastot/>

1.4 Kaupunkistrategia

Suomen ihmeellisin kaupunki

TOIMINTA-AJATUS
Huoleldimme asukkaidemme hyvinvoinnista ja vahvistamme koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa

STRATEGISET TEEMAT

- Inspiraatio IISALMI
Inspiroiva Iisalmi
- Ihana IISALMI
Ihana Iisalmi
- Ihmeiden IISALMI
Ihmeiden Iisalmi

VISIO 2030
Suomen houkuttelevin seutukaupunki

- Kestävä kuntatalous
- Hyvinvoiva henkilöstö
- Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Toimimme rohkeasti maailmalla. Luomme vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä. Iisalmessa kaikki saavat onnistua.

Iisalmen kaupunkistrategia “Suomen ihmeellisin kaupunki” määrittelee koko kaupungin tahtotilan seuraavien vuosien kehityksen pohjaksi. Strategiassa esitetään visio, toiminta-ajatus sekä arvot puettuna toimintaperiaatteita kuvaaviksi lauseiksi. Visioon pääsemiseksi on kaupungille valittu kolme strategista teemaa ja niille on määritelty tavoitteet. Lisäksi strategiassa on kolme läpileikkaavaa tavoitekokonaisuutta talouden, henkilöstön ja digitalisaation osalta, jotka koskevat kaikkia teemoja. Talousarvioon otetaan lähtökohtaisesti vain valtuuston hyväksymät tavoitteet.

Toiminta-ajatus

Iisalmen kaupungin toiminta-ajatus:

Huolehdimme asukkaidemme hyvinvoinnista ja vahvistamme koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa.

Visio

Iisalmen kaupungin visiona vuoteen 2030 on olla Suomen houkuttelevin seutukaupunki. Tavoitetilassa Iisalmen kaupunki on kansainvälisesti tunnettu, helposti saavutettava, rohkeasti kehittyvä ja vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut. Visio edellyttää, että:

- Muuttoliike on saatu kääntymään ja nettomuutto on vuositasolla positiivinen
- Olemme houkutteleva muuttokohde sekä palvelutarjontamme ja elinvoimamme kautta seudun selkeä veturi. Iisalmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille
- Huolehdimme, että yrittäjien näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa

Arvot

Kaupunkistrategian arvoperustana ovat Iisalmen kaupungin arvot, jotka kuvataan toimintaperiaatteina seuraavasti:

Toimimme rohkeasti maalla ja maailmalla

Haemme uusia toimintatapoja, teemme rohkeita avauksia ja tekoja sekä olemme edelläkävijä. Reagoimme nopeasti ja luomme uusia ratkaisuja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemiseksi. Vaikutamme toiminnassamme kansainvälisesti ja monipaikkaisesti, kuten kuntalaiset ja yrityksemme tekevät.

Luomme vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä

Toiminnan perustana on sosiaalinen vastuullisuus lähimmäisistä sekä vastuu luonnosta ja ympäristöstä. Huomioimme vastuullisuuden päätöksenteossa ja ajattelemme pitkän aikavälin vaikutuksia. Toiminnallamme turvaamme menestymisen edellytykset kaikille Iisalnessa toimiville tahoille.

Iisalnessa kaikki saavat onnistua

Autamme asukkaita, yrityksiä ja työntekijöitä onnistumaan ja annamme positiivista palautetta. Opimme virheistä – nekin ovat sallittuja. Hyväksymme erilaisuuden ja monikulttuurisuuden, ketään ei jätetä yksin. Kuten markkinointilupauksemmekin sanoo: Teemme yhdessä ihmeitä.

Strategiset teemat

Strategian toteuttamiseksi on valittu kolme kärkiteemaa:

Inspiroiva Iisalmi – Hyvinvoinnin ja osaamisen aktiivinen kehittäjä

Ihana Iisalmi – Toimivan ja turvallisen kaupunkiympäristön rakentaja

Ihmeiden Iisalmi – Vetovoimainen ja monipuolinen seutukeskus

Teemoja läpileikkaavat yhteiset tavoitteet ovat

- Kestävä kuntatalous
- Hyvinvoiva henkilöstö
- Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Kaupunkitason strategisten tavoitteiden toteuma

Kaupunkitason strategiset tavoitteet ja mittarit koskevat koko kaupunkiorganisaatiota. Toimielinkohtaiset tavoitteet, mittarit ja toteumatiedot on esitetty käyttötalousosassa. Vastuualue- ja toimintayksikötason tavoitteet, mittarit ja toteumatiedot esitetään käyttösuunnitelmien toteumaraporteissa.

Suomen houkuttelevin seutukaupunki 2030

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

Visio - Suomen houkuttelevin seutukaupunki				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Muuttoliike on saatu kääntymään ja nettomuutto on vuositasolla positiivinen	Aktiivinen vetovoimatyö	Kokonaisnettomuutto positiivinen	31.12.2023 toteutuma -29 henkeä	
Olemme houkutteleva muuttokohde sekä palvelutarjontamme ja elinvoimamme kautta seudun selkeä veturi.	Seutuyhteistyö Ylä-Savon kuntien kanssa, kehittämissuunnitelman toteuttaminen, yhteistyökysely alueen kunnille	Seutuyhteistyökyselyn tulokset Kuntajohtajien tulevaisuustyöryhmä kokoontuu vähintään 5krt / vuosi Seudullinen pyöreä pöytä vähintään 2krt / vuosi	Yhteistyökysely toteutetaan alkuvuodesta 2024 Tulevaisuustyöryhmä kokoontunut 5 kertaa Seudullinen pyöreä pöytä 2 krt	
lisalmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille	Työnantaja- ja oppilaitosyhteistyö osaavan työvoiman saamiseksi alueelle	Seutukaupunkien vetovoimatutkimus Muuttohalukkuustutkimus (Taloustutkimus)	Seutukaupunkitutkimusta ei toteutettu Muuttohalukkuustutkimuksessa muuttohalukkuus lisalmeen kasvoi	
Huolehdimme, että yrittäjien näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa	Aktiivinen yhteistyö yrittäjäjärjestöjen kanssa, hankintapolitiikan kehittäminen	Yrittäjien kuntabarometri Elinkeinoelämän Keskusliiton kuntaranking	Kuntabarometria ei toteutettu 2023 EK:n kuntarankingissa Ylä-Savon sijoitustaan ja oli Itä-Suomen paras	

1.5 Hyvinvointialueuudistus ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkaminen

Vuoden 2023 alussa Suomeen perustettiin uusi julkisen hallinnon taso, kun vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle. Uudistuksen myötä kuntien peruspalvelut keskittyvät sivistystoimen tehtäviin. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta.

Kuntia ja hyvinvointialueita yhdistävät samat kuntalaiset palvelujen käyttäjinä, mitä myös lainsäädäntö korostaa. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkossa yhtä lailla kuntien ja perustettavien alueiden tehtävä. Yhteiset kuntalaiset eivät kuitenkaan ole ainoa kuntia ja hyvinvointialueita yhdistävä tekijä. Jokainen hyvinvointialue on paikallisesti merkittävä työllistäjä ja melkein kaikilla alueilla myös suurin työnantaja.

Hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut lisälmen kaupungin toimintaan ja talouteen. Kaupungin toimintamenoista poistuivat vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menot. Vastaavasti verotulo- ja valtionosuusrahoitusta leikattiin poistuvia kustannuksia vastaavasti. Kaupungin rahoituspohja on muuttunut merkittävästi ja ennakoitavissa on, että tulot eivät riitä kattamaan kasvavia menoja suunnitelmakaudella.

lislalmen kaupunki on vuokrannut Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen käytössä olevat kiinteistöt. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toimii ja että kuntalaiset saavat tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut omasta kotikaupungista.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) operatiivinen toiminta päättyi vuoden 2022 lopussa. Omistajakunnat kävivät vuonna 2022 neuvotteluita kuntayhtymän jatkotoimenpiteistä. Neuvotteluiden lopputuloksena omistajakunnat päättivät, että ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto järjestetään 1.1.2023 alkaen vastuukuntamallilla siten, että vastuukuntana toimii lisälmen kaupunki. Kunnat hyväksyivät vuoden 2022 lopussa yhteistoimintasopimuksen, jonka perusteella kaupungin organisaatioon perustettiin Ylä-Savon ympäristölautakunta, joka aloitti toimintansa 1.1.2023.

Ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveydenhuollon palvelujen siirto kaupungille vuoden 2023 alusta lisäsi toimintatuloja 1,7 M€ ja toimintamenoja 3,1 M€, toimintakatteen ollessa -1,0 M€. Henkilöstöä kaupungin palvelukseen siirtyi 32 henkilöä (TA 2023).

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän jäsenkuntien valtuustot hyväksyivät kuntayhtymän purkusopimuksen tammikuussa 2023. Purkusopimuksen mukaisesti lisälmen kaupunki on hoitanut kuntayhtymän purkautumisen jälkeisiä tehtäviä, joita ovat mm. myyntisaamisten ja maksuliikenteen hoitaminen. Kuntayhtymän purkamisen jälkeisistä kustannuksista (kappale 2.7) vastaavat jäsenkunnat yhdessä.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistamien kiinteistöjen (vanha sairaala Vire, uusi sairaala Pulssi ja eläinklinikka) osalta päädyttiin ratkaisuun, jossa lisälmen kaupunki lunasti kiinteistöt kuntayhtymältä. Kiinteistökauppa toteutui helmikuussa 2023 ja sillä oli merkittäviä vaikutuksia kaupungin talouteen. Kiinteistökaupan yhteydessä kaupunki otti vastattavakseen kuntayhtymän kiinteistöihin kohdistuvat lainat.

Kiinteistöjen (ml. sähköliittymä ja pysäköintilaitos) tasearvo siirtohetkellä helmikuussa 2023 oli 41,4 M€. Kaupungille siirtyneiden kuntayhtymän lainojen saldo siirtohetkellä oli 16,9 M€.

Kauppahinnasta vähennettiin lisäksi arvonlisäveron osuus 2,4 M€, jolloin toteutuneeksi kauppahinnaksi jäi 22,1 M€. Kiinteistökaupan vaikutus asukaskohtaisen lainamäärän lisääkseen oli n. 800 €/asukas. Samalla konsernilainoissa ollut lainapääoma siirtyi kaupungin lainoihin.

1.6 Talous

Iisalmen kaupungin taloustilanne on vakaa ja taustalla on 11 ylijäämäistä vuotta. Suurin osa taloutta ja toimintaa koskevista tavoitteista saavutettiin. Iisalmen kaupungin vuoden 2023 ylijäämä on 5,6 M€, josta kaupungin ylijäämän osuus on 5,5 M€ ja vesiliikelaitoksen osuus 0,1 M€. Talouden toteuma vuodelta 2023 oli ennakoitua parempi johtuen hyvästä verotulokertymästä sekä maltillisesta kustannuskehityksestä.

Vuonna 2023 tapahtui isoja muutoksia: hyvinvointialueuudistus tuli voimaan vuoden alusta, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä purkaantui ja kaupunki lunasti kuntayhtymän kiinteistöt itselleen, ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun henkilöstö siirtyi kuntayhtymältä kaupungin palvelukseen ja lomituspalvelujen järjestämisvastuu laajeni koko maakunnan alueelle. Edellä mainitut muutokset on huomioitava verrattaessa tilinpäätösten 2022 ja 2023 tietoja.

Kuntayhtymän kiinteistökauppa sekä toteutuneet investoinnit vaikuttivat merkittävästi kaupungin lainamäärään, joka kasvoi n. 1 100 €/asukas, olleen vuoden lopussa 4 220 €/asukas (2022: 3 157 €/asukas).

Vuoden 2023 tilinpäätökseen on tehty 2,5 M€:n tulosvaikutteinen varaus pelastustoimen varallaolokorvauksiin. Varauksen tekeminen perustuu Iisalmen arvioituun osuuteen pelastustoimen varallaolokorvauksista. Varallaolokorvaukset liittyvät vireillä oleviin pelastustoimen henkilöstön vaatimuksiin, joiden perusteella henkilöstön varallaoloaika tulisi lukea työajaksi ja työnantajan tulisi maksaa tästä täysi korvaus.

Pohjois-Savon alueella Kuopion kaupunki on vastannut vuoden 2022 loppuun saakka pelastustoimen järjestämisestä ja vastaa asian käsittelystä työnantajan edustajana. Asiaan liittyen työtuomioistuimien ja Pohjois-Savon käräjäoikeus ovat antaneet välituomioita, joiden perusteella varaus on tehty tilinpäätökseen.

1.7 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö tuloina kertynyt rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Laskelmissa ovat mukana kaupungin ja liikelaitoksen ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä.

Alla olevassa tuloslaskelmassa on esitetty talouden toteumatilanne tilinpäätöksissä 2022-2023 (sis. vesiliikelaitoksen). Eri yksiköiden väliset tapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
(sis. vesilaitos)	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	41 503	29 184
Valmistus omaan käyttöön	14	27
Toimintakulut	-94 707	-165 705
Toimintakate	-53 190	-136 494
Verotulot	44 896	83 994
Valtionosuudet	23 274	65 746
Rahoitustuotot ja -kulut	-25	519
Korkotuotot	48	35
Muut rahoitustuotot	1877	2 082
Korkokulut	-1698	-438
Muut rahoituskulut	-252	-1 160
Vuosikate	14 956	13 764
Poistot ja arvonalentumiset	-9 920	-9 566
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	5 036	4 198
Tilinpäätössiirrot	557	-1 587
Tilikauden ylijäämä	5 593	2 611

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka.		
	2022	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	19	43,8	18
Vuosikate, % poistoista	141	151	144
Vuosikate/euroa/asukas	623	726	662
Asukasmäärä	-	20 607	20 798

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista	
= 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)	
Vuosikate prosenttia poistoista	
= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset	

Alla olevassa tuloslaskelman toteutumisvertailussa on esitetty talouden toteumatilanne tilinpäätöksissä 2022–2023 (sis. vesiliikelaitoksen) tililajeittain. Eri yksiköiden väliset tapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

TULOSLASKELMA 2022-2023 (sis. vesiliikelaitoksen)

	2023 €	2022 €	%
Eliminoitu, sis. vesilaitos			
Toimintatuotot			
Myyntituotot	25 735 551,48	17 582 063,59	46,4
Maksutuotot	3 873 985,47	2 600 381,17	49,0
Tuet ja avustukset	2 727 636,64	3 403 683,83	-19,9
Muut toimintatuotot	9 165 619,34	5 597 580,74	63,7
Toimintatuotot yht.	41 502 792,93	29 183 709,33	42,2
Valmistus omaan käyttöön	14 364,62	27 224,62	-47,2
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-52 561 542,13	-44 040 240,18	19,3
Palkat ja palkkiot	-41 797 949,63	-33 819 352,98	23,6
Eläkekulut	-8 634 116,47	-8 689 559,24	-0,6
Muut henkilöstösivukulut	-2 129 476,03	-1 531 327,96	39,1
Palvelujen ostot	-25 069 200,36	-106 685 448,01	-76,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 693 769,61	-8 068 500,70	20,1
Avustukset	-4 391 016,22	-4 359 417,32	0,7
Muut toimintakulut	-2 991 206,90	-2 551 682,89	17,2
Toimintakulut yht.	-94 706 735,22	-165 705 289,10	-42,8
Toimintakate	-53 189 577,67	-136 494 355,15	-61,0
Verotulot	44 896 198,57	83 993 609,23	-46,5
Valtionosuudet	23 273 756,00	65 746 255,00	-64,6
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	48 400,43	35 023,11	38,2
Muut rahoitustuotot	1 826 959,74	2 082 227,83	-9,9
Korkokulut	-1 697 966,06	-438 419,89	287,3
Muut rahoituskulut	-251 988,28	-1 160 227,66	-78,3
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-24 594,17	518 603,39	-104,7
Vuosikate	14 955 782,73	13 764 112,47	8,7
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 903 191,81	-8 535 989,37	16,0
Arvonalentumiset	-16 734,70	-1 029 902,63	-98,4
Tilikauden tulos	5 035 856,22	4 198 220,47	19,9
Poistoeron muutos lisäys (-) tai väh. (+)	-747 226,61	-607 835,89	22,9
Varausten muutos lisäys (-) tai väh. (+)	0,00	0,00	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	1 304 472,78	-979 497,93	-233,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 593 102,39	2 610 886,65	114,2

Alla olevassa tuloslaskelman toteutumisvertailussa on esitetty talouden toteumatilanne 2023 verrattuna talousarviomäärärahoihin (ei sisällä vesiliikelaitosta). Laskelma sisältää sisäiset ja ulkoiset erät.

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2023 (ei sis. liikelaitosta)

	Talousarvio	Ta-muutokset	Ta + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut. jälkeen	Poikkeama-%
Toimintatuotot						
Myyntituotot	26 003 000	246 600	26 249 600	26 627 046,88	377 446,88	1,4 %
Maksutuotot	4 406 800	-190 000	4 216 800	3 950 429,12	-266 370,88	-6,3 %
Tuet ja avustukset	2 265 300	449 800	2 715 100	2 744 049,61	28 949,61	1,1 %
Muut toimintatuotot	17 456 200	570 000	18 026 200	18 373 857,90	347 657,90	1,9 %
Toimintatuotot yhteensä	50 131 300	1 076 400	51 207 700	51 695 383,51	487 683,51	1,0 %
Valmistus omaan käyttöön						
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	2 625,90	2 625,90	
Valmistus omaan käyttöön yhteensä	0	0	0	2 625,90	2 625,90	
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-53 154 300	-267 100	-53 421 400	-51 912 894,40	1 508 505,60	2,8 %
Palkat ja palkkiot	-42 253 600	-176 800	-42 430 400	-41 280 694,86	1 149 705,14	2,7 %
Henkilösivukulut	-10 900 700	-90 300	-10 991 000	-10 632 199,54	358 800,46	3,3 %
Eläkekulut	-8 871 300	-81 500	-8 952 800	-8 526 272,77	426 527,23	4,8 %
Muut henkilösivukulut	-2 029 400	-8 800	-2 038 200	-2 105 926,77	-67 726,77	-3,3 %
Palvelujen ostot	-28 490 700	-571 700	-29 062 400	-31 015 328,47	-1 952 928,47	-6,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 444 800	193 600	-8 251 200	-7 780 160,80	471 039,20	5,7 %
Avustukset	-4 831 400	175 000	-4 656 400	-4 406 536,22	249 863,78	5,4 %
Muut toimintakulut	-11 578 700	-444 500	-12 023 200	-11 858 300,69	164 899,31	1,4 %
Toimintakulut yhteensä	-106 499 900	-914 700	-107 414 600	-106 973 220,58	441 379,42	0,4 %
Toimintakate	-56 368 600	161 700	-56 206 900	-55 275 211,17	931 688,83	1,7 %
Verotulot	43 903 000	1 139 000	45 042 000	44 896 198,57	-145 801,43	-0,3 %
Valtionosuudet	23 237 000	16 000	23 253 000	23 273 756,00	20 756,00	0,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	60 000	-55 000	5 000	22 237,74	17 237,74	344,8 %
Muut rahoitustuotot	2 738 800	594 000	3 332 800	3 479 565,81	146 765,81	4,4 %
Korkokulut	-2 005 400	554 400	-1 451 000	-1 436 431,44	14 568,56	1,0 %
Muut rahoituskulut	-1 759 800	-316 500	-2 076 300	-1 810 782,34	265 517,66	12,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-966 400	776 900	-189 500	254 589,77	444 089,77	234,3 %
Vuosikate	9 805 000	2 093 600	11 898 600	13 149 333,17	1 250 733,17	10,5 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 710 500	120 000	-8 590 500	-8 141 539,91	448 960,09	5,2 %
Arvonalentumiset	0	0	0	-16 734,70	-16 734,70	
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-8 710 500	120 000	-8 590 500	-8 158 274,61	432 225,39	5,0 %
Tilikauden tulos	1 094 500	2 213 600	3 308 100	4 991 058,61	1 682 958,56	50,9 %
Poistoeron muutos	-803 600	41 600	-762 000	-758 613,52	3 386,48	0,4 %
Rahastojen muutos	1 340 000	0	1 340 000	1 304 472,78	-35 527,22	-2,7 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 630 900	2 255 200	3 886 100	5 536 917,82	1 650 817,82	42,5 %

Toimintatuotot

Toimintatuotot (sis. vesiliikelaitoksen) kasvoivat 42,2 % edellisvuodesta. Toimintatuottojen kasvuun vaikutti lomituspalvelujen laajentuminen maakunnalliseksi yksiköksi ja siitä johtunut Melan lomituspalvelukorvausten kasvu.

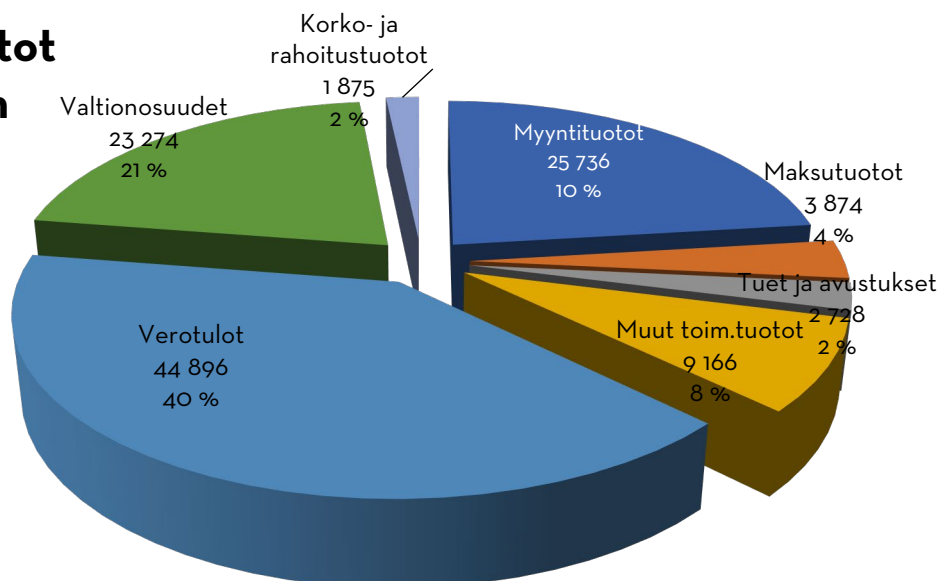
Toimintatuottoihin kuuluvat myös rakennusten vuokratulot, jotka kasvoivat sairaalakiinteistöjen lunastuksen myötä. Sairaalakiinteistöjen ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käytössä olevien kiinteistöjen vuokran maksaa Pohjois-Savon hyvinvointialue.

TP 2023 tuotot

ryhmittäin

1 000 €

yht. 123 367 t€

Sivistys- ja hyvinvointitoimialalle saaduista valtion erityisavustuksesta 31 kappaletta kohdistui vuodelle 2023 ja niistä käytettiin yhteensä 1,2 M€ sekä omarahoitusosuutta 0,28 M€. Pääsääntöisesti saadut erityisavustukset sai käyttää henkilöstökuluihin, joilla saatiin yhteensä 29,6 henkilötyövuotta. Suurimmat erityisavustukset kohdistuivat varhaiskasvatukseen ja esi- sekä perusopetuksen oppimisen tukeen, tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen, koronapandemian vaikutusten tasoittamiseen, joustavan esi- ja alkuopetuksen pilotointiin sekä IHMe-lisalmen harrastamisen malliin.

Toimintakulut

Toimintakulut laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 71,0 M€ (-42,8 %). Henkilöstökulut kasvoivat 8,5 M€ (19,4 %), palvelujen ostot laskivat 81,6 M€ (-76,5 %), aineet, tarvikkeet ja tavarat kasvoivat 1,6 M€ (20,1 %), avustukset 0,03 M€ (0,7 %) ja muut toimintakulut 0,4 M€ (17,2 %).

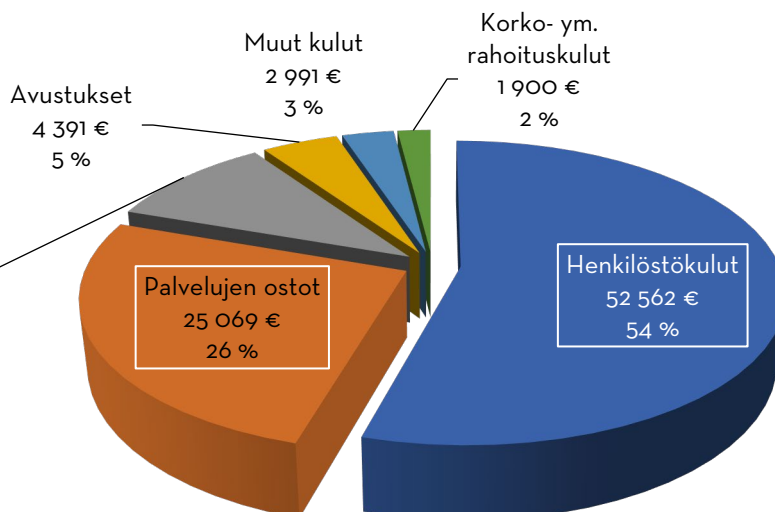
Henkilöstökulujen kasvuun vaikutti maakunnallisen lomituspalveluyksikön syntyminen (Pohjois-Savon lomituspalvelut -vastuualue) sekä ympäristöterveydenhuollon ja -suojelun palvelujen siirto kaupungille. Sydän-Savon lomituspalveluhenkilöstö sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveydenhuollon henkilöstö siirtyivät kaupungin palvelukseen 1.1.2023 (yhteensä n. 160 henkilöä). Vastaavasti ruokapalveluista siirtyi henkilöstöä Servica Oy:n palvelukseen.

Palvelujen ostojen vähenemiseen vaikuttivat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän sekä pelastustoimen maksuosuuden poistuminen.

TP 2023 kulut ryhmittäin

1 000 €
yht. 166 904 t€

Aineet, tavarat ja
tarvikkeet
9 694 €
10 %

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot ja valtionosuudet muodostavat verorahoituksen. Verotulot koostuvat kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverosta. Valtionosuuksiin kirjataan peruspalvelujen valtionosuudet, jotka sisältävät myös kuntien välisen verotulotasauksen sekä ns. muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet.

Tuloveroprosentin suuruus oli 7,86 % (2022: 20,50 %). Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) eivät vastaa todellista veroastetta kunnissa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. Vuoden 2023 efektiivinen veroaste on ennakkotiedon mukaan 5,74 % (2022: 14,03 %).

Verotuloja kertyi 45,0 M€, jossa laskua edellisvuoteen -46,5 %. Kunnan tuloveroa kertyi 33,3 M€, jossa laskua edellisvuoteen -52,3 %. Yhteisöveron kertymä oli 5,7 M€, jossa laskua edellisvuoteen -29,4 %.

Merkittävin verotuloihin vaikuttava tekijä oli hyvinvointialueuudistus, jonka johdosta kuntien verotuloja leikattiin. Vuonna 2023 verotuloja tilittyi vielä vanhan verotusjärjestelmän mukaisesti. Nämä niin sanotut verohännät edellisiltä vuosilta poistuvat vuodesta 2024 alkaen.

Kiinteistöveroa kertyi 5,9 M€, jossa laskua edellisvuoteen -2,7 %. Kiinteistöverojen kertymään vaikuttaa vuositasolla verotuksen valmistuminen ja verotilitykset, joiden perusteella osa vuodelle 2023 kohdistuvista kiinteistöveroista siirtyi tilitettäväksi seuraavalle vuodelle.

(1000 €)	TA2023	TA2023 muutos	TA2023 muutettu	TP 2023	TP 2022	Muutos
Kunnan tulovero	32 557	670	33 227	33 351	69 935	-52,3
Kiinteistövero	5 956	372	6 328	5 892	6 055	-2,7
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 390	97	5 487	5 653	8 003	-29,4
YHTEENSÄ	43 903	1 139	45 042	44 896	83 994	-46,5

Valtionosuuksia kertyi 23,3 M€, jossa laskua edellisvuoteen -64,6 %. Merkittävin valtionosuuksiin vaikuttava tekijä oli hyvinvointialueuudistus, jonka johdosta kuntien valtionosuuksia leikattiin.

(1 000 €)	TA 2023	TA 2023 muutos	TA 2023 muutettu	TP 2023	TP 2022	Muutos
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	13 351	115	13 466	13 537	42 433	-68,1 %
Siitä verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)	7 502	-6	7 496	7 495	12 614	-40,6 %
Opetus- ja kulttuuritoimen mukaiset valtionosuudet	-1 349	-40	-1 389	-1 440	-1 343	7,2 %
Verotulomenetyksen korvaus	3 734	-53	3 681	3 681	12 042	-69,4 %
YHTEENSÄ	23 237	16	23 253	23 274	65 746	-64,6 %

Kuten aiemmin on todettu, siirtyi sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen järjestämisvastuu kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Uudistuksen rahoittamiseksi kunnilta siirrettiin yhtä paljon tuloja kuin siirtyvät palvelut maksoivat ennen uudistusta. Kuntien valtionosuuksista leikattiin uudistuksen rahoittamiseksi kaksi kolmasosaa, mutta yksittäisen kunnan leikkausosuus vaihtelee.

Valtionosuusjärjestelmään lisättiin toistaiseksi pysyvänä sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuva muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus (sote-erät).

Nämä erät lasketaan osana peruspalvelujen valtionosuutta. Koko maan tasolla vaikutus kuntiin on kustannusneutraali, mutta yksittäisellä kunnalla nämä sote-erät voivat olla tärkeimmässä roolissa valtionosuuksien tason kannalta. Lisälmen osalta sote-erien osuus peruspalvelujen valtionosuusrahoituksesta on merkittävä.

Peruspalvelujen valtionosuuden muodostuminen (1 000 €)	TP 2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, josta	
-sote-uudistuksen muutosrajoitin	6 270
-sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen tasaus	3 748
-peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta ja sote-eriä	3 519
YHTEENSÄ	13 537

Rahoitustulot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen nettomäärä pieneni edellisestä vuodesta 0,5 M€ korkomenojen kasvun (1,3 M€) johdosta.

Savon Energiaholding Oy:n osingot olivat 1,0 M€. Osinkotuotot muodostavat 60 % rahoitustuotoista.

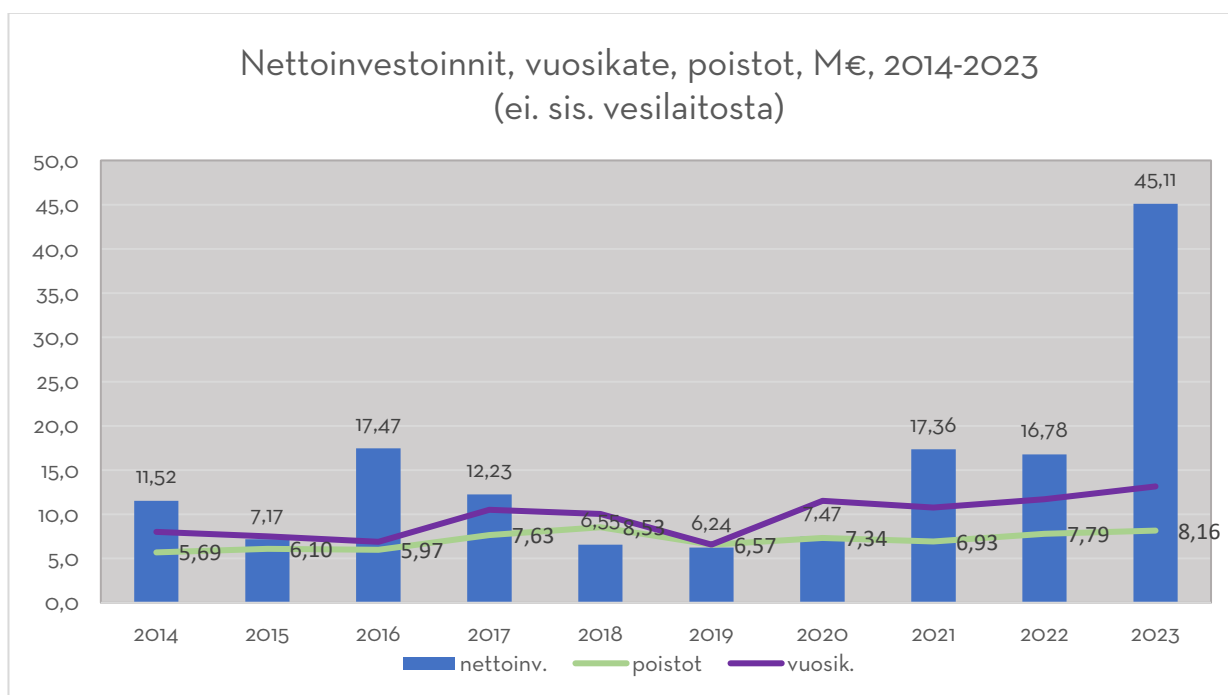
Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Kaupungin säännönmukaisen toiminnan tulorahoitusta osoittavaa vuosikatetta kertyi 15,0 M€. Vuosikate parani edellisestä vuodesta 8,7 %.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset olivat 9,9 M€, kasvua edellisvuoteen 0,4 M€. Poistojen kasvuun vaikutti kuntayhtymän kiinteistöjen siirtyminen kaupungille.

Käyttöomaisuuden poistosuunnitelmaa on arvioitu tilinpäätöstä laadittaessa hyödykekohtaisesti. Lisäpoistoja tehtiin 1 M€ käytöstä poistetuille ja alle 3000 euron hyödykkeille sekä hyödykkeiden muuttuneista taloudellisista pitoajoista johtuvista poistosuunnitelman muutoksista. Edellisenä vuonna lisäpoistoja ja arvonalennuksia kirjattiin 1,3 M€, josta 1 M€ Meijerikatu 1 alaskirjausta.

Vuosikate kattaa poistot 151 %:sti. Tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä, kun vuosikate on vähintään poistojen suuruinen.

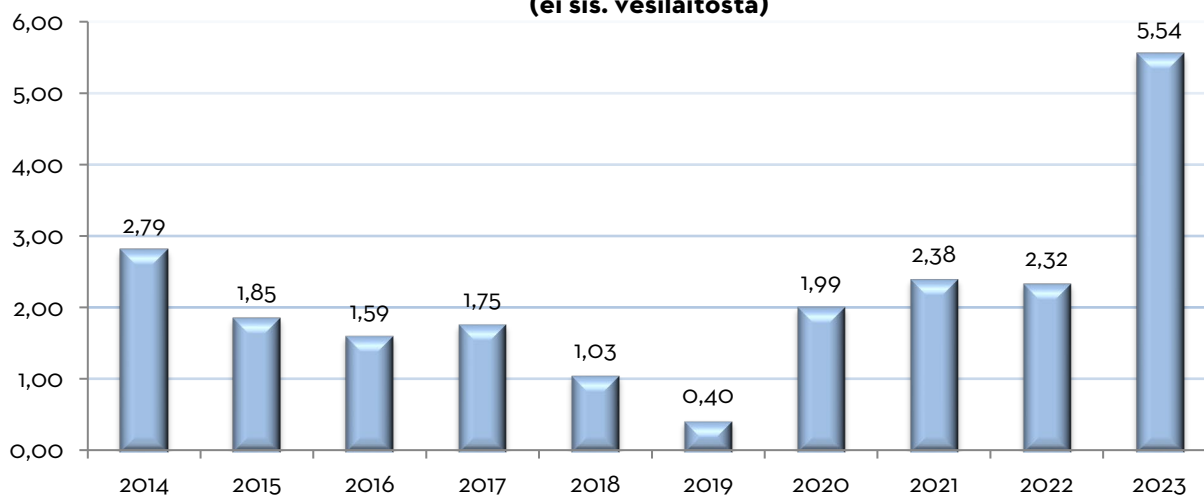
Tilikauden tulos ja ylijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos, joka oli 5,0 M€ ylijäämäinen. Tilikauden tulos nousi edellisestä vuodesta 0,8 M€.

Tilinpäätössiirrot sisältävät poistoeron sekä varausten ja rahastojen muutoksen. Näiden erien nettovaikutus kaupungin tilikauden ylijäämään on 0,6 M€ sisältäen poistoeron muutosta -0,7 M€ ja rahastojen muutosta 1,3 M€.

KAUPUNKI ALI-/YLIJÄÄMÄ 2014-2023 (ei sis. vesilaitosta)

Kokonaistulot ja -menot

TULOT	milj. €	MENOT	milj. €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	41,5	Toimintakulut	-94,7
Verotulot	44,9	Korkokulut	-1,7
Valtionosuudet	23,3	Muut rahoituskulut	-0,2
Korkotuotot	0,0	Satunnaiset kulut	0,0
Muut rahoitustuotot	1,8	Tulorahoituksen korjauserät	2,3
Satunnaiset tuotot	0,0	Pakollisten varausten muutos	
Tulorahoituksen korjauserät		- pakollisten varausten lis. (+), väh.(-)	0,2
- pysyvien vastaavien		- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
hyödykkeiden luovutusvoitot	-0,3	luovutustappiot	0,0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet		Investointimenot	-57,8
investointimenoihin	0,4		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			
luovutustulot	11,0	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11,6
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27,9	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	5,0	Kokonaismenot yhteensä	-163,5
Kokonaistulot yhteensä	155,6		

Iisalmen kaupungin vuosien 2021–2023 tilinpäätösten keskeiset tunnusluvut

Keskeiset tunnusluvut	2021	2022	2023
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	7,86
Toimintakate, milj. euroa	-130,4	-138,9	-55,3
Verotulot, milj. euroa	80,7	84,0	44,9
Valtionosuudet, milj. euroa	61,5	65,7	23,3
Vuosikate, milj. euroa	10,8	11,7	13,1
Vuosikate, euroa/asukas	634	563	636
Investoinnit, (netto.) milj. euroa	17,4	16,8	45,1
Lainojen muutos, milj. € (sis. vesi)	7,5	-3,2	21,3
Lainat, euroa/as. (sis. vesi)	3 283	3 157	4 220
Asukasluku 31.12.	20 960	20 798	20 607

*Luvut eivät sisällä vesilaitosta, ellei toisin mainita

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Vesilaitoksesta on muodostettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuoden 2009 alusta lukien kuntalain mukainen kunnallinen liikelaitos.

Iisalmen Veden vuoden 2023 keskeisiä lukuja		Vuoden 2023 vesimaksut (sis. alv)
Toimintatuotot	6,4 M€	Puhdas vesi 1,62 € / m ³
Toimintakulut	4,4 M€	Jätevesi 2,93 € / m ³
Poistot	1,8 M€	
Ylijäämä	0,06 M€	
Tuloutus kaupungille	0,05 M€	
Nettoinvestoinnit	1,6 M€	

Ylä-Savon Vesi Oy huolehtii vedenhankinnasta ja -tuotannosta. Iisalmen Vesi huolehtii vedenjakelusta, jäteveden puhdistuksesta ja viemäriverkostotoiminnoista sekä kuluttajapalvelusta ja laskutuksesta.

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoituslaskelmaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelma kuvaa kirjanpitoon kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kaupungin rahavaroihin. Se kertoo toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen kautta, lisääntyvätkö vai vähenivätkö kaupungin rahavarat tilikauden aikana. Rahoituslaskelmaan on koottu koko kaupungin kaikki ulkoiset rahan lähteet ja rahan käyttö. Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on laskelmassa eliminoitu.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos)	2023	2022	
	1 000 €	1 000 €	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelaitos poistot + rahoitus)	14 955	13 764	
Satunnaiset erät	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät	2 259	-489	
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-57 788	-17 757	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	364	6	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 955	702	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-29 255	-3 773	
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	-19	-24	
Antolainasaamisten vähennys	93	97	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27 882	6 700	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 588	-9 859	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 000	0	
Oman pääoman muutokset	-33	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 941	2 051	
Rahoituksen rahavirta	23 276	-1 034	
Rahavarojen muutos	-5 979	-4 808	
Rahavarat 31.12	18 876	24 854	
Rahavarat 1.1	24 854	-29 662	
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2022	2023	2022
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €		-39 819	-12 504
Investointien tulorahoitus, %	84	26,0	77,5
Laskennallinen lainanhoitokate	1,4	1,3	1,7
Kassan riittävyys, pv	52	42	47
Asukasmäärä	-	20 607	20 960

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT	
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	
Toiminnan ja investointien rahavirta välituloksen viiden vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.	
Investointien tulorahoitus, €	
= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno	
Laskennallinen lainanhoitokate	
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)	
Kassan riittävyys	
= 365 pv * Rahavarat 31.12/Kassasta maksut tilikaudella	

Toiminnan rahavirta

Rahoituslaskelman ensimmäisellä rivillä esitettävä vuosikate on 15,0 M€. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulorahoituksen korjauserillä.

Investointien rahavirta

Iisalmen kaupungin vuoden 2023 investointimenot olivat 57,8 M€ (sis. vesiliikelaitoksen). Investointikohteista sekä investointimenojen ja -tulojen toteutumisesta on kerrottu tarkemmin investointiosan toteumavertailussa. Rahoitusosuuksia investointimenoihin kertyi 364 000 €.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 10,9 M€, tästä pysyvien hyödykkeiden kuntayhtymäosuuksia kirjattiin peruspääoman vähennyksenä 10,6 M€. Toiminnan ja investointien rahavirraksi muodostui -29,3 M€. Investointien vuoden 2023 tulorahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintamenon suhteesta, muodostui 26 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintameno on kyetty rahoittamaan 26 prosenttisesti tulorahoituksella. Luvun ollessa alle sata, joudutaan rahoitusta kattamaan omaisuuden myynnillä, kassavaroilla ja/tai lainanotolla.

Laskennallinen lainanhoitokate oli vuonna 2023 Iisalmissa 1,3 ja vuonna 2022 1,7. Tunnusluku laski edellisvuodesta 0,4 ollen tyydyttävällä tasolla. Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Rahoituksen rahavirta

Kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 0,1 M€ eikä uusia lainoja annettu. Antolainasaamisten lisäys 0,01 M€ muodostuu palautuskelpoisista liittymismaksuista.

Rahavarat vähenivät tilikaudella 6,0 M€. Rahavarat vuoden 2023 lopussa olivat 18,9 M€ sisältäen rahoitusarvopaperit.

Talousarviolainaa nostettiin 27,8 M€ (sis. vesiliikelaitoksen). Lyhytaikaista kuntatodistuslainaa jouduttiin ottamaan 5,0 M€ vuoden lopussa maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Kaupunginvaltuusto on oikeuttanut kaupunginhallituksen tekemään tarpeelliset lainasalkun korkoriskiltä suojautumistoimenpiteet siten, että kokonaismäärään suhteutettu suojausaste on taloussuunnitelmakauden aikana kunkin vuoden viimeisen päivän tarkastelutilanteessa 30-100 %. Suojausasteen laskennassa huomioidaan kiinteäkorkoisten lainasopimusten suhde lainasalkun kulloiseenkin kokonaismäärään.

Lainasalkun suojausaste oli 31.12.2023 tilanteessa 59,7 %. Tämä tarkoittaa, että Iisalmen kaupungin lainasalkusta 59,7 % on sellaisia lainoja, joiden korkositoumusten pituus on yli 1 vuosi eli korkoa ei tarkisteta seuraavan 12 kk:n aikana.

Suojausaste kertoo siten lainasalkun sopimusten jakautumisen lyhyen (alle vuosi) ja pitkän (yli vuosi) korkositoumusten välillä.

Vanhjoja lainoja maksettiin pois 11,6 M€. Lainamäärä oli vuoden 2023 lopussa 86,9 M€ eli 4 220 €/asukas, josta peruskaupungin osuus 74,1 M€ eli 3 596 €/asukas. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuonna 2023 arvion mukaan yli kuntien keskiarvon 3 320 €/asukas (ennakkotieto).

Lähde: VM, Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot vuonna 2023, 6.2.2024.

1.8 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättymishetkellä ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti omaisuus- ja pääomaeriin. Tase sisältää myös liikelaitoksen omaisuus- ja pääomaerät, mutta kuten tulos- ja rahoituslaskelmassakin, erät eivät sisällä kaupungin eri yksiköiden välisiä sisäisiä eriä, kuten saamisia ja velkoja.

Iisalmen kaupungin taseen loppusumma 31.12.2023 oli 223,1 M€. Lisäystä edellisen vuoden tilinpäätökseen on 29,2 M€.

Taseen pysyvissä vastaavissa kasvu tapahtui investointien vuoksi 35,5 M€. Vastattavien pääomissa oma pääoma kasvoi 3,0 M€ ja vieras pääoma kasvoi 23,1 M€.

Taseen kertynyt ylijäämä tilikauden lopussa on 26,4 M€. Ylijäämä on kertynyt pääosin tilikausien 2013–2023 ylijäämäisistä tuloksista.

Tase ja sen tunnusluvut (sis. vesiliikelaitoksen)					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	62 540	63 789
Aineettomat oikeudet	39	58	Muu oma pääoma	12 588	13 892
Muut pitkävaikutteiset menot	2 608	2 903	Ed. tilik. yli-(-)/alijäämä(-)	20 766	18 155
			Tilikauden yli-(-)/alijäämä (-)	5 593	2 611
II Aineelliset hyödykkeet			B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	13 327	12 372	Poistoero	11 434	10 687
Rakennukset	112 365	52 563			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	37 106	34 739	C PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	2 943	1 918	Eläkevaraukset	0	17
Muut aineelliset hyödykkeet	561	366	Muut pakolliset varaukset	2 507	0
Ennakkom. ja kesk.er. hank.	3 404	20 325			
III Sijoitukset			D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Osakkeet ja osuudet	23 052	34 600	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 384	4 563
Muut lainasaamiset	1 298	1 391	Muut toimeksiantojen pääomat	10	11
Muut saamiset	212	174			
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			E VIERAS PÄÄOMA		
Lahjoitusrahastojen varat	4 217	4 365	I Pitkäaikainen		
			Lainat rahoitus- ja vak.lait.	70 686	56 219
			Muut pitkäaikaiset velat	1 661	1 628
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			II Lyhytaikainen		
II Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	16 270	9 442
Pitkäaikaiset			Saadut ennakot	841	1 600
Muut saamiset	0	23	Ostovelat	4 512	4 151
Lyhytaikaiset			Muut velat	917	893
Myyntisaamiset	1 488	1 314	Siirtovelat	8 400	6 226
Muut saamiset	1 594	1 742			
Siirtosaamiset	19	179	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	223 109	193 886

III Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	4	4
Muut arvopaperit	14 109	13 649
IV Rahat ja pankkisaamiset	4 764	11 202
VASTAAVAA YHTEENSÄ	223 109	193 886

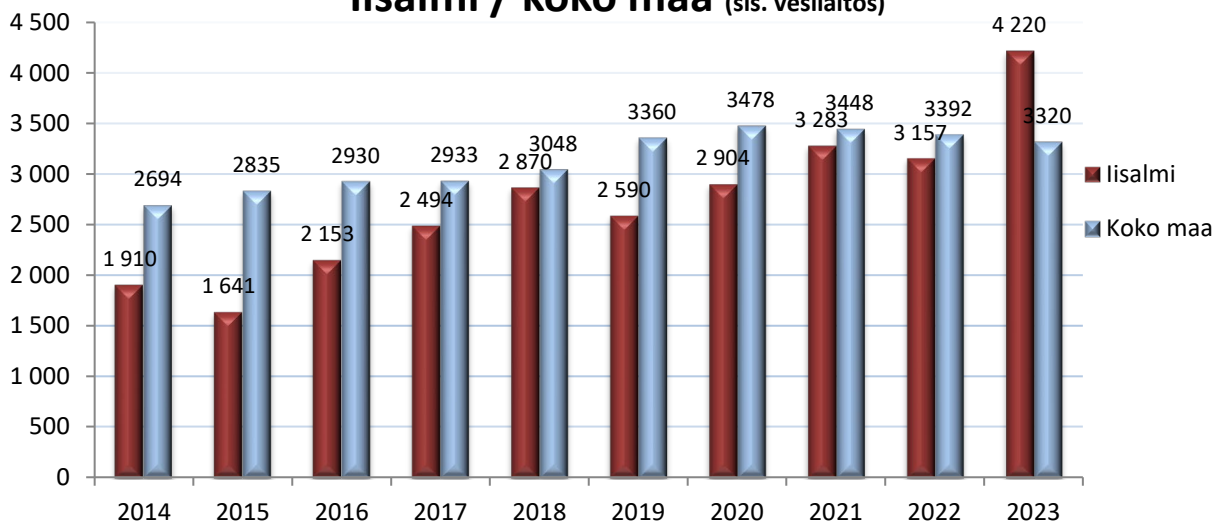
TASEEN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka.		
	2022	2023	2022
Omavaraisuus (%)	59	51	57
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	57	93	43
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €		26 359	20 766
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 696	1279	998
Lainakanta 31.12., 1000 €		86 956	65 662
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 377	4 220	3 157
Lainat ja vastuut, 31.12. 1000 €		91 886	70 540
Lainat ja vastuut, €/asukas	4 356	4 459	3 392
Lainasaamiset, €/asukas	1 135	63	67
Asukasmäärä 31.12	-	20 607	20 798

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT
Omavaraisuusaste, %
= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$
Suhteellinen velkaantuneisuus
= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$
Lainat ja vastuut 31.12
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut
Lainakanta 31.12
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)
Lainasaamiset 31.12
= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Kuntien keskimääräinen lainamäärä tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan vuonna 2023 oli 3 320 €/asukas (lähde VM, Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot vuonna 2023, 6.2.2024). Lainasalkun keskikorko 31.12.2023 oli 1,85 %. Lainasalkun suojausaste vuoden 2023 lopussa oli 59,7 %.

Lainat €/asukas 2014 - 2023

Iisalmi / koko maa (sis. vesilaitos)

Investoinnit

Investoinnit (brutto) olivat 57,8 M€, josta peruskaupungin investoinnit 56,2 M€ ja vesiliikelaitoksen investoinnit 1,6 M€.

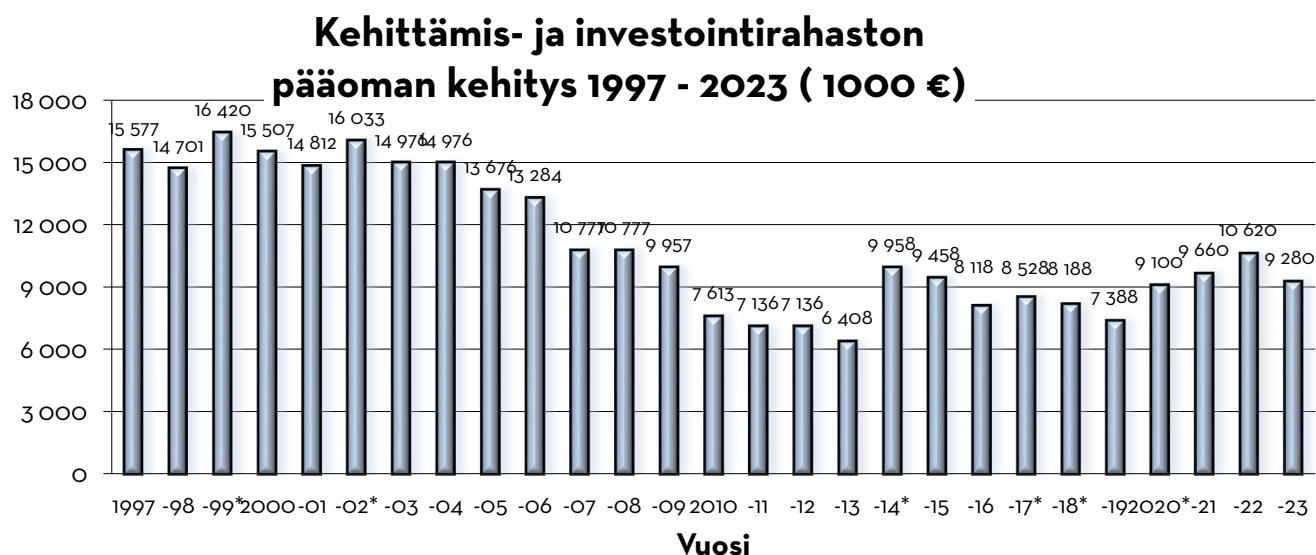
Kaupungin isoista investoinneista valmistuivat vuonna 2023 uimahalli, Mansikkaniemen koulu sekä lastensuojeluyksikkö Taskukello.

Sijoitukset

Iisalmen kaupunki on ulkoistanut sijoitustoiminnan ammattimaiselle omaisuudenhoitajalle täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksin perustuen Iisalmen kaupunginvaltuuston hyväksymään sijoitussuunnitelmaan.

Kaupungin sijoitukset koostuvat Danske Bankin rahastosijoituksista. Danske Bankin rahastosijoitusten markkina-arvo 31.12.2023 oli 15,0 M€. Sijoitusten arvonkehityksestä on annettu erillinen sijoitusraportti.

Kehittämisen- ja investointirahasto

Kehittämisen- ja investointirahaston pääoman kehitys 1997-2023.

Siirto rahastoon (alkupääoma) 17 295 353 € tilikaudella 1997.

Rahastoa kartutettu

1999	2,5 M€	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2002	1,2 M€	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2014	4,6 M€	Savonia ammattikorkeakoulun yhtiöittämisen tuotto
2017	1,8 M€	Tilikauden tuloksesta
2018	1,0 M€	Tilikauden tuloksesta
2020	2,7 M€	Tilikauden tuloksesta
2021	1,9 M€	Tilikauden tuloksesta
2022	2,3 M€	Tilikauden tuloksesta

Tilikauden alijäämiä rahastosta katettu

2007	1,7 M€
2010	1,1 M€

2011 0,5 M€

Vuonna 2023 rahastoa on käytetty 1,3 milj. € Uimahallin investointiin. Rahaston pääomaa ei kartutettu tilikaudella, rahaston pääoma tilikauden lopussa 9,3 M€.

Muut rahastot

Kaupungilla on vahinkorahasto, josta korvataan kertaluonteisia vahinkoja tai vastuita, joita ei ole vakuutuksin katettu, vakuutuskorvauksen ylittävä osa sekä erityisin perustein oikeudenkäynteihin liittyviä kuluja ja oikeuden päätöksistä johtuvia kaupungin velvoitteita. Vahinkorahaston pääoma 31.12.2023 oli 3,1 M€.

Kaupungilla on lisäksi opintorahasto, josta tuetaan iisalmelaisia opiskelijoita apurahoin ja stipendein. Opintorahaston pääoma 31.12.2023 oli 0,2 M€.

1.9 Henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä (Populus) 31.12.2023

Toimiala	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Oppisopimus- suhteiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ei sis. Työllistettyjä
	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
Elinvoima- ja konsernipalvelut	317	12	66	0	10	405	395
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	403	41	118	0	0	562	562
Tekninen toimiala	111	5	11	2	0	129	129
Iisalmen Vesiliikelaitos	9	0	4	0	0	13	13
Yhteensä 2023	840	58	197	2	10	1109	1099
Yhteensä 2022	681	67	220	1	22	991	969
Yhteensä 2021	710	72	174	1	25	982	969
Yhteensä 2020	733	49	168	1	11	962	951
Yhteensä 2019	752	61	159	0	34	1006	972
Yhteensä 2018	771	54	147	0	28	1000	972
Yhteensä 2017	786	74	136	0	30	1026	996
Yhteensä 2016	787	71	154	0	35	1047	1012
Yhteensä 2015	819	68	146	1	15	1049	1034
Yhteensä 2014	832	6	164	0	11	1073	1062

Vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan maksetut palkat ja palkkiot olivat 41,8 milj. euroa sekä eläkkeet ja muut henkilöstösivukulut huomioiden yhteensä 52,6 milj. euroa. Vastaava summa vuonna 2022 oli 44,5 milj. euroa, joten henkilöstökulut ovat kasvaneet n. 8,1 milj. euroa eli 18,2 prosenttia.

Henkilöstökulujen kasvu johtuu henkilöstön määrän kasvusta Pohjois-Savon lomituspalvelut - vastuualueen perustamisen sekä Ylä-Savon Sote kuntayhtymältä Iisalmen kaupungille siirtyneiden ympäristöterveyspalveluiden (ml. eläinlääkintä ja -suojelu) ja ympäristönsuojelupalveluiden myötä. Lisäksi vuonna 2023 kunta-alan palkkoihin tuli useita sopimuskorotuksia.

Tarkempi selvitys henkilöstöstä on annettu henkilöstökertomuksessa.

1.10 Ympäristötekijät

Toimintakertomukseen on sisällytettävä kuvaus niistä ympäristökysymyksistä, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen tai asemaan tai toiminnan kehitykseen. Tällaisia ympäristökysymyksiä voi olla esimerkiksi merkittävät päästökaupat, jäteveden puhdistamoon kohdistuvat kalliit muutostyöt tai huomattavat ympäristövahingot. Lisäksi toimintakertomuksessa annetaan olennaiset tiedot siitä, miten kunta huolehtii muista ympäristöasioista (KPL 3a, esim. kunnan toiminnan vaikutus ympäristöön, uusiutuvan energian käyttö).

Ympäristömeno aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää taikka korjata ympäristöhaittoja, parantaa tulevaa ympäristönsuojelun tasoa ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Näitä menoja aiheutuu muun muassa jätevesien ja jätteen käsittelystä, jätteen syntymisen ehkäisystä, maaperän, pinta- ja pohjavesien, ulkoilman ja ilmaston suojelusta, melun torjunnasta, biologisen monimuotoisuuden sekä maisemien suojelusta.

Ympäristömenojen vastineeksi kunta voi saada ympäristötuloja. Niitä ovat esimerkiksi jätevesimaksut sekä ympäristön pilailulta perityt kunnan suorittamien tai teettämien kunnostustöiden ja siivousten korvaukset.

Ympäristötuottoja kertyi n. 4,6 M€, josta n. 4,3 M€ oli lisälmen Vesi -liikelaitoksen jäteveden puhdistuksen tuottoja. Ympäristötoimintakuluja kertyi n. 4,9 M€, josta n. 4,4 M€ aiheutui jätevesien käsittelystä. Poistojen osuus kuluista on n. 1,5 M€. Jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa on annettu määräykset koskien jäteveden käsittelyä sekä velvoitetarkkailua.

Ympäristöinvestointeja tehtiin vuonna 2023 yhteensä n. 1,5 M€, josta noin 1,3 M € kohdistui lisälmen Vesi -liikelaitoksen toimintaan ja 0,2 M€ kaupungin hulevesiverkostoon. Vesilaitoksen investoinnit olivat pääosin verkostosaneerauksia, pumppaamoiden saneerauksia sekä uuden vesihuoltoverkoston rakentamista.

Alueellinen Ylä-Savon jätehuoltolautakunta huolehtii jätehuollon viranomaistehtävistä ja jätehuollon suunnittelusta ja kehittämisestä. Tästä aiheutuneet toimintakulut katetaan jätehuoltomaksuilla ja lautakunnan tulos on vuosittain 0 €.

Kuntalaissa kaupungin velvollisuudeksi säädetyt ympäristöasiat on esitetty Ylä-Savon ympäristölautakunnan toimintakertomuksessa.

Seudullisessa Ylä-Savon ilmasto-ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vähentää seudun vuoden 2007 päästölukemista 80 % vuoteen 2035 mennessä ja sitoa loput kasvihuonepäästöt hiilinieluihin ja -varastoihin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi keväällä 2021 lisälmen ilmastosuunnitelman, joka toteuttaa seudullista ilmasto-ohjelmaa sekä kaupungin omia tavoitteita ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

Kaavoituksessa toteutettiin lisälmen ilmastosuunnitelman tavoitteita tarkoituksenmukaisesta ja tiiviistä yhdyskuntarakenteesta meneillään olevissa kaavahankkeissa. Kaavoituksessa on huomioitu luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja pohjavesien suojelutavoitteet meneillään olevissa kaavahankkeissa. Vuorimäen tuulivoimaosayleiskaavaa edistettiin vihreän sähköntuotannon mahdollisuuksien selvittämiseksi lisälmen alueella.

Kävelyä ja pyöräilyä edistettiin laatimalla pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelma sekä rakentamalla uusia kevyen liikenteen väyliä. Viheralueilla jatkettiin vieraslajitorjuntaa ja ylläpidettiin pörräisbaareja luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi.

Kirmajärven kunnostusta jatkettiin sekä rahoitettiin Niemisen kunnostushanketta. Luonnonvaroja säästettiin materiaalien uusiokäytöllä sekä huomioimalla kalustohankinnoissa fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen. Vanhaa kalustoa myytiin pois Kiertonetissä. Toimitilojen rakennushankkeissa on käytetty uusiutuvia energialähteitä, mm. aurinkopaneeleja sekä kiinnitetty erityistä huomiota rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen.

1.11 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kaupunki huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Luottamushenkilöiden perehdyttämis- ja koulutustilaisuuksissa sekä toimielimien päätöksenteon yhteydessä on käsitelty esteellisyyskysymyksiä, millä on pyritty siihen, että luottamushenkilöt ottavat itse vastuun esteellisyyden arvioinnista. Toimielimien esityslistoilla on myös maininta esteellisyyden arvioinnista.

Hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on uudistettu vuonna 2022. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää hyvää hallintoa ja johtamista sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännön toteutusta lisälmen kaupunkikonsernissa. Ohjeessa on otettu kantaa myös korruptioon ja lahjontaan liittyviin kysymyksiin. Henkilöstöä koulutetaan jatkuvasti ohjeen mukaiseen toimintaan.

Lisäksi Kuntaliitto on ohjeistanut yleiskirjeessään (21.6.2017) vieraanvaraisuuteen, etuihin ja lahjoihin liittyviä asioita. Kuntaliiton ohjetta sovelletaan lisälmen kaupungissa ja luottamushenkilöitä kannustetaan tutustumaan ohjeen sisältöön.

Tasa-arvosta ja oikeudenmukaisuudesta on määräyksiä lukuisissa kuntien toimintaa ohjaavissa laeissa ja asetuksissa sekä kaupungin henkilöstöohjelmassa. Lisälmen kaupunki on vahvasti sitoutunut tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen. Hyväksymme erilaisuuden ja monikulttuurisuuden, ketään ei jätetä yksin.

1.12 Arvio tulevasta kehityksestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki, joka on elinkeinorakenteeltaan vahva. Iisälmen taloustilanne on vakaa ja taustalla on 11 ylijäämäistä vuotta.

Tulevaisuuden yhteistyö Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa on tärkeässä asemassa, jotta kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut voidaan turvata. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on tärkeää myös kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kaupunki omistaa merkittävän määrän sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjä. Kaupungin talouden ja kuntalaisten palveluiden näkökulmasta on tärkeää, että kiinteistöt ovat palvelukäytössä. Kaupungin omistamiin kiinteistöihin sisältyy merkittävä kiinteistöriski, mikäli niitä ei enää käytettäisi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoon.

Mikäli sote-kiinteistöjen vuokraus jatkuu siirtymäkauden jälkeen, tulee vuokraustoiminta yhtiöittää vuoteen 2026–2027 mennessä. Yhtiöittämisellä on merkittävät taloudelliset vaikutukset Iisalmen konserniin. Tavoitteena on laatia sote-kiinteistöjen yhtiöittämisselvitys vuoden 2024 aikana.

Iisalmen ja Ylä-Savon alueen haasteena on väestönkehitys, jonka ennustetaan olevan negatiivinen. Syntyvyys on laskenut viime vuosina. Edellä mainitun lisäksi osaavan työvoiman saatavuus on merkittävä riski elinkeinoelämän kehittymisen näkökulmasta.

TE24 -uudistus vaikuttaa tulevaisuudessa Iisalmen kaupungin toimintaan ja talouteen. Uudistuksessa työllisyydenhoidon järjestämisvastuu siirtyy kunnille. Iisalmi muodostaa oman työllisyysalueen yhdessä Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kanssa ja toimii palveluja järjestävänä vastuukuntana. Ylä-Savon työllisyysalue aloittaa toimintansa vuoden 2025 alusta.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala tuottaa ulkoisia palveluita kuntalaisille. Tällä hetkellä euromääräisesti suurimmat niistä ovat varhaiskasvatus ja perusopetus. Syntyvyyden aleneminen vaikuttaa nopeimmin varhaiskasvatuspalveluiden tarpeeseen/kysyntään. Vaikutus kohdistuu jo suunnitelmavuosiin. 5–10 vuoden kuluttua syntyvyyden laskun vaikutus näkyy perusopetuksessa ja yli 10 vuoden kuluttua toisella asteella.

Lasten ja nuorten väheneminen vaikuttaa myös muihin sivistys- ja hyvinvointitoimialan palveluihin. Niissä palvelutarve ei kuitenkaan vähene vaan painopiste siirtyy kasvavan ikääntyvän väestön palveluihin. Lasten ja nuorten määrän väheneminen on uhka myös monen seuran ja järjestön toiminnalle.

Haasteena kaupungin oman toiminnan osalta on kelpoisen työvoiman saaminen erityisesti niihin tehtäviin, joissa on asetuksella määrätty kelpoisuus kuten opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Myös muissa tehtävissä hakijamäärät ovat vähentyneet. Tulevaisuuden investointipaineet ovat merkittävät.

Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman toimeenpano, kulttuurikeskuksen peruskorjaus sekä muut peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet vaikuttavat kaupungin kehitykseen. Talouden kehitysnäkymät heikkenevät tulevaisuudessa, kun vuosikate ei riitä kattamaan poistoja eivätkä nettoinvestoinnit ole tasapainossa. Talouden tasapainon kannalta investointitason pitäminen maltillisena olisi ensiarvoisen tärkeää.

Koronan myötä digitaalisuus ja virtuaaliset palvelut ovat osittain tulleet jäädäkseen. Tämä on sekä uhka että mahdollisuus. Digitalisaation avulla voidaan saavuttaa uusia käyttäjiä palveluihin, mutta toisaalta se voi jatkossa vähentää fyysisiä käyntejä tilaisuuksissa ja palveluissa. Tämä vaatii myös investointeja laitteisiin sekä henkilöstön osaamisen kehittämistä.

Riskien arviointi

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Iisalmen kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan

tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Iisalmen kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen, jotka ovat strategiset, taloudelliset, toiminnalliset sekä vahinkoriskit.

Iisalmen kaupunkikonsernin riskialueet

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Iisalmen kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoihin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit uhkaavat kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista. Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti väestön hyvinvointiin ja ikärakenteeseen, talouden suhdannevaihteluihin, työn rakennemuutokseen, elinkeinoelämän kehitykseen, kansainvälistymiseen, ympäristön kestävyteen ja yhdyskuntarakenteeseen, valtiontalouteen ja hallituspolitiikkaan, lainsäädäntöön ja muuttoliikkeeseen.

Strategiset riskit voivat liittyä myös organisaatorakenteeseen ja -prosesseihin, johtamistapaan, organisaatiokulttuuriin, strategisiin valintoihin ja strategian toimeenpanoon, asiakastarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin, toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai digitalisaatioon. Kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöihin sisältyvä kiinteistöriski on strateginen riski, jolla olisi realisoituessaan merkittäviä strategisia ja taloudellisia vaikutuksia.

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset

velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehintariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriskit. Keskeisintä taloudellisten riskien hallinnassa ovat toiminta- ja investointimenojen hallinta sekä luotettava ja ajantasainen talousraportointi.

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Toiminnalliset riskit liittyvät operatiiviseen johtamiseen, prosessien toimivuuteen ja jatkuvuuden hallintaan, tietoturvaan ja -suojaan, ICT-palveluihin, sopimus- ja yhteistyökumppaneiden toimintaan, projektien ja hankkeiden hallintaan, maineeseen ja imagoon, henkilöstörakenteeseen, henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen, avainhenkilöihin, lainsäädännön velvoitteisiin, toimielin- ja viranhaltijapäätöksiin, hankintoihin, toiminnasta aiheutuvaan vahingonkorvausvastuuseen ja väärinkäyttöksiin.

Vahinkoriskit ovat lisälmen kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen.

Vahinkoriskit jaetaan

- Työterveys- ja työsuojeluriskit
- Henkilöstöriskit
- Ympäristöriskit
- Tulipalo- ja onnettomuusriskit
- Luonnonmullistukset
- Toimitilaturvallisuusriskit

Vuonna 2020 eskaloitunut koronapandemia sekä Venäjän ja Ukrainan sota vuonna 2022 ovat vaikuttaneet riskiarvioihin kunnissa. Edellä mainitut tapahtumat ovat osoittaneet, että globaalit riskit voivat realisoitua lyhyellä aikavälillä ja niiden vaikutukset tuntuvat myös kuntien toiminnassa ja taloudessa. Globaalien riskien vaikuttavuutta on hankala arvioida ja riskien hallintakeinot ovat vähäiset. Alla olevassa kuviossa on esitetty Kuntaliiton arvio sotatilan vaikutuksista kuntiin.

1.13 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää hyvää hallintoa ja johtamista sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännön toteutusta lisälmen kaupunkikonsernissa. Hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen lisäksi kaupungin johtamiseen liittyviä keskeisiä asiakirjoja ovat kaupunkistrategia, hallintosäätö, konserniohje sekä hankintaohje.

Sisäinen valvonta on keskeinen osa hyvää hallintoa ja johtamista ja sen avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisenä tavoitteena on varmistua siitä, että kaupunkistrategian mukaiset tavoitteet saavutetaan. Kaupunkistrategia on toiminnan lähtökohta ja se on osa kaupungin johtamista. Toimialojen ja liikelaitoksen on laadittava vuosittain oma sisäisen valvonnan suunnitelma. Suunnitelmassa esitetään sisäisen valvonnan valvontakohteet ko. vuodelle. Sisäisen valvonnan suunnitelma laaditaan vuosittain toimialoitain ja vastuualueittain.

Toimialat raportoivat suunnitelman toteuttamisesta osavuositarkastuksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä ajalta 1.1.–30.6. elo-syyskuussa ja 1.7.–31.12. tammi-helmikuussa.

Keskeiset havainnot sisäisen valvonnan raporteista vuodelta 2023 ja sisäisen valvonnan kehittämisen suunnitelmakaudella

Kaikki toimielimet ovat raportoineet ohjeen mukaisesti puolivuositain sisäisen valvonnan

toteutuksesta ao. toimialallaan. Sisäinen valvonta on toteutettu toimielimien laatimien suunnitelmien mukaisesti ja raportit on toimitettu kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Vuonna 2023 sisäisen valvonnan valvontakohteita ovat olleet mm.

- henkilöstöasioihin liittyvät prosessit: mm. sairauspoissaolot, kehityskeskustelut, varhaisen tuen keskustelut, työsopimukset, koulutusten hallinta ja tehtäväkuvat.
- talous- ja tietohallintoon liittyvät prosessit: mm. käteiskassat, avustukset ja tietojärjestelmien käyttöoikeudet,
- hallintoon liittyvät prosessit: mm. henkilötietojen julkisuus ja tiedonhallintaan liittyvät asiat.

Kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kattavaa ja toimii hyvin. Poikkeamat ovat yksittäisiä ja suunnitelman mukainen sisäinen valvonta ja ohjeistaminen tehostavat asioiden seurantaa ja korostavat tilivelvollisten vastuuta.

Sisäistä valvontaa ja raportointia on kehitetty sisäisen tarkastuksen havaintojen ja suositusten sekä riskien arvioinnin perusteella. Tavoitteena on lisäksi ylläpitää riittävää varautumisen tasoa häiriö- ja kriisitilanteisiin sekä poikkeusoloihin. Jatkuva kouluttautuminen ja harjoitukset ovat tässä keskeisessä asemassa.

Ilmoittajien suojelua koskevan EU-direktiivin (ns. whistleblowing-direktiivi) täytäntöönpano on käynnissä Suomessa. Direktiivin tavoitteita ovat muun muassa korruption ja petosten torjunta sekä sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaaminen. Käytännössä direktiivi velvoittaa julkisen ja yksityisen sektorin työnantajat ottamaan käyttöön ilmoituskanavan, jonka kautta mahdollisten petosten ja väärinkäytösten ilmoittaminen onnistuu nimettömästi. Iisalmen kaupungin ilmoituskanava on otettu käyttöön vuoden 2022 alussa.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa ja se tuottaa riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- ja konsultointitoimintaa, joka aikaansaa lisäarvoa organisaatiolle ja parantaa sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen tarkastuksen tarkoituksena on varmistaa, että organisaation toiminta on kaupunkistrategian tavoitteiden, toimintaperiaatteiden sekä säädösten ja määräysten mukaista ja että toiminta tukee asetettujen tavoitteiden toteutumista. Sisäinen tarkastus tukee toiminnan taloudellisuutta ja tuloksellisuutta sekä johtamis- ja hallintojärjestelmän kehittämistä. Sisäinen tarkastus tuottaa tarkastus- ja konsultointitoiminnan kautta organisaation johdolle päätöksenteossa ja valvonnassa tarvittavaa tietoa sekä pyrkii ennalta ehkäisemään tehotonta toimintaa, virheitä sekä väärinkäytöksiä.

Sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta vastaa kaupunginhallitus. Riippumattomuuden varmistamiseksi sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa ja saa toimivaltuutensa kaupunginjohtajalta. Sisäistä tarkastusta johtaa talousjohtaja ja sisäisinä tarkastajina toimii kaksi työntekijää, joiden työajasta osa kohdistuu sisäisen tarkastuksen tehtäviin.

Talousjohtaja ja sisäiset tarkastajat valmistelevat vuosittain sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman, jonka kaupunginhallitus hyväksyy. Sisäinen tarkastus suorittaa tarkastussuunnitelman mukaiset ja muut kaupungin ylimmän johdon määräämät tarkastustehtävät.

Sisäinen tarkastus laatii tarkastuskohteista tarkastusraportin, joka annetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle, tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle. Sisäisen tarkastuksen tulee viivytyksettä raportoida kaupunginjohtajalle havaitsemistaan merkittävistä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteista sekä väärinkäytöksistä. Vuonna 2023 sisäisen tarkastuksen kohteena ovat olleet ICT-laiterekisterin oikeellisuus ja ajantasaisuus sekä luottokorttien tarkastus. Lisäksi on tehty yksi tarkastus tytäryhteisölle yhtiön omaan käyttöön.

Toimielimien antamien selontekojen ja sisäisen tarkastuksen raporttien perusteella voidaan todeta, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvää/tydyttävää tasoa. Sisäisen valvonnan voidaan katsoa tuottavan kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta sekä varojen ja omaisuuden turvaamisesta.

1.14 Iisalmi-konsernin toiminta ja talous

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös, Kuntalain 114 §.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen.

Konsernirakenne

Kaupunkikonserniin kuului vuoden 2023 lopussa kolme tytäryhteisöä, kolme kuntayhtymää ja viisi osakkuusyhteisöä. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Petterinkulma Oy ja Iisalmen Teollisuuskylä Oy.

Keskeisiä yhteistyökumppaneita ja osakkuusyhteisöjä kasvatuksen ja opetuksen tehtäväalueella ovat lisäksi Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä, Savonia AMK Oy ja Savon koulutus kuntayhtymä.

Palvelutuotannon kannalta merkittävä osakkuusyhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Savon ICT-palvelut Oy (SICT).

Konsernirakenne muuttui merkittävästi vuonna 2023, jolloin Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ja Vaalijalan kuntayhtymän poistuivat konsernista hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä.

Konsernirakenne 2023

Merkittävimpien konserniyhteisöjen toiminta ja talous vuonna

Petterinkulma Oy

Petterinkulma Oy on Iisalmen kaupungin tytäryhteisö, jonka tehtävänä on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Iisalmen alueella. Yhtiön omistuksessa on lähes 1 400 asuntoa, joissa asuu noin 2 100 iisalmelaista.

Petterinkulma Oy:n tavoitteet ja tavoitteiden toteuma vuonna 2023:

- Asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla: käyttöastetavoite 98 %. Tavoite toteutui, käyttöaste oli 98,15 %.
- Petterinkulma pyrkii esteettömään asumisen lisäämiseen palvelujen äärellä. Petterinkulma laatii tarveselvityksen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän selvitysten perusteella liittyen ikäihmisten asumistarpeisiin. Toteuma: Petterinkulma Oy on osallistunut Iisalmi -lkääntyvien asuinkaupunki selvitykseen. Lisäksi toimitusjohtaja on käsitellyt aihetta YAMK-opinnäytetyössään. Petterinkulma Oy on ilmoittanut kiinnostuksensa rakentaa Veljeskodin tontille senioreille suunnatun nykyaikaisen esteettömän kerrostalon. Esteetöntä asumista on myös edistetty käynnistämällä hanke jälkiasennushissien (3 kpl) rakentamiseen osoitteessa Juhonkatu 3. Hankkeelle on haettu ja saatu rahoitusta Aralta sekä Iisalmen kaupungilta. Rakennustyöt alkavat 4/2024.
- Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä ja tyytyväisyyttä mitataan erillisellä asukastyytyväisyyskyselyllä. Tavoite toteutui, tulos 4,04.
- Työtyytyväisyyskyselyn tulos >4,0 asteikolla 1-5. Tavoite toteutui, tulos 4,03.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Iisalmen Teollisuuskylän toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä

ja rakentamalla niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

Yhtiön toiminta on kytketty tiiviisti kaupungin elinvoimayksikön toimintaan ja yhtiön toimitusjohtajana toimii oman työnsä ohella elinkeinojohtaja. Yhteistyön muotoja kehitetään edelleen eteenpäin ja pyritään tukemaan alueen yrityksiä kokonaisvaltaisesti heidän kehittymistavoitteissaan.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n tavoitteet ja tavoitteiden toteuma vuonna 2023:

- Tavoitteena on pitää tilojen käyttöaste korkeana n. 90 %:ssa ja taloudellinen tulos positiivisena poistojen jälkeen. Tavoite toteutunut.
- Yhtiö pyrkii saamaan käyntiin yhden uuden rakennushankkeen. Tavoite ei ole toteutunut.
- Tuetaan teknologia-alan kehitystyötä hanketoiminnan kautta. Tavoite toteutunut.
- Riistakatu 5 -kiinteistön tulevaisuuden ratkaiseminen laadittavien viitesuunnitelmien pohjalta. Tavoite osittain toteutunut, jatkotyö käynnissä.

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus on Iisalmen kaupungin tytäryhteisö, jonka pääasiallinen toimiala on kiinteistöhallinto. Yhtiö hallinnoi Lumakeskus Majakka-kiinteistöä. Yhtiön omistama rakennus sijaitsee Iisalmen kaupungilta vuokratulla noin 4964 m² tontilla, osoitteessa Savonkatu 5. Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus ja Iisalmen kaupunki ovat tehneet sopimuksen kiinteistön ylläpidosta. Sopimuksella kiinteistön käyttö- ja ylläpitotehtävät ja velvoitteet on siirretty Iisalmen kaupungin hoidettavaksi. Kiinteistöyhtiön vastuulla ovat vain välttämättömät hallinnosta aiheutuvat kustannukset.

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskuksen tavoitteet ja toteuma vuonna 2023:

- Antolainan lyhennys 97 000 €. Tavoite toteutui.

Konsernitavoitteiden toteutuminen

Vuosittain talousarvion yhteydessä valtuusto vahvistaa tytäryhteisöille tavoitteet. Tilikauden aikana tytäryhteisöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä annetaan selvitys konsernin tilikauden toiminnan ja talouden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätös sisältää täydellisen konsernitilinpäätöksen.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

1.15 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueuudistuksella oli merkittävä vaikutus kaupunkikonserniin. Uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen vuokrasopimukset ovat sidoksissa hyvinvointialueen palveluverkkopäätöksiin ja tästä syystä kiinteistöriski on kasvanut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittämisellä on tulevaisuudessa merkittävä

vaikutus kaupunkikonserniin.

Muilta osin Iisalmi-konsernissa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia suunnitelmakaudella ja konsernin toiminnan arvioidaan toteutuvan suunnitelman mukaan.

1.16 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Iisalmen kaupungin konserniohjeen mukaan hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen.

Tytäryhteisöt laativat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen Iisalmen kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhtiön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tuloksellisuutta.

Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginhallitus on käsitellyt kokouksissaan Iisalmi-konsernin ajankohtaiset ja omistajaohjausta edellyttävät asiat ja antanut niistä tarvittaessa omistajaohjauslausunnot. Kaupunginhallitus on ohjeistanut kaupungin edustajia tytäryhteisöissä tarvittaessa.

Konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Petterinkulma Oy, Iisalmen Teollisuuskylä Oy sekä Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä organisaatioiden toimintaan ja talouteen liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niihin varautumisesta.

Petterinkulma Oy:n sisäinen valvonta on järjestetty siten, että yhtiön kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta. Vastuu sisäisen valvonnan järjestämisestä on hallituksella ja toteuttamis- ja valvontavastuu on toimitusjohtajalla.

Riskienhallinnan keskeiset osa-alueet ovat toiminnan kehityksen seuraaminen erikseen asetettujen mittareiden mukaisesti sekä vakuutukset. Oikein mitoitettu vakuutusturva suojaa yhtiötä mahdollisilta ennalta-arvaamattomilta riskeiltä kuten mahdolliset tulipalot ja henkilövahingot. Vakuutusturva suojaa myös mahdollisissa johdon ja hallinnon aiheuttamissa vahingoissa.

Yhtiöllä on käytössä erillinen laadunhallinta-asiakirja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toteuttamisesta sekä suunnitelma riskienhallinnasta. Suunnitelmaa seurataan ja tarvittaessa päivitetään vuosittain.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n osalta todetaan, että tilanne on vakaa. Korkotason mahdollinen nousu ei tule vaikuttamaan yhtiön tilanteeseen merkittävästi kiinteiden sopimusten suuren osuuden ja pienen lainamäärän ansiosta. Kustannusinflaatioon on varauduttu hyvin eikä siinä nähdä merkittäviä riskejä. Yhtiössä on tunnistettu tiettyjen kiinteistöjen osalta riskejä, joita hallitus tulee pohtimaan lähiaikoina. Sisäisen valvonnan vastuu on hallituksella ja sen osalta tehdään yhteistyötä kaupungin konsernipalveluiden kanssa ostamalla vuosittain tarkastuskohteet ostopalveluna.

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskuksen ja Iisalmen kaupungin ylläpitosopimus on osa riskienhallintaa. Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskuksen ja Iisalmen kaupungin välisen ylläpito- ja taloushallinnon sopimuksien kautta säännöllinen kiinteistöhuolto, korjaustoimet ja vastuullinen toiminta auttavat vähentämään riskejä. Yhtiöllä on asianmukaiset sopimukset ja

vakuutukset kunnossa. Sisäisen valvonnan vastuu on hallituksella.

Saatujen raporttien ja selvitysten perusteella voidaan todeta, että konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty asianmukaisesti, riskejä on tunnistettu ja niihin on varauduttu. Kaupungin tai konsernin talouteen vaikuttavia, tiedossa olevia olennaisia konsernitaseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman ulkopuolisia asioita ei ole raportoitu.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €	2023	2022
Toimintatuotot	54 266	125 659
Toimintakulut	-118 126	-270 612
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	1	414
Toimintakate	-63 858	-144 538
Verotulot	45 401	84 767
Valtionosuudet	37 938	79 840
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	132	60
Muut rahoitustuotot	1 839	2 244
Korkokulut	-2 247	-894
Muut rahoituskulut	-244	-1 554
VUOSIKATE	18 959	19 924
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 953	-14 934
Arvonalentumiset	-17	-1 252
Satunnaiset erät	163	371
Tilikauden tulos	6 153	4 109
Tilinpäätössiirrot	1 267	-954
Tilikauden verot	-63	-51
Laskennalliset verot	-107	-63
Vähemmistöosuudet	-5	-4
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	7 246	3 037
Tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	45,9	55,8
Vuosikate/Poistot, %	146	123
Vuosikate/euroa/asukas	920	958
Asukasmäärä	20 607	20 798

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT 1000 €

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	62 540	63 789
Aineettomat oikeudet	280	909	Säätöiden ja yhd. peruspääomat	0	1
Muut pitkävaikutteiset menot	2 668	3 130	Arvonkorotusrahasato	327	163
Ennakkomaksut	0	9	Muut omat rahastot	14 639	15 890
*Aineettomat hyödykkeet	2 948	4 048	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	51 525	50 417
			Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	7 246	3 037
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	136 276	133 298
Maa- ja vesialueet	18 515	17 845			
Rakennukset	150 221	125 910	VÄHEMMISTÖOSUUDET	74	321
Kiinteät rakenteet ja laitteet	38 945	37 032			
Koneet ja kalusto	4 234	5 843	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	567	1 168	Eläkevaraukset	0	17
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	3 869	30 714	Muut pakolliset varaukset	2 705	945
*Aineelliset hyödykkeet	216 351	218 513	*Pakolliset varaukset	2 705	962
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	0	0	Valtion toimeksiannot	0	5
Osakkeet ja osuudet	21 011	21 711	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 393	4 743
Muut osakkeet ja osuudet	1 180	1 295	Muut toimeksiantojen pääomat	1 007	642
Joukkovelkakirjasaamiset	7	9			
Muut saamiset	409	420	*Toimeksiantojen pääomat	5 401	5 390
*Sijoitukset	22 606	23 436			
**Pysyvät vastaavat	241 905	245 997	VIERAS PÄÄOMA		
			Pitkäaikainen		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	90 503	106 080
Lahjoitusrahastojen varat	4 218	4 523	Lainat julkisyhteisöiltä	0	89
Muut toimeksiantojen varat	962	577	Saadut ennakot	5	0
*Toimeksiantojen varat	5 179	5 100	Ostovelat	0	0
			Muut velat/Liit.maks. ja muut velat	1 667	1 634
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Siirtovelat	0	186
Vaihto-omaisuus			*Pitkäaikainen	92 175	107 991
Aineet ja tarvikkeet	35	485			
Muu vaihto-omaisuus	466	403	Lyhytaikainen		
*Vaihto-omaisuus yhteensä	502	888	Joukkovelkakirjalainat	0	244
			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	16 996	20 164
Saamiset			Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Pitkäaikaiset			Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Myyntisaamiset	0	0	Saadut ennakot	1 397	2 155
Muut saamiset	29	61	Ostovelat	5 874	13 699
Lainasaamiset	0	0	Siirtovelat	10 746	19 935
Siirtosaamiset	0	1	Muut velat	3 025	1 908
*Pitkäaikaiset saamiset	29	62	Laskennalliset verovelat	2 792	2 714
			*Lyhytaikainen vieras pääoma	40 832	60 819
Lyhytaikaiset			**Vieras pääoma	133 007	168 809
Myyntisaamiset	1 835	5 122	VASTATTAVAA	277 462	308 780
Lainasaamiset	0	47			
Muut saamiset	1 822	4 175			
Siirtosaamiset	457	2 639			
*Lyhytaikaiset saamiset	4 113	11 983			
**Saamiset	4 143	12 045			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	4	4			
Joukkovelkakirjalainsaamiset	0	0			
Muut arvopaperit	15 793	14 874			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	15 797	14 878			
Rahat ja pankkisaamiset	9 938	29 872			
**Vaihtuvat vastaavat	30 379	57 683			
VASTAAVAA	277 462	308 780			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste	49	46
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	96	48
Velat ja vastuut prosentti käyttötuloista	101	62
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	58 771	53 454
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 852	2 570
Konsernin lainat, €/asukas	5 217	6 082
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	107 498	126 489
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	7	9
Kunnan asukasmäärä	20 607	20 798

Taseen tunnuslukujen laskentakaavat:

Omavaraisuusaste

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus

= 100 * (Vieras pääoma Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Konsernin lainakanta

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainasaamiset

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA 1000 €

	2023	2022
Vuosikate	18 959	19 924
Satunnaiset erät	163	371
Tilikauden verot	-63	-51
Tulorahoituksen korjaukset	1464	-1 401
	20 523	18 843
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-59 495	-30 433
Rahoitusosuudet investointimenoihin	387	28
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	12 036	1 110
	-47 073	-29 295
Toiminnan ja investointien rahavirta	-26 550	-10 452
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-16	-25
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27 421	13 025
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 180	-13 074
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 263	5 369
Oman pääoman muutokset	-19	3
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	-32	28
Vaihto-omaisuuden muutos	-64	226

Saamisten muutos	662	-739
Korottomien velkojen muutos	2 640	2 500
Rahoituksen rahavirta	21 675	7 330
Rahavarojen muutos	-4 874	-3 121
Rahavarojen muutos	- 4874	-3 121
Rahavarat 31.12.	25 734	44 750
Rahavarat 1.1.	-30 609	-47 871

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulo-rahoitus, %	32	66
Pääomamenojen tulo-rahoitus, %	27	46
Lainanhoitokate	1,4	1
Kassan riittävyys	49	52

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Investointien tulo-rahoitus, €

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulo-rahoitus, %

= 100 * Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

1.17 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kaupungin tilikauden tulos vuodelta 2023 muodostui 5 035 856,22 € ylijäämäiseksi.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä siten, että

- aikaisemmin toteutettujen investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä kirjataan 592 773,39 € ja poistoeron lisäystä -1 340 000,00 €,
- vahinkorahaston vähennystä kirjataan 131 225,94 € toteutuneiden kulujen katteeksi ja rahaston lisäystä -165 724,12 €,
- opintorahaston vähennystä kirjataan 9 000 € ja lisäystä -10 029,04 € toteutuneiden kulujen ja tuottojen mukaan,
- investointi- ja kehittämisrahaston vähennystä 1 340 000,00 € Uimahallin rakentamiseen,
- ja että tilikauden ylijäämä 5 593 102,39 € siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämäerään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta sekä tältä tilikaudelta kertynyttä ylijäämää.

2 Talousarvion toteutuminen

Kaupungin toiminnassa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Talousarvion toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

Toiminnallisten tavoitteiden seuranta

Toiminnallinen tavoite on valtuuston asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen tai tavaroiden määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumis seurannassa esitetään asetettu tavoite ja siihen mahdollisesti tehdyt muutokset, toteutuma ja poikkeama.

Taloudellisten tavoitteiden seuranta

Taloudellisten tavoitteiden seuranta kattaa määrärahojen ja tuloarvioiden seurannan sekä muiden taloudellisten tavoitteiden seurannan. Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euro määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen määrätyn tehtävän suorittamiseksi. Toteuttamisvertailusta tulee käydä ilmi myönnettyt määrärahat, toteutuneet kulut ja niiden erotus.

Kaupungin toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina.

Käyttötalousosan toteutumisvertailu tehdään talousarviorakennetta noudattaen toimielimittäin ja tehtävittäin. Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet kulut ja tuotot sekä niiden poikkeamat alkuperäiseen talousarvioon. Lisäksi esitetään valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon.

2.1 Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
	Vakituiset	0,1	0,1	0,0	-0,1
	Määräaikaiset	0,0	0,4	0,5	0,1
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0,1	0,5	0,5	0,0

Talous

1100 Vaalit	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	45 000	-3 500	41 500	40 049	1 451	96,5
Toimintakulut	-29 200	14 700	-14 500	-17 545	3 045	121
Henkilöstökulut	-55 700	13 700	-42 000	-40 887	-1 113	97,3
Toimintakate	-39 900	24 900	-15 000	-18 383	3 383	122,6
Muut laskennalliset kustannukset	-2 400	0	-2 400	-2 400	0	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-87 300	28 400	-58 900	-60 832	1 932	103,3

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Eduskuntavaalit järjestettiin 2.4.2023. Ennakkoäänestysaika oli 22. - 28.3.2023.

Vaaleista vastasi hallintopalveluiden vaalitiimi, johon kuuluvat hallintojohtaja, hallintosihteeri ja johdon sihteeri. Lisäksi palkattiin tilapäistä työvoimaa ennakkoäänestykseen ja muihin valmistelutehtäviin. Valtion maksama korvaus vaalien järjestämiseen ei kattanut aiheutuneita kustannuksia.

2.2 Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen: tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta valmisteleo kuntalain 121 §:n mukaan valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta arvioi, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, arvioi tarkastuslautakunta myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunta valmisteleo kaupunginhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tavoitteena on tukea valtuuston päätöksentekoa tuottamalla tietoa kunnan taloudesta ja toiminnasta. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointihavaintojen perusteella laaditun arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Henkilöstö (htv)

TARKASTUSLAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
Tilintarkastus	Vakituiset	0,0	0,1	0,1	0,0
	Määräaikaiset	0,5	0,0	0,0	0,0
TARKASTUSLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0,5	0,1	0,1	0,0

Talous

1110 Tilintarkastus	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	5 400	0	5 400	5 231	169	96,9
Toimintakulut	-34 900	0	-34 900	-28 929	-5 971	82,9
Henkilöstökulut	-17 500	0	-17 500	-19 345	1 845	110,5
Toimintakate	-47 000	0	-47 000	-43 042	-3 958	91,6
Muut laskennalliset kustannukset	-1 400	0	-1 400	-1 400	0	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-53 800	0	-53 800	-49 673	-4 127	92,3

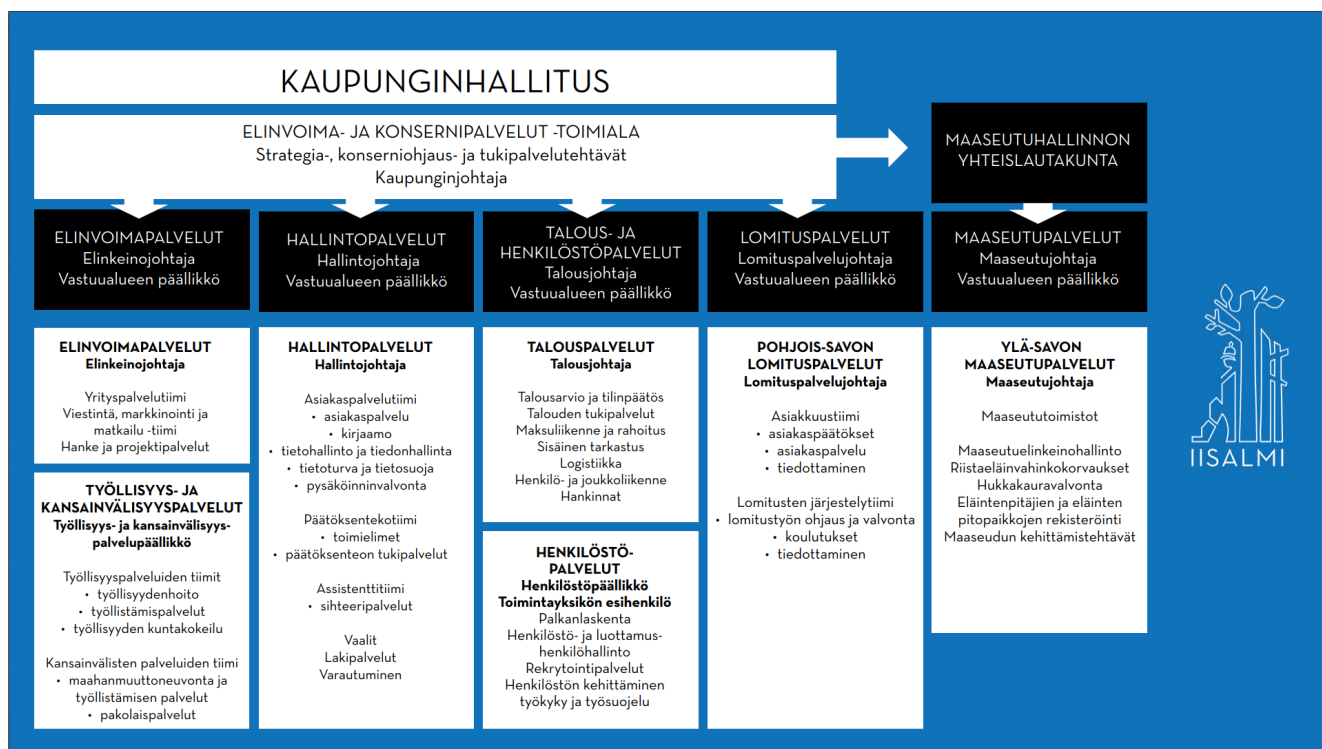
Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Tarkastuslautakunnalla oli 14 kokousta vuonna 2023. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa hallintosihteeri O,1 henkilötyövuoden panoksella ja tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman valtuustokaudelle, joka tarkennetaan vuosittain työohjelmaksi.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin vuonna 2023. Tilintarkastuspalveluiden hankintasopimus on voimassa KPMG Oy Ab:n kanssa tilikauteen 2025 saakka, optioiden käyttämisestä vuosille 2026-2027 ja 2028-2029 päätetään erikseen.

2.3 Kaupunginhallitus

Henkilöstö (htv)

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
Hallintopalvelut					
	Vakituiset	21,6	25,4	22,2	-3,2
	Määräaikaiset	1,0	0,5	1,1	0,6
	Yhteensä	22,6	25,9	23,3	-2,6
Talous- ja henkilöstöpalvelut					
	Vakituiset	17,9	21,5	21,3	-0,2
	Määräaikaiset	2,0	0,6	0,4	-0,2
	Yhteensä	19,9	22,1	21,7	-0,4
Elinvoimapalvelut					
<i>Sijoittuvat eri toimintayksiköihin</i>					
	Vakituiset	10,7	16,0	10,5	-5,5
<i>Työllistettyjen määrässä ei ole arvioitu TE-uudistuksen vaikutusta</i>					
	Määräaikaiset	24,6	8,5	16,6	8,1
	Työllistetyt	21,9	31,0	16,6	-14,4
	Yhteensä	57,2	55,5	43,7	-11,8
Lomituspalvelut					
	Vakituiset	114,4	232,7	225,2	-7,5

	Määräaikaiset	21,3	87,3	44,9	-42,4
	Yhteensä	135,7	320,0	270,1	-49,9
Yhteensä	VAKITUISET	164,6	295,6	279,2	-16,4
	MÄÄRÄAIKAISET	48,9	96,9	63,0	-33,9
	TYÖLLISTETYT	21,9	31,0	16,6	-14,4
KAUPUNGINHALLITUS	YHTEENSÄ	235,4	423,5	358,8	-64,7

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

Visio - Suomen houkuttelevin seutukaupunki				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Muuttoliike on saatu kääntymään ja nettomuutto on vuositasolla positiivinen	Aktiivinen vetovoimatyö	Kokonaisnettomuutto positiivinen	31.12.2023 toteutuma -29 henkeä	
Olemme houkutteleva muuttokohde sekä palvelutarjontamme ja elinvoimamme kautta seudun selkeä veturi.	Seutuyhteistyö Ylä-Savon kuntien kanssa, kehittämissuunnitelman toteuttaminen, yhteistyökysely alueen kunnille	Seutuyhteistyökyselyn tulokset Kuntajohtajien tulevaisuustyöryhmä kokoontuu vähintään 5krt / vuosi Seudullinen pyöreä pöytä vähintään 2krt / vuosi	Yhteistyökysely toteutetaan alkuvuodesta 2024 Tulevaisuustyöryhmä kokoontunut 5 kertaa Seudullinen pyöreä pöytä 2 krt	
Iisalmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille	Työnantaja- ja oppilaitosyhteistyö osaavan työvoiman saamiseksi alueelle	Seutukaupunkien vetovoimatutkimus Muuttohalukkuustutkimus (Taloustutkimus)	Seutukaupunkitutkimusta ei toteutettu Muuttohalukkuustutkimuksessa muuttohalukkuus Iisalmeen kasvoi	
Huolehdimme, että yrittäjien näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa	Aktiivinen yhteistyö yrittäjäjärjestöjen kanssa, hankintapolitiikan kehittäminen	Yrittäjien kuntabarometri Elinkeinoelämän Keskusliiton kuntaranking	Kuntabarometria ei toteutettu 2023 EK:n kuntarankingissa Ylä-Savo nosti sijoitustaan ja oli Itä-Suomen paras	

Kestävä kuntatalous				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Kaupungin tulot kattavat menot suunnitelmakaudella	Talouden tasapainottaminen siten, ettei alijäämää synny	Tilikauden ylijäämä	Tilikausi 2023 on ylijäämäinen.	
Asukaskohtainen lainamäärä ja vastuut ovat alle kuntien keskiarvon	Investointitaso konsernitason mallittainen	Lainat ja vastuut €/asukas on alle kuntien keskiarvon	Ei toteudu. lisalmen lainakanta ja vastuut yhteensä TP 2023: 4 458 €/asukas. Kuntien lainakanta ja vastuut yhteensä TP 2022: 4 356 €/asukas Kuntien lainakanta keskimäärin TP 2022: 3 320 €/asukas. lisalmen konsernilainat: 5 217 €/asukas.	
Hankintapolitiikkamme on yrittäjäystävällistä ja paikallisen tarjonnan huomioivaa	Aktiivinen vuoropuhelu yrittäjien kanssa, paikallinen tarjonta huomioidaan hankintojen suunnitteluvaiheessa mahdollisuuksien mukaan.	Mittarit esitetään talous- ja henkilöstöpalvelujen vastuualueella.	Toteutunut.	

Hyvinvoiva henkilöstö				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Varhainen välittämien työkyvyn heikentyessä, esihenkilön työn tukeminen, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa. Työkykyjohtamisen kehittäminen ja valvonta. Osaamisen johtamisen kehittäminen.	Mittarit esitetään talous- ja henkilöstöpalvelujen vastuualueella.	Selvitys ja toteuma on esitetty henkilöstökertomuksessa sekä kappaleessa 2.6.	
Henkilöstö tietää, mitä heiltä odotetaan ja työtä tehdään innostuneesti	Kehityskeskustelut. Kehityskeskustelun yhteydessä tehtävänkuvat päivitetään.	Kehityskeskustelujen toteuma 100 %.	Kehityskeskusteluiden toteuma 92,6 %. Keskusteluita on käymättä vain yhdessä isossa yksikössä.	

Päätöksenteko, johtaminen ja henkilöstön osallistaminen kehittämiseen on erinomaisella tasolla	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen: yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset, henkilöstön kehittämisryhmän aktiivinen toiminta, esihenkilötyön kehittäminen.	Henkilöstökyselyn tulos: sosiaalinen pääoma 4,05/5	Sosiaalinen pääoma, toteuma 4,08/5	
Hyvinvoiva henkilöstö	Työnantajakuivan parantaminen. Henkilöstön pitovoiman lisääminen.	Henkilöstökyselyn tulos: henkilöstö suosittelee lisälmen kaupunkia työnantajana, tavoite 3,7/5. Henkilöstön vaihtuvuus (muusta syystä kuin eläköityminen) vähenee. Hakijamäärän kasvu avoimiin virkoihin ja tehtäviin.	Henkilöstökyselyn tulos: henkilöstö suosittelee lisälmen kaupunkia työnantajana, toteuma 3,6/5. Henkilöstön vaihtuvuus (muusta syystä kuin eläköityminen) on vähentynyt. Hakijamäärä avoimiin virkoihin ja tehtäviin on kasvanut: keskimäärin 5,5 hakijaa/paikka (2022: 5,0 hakijaa/paikka)	

Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Kehitämme palveluista ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	I-pointin palvelujen myynti verkossa	Asiakas voi ostaa palvelun, kuten soutuvenepaikat ja kasvimaapalstat verkkosivuilta.	Palvelujen digitalisointi on edennyt. Työ jatkuu tulevina vuosina.	
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuuden hyödyntäen	Tietosuojaselosteiden päivittäminen ja vaikutustenarviointi	Tietosuojaselosteet ja vaikutusten arvioinnit on tehty.	Työ jatkuu edelleen.	
Kehitämme tiedolla johtamisen prosesseja organisaatiossa aktiivisesti	Digitalisaation tiekartta.	Valmis vuoden 2023 loppuun mennessä.	Ei valmis.	

Riskit

Ei toteutumassa
Riski kasvanut
Riski toteutunut

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan	Toteuma 31.12.	Til
Henkilöstöriskit - asiantuntijaosaaminen yhden henkilön varassa - osaavien hakijoiden puute - rekrytoinnin epäonnistuminen - henkilöstön vaihtuvuus - perehdyttämisen epäonnistuminen	Henkilöstön kouluttaminen, sijaisuusjärjestelyjen kehittäminen Rekrytointiprosessin parantaminen Perehdyttämisen prosessin huolellinen läpikäynti Positiivinen työnantajakuva	Henkilöstöön liittyviä riskejä pyritään hallitsemaan jatkuvasti. Osaavien hakijoiden puute joissakin tehtävissä sekä henkilöstön vaihtuvuus ovat haasteita.	
Tietoliikenteeseen ja -järjestelmiin liittyvät häiriöt	Virustorjunta ajan tasalla Varajärjestelmät ja varmennukset ajan tasalla Sallitaan vain kaupungin hyväksymien järjestelmien käyttö Käyttövaltuuksien huolellinen ylläpito Kyberuhkiin varautuminen	Poikkeamia ei havaittu.	
Tietoturva ja tietosuojariskit	Käyttövaltuuksien huolellinen ylläpito Henkilöstön perehdyttäminen tietoturva- ja suoja asioihin Pääkäyttäjien roolin vahvistaminen Päätelaitteiden huolellinen käsittely	Riski kasvanut.	
Rahoitus- ja sijoitustoiminnan riskit	Sijoitustoiminnan, korkoriskin, takauksien ja vakuuksien aktiivinen seuranta ja valvonta Lainasalkun suojausaste	Korkoriski kasvanut.	
Henkilö-, omaisuus- ja vastuuvahingot	Vakuutusturvan tarkistaminen vuosittain Työntekijöiden ammattitaidon ja -pätevyksien ylläpitäminen Työntekijöiden hyvä perehdyttäminen Huolellinen sopimusvalmistelu hankintojen yhteydessä		

2.3.1 Hallintopalvelut -vastuualue

Tilivelvolliset: hallintojohtaja

Talous

1200 Hallintopalvelut	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	1 260 900	-40 000	1 220 900	1 136 247	84 653	93,1
Toimintakulut	-2 259 800	97 100	-2 162 700	-2 010 556	-152 144	93
Henkilöstökulut	-1 569 900	48 400	-1 521 500	-1 495 122	-26 378	98,3
Toimintakate	-2 568 800	105 500	-2 463 300	-2 369 431	-93 869	96,2
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-1 007 600	0	-1 007 600	-1 008 080	480	100
Laskennalliset tuotot	4 608 800	0	4 608 800	4 609 280	-480	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-228 500	145 500	-83 000	95 522	-178 522	-115,1

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen vastuualueeseen kuuluvat asiakaspalvelutiimi, päätöksentekotiimi ja assistenttitiimi. Hallintopalvelut hoitavat keskitetyn kirjaamon, tietohallinnon ja tiedonhallinnan, pysäköinninvalvonnan, toimielinten päätösvalmistelun sekä tuottavat toimialojen sihteeripalvelut.

Tietoturvavastaava ja tietosuojavastaava kuuluvat asiakaspalvelutiimiin. Hallintopalvelut antavat tukea organisaatiolle viranhaltijapäätösten tekemisessä, toimielinpäätösvalmistelussa, kirjaamisissa ym. päätöksenteko tukipalvelutehtävissä. Hallintopalvelut hoitavat vaalit, lakipalvelut ja varautumisen yleiskoordinoinnin.

Hallintopalveluissa työskentelee 21 henkilöä työskennellen useassa toimintayksikössä. Vuonna 2023 hallintopalveluissa tapahtui useita henkilöstömuutoksia, lisäksi hallintojohtajan tehtäviä hoidettiin sijaisjärjestelyillä noin puoli vuotta.

Vuonna 2023 jatkettiin tiedonhallinnan kehittämistyötä, tietosuojaselosteita uusittiin ja tehtiin vaikutusarviointeja. Digitiekartan laatiminen on edelleen kesken.

Asiakaspalvelutiimissä otettiin käyttöön Kalanet-sovellus, jossa myydään soutuvenepaikat, laituripaikat, kasvimaapalstat ym. Metsästysluvat on laitettu myyntiin Kalanettiin syksyllä 2022. Asiakkaat voivat ostaa palvelun sähköisesti. Tiedonohjaussuunnitelmaprojekti jatkuu edelleen vuonna 2023 ja sen myötä päivitettiin asiakirja- ja tiedonhallinnan toimintaohjeet.

Valmu-kokoushallinta otettiin käyttöön elokuussa 2023.

Ikäihmisten televisioitava valtakunnallinen juhla toteutui syksyllä 2023, mikä aktivoi ikäihmisten neuvostoa. Neuvostojen merkitys kasvaa hyvinvointialueiden myötä ottaen huomioon kaupungille jäävä hyvinvointitehtävä.

Kaupungin tietohallintoa johtaa hallintojohtaja ja sitä koordinoi tietohallintokoordinaattori. Kaupungin ICT-palvelut tuottavat pääosin Savon ICT-palvelut Oy. Lisäksi palveluja ostetaan eri toimittajilta. Johtoryhmä toimii tietohallinnon ohjausryhmänä. Tietohallintokoordinaattori toimii asioiden esittelijänä ja vastaa valmistelusta.

Pysäköinninvalvonta

Vuonna 2023 tehtiin pysäköinninvalvonnan tulevaisuus selvitys, jonka perusteella kaupunginhallitus päätti jatkaa pysäköinninvalvontaa lisälnessä. Kunnallisena pysäköinninvalvojana toimii osa-aikainen viranhaltija.

Pysäköinninvalvonta varmistaa esteettömän ja turvallisen kaupunkiympäristön. Pysäköinninvalvonnassa toimii 1–2 pysäköinnintarkastajaa. Pysäköinninvalvontaa suoritetaan pääsääntöisesti maanantaista perjantaihin klo 8–17. Pysäköinnintarkastaja osallistuu hylättyjen autojen ja romuautojen käsittelyyn sekä venepaikkojen valvontaan.

Tietotilinpäätös 2023

Tietotilinpäätös kuvaa tietosuojaa ja tietoturvaa lisälmen kaupungissa. Tietotilinpäätös vastaa EU Yleinen tietosuoja-asetuksen osoitusvelvollisuuteen eli lisälmen kaupunki osoittaa noudattavansa asetusta ja tietosuojaperiaatteita henkilötietojen käsittelyssä sekä toimivansa niin myös käytännössä. Lisäksi tietotilinpäätöksessä ilmoitetaan järjestelmien tunnuslukuja ja digitalisaatioon vaikuttavia tunnuslukuja.

Tietosuoja ja tietoturva ovat kaupungin yhteinen asia, joka vaatii johdon, henkilöstön, luottamushenkilöiden ja tytäryhtiöiden sitoutumista. Tietotilinpäätös kertoo keskeiset toimenpiteet asiakkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien henkilötietojen ja yksityisyyden hoidosta. Tietotilinpäätöksen laatimisesta on vastannut tietohallintokoordinaattori, tietosuojavastaava ja hallintojohtaja.

lisälmen kaupungilla on tietosuoja- ja tietoturvaohjeet, asiakirjahallinnon toimintaohje, ohje henkilötietojen käsittelystä sekä lyhyet ohjeet henkilöstölle ja luottamushenkilöille. Kaupunginhallitus on 27.2.2023 käsitellyt laajan tiedonhallintakokonaisuuden, jossa nämä ohjeet on hyväksytty.

Henkilötietojen käsittelylle on oltava lain mukainen oikeusperuste ja henkilöstön tulee olla tietoisia siitä, missä kaikkialla henkilötietoja sijaitsee ja miten niitä käytetään. Henkilöstön intrassa on tietoturva- ja tietosuojasivu, josta löytyy henkilöstön ohjeet.

Kaupungin verkkosivuilla on

- tietosuojaosio, jossa on tietosuojaselosteet, joissa kuvataan henkilötietojen käsittelytoimet eri järjestelmissä ja prosesseissa. Niistä ilmenee tietojen käyttötarkoitus, oikeusperusteet, tietosisältö, tietojen luovutus ja rekisteröityjen oikeudet
- asiakirjajulkisuuskuvaus
- seloste käsittelytoimista
- tietopyyntö
- tietojen tarkastuspyyntö
- tietojen korjaus-, poisto ja täydennyspyyntö

Tietohallinnon kustannukset

Kaupungin ICT-kustannukset jakautuvat tietohallinnon ja toimialojen kesken. Tietohallinnosta maksetaan laajasti käytettävien palvelujen infrakustannukset ja jatkuvan palvelun kustannukset. Tietohallinnon kustannukset jaetaan käytön mukaan toimialoille. Toimialat maksavat omien tietojärjestelmien lisenssikustannukset ja laitteiden leasingvuokrat.

Iisalmen kaupungin ICT-laitteiden lukumäärä ja vuokratulot										
Laite	Elinvoima- ja konsernipalvelut		Sivistys- ja hyvinvointipalvelut		Tekninen- ja ympäristöpalvelut		Iisalmen vesi		Iisalmi yhteensä	
	Laitemäärä	Vuosivuokra	Laitemäärä	Vuosivuokra	Laitemäärä	Vuosivuokra	Laitemäärä	Vuosivuokra	Laitemäärä	Vuosivuokra
Isot näytöt	15	5 574,9 €	53	29 295,0 €	0	0,0 €	0	0,0 €	68	34 869,9 €
Kannettava	126	27 251,2 €	2008	345 876,0 €	93	25 584,0 €	7	3 308,4 €	2234	402 019,7 €
Matkapuhelin	337	29 293,7 €	370	25 881,9 €	125	18 405,2 €	10	1 392,6 €	842	74 973,4 €
Monitorit	211	12 213,6 €	329	14 881,8 €	101	6 561,9 €	10	713,7 €	651	34 371,0 €
Pöytäkone	28	4 687,7 €	64	7 146,0 €	27	4 402,3 €	3	744,3 €	122	16 980,4 €
Tabletti	77	11 970,1 €	1024	112 771,1 €	17	2 750,9 €	8	1 949,8 €	1126	129 442,0 €
Videotykki	0	0,0 €	146	68 171,8 €	0	0,0 €	0	0,0 €	146	68 171,8 €
YHTEENSÄ		90 991,3 €		604 023,6 €		57 704,3 €		8 108,9 €		760 828,1 €

Savon ICT -Palvelut Oy

Savon ICT-Palvelut Oy tuottaa kaupungille ICT-palveluja. Savon ICT-Palvelut Oy tekivät / hallinnoivat vuonna 2023:

Käyttäjätunnuksia

- Hallinnossa 1334
- Opetusverkossa 2996

Henkilökohtaisia sähköpostilaatikoita

- Hallinnossa 1264 ja jaettuja 82
- Opetusverkossa 2951

ICT:n tuki- ja palvelupyynnöitä 3935

Kehityskohteet vuonna 2024

Digitalisaation lisääminen ja tekoälyn käytön mahdollisuuksien tutkiminen.

Tietopyynnöt

Saapuneet tietopyynnöt kirjataan asianhallintajärjestelmään. Vuonna 2023 on kirjattu 17 tietopyyntöä. Virallisia omien rekisteritietojen tarkastuspyynnöitä ei saapunut. Arkistohakuja vanhoista koulun päästötodistuksista kirjattiin 23 kpl.

Tietoturvaloukkaukset

Henkilötietojen tietoturvaloukkaus on tapahtuma, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu tai niihin pääsee käsiksi ulkopuolinen taho, jolla ei ole oikeutta käsitellä tietoja. Tietoturvaloukkaus voi tapahtua vahingossa tai tahallisesti.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksia ovat esimerkiksi tietojen lähettäminen väärälle henkilölle, kadonnut henkilötietoja sisältävä paperi, omaan työhön kuulumattomien henkilötietojen katselu, kadonnut muistitikku, varastettu tietokone tai murtautuminen

henkilötietoja sisältävään järjestelmään. Vuonna 2023 havaittiin viisi lievempää tietosuojapoikkeamaa. Ilmoituksia tietosuojavaltuutetulle tehtiin 0 kappaletta.

Digitalisaation tunnuslukuja vuonna 2023

Iisalmen kaupungilla on 78 järjestelmää, joista Savon ICT-Palvelut Oy hallinnoi 25 järjestelmää. Henkilötietoja sisältäviä järjestelmiä on 26. Suurin osa käytössä olevista tietojärjestelmistä on ulkopuolisten tahojen ylläpitämiä ympäristöjä.

VismaSign on sähköinen allekirjoitusjärjestelmä, jossa allekirjoitetaan mm. sopimukset ulkopuolisten kanssa.

Sähköiset allekirjoitukset kuukausittain

Tam	Hel	Maa	Huh	Tou	Kes	Hei	Elo	Syys	Lok	Mar	Jou	Yht.
70	62	71	90	183	89	4	43	78	86	56	117	949

Pidemmän aikavälin tavoitteena on siirtyminen paperittomaan toimintaympäristöön. Vuonna 2023 paperitulosteita ja kopioita otettiin 1 569 500 kappaletta, joista mustavalkoisia 1 163 055 ja värillisiä 406 465. Tulostusmäärissä kasvua vuoteen 2022 verrattuna 25,70 %.

Asianhallintajärjestelmä lita on Iisalmen kaupungin asianhallintajärjestelmä. Toimintayksiköillä voi olla omia järjestelmiään. Litaan kirjattiin 872 asiaa. Asioiden avauksen kasvu vuodesta 2022 johtui ympäristöasioiden siirtymisestä Ylä-Savon SOTE ky:ltä Iisalmen kaupungille.

Iisalmen kaupungin verkkosivuilla oli 398 402 sivujen katselijaa ja katselukertoja oli 863 566.

2.3.2 Talous- ja henkilöstöpalvelut -vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja ja henkilöstöpäällikkö

Talous

1300 Talous ja henkilöstöpalvelut	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	510 900	110 000	620 900	588 362	32 538	94,8
Toimintakulut	-1 963 000	-161 100	-2 124 100	-1 877 174	-246 926	88,4
Henkilöstökulut	-1 353 400	0	-1 353 400	-1 293 980	-59 420	95,6
Toimintakate	-2 805 500	-51 100	-2 856 600	-2 582 791	-273 809	90,4
Muut laskennalliset kustannukset	-92 300	0	-92 300	-92 774	474	100,5
Laskennalliset tuotot	0	0	0	474	-474	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-3 408 700	-161 100	-3 569 800	-3 263 454	-306 346	91,4

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut tuottaa keskitetysti Iisalmen kaupungin henkilöstöpalvelut ja yksikkö toimii asiantuntijana henkilöstöasioissa.

Henkilöstöpalveluihin kuuluvat: henkilöstösuunnittelun ja strategisten linjausten valmistelu, palkanlaskenta, yleiset palkka- ja palvelussuhdeasiat, työlainsäädännön ja virka- ja työehtosopimusten tulkinta ja täytäntöönpano, henkilöstön kehittäminen (keskitetty koulutus ja osaamisen hallinta), henkilöstön työhyvinvointipalvelut (työterveyshuolto, kuntoutus, tyky-toiminta), työsuojelu, yhteistoiminta, rekrytoinnin ohjaus ja koordinointi, luottamushenkilöhallinto, henkilöstön ohjeistukset ja tiedottaminen sekä HR-järjestelmien ylläpito. Henkilöstöpalvelut tuottavat myös Savon ICT-palveluiden palkanlaskennan.

Iisalmen kaupungin vastuulla aloitti vuoden 2023 alusta kolme uutta alueellista yksikköä, Pohjois-Savon lomituspalvelut sekä ympäristöterveyspalvelut ja ympäristönsuojelupalvelut. Henkilöstöpalvelut on tukenut näiden yksiköiden toiminnan aloitusta osana Iisalmen kaupungin organisaatiota. Pohjois-Savon lomituspalvelujen aloittaessa toimintansa henkilöstöpalveluiden toimintayksikköön siirtyi yksi uusi työntekijä.

Vuosien 2023–2025 aikana toiminta keskittyy strategisen ohjelman – hyvinvoiva henkilöstö – tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, joilla tavoitteet pyritään saavuttamaan. Tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaikkia toimialoja. Henkilöstöpalvelut seuraa keskitetysti tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä osavuosikatsauksessa, tilinpäätöksessä ja henkilöstökertomuksessa.

Toiminnan painopisteet vuonna 2023

Toiminnan painopisteitä vuonna 2023 ovat olleet työnantajakuvan kehittäminen ja osaavan henkilöstön saatavuuden turvaaminen sekä nykyisen henkilöstön pitovoiman lisääminen.

Rekrytointimarkkinointia on tehostettu ja nykyisen henkilöstön työhyvinvointia on pyritty turvaamaan työtyytyväisyyttä parantamalla ja osaamista ylläpitämällä. Työyksiköt ja henkilöstö on otettu mukaan työnantajakuvan kirkastamiseen. Henkilöstöltä on kerätty palautetta muun muassa henkilöstökyselyn avulla ja yksikköpalaverissa.

Työkykyjohtamisen tilaa ja sairauspoissaolojen seuranta on tehostettu työkykytyöryhmässä ja sisäisen valvonnan kautta tavoitteena työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö. Korvaavan työn käyttöä on pyritty lisäämään aktiivisesti yhdessä esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa.

Osatyökykyisten työllistymiseen varattua määrärahaa on käytetty työkokeiluihin ja työkyvyille sopivaan työhön sijoittamiseen. Kevan ja Lähitapiolan kanssa on tehty yhteistyötä muun muassa työkykykustannusten pienentämiseksi ja työtapaturmien ehkäisemiseksi. Henkilöstöä on kannustettu hyödyntämään myös liikuntaa ja kulttuuria osana työkyvyn ylläpitämistä.

Henkilöstön työhyvinvointiin oli varattu määrärahaa 160 000 €, mikä vastasi n. 140 €/työntekijä. Tämän lisäksi talousarvioon myönnettiin lisämäärärahaa 100 000 € käytettäväksi Smartum-etuun. Henkilöstön työhyvinvointiin kohdennetun määrärahan käytöstä päätti henkilöstön kehittämisryhmä.

Tarkempi selvitys henkilöpalvelujen toiminnasta ja henkilöstöstä on annettu henkilöstökertomuksessa.

Talouspalvelut

Talouspalvelujen tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaita ja laadukkaita talouspalveluita kaupunkiorganisaatiolle. Talouspalvelujen toimintayksikön palveluita ovat lisäksi henkilö- ja joukkoliikenne-, logistiikka- ja hankintapalvelut sekä hankkeisiin ja avustuksiin liittyvät taloushallinnon palvelut.

Talouspalvelujen tehtävinä ovat talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi, pääkirjanpito ja tilinpäätös (ml. konsernitilinpäätös), talous- ja toiminta- sekä investointisuunnitelman valmistelu, vakuutus-, takaus- ja riskienhallinta-asiat, henkilö- ja joukkoliikenne-, logistiikka- ja hankintapalvelut, maksuliikenne ja rahoitus sekä hankkeiden taloushallinto.

Lisäksi talouspalvelujen tehtäviin kuuluvat myynti- ja ostolaskujen käsittely, reskontranhoito, vesiliikelaitoksen asiakaspalvelu ja taloushallinto, konserniyhteisöjen taloushallinto, avustusten maksatus sekä erilaiset taloushallinto- ja kirjanpito tehtävät.

Talouspalvelujen toimintayksikköön on siirtynyt vuoden 2023 alusta kolme uutta työntekijää Pohjois-Savon lomituspalvelujen aloittaessa toimintansa. Toiminnan painopisteenä vuonna 2023 ovat uusien henkilöiden perehdyttäminen sekä organisaatiouudistuksen toimeenpano.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä purkautui 28.2.2023. Kuntayhtymän purkamiseen liittyi tehtäviä, jotka ovat sitoneet talouspalvelujen henkilöstöä erityisesti kuntayhtymän purkamisen ja loppuselvityksen aikana ja sen jälkeen. Kesäkuussa maksettiin purkusopimuksen mukaiset jako-osuudet omistajakunnille. SOTE-kuntayhtymän saatavien ja velkojen seuranta ja maksatus jatkui talouspalveluissa siten, että taloudellinen loppuselvitys jäsenkunnille tehtiin vuoden lopussa. Kuntayhtymän purkutehtävien hoito jatkuu vuonna 2024.

Talouspalveluissa tuotetaan konserniyhteisöjen talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja. Vuoden 2023 tavoite Kiinteistö Oy Lumakeskuksen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen siirrosta kaupungin hoidettavaksi on toteutunut.

Talouspalvelujen tavoite sekä osto- että myyntilaskujen sähköisten laskujen määrän lisäämisestä on edennyt erityisesti ostolaskujen puolella. Kaupunginhallitus päätti 19.6.2023 ostolaskudatan avaamisesta ja projekti on edennyt siten, että vuoden 2022 ostolaskudata on julkaistu syksyllä 2023.

Hankintapalvelut

Kaupungin organisaatioon luotu hankintatiimi jatkoi toimintaansa. Hankintatiimiin kuului hankintoja toteuttavia asiantuntijoita ja viranhaltijoita eri toimialoilta. Hankintatiimin keskeisiin tehtäviin kuului hankintasuunnitelman ylläpito sekä hankintaosaamisen lisääminen kaupunkiorganisaatiossa. Hankintatiimi kokoontui sovitusti yhteisiin palaverihin.

Vuoden 2023 alussa jalkautettiin käytäntöön uudistettu hankintaohje, jonka tavoitteena oli parantaa hankintatoiminnan laatua ja tehokkuutta, yhdenmukaistaa kaupungin hankintaprosessia, edistää alueen elinvoiman kehittymistä ja lisätä aktiivista vuoropuhelua ja viestintää yrittäjien kanssa.

Hankinta- ja logistiikka-asiantuntija avusti ja neuvoi toimialoja hankinnoissa keskitetysti. Ostoanalyysin kehitystyötä jatkettiin edelleen ja tulosten avulla kehitettiin ja seurattiin kaupungin hankintatoimintaa ja sen tavoitteita.

Merkittävien hankintojen osalta järjestettiin infotilaisuuksia tarjoajille. Yrittäjien kanssa pidettiin hankintafoorumit (2 kpl) suunnitelman mukaisesti. Tiivis yhteistyö Sansia Oy:n kanssa jatkui edelleen. Merkittävimpiin hankintoihin on saatu pääsääntöisesti vähintään kolme tarjousta/hankinta.

Kuljetus ja joukkoliikenne

Iisalmen kaupungin joukkoliikenne koostui kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta palveluliikenteen (PALI) pienoislinja-autosta sekä yhdeksästä kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta.

Paikallisliikenne toimi Jordanin ja Peltosalmen välisellä kaupunkialueella. Paikallisliikenne jatkui entisen liikennöitsijän kanssa. Paikallisliikenteen varsinainen sopimuskausi kestää vuoden 2024 kesäkuun alkuun ja optiovuosia ei käytetä, joten uudelleen kilpailutus aloitettiin vuoden 2023 lopussa.

Paikallisliikennettä hankittiin yhteistyössä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa, joka vastaa kilpailutuksesta ja sopimushallinnasta.

PALI-liikennöinti jatkui entisen liikennöitsijän kanssa uudella sopimuksella maaliskuun alusta. Palveluliikenteen toinen auto toimi keskusta-alueella hoitaen mm. vammaisten sekä ikäihmisten kuljetuksia ja toinen maaseutualueen asiointiliikennettä.

Kilpailutuksen ja uuden sopimuksen valmistelun yhteydessä tehtiin PALI-liikenteestä kysely osana Liikkumisen sujuvuuden parantaminen Ylä-Savossa-hanketta. Kyselyn perusteella PALI-liikennöintimallin palvelukuvausta kehitettiin ja uusi palvelumalli otettiin käyttöön. Uudessa palvelumallissa myös maaseutupali siirtyi kutsuohjaukseen.

Kaupungin sisäisissä joukkoliikennevuoroista sopimukset jatkuivat entisten liikennöitsijöiden kanssa, sillä sopimukselta otettiin käyttöön optiovuosi 2023-2024. Vuoden 2023 lopussa tehtiin myös päätös, että sopimuksen viimeistä optiovuotta 2024-2025 ei oteta käyttöön ja hankinta laitetaan uudelleen kilpailutukseen yhteistyössä Sansia Oy:n kanssa. Joukkoliikennevuorot palvelivat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla.

Joukkoliikenteen osalta lisättiin tietoisuutta kaikille avoimista joukkoliikennemuodoista kehittämällä tiedotusta ja pidettiin joukkoliikenteen palvelutarjonta entisellä tasolla. Joukkoliikenteen määrärahat sisälsivät myös kaupungin täyssähköisen yhteiskäyttöauton leasing-vuokrat sekä käyttö- ja ylläpitokustannukset. Yhteiskäyttöauton aiempi leasingsopimus päättyi lokakuussa 2023 ja tilalle hankittiin uusi täyssähköinen yhteiskäyttöauto, josta tehtiin leasingsopimus.

Joukkoliikenteen käytössä olivat Matkahuollon toimittamat ja ylläpitämät lipputuotteet sekä palvelut. Edellä mainitut tuotteet ja palvelut olivat kattavasti käytössä niin Iisalmen, kuin Ylä-Savon alueella.

2.3.3 Sosiaali- ja terveydenhuolto vastualue

Talous

1390 Sosiaali ja terveydenhuolto	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	0	110 000	110 000	141 484	-31 484	128,6
Toimintakulut	-50 000	-230 000	-280 000	-191 762	-88 238	68,5
Henkilöstökulut	-22 100	20 200	-1 900	-154 392	152 492	8125,9
Toimintakate	-72 100	-99 800	-171 900	-204 670	32 770	119,1
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-72 100	-209 800	-281 900	-346 154	64 254	122,8

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu päättyi 31.12.2022. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkaminen ja loppuselitys on tehty vuoden 2023 aikana. Kuntayhtymän purkamisesta aiheutuneet kustannukset on kirjattu vuoden 2023 aikana sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualueelle.

Vuoden 2023 alussa Suomeen perustettiin uusi julkisen hallinnon taso, kun vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta.

Kuntia ja hyvinvointialueita yhdistävät samat kuntalaiset palvelujen käyttäjinä, mitä myös lainsäädäntö korostaa. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkossa yhtä lailla kuntien ja perustettavien alueiden tehtävä. Yhteiset kuntalaiset eivät kuitenkaan ole ainoa kuntia ja hyvinvointialueita yhdistävä tekijä. Jokainen hyvinvointialue on paikallisesti merkittävä työllistäjä ja melkein kaikilla alueilla myös suurin työnantaja.

Hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut lisälmen kaupungin toimintaan ja talouteen. Kaupungin toimintamenoista poistuivat vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menot. Vastaavasti verotulo- ja valtionosuusrahoitusta leikattiin poistuvia kustannuksia vastaavasti. Kaupungin rahoitus pohja on muuttunut merkittävästi ja ennakoitavissa on, että tulot eivät riitä kattamaan kasvavia menoja suunnitelmakaudella.

Lisälmen kaupunki on vuokrannut Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen käytössä olevat kiinteistöt. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toimii ja että kuntalaiset saavat tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut omasta kotikaupungista.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) operatiivinen toiminta päättyi vuoden 2022 lopussa. Omistajakunnat kävivät vuonna 2022 neuvotteluita kuntayhtymän jatkotoimenpiteistä. Neuvotteluiden lopputuloksena omistajakunnat päättivät, että ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto järjestetään 1.1.2023 alkaen vastuukuntamallilla siten, että vastuukuntana toimii lisälmen kaupunki. Kunnat hyväksyivät vuoden 2022 lopussa yhteistoimintasopimuksen, jonka perusteella kaupungin organisaatioon perustettiin Ylä-Savon ympäristölautakunta, joka aloitti toimintansa 1.1.2023.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän jäsenkuntien valtuustot hyväksyivät kuntayhtymän purkusopimuksen tammikuussa 2023. Purkusopimuksen mukaisesti lisälmen kaupunki on

hoitanut kuntayhtymän purkautumisen jälkeisiä tehtäviä, joita ovat mm. myyntisaamisten ja maksuliikenteen hoitaminen. Kuntayhtymän purkamisen jälkeisistä kustannuksista vastaavat jäsenkunnat yhdessä.

Taloudellinen loppuselvitys kuntayhtymän purkamisesta on tehty ajalta 1.3.-31.12.2023. Kustannuksia ja tuloja kuntayhtymän purkamisesta on aiheutunut mm. tapaturmavakuutusmaksun tasauslaskusta, myyntisaamisten luottotappioista ja perintäkustannuksista, veronpalautuksista, Kela-korvauksista ja sähkölaskun hyvityksistä sekä erilaisista käyttötarvike- ja vuokrakuluista.

Kuntayhtymän purkamiseen liittyi paljon tehtäviä, jotka ovat sitoneet talouspalvelujen henkilöstöä erityisesti kuntayhtymän purkamisen ja loppuselvityksen aikana ja sen jälkeen. Purkusopimuksen mukaiset jako-osuudet omistajakunnille maksettiin kesäkuussa 2023. SOTE-kuntayhtymän saatavien ja velkojen seuranta ja maksatus jatkuu talouspalveluissa vuonna 2024. Seuraava taloudellinen selvitys omistajakunnille laaditaan tilanteesta 31.12.2024.

2.3.4 Elinvoimapalvelut -vastuualue

Tilivelvollinen: Elinkeinojohtaja

Talous

1400 Elinvoimapalvelut	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	1 369 100	-19 400	1 349 700	1 435 620	-85 920	106,4
Toimintakulut	-4 206 100	133 100	-4 073 000	-3 871 237	-201 763	95
Henkilöstökulut	-2 525 800	182 500	-2 343 300	-2 035 102	-308 198	86,8
Toimintakate	-5 362 800	296 200	-5 066 600	-4 470 719	-595 881	88,2
Muut laskennalliset kustannukset	-187 100	0	-187 100	-187 672	572	100,3
Laskennalliset tuotot	0	0	0	572	-572	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 919 000	315 600	-6 603 400	-6 093 439	-509 961	92,3

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Yritysneuvonta

Yritysneuvonnan palveluita tarjoavat kaksi päätoimista yritysasiantuntijaa. Lisäksi yksikön vetäjänä elinkeinojohtaja on vahvasti mukana yritysten kehittämistyössä. Yritysräjapinnassa toimivat lisälmen kaupungin toteuttamat kehittämishankkeet muodostavat yritysasiantuntijoiden kanssa ns. yrityspalvelutiimin, jolle kertyi vuoden aikana yht. n. 520 neuvontatapahtumaa n. 275 asiakkaan parissa.

Yritysten perustaminen oli tavanomaisella tasolla ja vuoden aikana lisälmeen rekisteröitiin 82 uutta yritystä, mikä oli noin 10 yritystä vähemmän kuin edellisvuonna. Starttiraha-asiakkaiden määrä jäi poikkeuksellisen alhaiseksi (11 lausuntoa). Alkavien yritysten neuvonnassa korostuu nykyään sivutoimiyrittäjyyden suosio, joka osaltaan näkyy myös starttirahaa hakevien määrän

vähentymisenä. EU-ohjelmakauden vaihdos sekä heikentyneet taloussuhdanteet ja kustannusten nousu vaikuttivat selkeästi myös yritysten kehittämisen- ja investointiaktiivisuuteen. Yrityspalvelut oli mukana 8 yrityksen investointi- ja/tai kehittämishankkeiden suunnittelussa ja rahoituksen hakemisessa.

Yritysneuvonta jatkoi seudullisen Yritys-Suomi Ylä-Savon yhteistyön koordinoitua ja oli aktiivisesti mukana sekä kaupunkikeskustan että maaseutualueiden kehittämistyössä mm. liden ry:n ja Ylä-Savon Veturi ry:n hallitusjäsenyyksien kautta. Yrityspalvelut oli mukana yrittäjyyttä ja innovaatioita edistävän Business Center Pohjois-Savon toiminnassa ja osallistui myös kaupungin yrittäjyyskasvatustoimintaan. Lisäksi yritysneuvonnassa jatkettiin kerran kuukaudessa kokoontuvaa Mikrogrow-ydinryhmätoimintaa, jossa on mukana noin 20 yläsavolaista mikro- ja pienyritystä.

Elinkeinojohtaja osallistui sidosryhmäyhteistyöhön erityisesti paikallisten yrittäjäjärjestöjen kanssa, Kuopion Alueen Kauppakamarin kasvuvaliokunnassa sekä useissa maakunnallisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa.

Viestintä-, markkinointi- ja tapahtumien mahdollistamisen palvelut sekä matkailun kehittäminen

Elinvoimapalvelut -toimintayksikön markkinoinnin, viestinnän ja matkailun kehittämisen sekä tapahtumien mahdollistamisen tiimissä työskentelee kolme päätoimista ja yksi määräaikainen työntekijä. Tiimin avaintehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelmien laatiminen ja käytäntöön vieminen seuranta- ja ylläpitotoimintana, kaupungin brändien jatkuva markkinointi ja kehittäminen ja niihin liittyvä sidosryhmäyhteistyö (By Iisalmi ja Iisalmi ja Tienoot), kaupungin toimialojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavien markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden tuki ja koordinoitua, asukasmarkkinointi ja muuttaja-konsepti, kaupunkiviestinnän kehittäminen eri kanavissa sekä matkailun ja tapahtumien kehittämistehtävät. Markkinoinnin ja viestinnän suunnittelun kokonaisuudesta, tiiminvetäjyydestä ja kaupunkibrändityön toimenpiteistä ja kumppanityöstä vastaa markkinointi- ja viestintäsuunnittelija, joka toimii myös johdon viestintätukena ja johtoryhmän sihteerinä. Matkailumarkkinointi ja -kumppanuudet, matkailun kehittämisen toimenpiteet sekä tapahtumien mahdollistamisen ja -markkinoinnin palvelut ovat matkailu- ja markkinointiasiantuntijan vastuualuetta. Kaupungin toimialojen markkinoinnin ja viestinnän tuesta vastaa markkinointi- ja viestintäasiantuntija hoitaen myös iisalmi.fi-sivuston pääkäyttäjyyttä. Määräaikaisen markkinointiavustajan tehtäviin kuuluvat Petterinkulma Oy:n ja Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n markkinoinnin ja viestinnän tehtävät, kesäkuusta 2023 alkaen Residents of the Future -hankkeen koordinoitua ja yleiset asumisen- ja asukasmarkkinoinnin avustavat tehtävät.

Markkinointi- ja viestintätiimi pyrkii työllään tukemaan Iisalmen strategian toteutumista ja synnyttämään ja vahvistamaan seudun pito- ja vetoa. Vuonna 2023 tiimin tärkeimpiä tehtäviä olivat verkkosivu- ja intranet-uudistusten toteuttaminen, By Iisalmi -brändin veto- ja pitoa, seudullisen Iisalmi ja Tienoot -matkailustrategian toimenpiteiden käynnistäminen ja verkoston sitouttaminen sekä yleinen pitoa vahvistava markkinointi esimerkiksi hyvinvointia ja osallisuutta edistävästä kulttuuri- ja liikuntapalveluista huomioiden erityisesti uuden Saukko-uimahallin kiinnittämisen osaksi yläsavolaista hyvinvointivahvuutta. Markkinointi- ja viestintätoimenpiteet nivotaan mahdollisuuksien mukaan synergisesti osaksi hankkeiden toimenpiteitä - esimerkiksi kansainvälisten osaajien kohderyhmää palvelevan Life & Career -hankkeen toimenpiteitä hyödynnettiin osaajasaatavuuden vahvistamisessa ja Seutukaupunkien innovaatioekosysteemiverkoston kehittäminen- hankkeen kanssa vahvistettiin kasvu- ja innovaatioyhteistyötä. Kaikella markkinoinnilla ja viestinnällä

vahvistetaan ilmapiiriä, jossa kaupungin slogan ja lupaus *"Emme odota ihmeitä. Teemme niitä."* toteutuu mahdollisimman monella elämän osa-alueella, olipa kyse yrittämisestä ja urasta, koulutuksesta tai harrastamisesta.

Hanke- ja projektipalvelut

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupungin hanke- ja projektitoimintaa sekä kaupunkikehittämisen palveluita. Toiminnan vastuuhenkilönä toimii yritysasiantuntija ja toimintaa ohjaa hanketiimi, jossa on edustajat kaikilta toimialoilta.

Ylä-Savon viiden kunnan yhteinen seuturahajohtokunta jatkoi toimintaansa ja vuonna 2023 lisalmi panosti siihen 5 €/asukas eli siihen käytettiin 110 000 € aluekehitysrahaa. Panostus kohdistuu ennen kaikkea Ylä-Savon seudun elinkeinoelämää tukeviin hankekokonaisuuksiin sekä aluekehityshankkeisiin.

Lisäksi vuosina 2023-25 kaupunki osallistuu Ylä-Savon osaamisen kehittämisen mallin rakentamiseen osaksi Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän palvelutoimintaa ja rahoittaa sitä 1 €/asukas eli n. 21 000 € / vuosi. Ylä-Savon Veturi ry:n kautta Leader-rahoitukseen käytetään 2,5 €/asukas vuoden 2020 asukasluvun pohjalta yhteensä 53 250 €/vuosi.

lisalmen kaupungin ja lisalmen Teollisuuskylä Oy:n toteuttamat kehittämishankkeet

vuonna 2023 Päätyneet hankkeet:

Eloa lisalmeen (hankkeen kesto 1.9.2021- 30.8.2023, yhteishanke liden ry:n kanssa)

Keskeinen tavoite: keskusta-alueen yritysten liiketoiminnan kehittäminen ja uudet tapahtumakokeilut		
Kokonaisbudjetti 274 639 eur, josta lisalmen rahoitusosuus 41 570 eur Kokonaiskustannukset 265 040 eur, josta lisalmen rahoitusosuus 40 344 eur		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Hankkeessa mukana 36 yritystä, henkilöosallistujia mukana toimenpiteissä noin 52 hlöä	Uudet tapahtumakokeilut kuten Sakkyn kanssa yhteinen Pop up -puoti Louhenkadulla sekä uusi ravintolatapahtuma Kuppilakulttuuria saaneet runsaasti kuluttajia liikkeelle ja yritykset kokeilemaan uutta. Yrityskohtaista kehittämistyötä tehty onnistuneesti mm. visuaalisuuden parissa (muutoksia n. 20 yrityksessä), haamuasioinnin palautteiden pohjalta (mukana yli 30 yritystä) sekä yrityskohtaisina sparrauksina projektipäällikön ja/tai konsulttien toteuttamana yrityskohtaisten tarpeiden mukaan.	Yritysten kokoaikaiseen kehittämiseen tarvittaisiin pysyviä, toimivia työkaluja. Yrityskohtaiselle sparraukselle on tarvetta jatkossakin.

Kestävää kasvua Ylä-Savon matkailuun (hankkeen kesto 1.2.2022-31.8.2023)

Keskeinen tavoite: Ylä-Savon ja Rautavaaran matkailuyritysten ja -toimijoiden laadun kehitystyö kestävä kehitys huomioiden ja palvelupakettien kokoaminen myytäviksi tuotepaketeiksi. Alueen kulttuurihistoriaan ja luontoon liittyvien kohteiden sisällyttäminen yli kuntarajojen kulkeviin Ylä-Savon Tarinareitteihin.		
Kokonaiskustannukset 250 980 eur, omarahoitusosuus seuturahaa kautta 50 196 eur		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Hankkeessa mukana ollut 37 yritystä/toimijaa, kukin osallistunut yhdestä kuuteen	Kulttuuriteemareittien luominen kuuden eri tarinanpohjalta yli kuntarajojen, ja tarinareittien julkaiseminen. Matkailutoimijoiden verkostoituminen ja yksittäisten	Markkinointiin enemmän suunnitelmallisuutta. Asiakaspalautteiden hyödyntäminen markkinoinnissa ja tuotteistamisessa.

kertaan hankkeen toimenpiteisiin.	<p>yritysten yhteistyön alkaminen.</p> <p>Johku-verkkokauppaan syntyi uusia ostettavia tuotteita.</p> <p>Kestävän kehityksen tietoisuuden lisääntyminen yrityksissä ja vastuullisuuden näkyväksi tuleminen (esim. Green Key-sertifikaatin saaminen)</p> <p>Työpajoihin osallistui uusia toimijoita matkailuverkoston ulkopuolelta.</p> <p>Markkinointiselvityksen avulla saatiin arvokasta tietoa, kuinka aluetta tunnetaan matkailun näkökulmasta.</p>	<p>Kuinka pk-yritys/yrittäjä saadaan vakuuttuneeksi hanketoiminnan hyödyllisyydestä liiketoiminnan kehittämiseksi? (Hanke koettaisiin lisäkätenä/rinnalla kulkijana)</p> <p>Tuotteista kieliversiot.</p> <p>Työntekijä- ja ohjelmapalveluiden saatavuuden parantaminen.</p>
-----------------------------------	---	---

Ketterää osaamista (kesto 1.2.2022-30.9.2023, osatoteutus valtakunnallisessa verkostohankkeessa)

Keskeinen tavoite: Edistää seutukaupunkien osaavan työvoiman saatavuutta, mm. toimimalla aktiivisesti mukana osajatarpeeseen vastaavan koulutuksen lisäämiseksi alueelle, etsimällä uusia ratkaisuja osajatarpeiden tunnistamiseksi ja vastaamalla tunnistettuihin osajatarpeisiin ketterillä kokeiluilla paikallisessa yhteistyössä.		
Kokonaiskustannukset 105 556 eur, josta lisalmen rahoitusosuus 42 222 eur		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
<p>Paikalliset sidosryhmät: 22 eri toimijaa (koulutusorganisaatiot 5, hankkeet 11, eri yhteisöt/yritykset 6)</p> <p>lisalmen alueen korkeakouluvisio ja -strategiatyöpaja: 14 hlöä</p> <p>LinkedIn ohjauskoulutus: 22 hlöä</p>	<p>Hyvä yhteistyö alueen koulutusorganisaatioiden, hankkeiden, TE- ja työllisyyspalvelujen kanssa. YHESSÄ-osaamisverkosto jatkaa verkostotoimintaa.</p> <p>Luotiin lisalmen alueen korkeakouluvisio ja -strategia yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.</p> <p>Savonian tradenomin polkuopinnot lisalmeen, Exam-tenttitila korkeakouluopiskelijoille</p> <p>Paikallisia yhteistyökumppaneita saatu matchattua keskenään hankeyhteistyön kautta.</p> <p>Ideoitu ja toteutettu ketterä paikallinen pilotti: LinkedIn osana työvoiman ja yritysten matchaamista ja toteutettu siihen liittyvää koulutusta yhdessä L&C-hankkeen kanssa.</p>	<p>lisalmen alueen korkeakouluvisio ja -strategian konkretisointi ja jalkauttaminen.</p> <p>LinkedIn-hyödyntäminen jäi vaillinaiseksi eikä mätsäystä työnhakijoiden ja työnantajien välillä päästy tekemään.</p>

Life & Career - Elämä ja Ura Ylä-Savossa - maahanmuutto- ja kv-rekrytointipalvelujen kehittämishanke (hankkeen kesto 1.3.2022 - 31.12.2023)

Keskeinen tavoite: Edistää kv-osaajan ja perheenjäsentensä elämää ja asettautumista alueelle. Kehittää maahanmuutto- ja kv-rekrytointiprosesseja keskittyen olemassa oleviin maahanmuutto-, pakolais-, työllisyys- ja rekrytointiprosesseihin.		
Kokonaiskustannukset 284 518 eur, josta seuturahahan osuus 56 904 eur.		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Maahanmuuttaja-asiakkaita 130 hlöä (tavoite 120), yrityksiä 52 kpl (tavoite 40)	<p>Tiivis sidosryhmäyhteistyö alueen oppilaitosten, hankkeiden ja työllisyystoimijoiden kanssa.</p> <p>Asiakastyössä onnistuneita räätälöityjä rekrytointeja. Laadittu henkilökohtaisia kouluttautumis- ja työllistymissuunnitelmia.</p> <p>Toteutettu hygieniapassi- ja työturvallisuuskoulutukset venäjän kielellä.</p>	Maahanmuutto- ja työllisyyspalveluiden kehittäminen entistä paremmin toimivaksi kokonaisuudeksi tulossa olevan TE2024 uudistuksen myötä.

	<p>Toteutettu yhteistyönä (mm. Eures-verkosto, Savas säätiö) rekry-pilotti Espanjaan, jonka ansiosta Savas-säätiölle Ylä-Savoon on tulossa keväällä 2024 6 hoiva-avustajaa.</p> <p>Järjestetty onnistunut koko perheen Meetings in everyday life -tapahtuma, jossa kv-taustaiset pääsivät kohtaamaan toisiaan ja mm. alueen sivistys- ja vapaa-ajantoimijoita.</p> <p>Elämä ja Ura Ylä-Savossa-opas maahanmuuttajien, kuntien ja työnantajien käyttöön.</p>	
--	---	--

NewTech -Yritysten kasvu ja kansainvälistyminen (hankkeen kesto 1.1.2020-31.3.2023, lisälmen Teollisuuskylä Oy osatoteuttajana Navitas Kehitys Oy:n hallinnoimassa yhteishankkeessa)

Keskeinen tavoite: Pk-tekniologiayritysten kasvun, kansainvälistymisen, uudistumisen ja verkostoitumisen edistäminen.		
Kokonaiskustannukset 346 224 eur, omarahoitusosuus seururahan kautta 51 845 eur		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Ylä-Savon alueelta hankkeen toimenpiteissä mukana 57 yritystä ja niistä 86 henkilöä.	<p>Hanke tiiviisti mukana yritys kohtaisten kehityshankkeiden valmistelemisessa ja rahoituksen hakemisessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 35 aktivoitua yrityshanketta. - yrityshankkeiden kokonaisarvo n. 8,5 milj. €. - yrityshankkeiden arvioitu työpaikkavaikutus 67 kpl. <p>28 järjestettyä yleistä tapahtumaa (Pohjois-Savon yrityksille)</p> <p>Onnistuneet koronan myötä tehdyt toimintamuutokset.</p> <p>Yritysten positiivinen palaute.</p> <p>Hanketiimi toiminut hyvin yhteen.</p>	<p>Kv-toimenpiteet ja aktivoinnit jääneet tavoitteista.</p> <p>Messuperuuntumisia. (Korona)</p> <p>Klinikoiden järjestäminen ollut haasteellista. Kohtasiko tarjonta ja tarve?</p>

Seutukaupunkien innovaatioekosysteemiverkoston kehittäminen (hankkeen kesto 1.10.2021 - 31.12.2023, Iisalmi valtakunnallisen verkostohankkeen päätoteuttaja)

Keskeinen tavoite: koota yhteen kehittyvien seutukaupunkien verkosto. Hankkeeseen osallistuvat seutukaupungit kehittävät alueellista innovaatioekosysteemiään yhteistyössä toisilta oppien näkyvyyden ja vetovoiman aikaansaamiseksi.		
Kokonaiskustannukset 517 121 eur, josta Iisalmen rahoitusosuus 20 583 eur		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
<p>Mukana 10 seutukaupunkia.</p> <p>Webinaarit seutukaupungeista (syksy 2022 - kevät 2023) 1 krt/kk (á 25 osallistujaa)</p> <p>Syksyn 2023 webinaarisarja (4 webinaaria, osallistujia 60-160 hlö/webinaari)</p> <p>Ratkaisuja osaja- ja työvoimapulaan -tilaisuudet</p>	<p>Seutukaupunkien innovaatioekosysteemiverkoston yhteinen strategia sekä paikalliset strategiat. Yhteisen strategian visualisointi sekä infograafi seutukaupungeista mm. uusien osaajien/muuttajien houkuttelemiseksi.</p> <p>Invest in -työkalu (suomi ja englanti)</p> <p>Webinaarisarjat</p> <p>Tutustumisvierailut seutukaupunkeihin ja innovaatioekosysteemeihin (mm. Raahe, Savonlinna, Iisalmi, Vaasa-Uumaja).</p> <p>Iisalmessa järjestettiin yhdessä Ketterää</p>	<p>Hankkeen loppuvaiheessa kehitettiin alustava malli verkoston jatkotoiminnalle, jotta verkosto voisi jatkaa toimintaansa myös hankkeen jälkeen.</p>

näytteilleasettajia ja yrittäjiä yhteensä n. 35 hlö/tilaisuus	osaamista -hankkeen kanssa kaksi kertaa Ratkaisuja osaaaja- ja työvoimapulaan -tilaisuus, jossa yrittäjät/työnantajat pääsivät verkostoitumaan ja tutustumaan mm. alueen koulutus- ja tki-tarjontaan.	
---	--	--

TeknoHub - yhteistyöratkaisulla teknologiayritysten digitalisaatio- ja

teknologiakyvykkyyden uudistamista (toteuttajana Iisalmen Teollisuuskylä Oy, hankkeen kesto 1.6.2021

- 31.7.2023)

Keskeinen tavoite: kehittää yläsavolaisten pk-teknologiayritysten digitaalista ja teknologista muutoskyvykkyyttä sekä luoda edellytykset yritysten kokonaiskyvykkyyden merkittävään ja nopeaan kasvuun.		
Kokonaiskustannukset 458 923 eur, omarahoitusosuus Teollisuuskylältä n. 9000 eur ja seuturahasta n. 54 500 eur.		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Hankeessa mukana 11 yritystä ja niistä 35 hlöä.	Organisointimalli pieniin erillisiin teknologiaryhmiin hyvä, vastuunjakaminen. DI- ja AMK-töiden suuntaaminen yritysryhmien tarpeisiin, konkretiaa yrityksille.	DigitalisaatioHUB toimenpiteet jäljessä. Kaikkia yrityksiä ei saatu sitoutettua ja aktivoitettua (2 jäänyt pois)

Vuonna 2024 jatkuvat kehittämishankkeet:

Kestävän teknologian osaamiskeskittymä, KesTech (Hankkeen kesto 1.10.2023 - 31.3.2026.

Hankkeen päätoteuttaja Savonia AMK)

Keskeinen tavoite: Ylä-Savon teollisuuden yhteistyöverkoston kehittäminen ja alueen osaamiskeskittymän vahvistaminen.		
Kokonaiskustannukset: n. 1.4 M€, josta ITK:n osuus 128528 €.		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Ei vielä toimintaa vuoden 2023 aikana		Hanke käynnistynyt virallisesti lokakuussa 2023. Rekrytointien myötä toiminta alkanut vasta tammikuussa 2024.

TechSavo -pk-yritysten kestävä kasvu ja uudistuminen (Hankkeen kesto 1.4.2023 - 31.3.2026.

Maakunnallisen hankkeen päätoteuttajana Iisalmen teollisuuskylä Oy)

Keskeinen tavoite: Teknologia- ja puualan yritysten kasvun ja uudistumisen tukeminen.		
Kokonaiskustannukset 1,613 M€, josta ITK:n osuus 488059 €.		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Ylä-Savosta 58 henkilöä 26:sta eri yrityksistä.	Hanke käynnistynyt hyvänä jatkumona NewTech:ille. Maakunnan tasolla toteuttajien henkilöstö kokenutta, osaamiseltaan hyvin toisiaan täydentäviä.	Hanke vasta käynnistynyt. Rahoituspäätökset ja rekrytoinnit toteutuneet aiottua myöhemmin. Puualan nykytila- ja tarvekartoitus käynnistetty tammikuussa -24 toteutuneen rekryn myötä. Kohderyhmän toimenpiteet suunnitellaan kartoituksen valmistuttua.

Yrittäjyyskasvatushanke TULEvaisuuden OSaajat TULOS (hankkeen kesto 1.8.2022-31.7.2024)

Keskeinen tavoite: luoda ja saada vakiinnutettua lisälleen yhteinen yrittäjyyskasvatuksen polku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle siten että hankkeen jälkeen yrittäjyyskasvatukselle on malli ja resurssit jatkototeutusta varten.		
Kokonaiskustannukset 200 000 eur, omarahoitusosuus Olvi-Säätiöltä 20 000 eur		
osallistuneiden määrä	onnistumiset	mitä vielä kehitetään
Hanke-esittelyihin ja eri tapahtumiin osallistuneita yhteensä 2044 henkilöä.	Hanke on saanut yhteistyötahoja eri yrityksistä sekä muista sidosryhmistä. Vuoden 2023 aikana hanke on järjestänyt mm. yläkoululaisille ja lukiolaisille suunnatun työelämä tapahtuman. Hanke on järjestänyt opettajien VESO-päivän yhdessä NYT ja Suomen Yrittäjien kanssa. Eri oppilaitosten ja yritysten kanssa on lähdetty kokeilemaan erilaisia yhteistyömuotoja, esimerkiksi alakoulujen toiminnalliset yritysvierailut. Yrittäjyyskasvatuksen tiimi on aloittanut toimintansa. Nuorisotiimi ja varhaiskasvatuksen tiimi jatkaneet toimintaa. Pikkuyrittäjät -kerho on alkanut kolmella alakoululla ja Yrittäjyys -kerho yläkoululla.	Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus sekä varhaiskasvatuksen ja työelämän yhteistyömuotojen pilotointia. Yritysyhteistyöverkoston ja kummiyritystoiminnan kehittäminen ja rakentaminen jatkuu. Yrittäjyyskasvatuksen polun kirjoittaminen meneillään, polun valmistuttua sen jalkauttaminen eri yksiköihin.

Elinvoimapalveluiden hankerahasta tuettiin osarahoituksilla seuraavia muiden organisaatioiden toteuttamia hankkeita tai palveluita:

- Kimppakyyti, Intry, 13 600 €
- Yrityskylä, Taloudellinen tietotoimisto, 9 390 €
- UP - Uudelle Polulle, Toimisäätiö, 3 229 €
- Uukkari, Toimisäätiö, 948 €
- Reitti, Toimisäätiö, 4 639 €
- Savon Jatkis - omistajanvaihdoshanke, Savon Yrittäjät ry, 3 314 €
- Pohjois-Savon Business Center, Savonia Ammattikorkeakoulu, 5 000 €
- Tahko Ski Lift Pitch -kumppanuus, Kuopion seudun kauppakamari, 5 000 €
- Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo, Kuopion kaupunki, 9 482 €
- Maakunnallinen energianeuvontapalvelu, Kuopion kaupunki, 1 625 €
- Osaajaveto voiman parantaminen, Kuopion kaupunki, 5000 €
- Niemisen järven kunnostus, Niemisen osakaskunta, 4 409 €
- OPETOP III - Opet oppivat ja pätevoityvät Kainuussa ja Ylä-Savossa, Oulun yliopisto, Iisalmen ja Kajaanin kaupungit, 43 750 €
- Mieliteko 2.0, Kuopion kaupunki, 3 309 €.

Kansainvälisyyspalvelut

Maahanmuutto- ja pakolaishuoltojen toimialueella asuu 993 (v. 2022, 876 v.2021) ulkomaan kansalaista, joista lisalmessa asuu 531 henkilöä (v.2021 452 henkilöä). Luvuissa ei ole mukana alueella asuvat Suomen kansalaisuuden saaneet ulkomaalaistaustaiset henkilöt.

lisalmessa asuvista pakolaisista on 110 henkilöä aktiivisessa asiakkuudessa pakolaishuoltojen kanssa ja 345 Ylä-Savossa asuvaa maahanmuuttaja-asiakasta käytti maahanmuuttotyön neuvonnan palveluita vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2023 alusta alkaen maahanmuutto- ja pakolaishuolto yhdistyvät työllisyysyksikön kanssa. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että maahanmuuttoyksikön tiimiin siirtyy maahanmuuttaneiden työllisyyden hoidon 2 asiantuntijaa ja yhdistetyn yksikön uutena esimiehenä toimii työllisyys- ja maahanmuuttopäällikkö. Työllisyysasiantuntijoiden siirtyminen kansainvälisyyspalveluihin on ollut hyvä ratkaisu ja yhteistyöllä on saatu entistä enemmän mm. työkokeilupaiikkoja maahanmuuttaneille. Yksikkö on edelleen vastuussa omasta budjetoinnistaan ja talouden suunnittelusta. Yksikön nimi muuttui vuoden alusta kansainvälisten palvelujen yksiköksi. Vuoden 2023 alusta saatiin voimaan uusi sopimus Ylä-Savon alueen yhteistyöstä, joka korvasi aikaisemmat kaksi sopimusta; maahanmuuttoneuvonnan toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen seitsemän kunnan välillä ja vuosittain uusittavan pakolaisten vastaanottoon liittyvän sopimuksen neljän kunnan välillä. Tällä hetkellä pakolaistaustaisia asiakkaita asuu ainoastaan lisalmessa. lisalmen kaupunki jatkaa kiintiöpakolaisten vastaanottoa toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella ja vastaanottaa 20-25 kiintiöpakolaista vuosittain. Koko Suomeen otettavien kiintiöpakolaisten kokonaismäärä on pienempi kuin vastaanotosta kiinnostuneiden kuntien paikkojen määrä, joten tästä johtuen lisalmessa otetaan vastaan kaikkia kansallisuuksia mitä Maahanmuuttovirasto tarjoaa, kuitenkin pääsääntöisesti lapsiperheitä. Tähän mennessä lisalmeen on saapunut afgaaneja, syyrialaisia sekä eritrealaisia.

Vuoden 2023 aikana yksikön työ paremman palvelutarjonnan, yhteistyöverkoston ja kansainvälisten palvelujen kehittämisen osalta jatkui Life & Career-hankkeen avulla. Hanke päättyi 31.12.2023. Siihen osallistui mikroyrityksiä 23kpl, pieniä yrityksiä 16kpl, keskisuuria 11 kpl ja suuria yrityksiä 2kpl. Hankkeessa oli mukana 130 asiakasta eli hankkeen tavoitteet täyttyivät. Kansainvälisyyspalvelut panostivat yksikön palvelujen markkinointiin ja työalalle tehtiin ”Elämä- ja ura Ylä-Savossa, Opas maahanmuuttajille ja työnantajille” - materiaali. Se toteutettiin myös kieliversioina, jotta asiakkaat saavat sen omalla asiointikielellään. Yksikössä työskenteli neljä vakinaista työntekijää; maahanmuuttotyön asiantuntija, kaksi pakolaisten palveluohjaajaa sekä työllisyys- ja kansainvälisyyspäällikkö (työajasta 50 % kansainvälisyyspalveluihin). Vuoden 2023 loppuun saakka työtiimissä oli myös kaksi hanketyöntekijää Life & Career-hankkeessa. Vuoden 2023 alusta, hyvinvointialueuudistusten myötä, aiemmin Ylä-Savon SOTE ky:n palvelusopimuksessa mukana ollut pakolaisten terveydenhoitaja (2pvä/vko) siirtyy töihin hyvinvointialueelle, mutta hänen työpanoksensa säilyi ennallaan ja toimipaikkanaan on edelleen lisalmen terveyskeskus.

Maahanmuuttoneuvonnan toimintakuluja katetaan yhteistyökuntien maksamilla osuuksilla, jotka laskutetaan kunnissa asuvien maahanmuuttajien määrän mukaisesti, sekä alkukartoituksista saatavilla korvauksilla. Pakolaistyön toimintakulut katetaan käytännössä kokonaan pakolaisista maksettavilla valtion laskennallisilla korvauksilla. Pakolaistyön yhteistyökuntia laskutetaan kunnissa asuvien pakolaisten lukumäärän mukaisesti yhteistyösopimuksen mukaisesti. Tämän lisäksi ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset (mm. odotusajan vuokrat, tarvikkehankinnat) ja tulkkauksikulut. Hyvinvointialueuudistuksen myötä laskennallisia korvauksia jaetaan kuntien sekä hyvinvointialueen kesken uudella tavalla, tarkoittaen sitä, että kuntien saamat

laskennalliset korvaukset pienenevät hieman. Tarkoituksena on kuitenkin edelleen pyrkiä kustannusneutraaliin toimintaan. Uudistuksen myötä myös aiemmissa tilinpäätöksissä tuloina näkyneet terveydenhuollon erityiskorvaukset siirtyvät hyvinvointialueelle. Tästä johtuen vuoden 2023 jälkeen tilinpäätökset eivät ole enää vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelut hoitavat keskitetysti Iisalmen kaupungin työllisyydenhoidon sekä tukee kuntalaisten työllistymistä muille työnantajille. Iisalmen kaupunki on vv. 2021–2024 mukana työllisyydenhoidon kuntakokeilussa, jossa osa valtiollisen TE-toimen asiakkaista ja asiakastyön prosessista siirretään kotikunnan vastuulle. Iisalmissa työllisyyspalveluiden yksikkö toteuttaa lakisääteistä kuntakokeilua. Työnhakija-asiakkaita Iisalmen kuntakokeilussa on kuukausitasolla noin 1250 henkilöä (asiakasmäärä kasvanut n. 4 % edellisestä vuodesta) Valtaosa asiakastyöstä kohdentuu työllisyyden kuntakokeilun viranomaisvelvoitteisiin asiakastyön osana. Sen lisäksi työllisyyspalveluissa jatketaan aiempaa työllisyyden palvelukokonaisuutta alla kuvatun mukaisesti.

Vuoden 2023 alusta maahanmuutto- ja pakolaispalvelut yhdistyvät työllisyyspalveluihin. Palvelurakennetta muutetaan siten, että kansainvälisten palveluiden tiimiin sijoitetaan kaikki kuntakokeilussakin maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa työtä tekevät asiantuntijat.

Alkuvuonna tuli lakiuudistus, jossa myös tilapäisen suojelun maahantulijat kohdennetaan kuntakokeilujen asiakkaiksi ja syksyn 2023 aikana noin 60 ukrainalaista, jotka tulivat Suomeen tilapäisen suojelun statuksella, haki kotikuntaa Iisalimesta. Nämä muutokset ovat osaltaan lisänneet sekä työllisyyspalveluiden, mutta myös kansainvälisyyspalveluiden asiakasmäärää. Työllisyyspalveluiden perinteinen ydin on määräaikaisten työllistämisyksiköiden tarjoaminen kuntalaisille: palkkatukityöllistäminen kaupungin organisaatioon ml. lain julkisista työvoima- ja yrityspalveluista mukainen ikääntyneen työnhakijan veloitetyöllistäminen. Työllistämistä jatketaan aiempien vuosien tasolla. Aiempaa vahvemmin työllistämisyksiköihin pyritään kytkemään opinnollistaminen eli osaamisen todentaminen esim. näyttötutkinnoilla.

Työllisyyspalveluilla oli vuonna 2023 voimassa kolme palvelusopimusta (yhteensä 355 000 euroa): työllistämisen palvelusopimus TOIMI-säätiön kanssa, nuorten työpajatoiminnan sopimus Iisalmen Nuorison Tuki Ry:n kanssa, sekä palvelusopimus Iisalmen työvoimayhdistys ry:n kanssa. Näillä sopimuksilla mahdollistetaan eri tasoista etenemistä kohti työmarkkinoita niin työnhakutaitojen päivittämisen kuin työllistymisenkin vaiheissa.

Vuonna 2023 jatkettiin sekä järjestö- että yrityssektorin työnantajien tukemista työllistämässä Iisalme-tuella (varaus 300 000 euroa). Tuella katetaan työllistämisestä aiheutuvien varuste-, laite-, opastus- ja muiden vastaavien kulujen kattamiseksi.

Vuonna 2023 Iisalme-tukea haettiin vähän, joten sen markkinointiin on panostettava vuonna 2024. Työllisyyspalvelut tukevat nuorten (16–29 v.) Iisalme-laisten kesätyöllistämistä kahdella eri tukimuodolla: työnantajalle maksettava kesätyötuki enintään 400 € työsuhdetta kohti (80 000 €); sekä nuorelle itselleen maksettava kesä- tai miniyrittäjätuki 300 € yrittäjää kohti (9 000 €).

Seudullisena palveluna Iisalmen kaupunki johtaa yhdeksän kunnan, Kelan ja TE-toimiston yhteistoimintamallia, työllistymistä edistävää monialaista yhteis palvelua (Iisalmen seudun TYP). TYP-kokonaisuuden kustannuksiin tulee maksuosuuksia muilta kahdeksalta kunnalta (netto 20 700 €). Vuoden 2023 alusta palvelusopimus uusitaan vastaamaan hyvinvointialueuudistusta ja sen myötä muuttunutta lakisääteistä toimijaverkostoa. Oma toimintana toteutettavien ja lakisääteisten palveluiden toteuttamiseksi

työllisyyspalvelut tekevät laajaa verkostoyhteistyötä mm. alueen monitahoisessa työllisyysverkostossa; kuntoutuksen toimijaverkostossa ja Ohjaamo-palvelussa; sekä toteuttaa henkilökohtaista palvelutyöskentelyä sekä työnantaja- että työnhakija-asiakkaiden kanssa. Lisäksi työllisyyspalveluiden yksikkö rahoittaa liikunta- ja viherpalveluissa toteutettavaa ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa henkilöstö- ja tilakustannusten osalta ja rahoittaa työllistettyjen ja työtoimintajakson osallistujien työ- ja suojavaatetushankinnat.

Työllisyyspalveluiden toiminta tukee ensisijaisesti vetovoiman ja kasvun sekä osaamisen ja hyvinvoinnin strategisia ohjelmia. Työllisyyspalveluiden yksikössä työskenteli vuonna 2023 kolme asiantuntijaa sekä työllisyyskoordinaattori/ TYP- johtaja ja heinäkuusta alkaen kuntakokeilussa 3 määräaikaista työllisyysasiantuntijaa. Työllisyyden kuntakokeilun myötä työnhakuprosessiin ja sen tukipalveluihin kohdennettiin TE-palveluilta työpanosta, joka oli noin 9 henkilötyövuotta. TE-palveluista kohdennetun henkilöstön palvelussuhde-etuineen säilyy valtiolla mutta työnjohto-oikeus on kaupungilla.

Yksikön kustannuspaikoilta todennetaan kaupungin kuntakokeiluun kohdentama, lain edellyttämä taloudellinen resursointi mm. tilat, henkilöstökuluja sekä työnantajan tukia kohdennettuna siirtyvälle asiakasjoukolle. Suurimmat kustannukset työllisyydenhoidosta aiheutuvat työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksesta sekä työllistämisen edistämisen kustannuksista. Tuloina yksikölle kohdentuvat työllistämisen palkkatukiosuudet sekä TYP-toiminnan kuntaosuuslaskutus. Epäsuorina tuloina toteutuvat työllistettyjen työpanos omassa organisaatiossa, palkkatyöjaksojen verotulokertymät ja menomuutoksena pienentyvät työttömyydestä aiheutuvat kustannukset. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen vuodelle 2023 varattiin 1,8 M€, toteuma oli 1,74 M€.

2.3.5 Lomituspalvelut -vastuualue

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

<i>Ihmeiden Iisalmi</i>				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa	Riittävän ammattitaitoinen henkilöstö	Vuosilomapäivät / yrittäjä	24,5 päivää / yrittäjä	

Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Asiakaspalvelun kehittäminen	Asiakastyytyväisyystavoite 4,0 Maatalousyrittäjän lomaoikeuteen liittyvien päätösten lähetys sähköisesti tavoite 50 %	Asiakastyytyväisyyskysely tehdään alkuvuodesta 2024 Maatalousyrittäjän lomaoikeuteen liittyvien päätösten lähetys sähköisesti saavutettu	
---	------------------------------	--	---	--

Kestävä kuntatalous

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Panostamme osaavan työvoiman saatavuuteen yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten kanssa kehittämällä koulutusta sekä työllisyydenhoidon ja työperäisen maahanmuuton palveluja.	Rekrytoinnin onnistuminen, henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen	Lomitettujen päivien määrä	Lomitetut päivät 62 277 kpl Haastetta ammattitaitoisten maatalouslomittajien rekrytoinnissa	

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Esimiestyön kehittäminen, täydennyskoulutus	Riittävä henkilöstö, henkilöstökysely	Henkilöstökysely tehty Täydennyskoulutusta järjestetty maatalouslomittajille ja hallinnolle Esihenkilötyöhön panostettu	

Talous

1930 Lomituspalvelut	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	18 160 300	0	18 160 300	17 667 039	493 261	97,3
Toimintakulut	-3 500 700	0	-3 500 700	-3 764 662	263 962	107,5
Henkilöstökulut	-14 542 600	-41 000	-14 583 600	-13 406 166	-1 177 434	91,9
Toimintakate	117 000	-41 000	76 000	496 212	-420 212	652,9
Muut laskennalliset kustannukset	-501 700	0	-501 700	-501 700	0	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-18 545 000	-41 000	-18 586 000	-17 672 527	-913 473	95,1

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Lomituspalvelujen henkilöstön ammattitaitoa kehitettiin ja ylläpidettiin koulutussuunnitelman mukaisilla koulutuksilla. Henkilöstön ammattitaito ja koulutustarpeet kartoitetaan mm. kehityskeskusteluissa ja osaamisen kartoituksella.

Lisäksi lomittajien luona tehtiin säännöllisesti työnjohdollisia tilakäyntejä, joissa myös kartoitetaan koulutustarpeita mm. havainnoimalla työskentelyä. Maatilojen olosuhdekartoitukset päivitetään kolmen vuoden välein (työsuojelu). Lomituspalvelulain 16 §:n mukaan paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän ja paikallisyksikön tulee toimia yhteistyössä työturvallisuuden takaamiseksi lomitustyössä. Vuonna 2023 ei saatu kaikkia yhdistymisestä johtuvia siirtyneitä rästikartoituksia käytyä, vaikka resurssia hieman lisättiin.

Tilojen määrän lasku yhdessä tilakoon kasvun ja ammattitaitovaatimusten lisääntymisen vuoksi vaatii sopeutumista henkilöstöltä. Lomitettujen päivien määrää seurattiin. Paikallisyksiköiden määrä yhdistymisten vuoksi vuonna 2023 oli 12 lomituksen paikallisyksikköä. Osallistuttiin paikallisyksiköiden toimintojen valtakunnalliseen käytänteiden yhtenäistämiseen kehittämistyöhön Melan johdolla.

Maatalousalan tapaturma- ja sairastumisalttius tiedostettiin ja lomittajien sairauslomina pyritään vähentämään mm. esimiestyön keinoin sekä koulutuksella. Näistä poissaoloista johtuvia kustannuksia pyritään pienentämään vahvistamalla esihenkilötyötä sekä kehittämällä hallinnon työprosesseja.

Työnjohdollisten tilakäyntien ja kehityskeskustelujen määrää lisätään. Erisyisesti siirtyvän yksikön lomittajille aloitettiin työnhajukset vuoden lopussa.

Hallinnon henkilöstön määrää sopeutetaan lomitettujen päivien määrän muuttuessa ja laskiessa. Asiakaspalautekyselyä ei toteutettu vuonna 2023 vaan tarkoitus on toteuttaa se alkuvuonna 2024, koska Melan paikallisyksiköiden kehittämisryhmä yhtenäistää kyselyn toteutettavaksi samanlaisena kaikissa yksiköissä. Asiakaspalautejärjestelmää kehitetään. Lomahallinnon kehittämiseen liittyviä toimia jatketaan edelleen. Työprosesseja kehitetään osallistumalla myös valtakunnalliseen lomahallinnon kehittämistyöhön yhdessä Melan kanssa.

2.4 Maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Tilivelvollinen: maaseutujohtaja

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
Ylä-Savon maaseutupalvelut	Vakituiset	6,0	6,0	6,0	0
	Määräaikaiset	0,3	0,7	0,3	-0,4
	Yhteensä	6,3	6,7	6,3	-0,4
MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	6,3	6,7	6,3	-6,7

Talous

1950 Ylä Savon maaseutupalvelut	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	342 500	0	342 500	329 272	13 228	96,1
Toimintakulut	-119 100	0	-119 100	-115 447	-3 653	96,9
Henkilöstökulut	-324 300	0	-324 300	-312 963	-11 337	96,5
Toimintakate	-100 900	0	-100 900	-99 139	-1 761	98,3
Muut laskennalliset kustannukset	-12 300	0	-12 300	-12 540	240	102
Laskennalliset tuotot	0	0	0	240	-240	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-455 700	0	-455 700	-440 710	-14 990	96,7

Vuonna 2023 toteutuneet henkilöstömuutokset

Neljässä kuntakeskuksessa olevassa maaseututoimistossa oli kokoaikainen palvelu kahtena päivänä viikossa. Muina aikoina palvelua oli tarjolla ajanvarauksella. Kesän ajaksi palkattiin yksi harjoittelija, uuden EU:n rahoituskauden työmäärän vaikean ennakkoinnin vuoksi oli varauduttu kahden palkkaamiseen. Tukioikeusjärjestelmän päättyminen vähensi työmäärää, uuden rahoituskauden tukijärjestelmän oppiminen ja kouluttaminen puolestaan lisäsivät. Uuden järjestelmän lisääntynyt hallintotyö oli ennakoitua vähäisempää. Puolet henkilöstöstä oli valtaosan vuodesta perhevapailta, sijaisuusjärjestelyissä onnistuttiin erinomaisesti ja osin voitiin hyödyntää tehtäväkiertoa.

Strategisten tavoitteiden toteuma

Kolme ensimmäistä ovat lautakuntatason tavoitteita ja viimeinen on valtuustotason tavoite.

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

Ihmeiden Iisalmi				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Turvaamme menestymisen edellytykset	Tuemme maatalousyrittämisen aloittamista tarjoamalla asiantuntija-apua	Kolmen vuoden (2021-2023) keskiarvona maatalousyrittäjätoiminnan aloittaneita yhteistoiminta-alueella vähintään 15 kpl/vuosi	Toteuma oli 14 kpl	
Turvaamme menestymisen edellytykset	Tuemme maitotilayrittäjien kehittämistoimenpiteitä	Vuoden 2023 tuotettu maitomäärä yhteistoiminta-alueella, 110 miljoonaa litraa, vähenee kysynnän vähetessä korkeintaan 1 %:n	Tuotanto oli 107,2 miljoonaa litraa, väheneminen oli 2,5 %	
Turvaamme menestymisen edellytykset	Pystymme vastaamaan kysyntään maatilayrittäjille tarjoamissamme asiantuntijapalveluissa osaamistamme hyödyntäen	Asiakaspalautekyselyssä vähintään 4/5	Kyselyä ei ole tehty, muun palautteen perusteella oli ok	
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen	Kehitämme työprosesseja ja seuranta	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täytyminen 100 %	Täyttyi. Lisäksi Ruokaviraston kuntatarkastuksessa ei ollut huomautettavaa	

Riskit

Ei toteutumassa
Riski kasvanut
Riski toteutunut

Riski	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan	Toteuma 31.12.	Tila

<p>Toiminta ei täytä maksajavirasto-sopimuksen vaatimuksia ja palvelutavoitteita.</p> <p>Tukikäsittelyn monimutkaisuus voi aiheuttaa roikkumaan jääviä tehtäviä, jopa tekemättömiä.</p>	<p>Seurantamenetelmien jatkuva kehittäminen ja henkilöstön riittävä koulutus ja ajantasaiset tehtävänkuvat</p>	<p>Riski ei toteutunut. Tavoitteet ovat täyttyneet ja riskienhallinta on toiminut</p>
---	--	---

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Maksajavirastosopimuksen tavoitteet täyttyivät 100 prosenttisesti. Tämän vahvisti Ruokaviraston marraskuussa suorittama kuntatarkastus, jossa ei havaittu huomautettavaa maksajaviraston delegoitujen tehtävien hoitamisessa. Edellisestä kuntatarkastuksesta oli kulunut 11 vuotta.

Toiminnalliset tavoitteet koostuvat neljän osa-alueen aikataulujen noudattamisesta;

- 1) paperilla toimitettujen hakemusten tallennus,
- 2) hakemusten käsittely,
- 3) päätösten lähettäminen sekä
- 4) takaisinperintöjen toteutuminen.

Tukea haki 902 maatilaa, maksetut korvaukset ja tuet olivat yhteensä 38,2 milj. euroa. Vastaavat määrä kunnittain olivat: Iisalmi 247 tilaa ja 9,0 milj. euroa, Lapinlahti 293 tilaa ja 11,9 milj. euroa, Sonkajärvi 147 tilaa ja 7,4 milj. euroa sekä Vieremä 215 tilaa ja 10,0 milj. euroa. Maatalousyrittäjien määrä väheni 6,9 % edellisestä vuodesta, ennakolta arvioitiin poistuman olevan uuden EU:n maatalouspolitiikan rahoituskauden alkaessa 5 %. Normaali vuosittainen poistuma on noin 2 %. Tukien maksuaikataulun myöhästymisen takia tukia maksettiin 5 % vähemmän kuin keskimäärin edellisinä vuosina.

Petoeläinvahinkoja ilmoitettiin 5 kpl; kaikki olivat karhun aiheuttamia mehiläispesävahinkoja Lapinlahdella. Hirvieläinvahinkoja ei ilmoitettu yhtään.

Hukkakauratarkkailussa oli 2 200 ha 103 tilalla, peltoalasta 4,7 % on tarkkailussa. Valtaosa hukkakaura-aloista sijaitsee Iisalmessa ja Lapinlahdella. Tarkkailusta vapautui 1 tila, tarkkailuun tuli uutena 3 tilaa. Tarkkailusta vapautui 13 ha ja uutta alaa tuli tarkkailuun 65 ha, josta yli puolet Sonkajärvellä. Tarkkailuala jatkoi kasvuaan, kasvua oli 3,9 %.

13 uutta maatalousyrittäjää aloitti toimintavuoden aikana, Iisalmessa 3, Lapinlahdella 2, Sonkajärvellä ja Vieremällä kummassakin 4. Näistä 4 maatalousyrittäjää, 2 sekä Sonkajärveltä että Vieremältä, olivat saaneet aloittamisavustuksen 2022-2023 eli ovat päätoimisia. ELY-keskus myönsi maatalousyrittäjien aloittamiseen vuonna 2022 kahdelle maatalousyrittäjälle aloittamistukea ja korkotukilainaa yhteensä 0,3 milj. euroa. Toisessa yrityksessä aloittamisavustuksen sai kaksi nuorta yrittäjää. Yrityksistä toinen oli Lapinlahdelta ja toinen Vieremältä.

Tuotantorakennusinvestointeihin myönnettiin investointitukea 2 kpl. Molemmat olivat Lapinlahdelta. Investointituki (avustus ja korkotukilaina) näihin oli yhteensä 1,2 milj. euroa.

Energiainvestointitukia myönnettiin 0,1 milj. euroa 10 hankkeeseen. Muihin investointeihin ELY myönsi tukea yhteensä 0,7 milj. euroa.

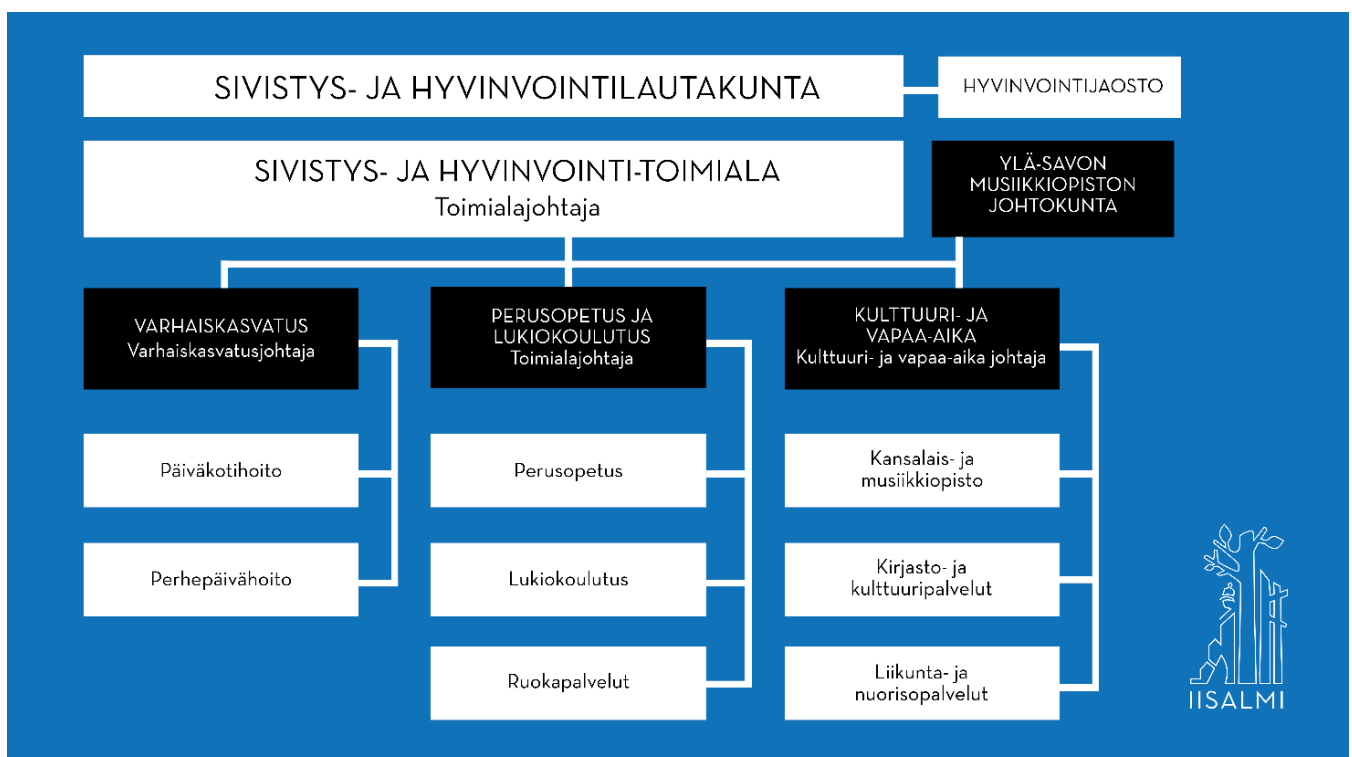
Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottivat maitoa 107,2 miljoonaa litraa; lisalmessa 18,1 milj. litraa, Lapinlahdella 38,4 milj. litraa, Sonkajärvellä 19,7 milj. litraa, ja Vieremällä 31,0 milj. litraa. Koko alueen tuotanto väheni 2,5 %, lisalmessa peräti 7,4 %.

Maatilatalouden kehittämistehtäviin osallistuttiin suunnitellusti.

Kuntien välinen kustannusten jako

Jaettavat kulut 2023 (1000€ vähennettynä maksutuotoilla)		
Kunta	%-osuus	Osuus €
lisalmi	25,79	-113
Lapinlahti	31,88	-140
Sonkajärvi	18,19	-80
Vieremä	24,14	-106
	100	-439
Kulut / €	-2 012 900	
Tilamäärä 2023 / kpl	2 573 800	-439 000
		902
Kulut euroa/per tila		-487

2.5 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Henkilöstö (htv) vastualueittain

SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto					
	Vakituiset	3,6	3,7	3,7	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
	Yhteensä	3,6	3,7	3,7	0
Varhaiskasvatus					
	Vakituiset	110,6	111,5	94,7	-16,8
	Määräaikaiset	21,9	21	20,8	-0,2
	Yhteensä	132,5	132,5	115,5	-17
Perusopetus ja lukiokoulutus					
	Vakituiset	229,8	221,5	223,9	2,4
	Määräaikaiset	42,2	35,8	43,6	7,8
	Yhteensä	272	257,3	267,5	10,2
Kulttuuri ja vapaa-aika					
*tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen	Vakituiset	45,5	51,3	49,5	-1,8
ja muutettu laskennallisesti päätoimisten määräksi	Määräaikaiset*	32,5	28,5	31,1	2,6
	Yhteensä	78	79,8	80,6	0,8
Yhteensä	VAKITUISET	389,5	388	371,8	-16,2
	MÄÄRÄAIKAISET	96,6	85,3	95,5	10,2
SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	486,1	473,3	467,3	-6

Vuonna 2023 toteutuneet henkilöstömuutokset

Syntyvyyden voimakas aleneminen tulee näkymään kaikissa sivistys- ja hyvinvointitoimialan palveluissa jollakin aikajänteellä. Tähän on varauduttu kaikilla vastualueilla harkitsemalla hyvin tarkkaan vapautuvien vakanssien täyttämistä ja käytetty tarvittaessa määräaikaisia työ- ja virkasuhteita.

Varhaiskasvatuksessa on vuosittain vaihtelua lasten määrissä eri yksiköissä ja ryhmissä. Pertunrannan päiväkotitoimi väliaikaisesti vuoden ajan. Väliaikaisen päiväkodin henkilöstö sekä esiopetuksen pilotissa mukana ollut varhaiskasvatuksen henkilöstö sijoitettiin syksyllä toimintakauden alussa olemassa oleville ja vapautuneille vakansseille näin tiivistäen henkilöstöä. Vapautuneita tehtäviä jätettiin täyttämättä noudattaen silti lakisääteisiä mitoitusmääräyksiä.

Varhaiskasvatuksen saamalla valtion erityisavustuksella vahvistettiin varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä sekä kehitettiin laatua. Henkilöstöä palkattiin lisäresurssiksi, jotta yksiköissä voitiin pienentää ryhmäkokoja ja kohdentaa tukitoimia. Lisäksi otettiin käyttöön Karvin ja OKM:n digitaalinen laadunarvioitijärjestelmä Valssi hankekoordinaattorin ohjaamana.

Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa on vuosittaista vaihtelua oppilas- ja opetusryhmien määrässä. Tähän vastattiin joko jättämällä vapautuvia tehtäviä määräajaksi täyttämättä tai palkkaamalla opettajia määräajaksi. Valtion myöntämällä erityisavustuksilla on palkattu määräaikaisia opettajia ja koulunkäynninohjaajia. Oppivelvollisuuslaki on tuonut uusia veloitteita kunnille. Näihin vastaamiseksi perustettiin uusi oppivelvollisuusasiantuntijan tehtävä.

Ruokapalveluiden henkilöstömäärä pieneni seitsemällä (7) henkilöllä 1.1.2023, koska kuntien palveluksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoon liittyvissä ruokapalvelutehtävissä työskennelleet henkilöt siirtyivät hyvinvointialueelle ja sieltä Servica Oy:n palvelukseen. Vuoden 2023 aikana huomioitiin hyvinvointialueen käynnistymisen vaikutukset ruokapalveluiden toimintatuottoihin ja -kuluihin sekä henkilöstömäärään. Kulttuuri- ja vapaa-aika vastuualueella oli määräaikaista työntekijöitä, työllistettyjä ja tuntiohjaajia museossa, Paloisvuoren kahviossa ja vuokraamossa, keskustan uimarannan asiakasturvallisuuden valvonnassa, nuorisotiloilla ja käytännön ohjaus- ja opetustehtävissä sekä kehittämishankkeissa. Ankkuritoiminnassa toimi yhteinen Ylä-Savon kuntien nuorisotyöntekijä. Uuden uimahallin altaiden määrän lisääntyminen, asiakasturvallisuus ja aukioloajat aiheuttivat yhden vakituisen henkilöstön lisäyksen ja määräaikaisten sekä ostopalvelujen lisäystä. Uutena henkilönä aloitti osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattori, jonka tehtävänä on koordinoida terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koko kaupungin tasolla. Yläkoulun koulunuorisotyöntekijä vakainaistettiin 4/23 alkaen hankerahoituksen päätyttyä. Lisäksi Twist -kesätyötoiminnassa työllistettiin 119 nuorta, yhteensä n. 2,1 htv ja neljä kesäohjaajaa 0,5 htv

Henkilöstöä kehitetään vuosittain hyväksyttävän koulutussuunnitelman mukaisesti. Erityisavustuksilla palkattua määräaikaista henkilöstöä oli 29,6 henkilötyövuotta (opettajia, avustajia, ohjaajia).

Strategiset tavoitteet

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Inspiroiva lisalmi				
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Eri käyttäjäryhmien osallistaminen palvelujen suunnitteluun jokaisella vastuualueella	Toimintakertomus Vähintään yksi toimenpide/vastuualue	Toteutunut	
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Kehittämishankkeiden aktiivinen haku ja osallistuminen. Jokainen vastuualue on mukana vähintään yhdessä kehittämishankkeessa.	Hankerekisteri	Toteutunut	
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Jokainen työntekijä osallistuu vuoden aikana vähintään yhteen koulutukseen.	Populus, koulutusraportti	Toteutunut	
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen huomioidaan kaikissa palveluissa.	Teaviisari Terveydenedistämisaktiivisuus on parempi kuin muissa Laajan	2023: lisalmi 70 Ylä-Savo 68 Pohjois-Savo 73	

		hyvinvointikertomuksen - vertailualueilla.		
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Yksilöä kannustetaan tekemään hyvinvointia ja terveyttä edistäviä päätöksiä.	Ruokasuositusten mukaiset ateriakokonaisuudet toteutuivat.	Toteutunut	
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Luodaan mahdollisuuksia ja kannustetaan omatoimisen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen.	Kouluterveyskysely Lapset ja nuoret harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa.	84,3 % (2023) 4. ja 5 lk. oppilaista. 94,1 % (2023) 8. ja 9. lk. oppilaista.	

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Inspiroiva Iisalmi				
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Virikkeellinen ja turvallinen fyysinen ympäristö turvataan rakentamalla tai peruskorjaamalla ainakin yksi lähiliikuntapaikka.	Investointiohjelma Mansikkaniemen lähiliikuntapaikka Haukiniemen ulkokuntoilupaikka	Toteutui.	
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Aktiivisella viestinnällä ja markkinoinnilla tehostetaan palvelujen tunnettavuutta. Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden yhteistä Elämäni kunnossa -konseptia käytetään aktiivisesti palveluja kehitettäessä ja markkinoitaessa.	Toimintakertomus <ul style="list-style-type: none"> • someseuraajien ja verkkosivuliikenteen määrä on suurempi kuin ed. vuonna • yhteisten tapahtumien, toimenpiteiden ja kampanjoiden määrä väh. 10 kpl • palvelujen kävijämäärä suurempi kuin edellisenä vuonna 	Toteutui.	
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Varhaiskasvatuksessa tarjotaan perheiden tarpeisiin sopivia erilaisia vaihtoehtoja.	Effica 90 % perheistä saanut haluamansa varhaiskasvatusmuodon.	Toteutui.	
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Koulut ovat viihtyisiä ja innostavat oppimaan.	Kouluterveyskysely 90 % lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä.	4. ja 5. lk. oppilaista 74,0 % (2023) 8. ja 9. lk. oppilaista 49,8 % (2023)	

Riskit

Ei toteutumassa
Riski kasvanut
Riski toteutui

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan	Toteuma 31.12.	Tila
Kiinteistöjen heikko kunto tai viat vaikuttavat toiminnan järjestämiseen.	Säännölliset kuntotarkastukset/katselmuksset. Ilmoituksen ongelmista kiinteistöhuoltojärjestelmään.	Riski toteutui. Vanhan uimahallin ongelmat alkuvuodesta 2023.	
Toimitilojen heikko kunto vaikuttaa palvelutuotannon imagoon.	Aktiivinen tiedotus korjaustoimenpiteistä.	Riski toteutui. Juhani Ahon koulun sisäilmaongelmat alkuvuodesta 2023.	
Työskentelyn olosuhteista johtuvat tai työtehon merkittävät heikkenemiset / sairaslomamat	Ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen, ikäohjelma, aktiivisen tuen toimintamalli	Riski kasvanut. Sairauspoissaolojen määrä toimialalla lisääntynyt.	
Yksikön palvelutuotanto joudutaan keskeyttämään mm. omaisuus- tai epidemiovahingon vuoksi.	Oma valvonta toteutetaan ohjeiden mukaisesti. Kunnossapito säännönmukaista. Henkilöstön koulutuksesta huolehditaan.	Riski toteutui. Vanhan uimahallin ongelmat alkuvuodesta 2023.	
Tietojärjestelmiin liittyvissä rekisterin ylläpidossa ei onnistuta ja salassa pidettäviä tietoja vuotaa ulkopuolisille.	Pääkäyttäjien osaamistaso pidetään koulutusten avulla korkeana. Henkilöstöä koulutetaan tietoturvan ja lainsäädännön osalta säännöllisesti. Käyttöoikeudet tarkastetaan säännöllisesti.	Riski ei toteutunut.	
Pätevyysvaatimukset täyttävää henkilöstöä ei saada hakemaan avoimia työtehtäviä	Osallistutaan erilaisiin rekrytointitilaisuuksiin sekä markkinoidaan lisälmen kaupunkia hyvänä asuinpaikkana ja työnantajana.	Riski kasvanut. Hakijoiden määrä vähentynyt selkeästi ja yksittäisiin tehtäviin ei ole ollut yhtään kelpoista hakijaa.	
Väkivaltainen asiakas / henkilö toimipisteessä.	Kartoitetaan tehtävät, joissa väkivaltatilanteita voi sattua. Koulutetaan henkilöstöä. Hankitaan hälytysjärjestelmiä.	Riski ei toteutunut.	
Syntyvyyden alenemiseen ei reagoida riittävästi palvelutuotannossa.	Palvelutarpeen mahdollinen väheneminen huomioidaan investoinneissa, rekrytoinneissa ja toiminnan suunnittelussa.	Riski kasvanut. Lasten määrän lasku on alkanut.	

2.5.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

3000 Siv. ja hyv.v.toimialan hall.	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	0	0	0	9 761	-9 761	*****
Toimintakulut	-554 400	-10 800	-565 200	-506 993	-58 207	89,7
Henkilöstökulut	-361 400	0	-361 400	-353 347	-8 053	97,8
Toimintakate	-915 800	-10 800	-926 600	-850 578	-76 022	91,8
Muut laskennalliset kustannukset	-2 012 900	0	-2 012 900	-2 013 380	480	100
Laskennalliset tuotot	2 573 800	0	2 573 800	2 574 280	-480	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-354 900	-10 800	-365 700	-299 439	-66 261	81,9

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluivat lautakunta, hyvinvointijaosto, toimialajohtaja sekä vastuualueiden johtajat. Osa kustannuksista kohdistettiin toimintayksiköihin vyörytyserinä.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myöntää vuosittain avustuksia lautakunnan päättämien myöntämiskriteereiden mukaisesti. Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myönsi vuonna 2023 avustuksia yhteensä 362 758 €. Avustukset jakaantuivat toiminta-avustuksiin, muihin harkinnanvaraisiin avustuksiin (uusi), kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssitoimintaan, apurahoihin ja stipendeihin.

Liikunnan kohdeavustuksilla mahdollistettiin mm. järjestöjen ylläpitämien liikuntatilojen- ja alueiden ylläpitäminen ja kehittäminen. Liikunta- ja nuorisojärjestöjen toiminta-avustuksia myönnettiin yhteensä 40:lle liikunta- ja nuorisojärjestölle. Liikunnan kohdeavustuksia myönnettiin 13:sta liikuntajärjestölle järjestöjen ylläpitämien liikuntatilojen ja alueiden, haja-asutusalueiden hiihtolatujen ja luistinalueiden ylläpitämiseen sekä jääseuroille naapurikuntien jäähallien käyttöön. Kulttuurijärjestöjen toiminta-avustuksia myönnettiin yhdeksälle järjestölle. Kulttuurin kohdeavustuksia myönnettiin kymmenelle toimijalle tapahtumiin ja taiteellisiin tuotoksiin.

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti kaupunki on tehnyt sopimukset suurimpien avustuksensaajien kanssa. Määrärahat sopimus pohjaisiin ja harkinnanvaraisiin järjestöavustuksiin siirrettiin elinvoima- ja konsernipalveluista sivistys- ja hyvinvointitoimialalle. Näitä harkinnanvaraisia avustuksia myönnettiin 33 järjestölle.

2.5.2 Varhaiskasvatus-vastuualue

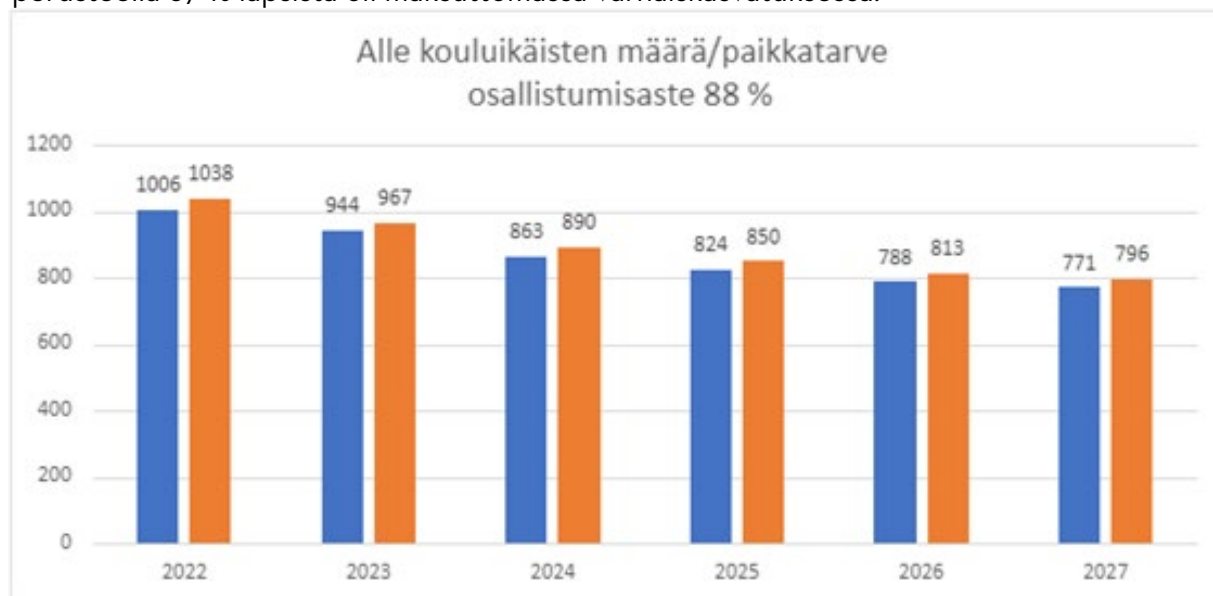
Tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja

Talous

3100 Varhaiskasvatus	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	640 700	25 400	666 100	745 143	-79 043	111,9
Toimintakulut	-7 025 900	-443 200	-7 469 100	-7 534 665	65 565	100,9
Henkilöstökulut	-6 141 300	-115 400	-6 256 700	-6 332 606	75 906	101,2
Toimintakate	-12 526 500	-533 200	-13 059 700	-13 122 128	62 428	100,5
Poistot ja arvonalentumiset	-30 400	0	-30 400	-28 863	-1 537	94,9
Muut laskennalliset kustannukset	-822 600	0	-822 600	-907 097	84 497	110,3
Laskennalliset tuotot	0	0	0	84 497	-84 497	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 020 200	-558 600	-14 578 800	-14 718 734	139 934	101

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, jota tulee saada perheen tarpeen mukaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Varhaiskasvatuslaki säätelee varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet. Toiminnassa tulee huomioida lapsen etu. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on 53 % ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa 47 % lapsimäärästä. Lasten lukumäärä varhaiskasvatuksessa 31.12.2023 oli 841. Lapsimäärät vähenevät syntyvyyden alenemisen myötä noudattaen suunnitelmavuosien ennustetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen perusteena olevia tulorajoja nostettiin maaliskuussa 33 % ja sen vaikutuksesta usealla perheellä asiakasmaksu pienehi tai poistui kokonaan. Tulojen perusteella 67 % lapsista oli maksuttomassa varhaiskasvatuksessa.

Perusopetuslain (§ 26a) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestäväksi esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunnan on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetus toteutettiin opetushallituksen hyväksymien esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun esiopetussuunnitelman pohjalta. Esiopetussuunnitelma ja esiopetuksen opiskeluhoito

suunnitelma päivitettiin syksyllä v. 2023. Marinin hallitusohjelman mukaisesti toteutettiin joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä, joka lisälmissä on nimetty Virta-toiminnaksi.

Avoimen varhaiskasvatuksen kokeilu aloitettiin elokuussa osana Perheentalo Onnin ja Ilonan kohtaamispaikkatoimintaa. Avoimen varhaiskasvatuksen kokeilu ja varhaiskasvatuksen hallinnoima Lasten liikennepuiston toiminta kuuluvat osana perheiden parissa työskentelevien tahojen monitoimijaiseen yhteistyöhön. Perheille maksutonta toimintaa toteutettiin avoimen kohtaamispaikan periaatteiden mukaisesti ja ennaltaehkäisevällä työotteella.

2.5.3 Perusopetus ja lukiokoulutus -vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

3200 Perusop. ja lukiokoulutus	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	3 539 200	494 400	4 033 600	4 348 262	-314 662	107,8
Toimintakulut	-12 331 100	-293 900	-12 625 000	-12 466 660	-158 340	98,7
Henkilöstökulut	-15 736 400	-263 900	-16 000 300	-16 175 810	175 510	101,1
Toimintakate	-24 528 300	-63 400	-24 591 700	-24 294 207	-297 493	98,8
Poistot ja arvonalentumiset	-342 800	120 000	-222 800	-220 495	-2 305	99
Muut laskennalliset kustannukset	-1 235 500	0	-1 235 500	-1 365 725	130 225	110,5
Laskennalliset tuotot	0	0	0	130 225	-130 225	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-29 645 800	-437 800	-30 083 600	-30 098 465	14 865	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunnan tehtävä on järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Lisälmen kaupungin 11 peruskoulua tarjosivat opetussuunnitelman mukaista opetusta luokille 1-9. Maahanmuuttajille järjestettiin perusopetukseen valmistavaa opetusta. Kymppiluokan korvaavaa TUV-koulutusta järjesti Ylä-Savon ammattioppilaitos. Muutos liittyi oppivelvollisuuden laajenemiseen. Oppivelvollisuuslaki toi mukanaan kunnille uusia tehtäviä, kuten esimerkiksi oppivelvollisuuden valvonnan sekä opiskelupaikan osoittamisen, jos oppivelvollinen ei vapaaehtoisesti hakeudu tai saa opiskelupaikka perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa. Näihin vastaamiseksi perustettiin uusi oppivelvollisuusasiantuntijan tehtävä. Oppivelvollisuusasiantuntija aloitti tehtävässään 1.5.2023.

Kaikilla perusopetuksen oppilailta oli käytössään henkilökohtainen päätelaite. Laitteita uusittiin suunnitelman mukaisesti ja painetun materiaalin määrää pyrittiin vähentämään. Tutoropettajatoiminta jatkui kouluilla siten, että koulujen omia opettajia toimi digitutoreina saaden siitä korvauksen vuosiviikkotunteina. Kaikki koulut toimivat Liikkuva koulu -toimintamallin mukaisesti.

Marinin hallitusohjelman mukaisesti parannettiin varhaista perustaitojen oppimista

muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus. Tätä pilotoitiin kolmella erilaisella mallilla Kangaslammin, Kauppi-Heikin ja Edvin Laineen kouluissa kevätlukukauden 2023 loppuun saakka. Pilotointi toteutettiin valtion erityisavustuksella. Muilla kouluilla yhteistyötä tehtiin kustannusneutraalisti. Toiminta jatkui syyslukukaudella 2023 budjettivaroilla.

Perusopetukseen on saatu valtion erityisavustukset mm. tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, esi- ja alkuopetuksen kehittämiseen sekä maahanmuuttotaustaisten perusopetuksen oppilaiden tukemiseen.

Koulujen uudisrakentamiset jatkuivat investointisuunnitelman mukaisesti. Soinlahden koulun rakentaminen alkoi vuonna 2023. Mansikkaniemen koulu valmistui keväällä 2023.

Lukiokoulutus

Lukio on yleissivistävä toisen asteen oppilaitos, johon on mahdollista pyrkiä suorittuaan perusopetuksen oppimäärän. Lukio antaa valmiudet jatkaa opintoja korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) sekä lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Iisalmen lyseossa annettava opetus noudatti nuorille tarkoitettua lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa. Koululla on käytössä myös aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma ja sitä kautta todistuksenanto-oikeus aikuisten lukio-opinnoista. Aikuisopiskelijat voivat osallistua nuorille tarkoitettuun opetukseen, sillä heidän opintojensa sisältö on sama, mutta suppeampi kuin nuorilla (nuorilla 150 opintopistettä, aikuisilla 88 opintopistettä). Nuorten lukio-opintoja suoritti 308 ja aikuisten lukio-opintoja kahdeksan opiskelijaa (opiskelijamäärät painotettuja). Näille tarjottiin opiskeltavaksi 375 lukiokurssia. Yhteishaussa lukiokoulutukseen valittiin 108 uutta opiskelijaa, mikä on tavanomainen määrä. Keväällä valmistui viimeinen kokonainen ei-oppivelvollisten ikäluokka, 97 ylioppilasta.

Ruokapalvelut

Hoivalaitosten ruoanvalmistus ja -jakelu siirtyi Servica Oy:lle 1.1.2023 alkaen. Koulu- ja varhaiskasvatuksen ateriat valmistettiin Lumakeskus Majakan valmistuskeittiössä sekä Juhani Ahon koulun valmistuskeittiössä. Ruuanjakoon ja astiahuoltoon käytettiin oman henkilökunnan lisäksi ostopalvelua. Sijaisuudet hoidettiin paikallisilla sijaisilla. Elintarvikkeet hankittiin Sansia Oy:n sopimuksilla ja lähiruokaa ostettiin mahdollisuuksien mukaan. Lähiruokapäivä pidettiin yhden kerran vuoden aikana.

Yläkoulujen oppilaille annettiin maksuton välipala ja aamupala.

Aromi-tuotannonohjausjärjestelmän versio otettiin tuotantoon vuoden 2023 alussa. Vuonna 2023 tapahtui hyvin vähäisiä muutoksia koulujen ja päiväkotien ruokailijamäärissä.

2.5.4 Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualue

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Talous

3400 Kulttuuri ja vapaa aika	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	1 850 900	-96 200	1 754 700	2 014 129	-259 429	114,8
Toimintakulut	-6 419 000	-61 900	-6 480 900	-6 358 023	-122 877	98,1
Henkilöstökulut	-3 461 200	-22 700	-3 483 900	-3 327 245	-156 655	95,5
Toimintakate	-8 029 300	-180 800	-8 210 100	-7 671 139	-538 961	93,4
Poistot ja arvonalentumiset	-164 700	0	-164 700	-77 074	-87 626	46,8
Muut laskennalliset kustannukset	-515 700	0	-515 700	-515 959	259	100,1
Laskennalliset tuotot	0	0	0	259	-259	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-10 560 600	-84 600	-10 645 200	-10 278 042	-367 158	96,6

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kulttuuri ja vapaa-aika-vastuualueen muodostaa kansalais- ja musiikkiopisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Uimahalli kuuluu liikunta- ja nuorisopalvelujen alle ja uimahallia sitoo valtuustoon nähden toimintakate. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tavoitteena on lisätä hyvinvointia, terveyttä ja elämän mielekkyyttä kaikissa ikäryhmissä. Yhteistyö eri toimijoiden, kuten kolmannen sektorin kanssa, oli keskeistä. Yhteisessä palvelujen Elämäni kuntoon markkinoinnissa huomioitiin kulttuurin- ja liikunnan markkinointistrategian toimenpiteet ja yhteistyö. Lapsille ja nuorille tarjottiin mm. hallitusohjelman Suomen harrastamisen malliin liittyviä monipuolisia palveluja omalla hankkeella (IHMe). Uusi osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattorin tehtävä sijoittui kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin. Koordinaattori vastaa koko kaupungin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä laaditun tehtävänkuvan mukaisesti. Erityis- ja hankeavustusten merkitys palvelujen kehittämisessä oli merkittävä.

Kansalais- ja musiikkiopisto

Iisalmen kansalaisopisto on tarjonnut vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille. Opiston tarjonnassa korostuvat kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen, kieli- ja taideopetus, terveyden ylläpito sekä käytännön taidot. Kansalaisopisto on järjestänyt myös maahanmuuttajille erittäin tärkeitä valtakunnallisia Yleisiä kielitutkintoja suomen kielessä (YKI).

Iisalmen kansalaisopisto on jatkanut Suomeen kotoutettavien maahanmuuttajien suomen kielen opetusta Opetushallituksen rahoituksella. Kansalaisopistossa on kaksi ryhmää ja opetusta on molemmille ryhmille viikoittain 20 tuntia. Kurssilaisia on yhteensä yli kaksikymmentä.

Palveluissa on jatkettu monipuolisten palveluiden tuottamista kuntalaisille ja erityistä huomiota on kiinnitetty palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen. Palvelun laajuudessa on palattu koronaa edeltävälle tasolle. Opiston opettajilla ja opiskelijoilla on ollut mahdollisuus osallistua ulkomaan jaksoihin ErasmusPlus-rahoituksella.

Ylä-Savon musiikkiopistossa on tarjottu laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa Iisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Opetusta on

annettu Ylä-Savossa yhteensä 258 pääaineiselle opiskelijalle sekä 113 muskarilaiselle. Iisalmissa kaikki hakijat on otettu opetuksen piiriin ilman pääsykoetta.

Musiikkiopisto on tuottanut edelleen Torstaiklassiset-konserttisarjaa, jonka rahoittajina on myös kulttuuripalvelut. Samoin on mahdollistettu Ylä-Savo sinfonietaan ja Ylä-Savon viihdeorkesterin toiminta. ErasmusPlus rahoituksella on toteutettu Sinfonietaan suomalais-saksalais-italialainen yhteiskonserttiprojekti Saksassa ja Suomessa sekä neljän muun Euroopan maan kanssa toteutettu ALKEMIA-hanke, jossa osallistujaopistot tutustuttavat toisensa omaan musiikkikoulutuksen erikoisosaamiseensa. Lisäksi Allegrokuoro vieraili Espanjassa, kuten oppilaiden kamarimusiikkiryhmäkin.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Lukutaito on kansalaistaito ja kirjasto on paikka, jossa kannustetaan lukemaan. Kirjasto on myös paikka erilaisille tapahtumille, tiedonhankintaan, oleskeluun ja viihtymiseen. Kirjaston lakisääteisiin tehtäviin kuuluu tukea aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta sekä järjestää rakentavaa keskustelukulttuuria ylläpitävää toimintaa. Kirjasto tekee yhteistyötä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa sekä palvelee erityisasiakkaita. Kirjasto on aktiivisesti mukana myös muiden järjestämässä tapahtumissa.

Iisalmissa kulttuuripalvelut ovat mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa. Keskeisenä tehtävänä on kehittää kulttuurin toimintaympäristöä mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Toiminnan osa-alueita ovat kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen ja järjestöyhteistyö, Kulttuurikeskuksen tilojen hallinnointi, vuokraus ja palvelut, tapahtumat Kulttuurikeskuksessa ja Juhani Ahon museolla, museotoiminta, näyttelytoiminta, julkinen taide sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito.

Kirjaston toiminta oli vuoden 2023 aikana monipuolista ja aktiivista. Tapahtumia ja käyttäjäkoulutuksia järjestettiin sekä paikan päällä että verkkovälitteisesti. Kirjaston kävijämäärät kasvoivat edellisvuoteen verrattuna. Kokonaislainaus pysytteli lähellä vuoden 2022 tasoa.

Laissa yleisistä kirjastoista asetetaan kirjaston yhdeksi tehtäväksi yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen. Itä-Suomen Aluehallintovirasto myönsi 26 000 euron erityisavustuksen Kirjastosta kansalaiskanava -hankkeelle, joka toteutettiin 1.9.2022-30.4.2023. Hankkeen aikana kirjastossa tuotettiin demokratiateemaan sopivia fyysisiä ja verkkovälitteisiä tapahtumia ja sisältöjä sekä kehitettiin tapahtumakonsepteja ja yhteistyökumppanuuksia, joita tullaan jatkamaan myös hankkeen jälkeen. Nyt lukemaan! -hanke, jossa kirjaston palveluja ja toimintamuotoja kehitettiin ikäihmisten lukemisen ja monilukutaidon parantamiseksi, toteutettiin ajalla 1.8.-31.12.2023. Avustusta hankkeeseen myönnettiin 13 000 euroa. Hankkeessa järjestettiin erilaista ikäihmisille suunnattua toimintaa liittyen digitaitoihin ja erilaisiin lukemisen tapoihin.

Valtakunnallisesti kulttuurialan painopisteitä ovat kulttuuripalveluiden parempi saavutettavuus, osallisuus sekä taiteen ja kulttuurin näkyminen ihmisten arjessa. Iisalmissa jatkettiin prosenttitaideperiaatteen käyttöä, mikä lisää julkisen taiteen saavutettavuutta kuntalaisille. Vuoden aikana valmistuivat Mansikkaniemen koulun, uimahallin ja lastenkoti Taskukellon prosenttitaidehanket, ja käynnissä on Soinlahden koulun prosenttitaidehanke. Saavutettavuutta on parannettu monipuolisella kulttuuritarjonnalla ja järjestämällä myös maksuttomia tilaisuuksia. Osallistavaa budjetointia jatkettiin, ja kohderyhmänä olivat nuoret aikuiset, ikäihmiset ja kaupunkilaiset laajasti. Jokaisella kohderyhmälle järjestettiin kohderyhmän toiveisiin perustuva tapahtuma. Kulttuurikentän toimintaedellytyksiä vahvistettiin tukemalla yhdistyksiä ja muita kulttuurialan

toimijoita. Kulttuurikasvatusohjelmien päivitys saatiin valmiiksi. Testamenttivaroin toteutetulla hankkeella kehitettiin ikäihmisten kulttuuripalveluita. Kulttuuripalveluiden ja Ylä-Savon Kotiseutuyhdistyksen yhteisen yhteisamanuenssihankkeen vuoden painopisteitä olivat viestintä ja yleisötyö eri muodoissaan. Kesälle 2023 järjestettiin jälleen Pohjolankadulla Koivukujabiennaali -näyttely. Näyttelyn teemana oli Eläimellistä menoa, ja sen kuratoi taiteilijaprofessori Kaarina Kaikkonen. Näyttelyyn osallistui 11 taiteilijaa eri puolilta Suomea. Kulttuurikeskuksen tapahtumien ja kävijöiden määrä on noussut reilusti koronavuosista, joskaan ei vielä aivan pandemiaa edeltävälle tasolle.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikuntapalvelut vastaa liikunta- ja nuorisotilojen sekä -alueiden varauksista, käytön ohjauksesta, viestinnästä ja markkinoinnista sekä liikunta-, nuoriso- ja vammaisjärjestöjen tukemisesta. Yhteistyössä eri tahojen kanssa järjestettiin lasten ja nuorten, aikuisväestön, ikäihmisten ja erityisryhmien liikuntaa. Liikkumisympäristöä kehitettiin yhteistyössä teknisen toimialan kanssa.

Yhteistyö järjestöjen kanssa on ollut tiivistä ja eri toimintaryhmien kanssa on kokoonnuttu säännöllisesti. Yhteistyön kautta kehitettiin liikuntatiloihin ja alueisiin liittyvää toimintaa sekä kuultiin ja osallistutettiin järjestöjä yhteistyöhön terveyden- ja hyvinvoinnin edistämässä. Liikunta- ja nuorisojärjestöjen toiminta-avustuksia myönnettiin yhteensä 40 :lle järjestölle. Liikunnan kohdeavustuksia myönnettiin 13:sta liikuntajärjestölle järjestöjen ylläpitämien liikuntatilojen ja alueiden, haja-asutusalueiden hiihtolatujen ja luistinalueiden ylläpitämiseen sekä jääseurojen naapurikuntien jäähallien käyttöön.

Liikunta- ja nuorisotilojen ja alueiden verkosto on laaja ja liikuntapalvelut luo edellytyksiä liikunnan omatoimiseen ja järjestöjen järjestämään toimintaan osallistumalla yhteistyössä teknisen toimen kanssa liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen suunnitteluun ja ylläpitämiseen. Käyttöasteet isoimmissa koulujen liikuntasaleissa, jäähallissa, jalkapallohallissa ja liikuntahallissa etenkin arkisin, oli korkea ja tilat vakiovuoroilla lähes täyteen varattu. Muun muassa Paloisvuoren aluetta ja lähiliikuntapaikkoja kehitettiin kaupunginvaltuuston hyväksymän Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman mukaisesti. Yhteistyössä jääliikuntaseurojen ja koulun edustajan kanssa valmistui jäähallin ohjeistilojen tarvekartoitus ja suunnitelmat siirtotilojen ratkaisusta. Fiksun mopoilun ohjelma ja Ylä-Savon kävelyn ja pyöräilyn sekä pyöräpysäköinnin edistämishjelmat valmistuivat. Keskustan uimarannalla palkattiin ensimmäisen kerran uinninvalvoja asiakasturvallisuuden valvontaan. Tarve valvojalle on syntynyt hyppytornin rakentamisen myötä ja riskien kartoitukseen perustuen.

Nuorisopalvelujen kokonaisuus muodostuu perusnuorisotyöstä, koulunuorisotyöstä, ohjaamotoinnista, etsivästä nuorisotyöstä sekä Ankkuri-nuorisotyöstä. Perusnuorisotyö tarjosi ryhmä- ja tilatoimintaa, tapahtumia, kursseja sekä nuorisotyöntekijät jalkautuivat nuorten luo mm. oppilaitoksiin ja kokoontumispaikkoihin ns. painopisteiltöinä. Yläkoululle vakinaistettiin koulunuorisotyöntekijä ja kahdella alakoululla oli toinen AVI:n hankerahoituksella ajalla 2/23-12/23. Nuorisopalvelut vastasi nuorten vaikuttajaryhmän eli lialmen nuorisoneuvosto INN:n toiminnasta. Ohjaamotoinninta toimi kaupungin vetovastuulla. Ankkuri-tiimin muodostaa kaksi poliisia, palveluohjaaja sekä päihdesairaanhoidtaja ja nuorisotyöntekijä. Twist-kesätyötoimintaan työllistettiin neljä kesäohjaajaa ja 119 yläkoululaista. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (monialainen työryhmä) toimi nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä vastasi myös oppilashuollon ohjausryhmän tehtävästä. Nuorisotyön koordinaattori toimi myös toisena oppivelvollisuuden Valpas-valvojana oman työnsä ohella.

Hanketoiminnalla vahvistettiin liikunta- ja nuorisopalvelujen kehittämistä. Aluehallintoviraston rahoittama Wellnessii-hanke toimi 7/23 saakka, tavoitteena hankkeessa oli 16–28-vuotiaiden nuorten hyvinvoinnin lisääminen sekä yksinäisyyden vähentäminen. Liikuntapalvelut ja järjestöt kehittivät ja toteuttivat lisälmen Harrastamisen -mallia (IHMe). Toimintaan saatiin kausille 22/23 ja 23/24 yhteensä 210 000 € valtionavustusta. IHMe:ssä on mukana kaikki peruskoulut. Toiminta perustuu oppilaiden kuulemiseen ja liittyy kouluilla järjestettävän muun kerhotoiminnan kanssa, luoden monipuolisia maksuttomia mahdollisuuksia harrastaa välittömästi koulupäivän yhteydessä. 5–9.luokkalaisilla käytössä olevaa Nuorisopassi mobiilisovellusta jatkettiin. Nuorisopassin myötä mm. lasten ja nuorten uimahallikäyntien on havaittu lisääntyneen. Nuorille maksuttomien Nuorisopassietujen avulla tuetaan lasten ja nuorten omatoimista vapaa-ajan harrastamista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä (Kuntalaki 410/2015, 1 §, 37 § ja Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021,6 §). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. lisälmen hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaa laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2022–2025. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain (Terveydenhuoltolaki 12 §). Vuoden 2022 hyvinvoinnin edistämisen raporttia työstettiin kevään aikana ja se käsiteltiin hyvinvointijaostossa 30.5.2023, sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa 13.6.2023, kaupunginhallituksessa 19.6.2023 ja kaupunginvaltuustossa 2.10.2023. Raporttiin voi tutustua verkkosivuilla osoitteessa: <https://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Hyvinvointi-ja-terveys/Hyvinvoinnin-edistaminen> lisälmen kaupungin hyvinvoinnin edistämistyön rakenteita kehitettiin vuoden aikana.

lisälmen kaupungin hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori aloitti 30.1.2023. Hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori sijoittuu liikunta- ja nuorisopalvelujen toimintayksikköön, mutta koordinoi koko kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja tekee yhteistyötä mm. vammais-, potilas- ja kansanterveysyhdistysten ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa. Vuonna 2023 lisälmen kaupungille perustettiin HYTE-työryhmä, jonka tehtäviin kuuluu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden seuranta. Työryhmän tehtävänä on viedä toimialoille hyvinvointitietoa ja menetelmiä. Työryhmä koostuu toimialojen nimeämistä edustajista. Ehkäisevä työ on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. HYTE-työryhmä vastaa myös ehkäisevästä päihdetyöstä (EPT) ja toimii toimeenpanosta vastaavana työryhmänä. Virallisena EPT toimielimenä toimii hyvinvointijaosto. EPT koordinaatiosta vastaavana henkilönä toimii hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori. Muut harkinnanvaraiset kohdeavustukset siirtyivät kaupunginhallituksen päätöksen (9.5.2022 § 119) mukaisesti sivistys- ja hyvinvointitoimialalle. Suurimpien avustuksen saajien kanssa on siirrytty sopimusperusteiseen yhteistyöhön. Muiden harkinnanvaraisten yhdistysten avustushaku toteutettiin samaan aikaan kulttuurin avustusten sekä liikunta- ja nuorisojärjestöjen avustushaun yhteydessä. Järjestely selkeytti avustusten käsittely- ja myöntämisprosessia sekä lisäsi hyvinvointijaoston ja sivistys- ja hyvinvointilautakunnan mahdollisuuksia vaikuttaa kaupungin terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöhön ja yhteistoimintaan kolmannen sektorin kanssa. Avustusta myönnettiin 33 yhdistykselle.

2.5.5 Uimahalli

Talous

3640 Uimahalli	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunu t 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	780 000	-170 000	610 000	723 719	-113 719	118,6
Toimintakulut	-1 457 700	12 500	-1 445 200	-1 316 644	-128 556	91,1
Henkilöstökulut	-500 000	20 000	-480 000	-420 735	-59 265	87,7
Toimintakate	-1 177 700	-137 500	-1 315 200	-1 013 660	-301 540	77,1
Poistot ja arvonalentumiset	-2 200	0	-2 200	0	-2 200	0
Muut laskennalliset kustannukset	-102 600	0	-102 600	-102 600	0	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 062 500	32 500	-2 030 000	-1 839 979	-190 021	90,6

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Iisalmen uimahallin (Saukko) merkitys seudullisena palveluna kaiken ikäisten kansalaisten liikuttajana sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä on merkittävä. Saukon palveluihin kuuluvat allas-, kuntosali-, kassa- ja kahviopalvelut. Kahviopalveluissa aloitti yksityinen toimija hallin auettua. Yksityinen fysioterapeutti siirtyi vanhasta hallista uuteen halliin. Vanhan hallin purkaminen käynnistyi uuden hallin valmistuttua.

Saukon avajaisia vietettiin 3.4.2023. Halli avautui puolivuotta alkuperäisestä aikataulusta myöhässä. Rakentamisen myöhästyminen aiheutti sen, että vanhan hallin aukeamista jatkettiin vähitellen aina 28.2. saakka. Kävijämäärä vuoden loppua kohden kasvoi ollen viimeisinä kolmena kuukautena lähes 20 000 kävijää kuukautta kohden. Tällä oli iso merkitys myös tulojen kertymään. Ohjattua toimintaa kuten koulu-uunteja ja ohjattuja vesijumppia ei käynnistetty vielä keväällä, vaan hallin käyttö rauhoitettiin asiakkaiden omatoimiseen käyttöön. Sähköisiä palveluja kehitettiin ottamalla käyttöön mm. päivitetty maksu- ja kulunvalvontajärjestelmä, hälytysjärjestelmä ja paremmat virtuaalijumppamahdollisuudet. Uuden hallin aukioloaikoja laajennettiin toisella kello kuuden aamulla ja viikonloppuisin. Myös kesäaukioloaikoja laajennettiin aikaisempiin kesäaikoihin verrattuna. Kuntosali omalla sisäänkäynnillä ja kulunvalvonnalla mahdollisti erilliset pitkät aukioloajat (klo 6-23). Vuosihuolto määriteltiin kahdeksi viikoksi ja alkoi 26.6. Uusi halli kiinnosti valtakunnallisesti suunnittelun alla olevia hankkeita, eri kuntien vierailuja oli vuoden aikana yhteensä kymmenen.

Yhteistyötä markkinoinnissa ja Saukon ilmeen luomisessa tehtiin kaupungin markkinointisopimuskumppanin kanssa. Pitkälle alkusyksyyn asti tehtiin uimahallin henkilöstön ja asiakaskäytön toiveitten perusteella korjauksia ja parannuksia hallin turvalliseen käyttöön. Loput isommat toiminnalliset parannukset tulevat jäämään vuoden 2024 takuuhuoltoon.

2.6 Tekninen lautakunta

TEKNINEN LAUTAKUNTA Henkilöstö/htv TP2022 TA2023 TP2023 Poikkeama

Hallinto

Vakituiset	0,7	0,7	0,7	0,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	0,7	0,7	0,7	0

Maankäyttö ja asuminen

Vakituiset	15,7	16,1	14,8	-1,3
Määräaikaiset	2,0	1,9	2,6	0,7
Yhteensä	17,7	18,0	17,4	-0,6

Kadut ja ympäristö

Vakituiset	33,0	33,6	33,9	0,3
Määräaikaiset	15,5	14,5	17,6	3,1
Yhteensä	48,5	48,1	51,5	3,4

Toimitilat

Vakituiset	33,8	37,0	34,5	-2,5
Määräaikaiset	4,9	5,5	4,8	-0,7
Yhteensä	38,7	42,5	39,3	-3,2

Yhteensä

VAKITUISET	83,2	87,3	83,9	-3,4
MÄÄRÄAIKAISET	22,4	21,9	25,0	3,1

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ   **105,6**   **109,3**   **108,9**   **-0,4**

Vuonna 2023 toteutuneet henkilöstömuutokset

Henkilöstöstä oli vakinaista tuntipalkkaista henkilöstöä kadut ja ympäristö -vastuualueella 8 henkilöä ja toimitilat -vastuualueella 4 henkilöä.

Kadut ja ympäristö -vastuualueella rakentamisen tuntipalkkaista henkilöstöä käytettiin talviaikana käyttötalousosasta maksettavissa tehtävissä. Työvoiman yhteiskäyttö tasaa kuormitusta ja mahdollistaa resurssien tehokkaan käytön.

Maankäyttö- ja asuminen -vastuualueella määräaikaista teknisen alan työntekijöitä, harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkataan kulloinkin ilmenevän tarpeen ja olevien talousarvioresurssien mukaisesti.

Liikenneväylien rakentamisessa ja ylläpidossa käytettiin lisäresurssina määräaikaista kausityöntekijöitä. Puistojen ylläpidossa käytettiin kausityöntekijöitä, opiskelijoita ja työllistettyjä käyttäen. Ylläpitoon lisättiin 6 kuukautta määräaikaista palkkaa vieraslajien poistoon. Maa- ja metsätiloissa oli määräaikainen metsuri osan vuodesta. Liikuntapaikkojen ylläpidossa käytettiin aikaisempaa enemmän määräaikaista kausityöntekijöitä, koska työllistettyjä oli vähemmän käytettävissä. Lisäksi liikuntapaikkojen ylläpidossa oli kesätyöntekijöitä. Liikuntapaikkamestarin tehtävä täytettiin ja tehtävän sisältöä muokattiin toimintayksikön tehtäväkokonaisuuteen paremmin soveltuvaksi. Tehtävänimike muutettiin viher- ja liikunta-alueiden työnjohtajaksi.

Toimitilat -vastuualueelle palkatun määräaikaisen rakennuttaja-asiantuntijan työsuhdetta jatkettiin vuoden 2024 loppuun saakka, jonka jälkeen tehtävä vakinaistetaan. Terveyskampushanke saatiin päätökseen ja kampuskiinteistöt siirtyivät kaupungin omistukseen vuoden 2023 aikana. Hankkeen projektipäällikkönä toimi Tilahallinta ja rakentaminen -toimintayksikön esimies. Aiemmin suunniteltuja siivoushenkilöstön lisäyksiä ei toteutettu, vaan Mansikkaniemen koulun siivous järjestettiin ulkopuolisella palveluntuottajalla.

Henkilöstö osallistui koulutuksiin koulutussuunnitelman mukaisesti.

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Inspiroiva lisalmi				
Edistämme kuntalaisten hyvinvointia kannustamalla omatoimiseen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen sekä tarjoamalla monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Liikuntapaikkojen määrä ja laatu pidetään vähintään nykyisellä tasolla. Maankäytön suunnittelussa huomioidaan liikuntapaikkojen alueellinen tasa-arvoisuus.	Liikuntapaikkojen määrä, laatu, saavutettavuus ja ylläpidon laatuluokitus.	Lähiliikuntapaikkojen määrä kasvoi Mansikkaniemen lähiliikuntapaikan valmistuttua syksyllä. Liikuntapaikkojen ylläpitoa on tehty vuosikellon ja työohjelmien mukaisesti.	
Osallistamme käyttäjäryhmät ja kolmannen sektorin mukaan palveluiden suunnitteluun ja viestimme palvelutarjonnamme aktiivisesti ja monikanavaisesti	Vuorovaikutus kuntalaisten, elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa	Järjestetyt vuorovaikutustilaisuudet kansalaisten ja sidosryhmien kanssa, vähintään 20 kpl.	Vuorovaikutustilaisuuksia järjestettiin lisalmen yleiskaavassa, lisalmi - ikääntyneiden asuinalueiden hankkeessa sekä vireillä olevissa asemakaavahankkeissa.	
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Ihana lisalmi				
Olemme toiminnassamme hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä	Vähähiilisen rakentamisen ja kiertotalouden edistäminen. Energian kulutuksen vähentäminen. Viisaan liikkumisen edistäminen. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja palvelujen saavutettavuuden turvaaminen.	Kuntien energiatehokkuusopimuksen noudattaminen. Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden huomioiminen. lisalmen ilmastosuunnitelman toteuttaminen.	Infran rakentamisessa kuljetusten optimointia ja materiaalien kierrätystä. Viheralueilla on lisätty niittyalueita. Kävelyä ja pyöräilyä on edistetty. Torille uusittiin sähköautojen latausasemat sisältäen pikalaturin.	
Vaalimme kaupungin arvokasta	Kulttuuriympäristöä	Kulttuuriympäristö	Käynnistettiin	

historiaa ja kulttuuriympäristöämme	palvelevien kaavojen, selvitysten ja suunnitelmien edistäminen. Kulttuuriympäristö tietoisuuden lisääminen.	ä palvelevien kaavojen, selvitysten ja suunnitelmien määrä.	Kirkonmäen ja Kulttuurikeskuksen asemakaavan muutos.	
Toimitilamme ovat terveellisiä käyttää ja edistämme vähähiilistä rakentamista	Laadukas toimitilojen rakentaminen ja ylläpito. Terve talo - ja kuivaketju 10 prosessien käyttö rakennuttamisessa.	Olosuhdehaittaepäilyjen määrän väheneminen.	Terve Talo -periaatteita ja Kuivaketju 10-prosessia käytetty kaikissa merkittävässä rakennushankkeissa. Olosuhdehaittaepäilyjen määrä kasvoi vuoteen 2022 verrattuna (57/30).	
Tarjoamme laadukkaita asuin- ja työpaikkatonttialueet sekä kehittyvät kyläalueet uusille rakentajille	Elinkeinoelämää palvelevat maankäyttöpäätökset mm. maanhankinta, kaavoitus, infran rakentaminen ja tonttivarannon ylläpito.	Elinkeinoelämää palvelevat maankäyttöpäätökset. Luovutusvalmiiden asuintonttien määrä.	Peltosalmen ja Ratapellonkadun kaavan valmistuminen. 71 luovutusvalmista asuintonttia.	
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Ihmeiden Iisalmi				
Meillä arki on helppoa kaikenikäisille ja elinvoimainen keskusta houkuttelee asioimaan	Laadukkaat ja turvalliset liikkumisen reitit. Palvelujen hyvä saavutettavuus. Yksityisten liiketoimintaideoiden jalostaminen kaavoituksen keinoin.	Liikenneväylien kehittäminen huomioon ottaen kaikki liikkumismuodot. Pysäköintipaikkojen riittävyys. Hankekaavat ja yksityisten kiinteistönomistajien ja investoreiden konsultointi osana kaavoitusprosessia.	Yksityisiä kiinteistönomistajia konsultointiin vireille tulevien kaavahankkeiden osalta. Yhtään kaavamuutoshakemusta ei liiketonttien osalta kuitenkaan saapunut.	
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Kestävä kuntatalous				
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Toimitilat ovat tehokkaassa käytössä. Vapaana olevia tiloja	Vuokrakelpoisten tilojen keskimääräinen vuokrausaste vuoden	Tilojen vuokrausaste oli 94 % ja kokonaisvuokrausaste 93 %. Tarpeettomaksi	

	markkinoidaan aktiivisesti. Vailla käyttöä olevat tilat myydään tai puretaan.	aikana vähintään 95 % ja toimitilojen kokonaisvuokrauksesta vähintään 90 %. Tarpeettomiksi käyneitä rakennuksia poistuu vähintään 3 kpl purkamisen/myynnin johdosta.	käyneitä rakennuksia purettiin enemmän kuin 3 kpl.	
Hankintapolitiikkamme on yrittäjäystävällistä ja paikallisen tarjonnan huomioivaa	Markkinavuoropuhelut merkittävimpien hankintojen yhteydessä.	Markkinavuoropuhelut pääsääntöisesti kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.	Syksyllä järjestettiin yrittäjille infotilaisuus liittyen tuntihintaisten konetöiden, kuljetusten ja kiviainesten kilpailutukseen.	
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Rakennetun omaisuuden arvon ja korjausvelan seuranta.	Rakennetun omaisuuden arvo säilyy ja korjausvelka vähenee.	Kiinteistökannan korjausvelka n. 17 prosenttia pienempi kuin vuonna 2017.	
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Hyvinvoiva henkilöstö				
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Yhteiset kehittämistilaisuudet, yksikköpalaverit ja keskustelevan ilmapiirin ylläpitäminen.	Yhteisten kehittämistilaisuuksien määrä, työhyvinvointikyselyn tulokset ja käytyjen kehityskeskustelujen määrä.	Yksikkö- ja vastuualuepalavereja on pidetty säännöllisesti. Kehityskeskustelut on käyty painottuen syksylle.	
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen				
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Tietojärjestelmät ovat voimassa olevan lainsäädännön mukaisia ja hyödynnämme niitä tehokkaasti päivittäisessä työssä. Tietojärjestelmät mahdollistavat palvelujen kehittämisen paikkatietopohjaisesti.	Paikkatietoanalyysien määrä osana palvelujen ja maankäytön suunnittelua. Riittävät investoinnit tietojärjestelmiin.	Paikkatietoanalyysyjä tehtiin perusopetuksen palveluverkon, lisalmi - ikääntyneiden asuinkaupunki Ylä-Savossa hankkeen sekä kaavoituksen tarpeisiin.	
Kehitämme tiedolla	Palautejärjestelmän	Reagointi	Palautteisiin on	

johtamisen prosesseja organisaatiossa aktiivisesti	hyödyntäminen, kyselyt/kartoitukset ja paikkatietoanalyysit.	palauttejärjestelmän palautteisiin. Paikkatietoanalyysien käyttömäärät poikkihallinnollisesti.	vastattu ja tapauskohtaisesti on tehty tarvittavia toimenpiteitä. Paikkatietoanalyysiä on käytetty mm. katujen talvikunnossapidon laskennoissa.
--	--	--	---

Riskit

Ei toteutumassa
Riski kasvanut
Riski toteutunut

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan	Toteuma 31.12.	Tila
Olosuhteet vaikuttavat ihmisten viihtyvyyteen, terveyteen ja tuottavuuteen.	<ul style="list-style-type: none"> - Toimintamalli olosuhdehaittaepäilytilanteissa - Olosuhdekyselyt, kunto- ja sisäilmatutkimusten käyttö - Nopea reagointi ongelmatapauksiin - Terve Talo -vaatimusten ja Kuivaketju 10 toimintamallin käyttö rakennushankkeissa - Rakennusterveysasiantuntijoiden käyttö rakennushankkeissa - koulutus 		
Investointimäärärahat ovat riittämättömiä suhteessa rakennetun omaisuuden korjausvelkaan.	<ul style="list-style-type: none"> - Verrataan toteutunutta investointitasoa korjausvelkaan - Korjausvelan ja pidemmän aikavälin investointitarpeiden määrittely sekä kunnallistekniikan että toimitilojen osalta - Tiedottaminen päättäjille - Tiedolla suunnittelu ja valmistelu 		
Energian korkea hinta, joka vaikuttaa määrärahojen riittävyyteen.	Sähköenergian ja polttoaineiden kilpailuttaminen. Uusiutuvien ja edullisempien energialähteiden käyttö. Energiankäytön tehostaminen		

2.6.1 Teknisen toimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

6000 Teknisen toimialan hallinto	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	26 600	0	26 600	29 340	-2 740	110,3
Toimintakulut	-269 200	0	-269 200	-2 640 685	2 371 485	980,9
Henkilöstökulut	-148 500	18 500	-130 000	-108 719	-21 281	83,6
Toimintakate	-391 100	18 500	-372 600	-2 720 063	2 347 463	730
Muut laskennalliset kustannukset	-791 100	0	-791 100	-791 100	0	100
Laskennalliset tuotot	1 182 100	0	1 182 100	1 182 100	0	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-26 700	18 500	-8 200	-2 358 403	2 350 203	****

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sisältää teknisen lautakunnan ja jaoston sekä hallinnon tuottoja ja kuluja.

Teknisen toimialan vuoden 2023 talousarviossa oli 200 000 euron määräraha jälkiasennushissien rakentamiseen myönnettäviä avustuksia varten. Vuoden aikana avustus myönnettiin yhdelle asunto-osakeyhtiölle ja lisäksi ehdollisena Petterinkulma Oy:lle ja toiselle asunto-osakeyhtiölle. Avustuksia hissien jälkiasennuksiin maksettiin 83 053 euroa.

Pelastustoimen varallaolokorvauksiin on kirjattu 2 507 104 euroa pakollisena varauksena.

2.6.2 Maankäyttö ja asuminen -vastuualue

Tilivelvollinen: kaavoituspäällikkö

Talous

6150 Maankäyttö ja asuminen	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	1 725 800	0	1 725 800	1 797 029	-71 229	104,1
Toimintakulut	-451 300	-2 500	-453 800	-420 422	-33 378	92,6
Henkilöstökulut	-928 200	0	-928 200	-913 051	-15 149	98,4
Toimintakate	346 300	-2 500	343 800	463 555	-119 755	134,8
Poistot ja arvonalentumiset	-76 000	0	-76 000	-58 389	-17 611	76,8
Muut laskennalliset kustannukset	-82 000	0	-82 000	-76 730	-5 270	93,6
Laskennalliset tuotot	0	0	0	830	-830	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 537 500	-2 500	-1 540 000	-1 467 762	-72 238	95,3

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sähköinen asiointi ja paperiton hallinto toivat haasteita asiakirjojen käsittelyyn ja resurssien kohdentamiseen vuoden 2023 aikana. Sekä paperisen että sähköisen asiointin järjestäminen samanaikaisesti lisäsi prosessien päällekkäisyyksiä sekä lisäsi resurssitarvetta muutosprosessin aikana asiakirjojen ja tietokantojen konvertointiin. Lisähaasteensa toi henkilöstömuutokset Info palvelupisteessä.

Talousarviovuonna 2023 myönnettyjen rakennuslupien rakennettava kerrosala kasvoi selvästi vuoden 2022 tasosta mitattuna. Tämä johtui useista yksittäisistä merkittävistä hankkeista. Rakennuslupien kokonaismäärässä oli pientä laskua johtuen pääosin yksityisrakentamisen laskusta. Rakentamisen painopiste oli merkittävältä osin yrityshankkeissa. Koko kunnan yleiskaavatyö saatiin päätökseen. Kaupunginvaltuuston käsittely siirtyi vuodelle 2024. Erityisen tärkeää oli sovittaa palveluverkkosuunnittelu maankäytön suunnitteluun. Tämä tapahtui hyödyntäen hankittua paikkatieto-osaamista ja -järjestelmiä. Yleiskaavassa turvattiin strategisella tasolla monimuotoiset ja erilaiset asumisen mahdollisuudet ohjeeksi yksityiskohtaisemmalle asemakaavalle.

Asemakaavoituksessa painopiste oli elinvoimaa ja työpaikkaomavaraisuutta sekä palveluverkkoa palvelevissa hankkeissa. esim. Ratapellonkadun ja Peltosalmen teollisuusalueen asemakaavoituksen valmistuminen sekä Kirkonmäen ja Kulttuurikeskuksen kaavamuutoksen käynnistäminen. Asemakaavojen vanhentuneisuuden uudelleenarviointi tehtiin vuoden 2023 huhtikuuhun mennessä. Asemakaavojen muutoshankeet keskittyivät erityisesti vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseen ja yhdyskuntarakenteen uudelleen arviointiin alueiden käyttötarkoitusten osalta. Kirkonsalmen alueen asemakaava käynnistyi osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimisella. Omana työnä keskityttiin palveluverkon uudistamista koskeviin hankkeisiin resurssien puitteissa. Ostopalveluita toteutui teollisuusalueiden kaavoitushankkeissa ja myös pysäköintimääräysten ajantasaistaminen vaihekaavalla käynnistettiin ostopalveluna.

Ulkoiset tonttien vuokratuotot olivat noin 1 041 000 €. Tonttien myyntivoitot olivat noin 265 000 €. Asumisen tonttien kysyntä pysyi alhaisena.

Iisalmen osalta tietojärjestelmä on vaihtunut kokonaan Trimblen Locus -tuotteeksi. Tietojärjestelmän kehittäminen sekä selainpohjaisen sovelluksen rakentaminen uuteen järjestelmään vaati edelleen kertaluontoisia investointeja sekä henkilöresursseja maankäyttö- ja asuminen vastuualueen järjestelmämuutoksen koordinointiin. Tavoitteena oli suunnitelmakauden lopulla tuottaa kokonaan sähköiset palvelut asiakkaille. Tiekartta muutoksille on tehty vuoteen 2023 saakka. Järjestelmäntoimittajasta johtuvista viiveistä tiettyjä osia ollaan ottamassa käyttöön vuoden 2024 alusta.

Kaavoitettavan raakamaan hankinnan tarvetta arvioitiin tapauskohtaisesti yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman pohjalta. Maanhankinnan painopiste oli kaavaa toteuttavissa kiinteistöjärjestelyissä.

2.6.3 Kadut ja ympäristö -vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Talous

6200 Kadut ja ympäristö	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	1 874 600	0	1 874 600	2 112 296	-237 696	112,7
Toimintakulut	-3 350 600	-5 900	-3 356 500	-3 201 562	-154 938	95,4
Henkilöstökulut	-1 907 600	-130 000	-2 037 600	-2 058 023	20 423	101
Toimintakate	-3 383 600	-135 900	-3 519 500	-3 147 289	-372 211	89,4
Poistot ja arvonalentumiset	-2 561 700	0	-2 561 700	-2 342 512	-219 188	91,4
Muut laskennalliset kustannukset	-312 800	0	-312 800	-289 840	-22 960	92,7
Laskennalliset tuotot	0	0	0	240	-240	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 132 700	-135 900	-8 268 600	-7 891 697	-376 903	95,4

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Vastuualue vastasi kaupungin yleisten alueiden ylläpidon lisäksi kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden ylläpidosta. Piha-alueiden talvikunnossapito hankittiin pääasiassa ostopalveluna paikallisilta koneyrityksiltä ja kesäkunnossapitotyöt tehtiin omana työnä määräaikaisilla työntekijöillä. Toritoiminnan järjestäminen hankittiin ostopalveluna.

Talousarviovuonna katujen peruskorjaus painottui peruskorjausohjelman mukaisesti Kangaslammin ja Makkaralahden asuntokatujen korjaukseen sekä ajoratojen päällysteiden uusintaan. Peruskorjausten yhteydessä uusittiin myös näiden alueiden vesihuoltoa yhteistyössä vesilaitoksen kanssa. Pohjolankadulla toteutettiin jalankulku- ja pysäköintijärjestelyjä Kauppakadun ja Savonkadun välillä.

Pihlajaharjun asuinalueella jatkettiin kunnallistekniikan rakentamista Lyydintien ja Pihlajaharjuntien pohjaustöillä. Keskustan alueella tehtiin Kirjurinkadun ja Kivikoulunkujan päällystys- ja viimeistelytyöt. Kirkonsalmella rakennettiin Rantalankuja ja Kertunkuja yhteishankkeena seurakunnan kanssa. Lippuniemessä rakennettiin Saukonpolun jatke. Peltosalmen teollisuusalueella tehtiin Ahmolantien jatkeen pohjaustyöt.

Ulkoilureittejä kehitettiin Vuohiniemenpuiston ulkoilureitin rakentamista jatkamalla ja Paloisjärvenpuiston ulkoilureitin rakentamisella. Lakkautettavien reittien ennallistamista jatkettiin rakenteita poistamalla. Mansikkaniemen koulun lähiliikuntapaikka rakennettiin valmiiksi. Paloisvuoren ulkoilualuetta kehitettiin uusimalla rinnevalaistus ja lumetukseen käytettävän pumppaamon sähköjärjestelmä. Leikkikenttiä kunnostettiin Latukankadun, Linjamaankadun ja Vemmelsäären leikkikentillä. Hanhilammen ampumakeskukselle saatiin uusi ympäristölupa syksyllä, minkä vuoksi practical-radan rakentaminen siirtyi seuraavalle vuodelle.

Katujen talvikunnossapidosta hoidettiin 65 % katupituudesta alueurakoina ja tuntihintaisilla talvihoitokoneilla. Ostopalvelujen kustannusosuus koko vuoden kunnossapitotöistä oli noin 40 %. Viher- ja liikunta-alueita ylläpidettiin hoitoluokituksen mukaisessa kunnossa omana työnä.

Työvoiman yhteiskäyttöä vastuualueen ja toimialan sisällä pyrittiin optimoimaan. Katuverkkoa koskevan korjausvelka-analyysin pohjalta on arvioitu liikenneväylien peruskorjauksen vuotuiseksi investointitarpeeksi pitkällä aikavälillä 1,2 M€/vuosi, mikä oli huomioitu investointiohjelmassa ja liikenneväylien peruskorjausohjelmassa. Metsän myyntituotot olivat 304 870 €, ylitystä 120 000 €. Yksityistieavustuksiin oli varattu 270 000 € ja toteuma oli 247 869 € eli 91,8 %.

2.6.4 Toimitilat -vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

6310 Toimitilat	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	16 914 500	495 700	17 410 200	17 547 951	-137 751	100,8
Toimintakulut	-10 173 900	322 900	-9 851 000	-9 491 578	-359 422	96,4
Henkilöstökulut	-1 833 600	22 600	-1 811 000	-1 818 500	7 500	100,4
Toimintakate	4 907 000	841 200	5 748 200	6 237 872	-489 672	108,5
Poistot ja arvonalentumiset	-5 534 900	0	-5 534 900	-5 430 941	-103 959	98,1
Muut laskennalliset kustannukset	-2 322 900	0	-2 322 900	-2 269 600	-53 300	97,7
Tehtävän kokonaiskustannukset	-19 865 300	345 500	-19 519 800	-19 010 620	-509 180	97,4

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kiinteistöjen teknistä kuntoa ja sisäilmaolosuhteita selvitettiin asiantuntijapalveluita käyttäen mm. Juhani Ahon koulukiinteistössä.

Rakennuskohtaisia tietoja päivitettiin ja ajantasaistettiin Haahtelan kiinteistötietojärjestelmään. Kiinteistöjen korjausvelkalaskelmat päivitettiin. Todettiin, että toimitilastrategian päivitys on ajankohtaista lähiaikoina, mutta päivitystyö on järkevää aloittaa vasta, kun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen uusi palveluverkkosuunnitelma on hyväksytty ja tiedetään hyvinvointialueen tilantarve lähitulevaisuudessa.

Vastuualueen toiminnassa lähtökohtana on terveiden ja turvallisten tilojen tuottaminen käyttäjille. Suunnittelussa ja rakennuttamisessa tämä huomioidaan käyttämällä Kuivaketju 10 -toimintamallia. Kaikissa hankkeissa käytetään rakennusterveysasiantuntijoita. Pääsääntöisesti ulkoisia vuokria (pois lukien hyvinvointialueen vuokrat) korotettiin 11,5 % johtuen ylläpitokustannusten kasvusta. Ulkoiset vuokratuotot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,1 miljoonaa euroa, joka sisältää hyvinvointialueelle vuokrattuja lisätiloja kuten sairaalat ja koulujen terveydenhuoltajien tilat 3,6 miljoonaa euroa. Vuokrariita-asia hyvinvointialueen kanssa on edelleen ratkaisematta.

Väistötilavuokrat olivat noin 254 000 € (Paloisten päiväkotito, Kirkonsalmen koulu poiskuljetuskustannuksineen sekä Pertunrannan päiväkotito ja VR:n odotustilan vuokra huhtikuulle saakka). Runnin siirtokelpoisen koulun vuokrat olivat 178 380 €. Järjestelmälliset ilmanvaihtokanavistojen puhdistukset jatkuvat sisäilmariskien minimoimiseksi. Vuoden aikana puhdistuksia tehtiin Pikku-Simpukan tiloissa, Edvin Laineen koululla ja keittiöissä.

Tilojen siivousta toteutettiin sekä omana palveluna että ostopalveluna. Oman palvelun osuus

oli noin 40 prosenttia ja ostopalvelun osuus noin 60 prosenttia koko siivottavasta pinta-alasta.

Kiinteistöjen hoidossa kiinnitettiin erityistä huomiota energiatehokkuuteen. Toimitilojen energiankulutus on merkittävässä asemassa ajatellen sekä kiinteistöjen ylläpitokustannuksia että myös energiatehokkuussopimuksen mukaisten tavoitteiden saavuttamista.

Kiinteistöjen kunnossapitotoiminnassa keskeisessä roolissa ovat kiinteistökohtaiset tarkastuskierrokset. Näiden perusteella määritellään tarpeen mukaiset vuosikorjaukset ja päivitetään pidemmän aikavälin kunnossapitosuunnitelmat.

Talousarviovuoden aikana otettiin käyttöön Mansikkaniemen koulu, uusi uimahalli ja uusi lastenkoti Taskukello. Uuden Saukko-uimahallin toteutuneet rakennuskustannukset olivat noin 13 miljoonaa euroa. Hankkeeseen saatiin valtionavustusta 1 miljoonaa euroa, joten kaupungin nettokustannukseksi jäi noin 12 miljoonaa euroa. Kustannukset alittivat hankkeelle talousarvioon varatun määrärahan noin 1,4 miljoonaa euroa. Hanke viivästyi urakkasopimuksen mukaisesta alkuperäisestä valmistumisaikataulusta noin puoli vuotta, jonka vuoksi pääurakoitsijalta perittiin viivästyssakkoa urakkasopimuksen mukaisesti 664 200 euroa. Uuden uimahallin käyttöaste on ollut korkea. Uudessa hallissa on parhaina kuukausina ollut lähes 20 000 kävijää kuukaudessa.

Vuoden 2023 aikana aloitettiin myös Soinlahden uuden koulun rakentaminen ja kulttuurikeskuksen peruskorjaus- ja uudistaminen -hankkeen rakennussuunnittelu. Terveyskampusrakennukset siirtyivät kiinteistökaupalla kaupungin omistukseen. Kampusrakennuksista valmistuivat vuoden 2023 aikana vanhan sairaalan peruskorjausvaihe 2 sekä pysäköintilaitos. Laajempia korjaus- ja muutostöitä tehtiin mm. terveyskeskuksessa, kaupungintalolla, Juhani Ahon koululla, Edvin Laineen puukoululla ja linja-autoasemalla. Vastuualueen tavoitteena on korjausvelan hallittu pienentäminen suunnitelmakaudella. Tätä seurataan vuosittain toimenpideohjelmassa. Kiinteistökannan korjausvelka oli vuonna 2023 noin 17 prosenttia pienempi kuin vuonna 2017.

Vuoden aikana purettiin useita huonokuntoisia ja vaille käyttöä olevia rakennuksia. Näitä olivat Meijerikatu 1, vanha uimahalli, vanha Taskukello, Veljeskodin asuinosa sekä Putkimestarintien ja Parkatintien rakennukset. Lisäksi purettiin tonttikauppojen yhteydessä tulleita rakennuksia, joita olivat Koljonvirran Helmi, varasto Ohenmäessä, Mansikkaniemen entisen leirikeskuksen rakennuksia, Tiilikallion omakotitalo ja talousrakennukset sekä Jaakonrannan talousrakennus. Rakennusten purkamiseen käytettiin vuoden aikana yhteensä 965 000 euroa.

Henkilöstö osallistui koulutuksiin koulutussuunnitelman mukaisesti.

2.7 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

Jätehuolto

Tilivelvollinen: jätehuoltopäällikkö

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
Jätehuolto	Vakituiset	1,4	2,0	1,6	-0,4
	Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	1,4	2,0	1,6	-0,4

Talous

7010 Jätehuolto	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	172 000	0	172 000	161 665	10 335	94
Toimintakulut	-48 600	-600	-49 200	-48 282	-918	98,1
Henkilöstökulut	-117 400	0	-117 400	-104 249	-13 151	88,8
Toimintakate	6 000	-600	5 400	9 134	-3 734	169,1
Muut laskennalliset kustannukset	-1 000	0	-1 000	-9 100	8 100	910
Tehtävän kokonaiskustannukset	-167 000	-600	-167 600	-161 631	-5 969	96,4

Vuonna 2023 toteutuneet henkilöstömuutokset

Jätehuoltopäällikön lisäksi jätehuoltolautakunnassa aloitti elokuussa työskentelemään uusi jätehuoltoneuvoja. Jätehuoltolautakunnan henkilöstö osallistui koulutus- ja neuvontatapahtumiin.

Strategisten tavoitteiden toteutumana

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Ihana Iisalmi				
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Uudistettujen jätehuoltomääräysten toimeenpano	Tiedotetaan uudistetuista määräyksistä ja ohjataan toimimaan määräysten mukaisesti	Määräysten uudistamisesta kuulutettiin paikallislehdissä ja neuvontatyötä on tehty uudistettujen määräysten mukaisesti.	
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista	Kuntien jätepoliittisen ohjelman laatiminen	Aiemmin aloitettu kuntien jätepoliittisen ohjelman laatiminen saatetaan	Työtä jatkettiin, mutta kiireinen vuosi ja henkilöstövajaus vaikuttivat	

kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden		loppuun vuoden 2023 aikana	siihen, ettei strategiatyötä saatu loppuun.	
---	--	----------------------------	---	--

Riskit

Ei toteutumassa
Riski kasvanut
Riski toteutunut

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan	Toteuma 31.12.	Tila
Uhkaavasti / väkivaltaisesti käyttäytyvä asiakas	- Poistumistiet pyritty varmistamaan - Toimintatavat sovittu kyseisen tilanteen varalta		

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Keväällä 2023 saatettiin loppuun kunnallisten jätehuoltomääräysten uudistustyö ja uudistetut jätehuoltomääräykset astuivat voimaan 1.7.2023 alkaen. Vuonna 2023 jätetaksa uudistettiin kaksi kertaa. Keväällä taksaan tuotiin kartonki-, muovi- ja lasipakkausten sekä pienmetallin tyhjennyshinnat kunnan järjestämässä kuljetuksessa ja syksyllä taksaan lisättiin biojätteen uudet kuljetus- ja käsittelyhinnat koko Ylä-Savon toimialueelle vuodelle 2024. Heinäkuussa pakkausjätteiden ja pienmetallin osalta lajitteluvaikeita laajeni lakisääteisesti koskemaan kaikkia vähintään viiden huoneiston kiinteistöjä ja samalla pakkausjätteiden kuljetukset siirtyivät kunnan järjestämäksi. Jätehuoltoviranomaiselle kiireinen vuosi ja vajaat henkilöstöresurssit vaikuttivat toimintaan siten, että strategiatyön osalta kuntien jätepoliittisen ohjelman ja jätehuollon palvelutason laatiminen eivät valmistuneet, mutta näiden osalta työtä jatketaan vuonna 2024.

Vuonna 2023 jätehuoltoviranomaista työllisti erityisesti velvoite ilmoittaa kompostoinnista. Kompostointi-ilmoituksia saapui jätehuoltolautakunnalle noin 1 300 kappaletta. Ilmoitusten käsittely ruuhkautui ajoittain, mutta kaikki ilmoitukset saatiin käsiteltyä vuoden loppuun mennessä. Syksyn aikana tehtiin laajempaa kuljetusrekisterin tarkastelua ja päivitystyötä, minkä yhteydessä postitettiin jätehuoltoon liittymiskehotuksia muutamalle kymmenelle eripuolilla toimialuetta sijaitsevalle jätehuoltoon liittymättömälle vakituisesti asutulle kiinteistölle.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on jatkanut yhteistyötä Ylä-Savon ympäristölautakunnan kanssa Sitowisen Louhi-paikkatietosovelluksen käytössä. Tietojärjestelmää on vuoden aikana kehitetty väestötietoihin liittyvän automatisoinnin ja kompostointirekisterin osalta.

2.8 Ylä-Savon Ympäristölautakunta

Tilivelvolliset: ympäristöjohtaja ja ympäristöterveydenhuollon päällikkö

Iisalmen kaupunki on tehnyt yhteistoimintasopimuksen Kiuruveden kaupungin sekä Sonkajärven ja Vieremän kuntien kanssa ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä vastuukuntamallin mukaisesti. Lisäksi Iisalmen kaupunki on tehnyt sopimuksen viranomaistehtävien hoitamisesta Pielaveden kunnan kanssa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien osalta.

Ylä-Savon ympäristölautakunta vastaa jäsenkuntien puolesta siitä, mitä kuntien velvollisuudeksi on säädetty ympäristöterveydenhuollosta ja ympäristönsuojelusta. Ympäristölautakunta toimii jäsenkuntien ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu-, kemikaali- ja leirintäalueviranomaisena sekä elintarvikelain, tupakkalain ja lääkelain 54a § - 54d § mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Yhteistoimintasopimuksen 5 §:ssä on määrätty taloudesta ja taloudenhoidosta seuraavasti: Ympäristönsuojelun ja terveystalouden kustannukset jaetaan asukaslukuperusteisesti. Eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan niin, että 50 % kustannuksista jaetaan asukaslukuperusteisesti ja 50 % maidontuotantotilojen lukumäärän perusteella. Jakoperusteena käytetään uusinta saatavissa olevaa tilastoa. Laskenta-ajankohta on edellisen vuoden viimeinen päivä.

Yhteistoimintasopimuksen 8 §:n mukaan Iisalmen kaupunki vuokraa tarvittavat yleiset toimitilat (ympäristönsuojelun ja terveystalouden osalta). Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi ja Vieremä vastaavat eläinlääkintähuollon tilakustannuksista ja tiloihin kuuluvista kiinteistä laitteista oman kuntansa osalta.

Iisalmen kaupunki laskuttaa kuntien maksusuodet kerran kuussa talousarvion mukaisesti. Tilinpäätöksen valmistuttua loppulasku (veloitus/hyvitys) lähetetään kuntiin. Maksujen viivästyessä noudatetaan korkolain mukaista viivästyskorkoa. Laskuun liitetään kustannuserittely.

Henkilöstö htv vastuualueittain

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TA 2023	TP 2023	Poikkeama	
Ympäristöterveydenhuolto	Vakituiset		24	19,8	-4,2
	Määräaikaiset		3	2,1	-0,9
	Yhteensä		27	21,9	-5,1
Ympäristönsuojelu	Vakituiset		5	4,8	-0,2
	Määräaikaiset		0,25	0,2	-0,05
	Yhteensä		5,25	5	-0,25
Yhteensä	VAKITUISET		29	24,6	-4,4
	MÄÄRÄAIKAISET		3,25	2,3	-0,95
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ		32,25	26,9	-5,35

Vuonna 2023 toteutuneet henkilöstömuutokset

Eläinlääkintähuollossa toinen valvontaeläinlääkäri virka on ollut täyttämättä 1.3.2023 alkaen. Lisäksi kiertävän kunnaneläinlääkäri virkaa ei ole täytetty. Vuoden 2023 aikana kunnaneläinlääkäreiden perhevapaisiin ei saatu koko ajalle sijaista. Ympäristönsuojelussa yksi ympäristönsuojelutarkastaja teki 80 % työaika.

Talous

Ympäristölautakunta	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	1 692 900	0	1 692 900	1 589 130	103 770	94
Toimintakulut	-558 800	-5 500	-564 300	-514 146	-50 154	91
Henkilöstökulut	-2 107 400	0	-2 107 400	-1 963 388	-144 012	93
Toimintakate	-973 300	-5 500	-978 800	-888 404	-90 396	91
Muut laskennalliset kustannukset	-72 200	0	-72 200	-148 619	76 419	206
Laskennalliset tuotot	0	0	0	1 919	-1 919	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 738 400	-5 500	-2 743 900	-2 624 234	-119 666	96

Laskelma kuntien lopullisista maksuosuuksista

	Eläinlääkintähuolto						Terveysvalvonta				YT-palv. yhteensä	Ympäristönsuojelu			Ymp.suoj. yhteensä	Kuntien maksuosuudet yhteensä	Perityt maksuosuudet	Erotus/palautus
	Subventiot	Tilakulut	Kunnan %-osuus	Vyörytykset	Muut TA-kulut	Yhteensä	Kunnan %-osuus	Vyörytykset	TA-kulut	Yhteensä		Kunnan %-osuus	Vyörytykset	TA-kulut				
Iisalmi	-7 168	-97 776	38,89 %	-37 918	-501 639	-644 501	58,24 %	-12 114	-168 859	-180 973	-825 474	52,07 %	-14 788	-199 975	-214 763	-1 040 236		
Kiuruvesi	-17 752	-689	29,94 %	-29 192	-386 193	-433 826	21,56 %	-4 484	-62 510	-66 995	-500 820	19,28 %	-5 476	-74 045	-79 520	-580 341	621 753	41 412
Sonkajärvi	-7 343	-106	13,49 %	-13 153	-174 006	-194 608	10,50 %	-2 184	-30 443	-32 627	-227 235	9,38 %	-2 664	-36 024	-38 688	-265 923	285 482	19 559
Vierämä	-10 199	-3 927	17,68 %	-17 238	-228 053	-259 417	9,70 %	-2 018	-28 124	-30 141	-289 558	8,67 %	-2 462	-33 297	-35 759	-325 318	346 184	20 866
Pielavesi												10,60 %	-3 010	-40 709	-43 720	-43 720	46 185	2 465
	-42 462	-102 498	100 %	-97 500	-1 289 891	-1 532 351	100,00 %	-20 800	-289 936	-310 736	-1 843 087	100,00 %	-28 400	-384 050	-412 450	-2 255 537	1 299 603	84 302

Strategiset tavoitteet

Toteutunut
Osittain toteutunut
Ei toteutunut

<i>Inspiroiva Iisalmi</i>				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.2023	Tila
Olemme hyvinvointia ja osaamista aktiivisesti kehittävä kaupunki, jossa toimintaa uudistetaan rohkeasti kouluttamalla henkilöstöä, tarjoamalla uusia palveluja sekä olemalla mukana kokeiluissa.	Henkilöstön osallistaminen ja koulutukseen osallistuminen. Helli-hanke (Hyvinvointia eläinterveysalalle) yms.	Koulutuspäivien lkm. Hankkeiden toteutuminen	Henkilöstön koulutuspäivien lukumäärä 122 kpl. Helli-hankeeseen ei voida osallistua, koska hanke ei saanut rahoitusta.	
<i>Ihana Iisalmi</i>				

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.2023
Huolehdimme kaupungin siisteydestä ja kannustamme myös kuntalaisia huolehtimaan ympäristöstään	Ohjaus ja neuvonta, lausunnot	Lausuntojen lkm.	Lausuntoja 45 kpl.
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Valvonta, ohjaus ja neuvonta Luonnonvarojen kestävä käyttö Riittävät eläinlääkintähuollon palvelut	Vedenlaatu Elintarvike- ja talousvesiperäisten epidemioiden lkm. Lupien ja ilmoitusten käsittelymäärät Eläinsuojelutoimenpiteiden ja terveydenhuoltokäyntien lkm.	Talousveden laatu on ollut hyvä. Yksi norovirusepidemia sekä yksi EHEC-laitosepidemia. Lupien ja ilmoitusten käsittelymäärät: 146 kpl Eläinsuojelutoimenpiteiden ja terveydenhuoltokäyntien lkm: eläinsuojelukäyntejä 129 kpl, terveydenhuoltokäyntejä 261 kpl

Ihmeiden Iisalmi			
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.2023
Olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa	Laadukkaat ja kattavat kunnaneläinlääkäripalvelut: panostaminen eläinlääkintähuollon työolosuhteisiin	Virkojen ja viransijaisuuksien täyttöaste	Täyttämättä olevat virat: 2 kpl (valvontaeläinlääkärin virka, yksi kunnaneläinlääkärin virka)
Hyvinvoiva henkilöstö			
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.2023
Päätöksenteko, johtaminen ja henkilöstön osallistaminen kehittämiseen	Työn joustavuus, työhön perehdyttäminen, työnohjaus	Sairauspoissaolopäivät	Ympäristöterveyspalvelut: 9,6 kpv/htv Ympäristönsuojelupalvelut: 5,8 kpv/htv

on erinomaisella tasolla				
Henkilöstö tietää, mitä heiltä odotetaan ja työtä tehdään innostuneesti	Työhön perehdyttäminen	Henkilökunnan vaihtuvuus	Yksi viranhaltija on irtisanoutunut.	
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Työnohjaus Säännöllinen työpaikkakokouskäytäntö	Työnohjauskertojen lukumäärä Työpaikkakokousten lukumäärä vastuualueella	Työnohjauskertoja 14 kpl. Eläinlääkintähuollon kokouksia 4 kpl, Terveysvalvonnan palavereita 25 kpl, Ympäristönsuojeluyksikön kokouksia 15 kpl	
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.2023	
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Tietojärjestelmien hankinta	Uusien sähköisten palveluiden käyttöönotto	Ympäristönsuojelun sähköisen lupajärjestelmän käyttöönotto ei toteudu.	

Riskit

Ei toteutumassa
Riski kasvanut
Riski toteutunut

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan	Toteuma 31.12.	Tila
Päätökset eivät pysy oikeusasteissa.	Lautakunnan jäsenten koulutus ja viranhaltijoiden ammattitaidon ylläpito koulutuksiin osallistumalla.	Yksi päätös palautui käsiteltäväksi Vaasan hallinto-oikeudesta.	
Ympäristövahinko. Vaikutus ympäristön pilaantuminen.	Lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyt sekä Viranomaisvalvonta.	Ei merkittäviä ympäristövahinkoja.	
Riistakatu 5:n sisäilmaongelmat. Sisäilmaongelmien vaikutus henkilöstön työkykyyn.	Etätyön joustava käyttö.	Etätyösopimuksissa on huomioitu sisäilmaongelmat yksilöllisesti.	
Organisaatiomuutoksen toteutus. Palvelutason	ICT-laitteiden ja -ohjelmistojen siirto tehtävä hyvissä ajoin ja ICT-tuen	Aikaisemmin käytössä olleeseen	

<p>tilapäinen heikentyminen muutosprosessin vaatiessa resursseja.</p>	<p>saatavuus siirtovaiheessa varmistettava.</p> <p>Toiminnan ydintehtävät priorisoitava ja resurssit keskitettävä niihin.</p>	<p>asianhallintajärjestelmään ei pääse. Erityisesti eläinlääkintähuollossa puhelimien toimivuudessa on ollut ongelmia.</p>	
<p>Henkilöstön työhyvinvoinnin mahdollinen heikentyminen organisaatiomuutosvaiheessa.</p>	<p>Perehdytys uuden organisaation käytänteisiin ja henkilöstöohjeisiin. Mahdolliset paikalliset sopimukset.</p>	<p>Kunnaneläinlääkärit eivät ole tyytyväisiä siihen, että arkipäivystysvapaiden kertymistä koskeva käytäntö ei siirtynyt uuteen organisaatioon ja he ovat jättäneet asiasta paikallisneuvottelupyynnön 14.8.2023.</p>	
<p>Uuden eläinlääkintähuoltolain tuomia velvoitteita ei täytetä (mikäli laki tulee voimaan luonnoksen kaltaisena)</p> <p>1. 13 §/kunnan vastuu potilasasiakirjojen säilyttämisestä</p> <p>2. 17§/markkinaperusteinen hinnoittelu, kirjanpitovelvollisuus</p> <p>30 §/ Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuusvelvollisuus</p>	<p>1. ProvetCloudin käyttöönotto vuoden 2023 alussa</p> <p>2. Järjestämisvastuun ulkopuolella olevien toimenpiteiden klinikkamaksut tulee nostaa niistä aiheutuvien kulujen suuruisiksi sekä erillinen kirjanpito toiminnoista, jota harjoitetaan kilpailutilanteessa markkinoilla</p> <p>Kirjanpidossa julkisin varoin tuettuihin eläinlääkäripalveluihin kohdistuvat tulot ja menot on eriytettävä kaikesta muusta toiminnasta sekä laadittava kuvaus kustannuslaskennan periaatteesta. Tämän lisäksi on kuvattava tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla.</p>	<p>Uutta eläinlääkintähuollon ohjelmaa ei voitu ottaa käyttöön, koska ohjelma ei ollut kunnaneläinlääkäreiden kannalta toimiva.</p> <p>Eläinlääkintähuollon ohjelmisto kilpailutettiin uudelleen ja ohjelmisto vaihdettiin.</p> <p>Uuteen eläinlääkintähuoltolakiin ollaan tekemässä säädösmuutoksia ja sen voimaantulo on aikaisintaan vuonna 2025.</p>	

2.8.1 Ympäristöterveyspalvelut-vastuualue

Talous

7020 Ympäristöterveyspalvelut	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	1 384 100	0	1 384 100	1 330 554	53 546	96,1
Toimintakulut	-425 600	-4 000	-429 600	-426 025	-3 575	99,2
Henkilöstökulut	-1 723 700	0	-1 723 700	-1 607 758	-115 942	93,3
Toimintakate	-765 200	-4 000	-769 200	-703 230	-65 970	91,4
Muut laskennalliset kustannukset	-41 500	0	-41 500	-120 219	78 719	289,7
Laskennalliset tuotot	0	0	0	1 919	-1 919	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 190 800	-4 000	-2 194 800	-2 152 084	-42 716	98,1

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Eläinlääkintähuollon palveluissa on ollut resurssivajetta yhteensä noin 2,3 htv:n verran. Resurssivaje on kohdistunut valvontaeläinlääkäreihin 0,9 htv, Kiuruveden kunnaneläinlääkäreiden toimipisteeseen 0,6 htv ja kiertävään kunnaneläinlääkäriin 0,8 htv. Ylä-Savon eläinklinikalla on ollut kesän aikaan resurssivajetta johtuen siitä, että yksi kunnaneläinlääkäreistä oli päivittäin Kiuruvedellä, koska kahteen Kiuruveden toimipisteeseen pitkään viransijaisuuteen ei saatu työntekijöitä. Muissa eläinlääkintähuollon toimipisteissä resurssivajetta on ollut yksittäisiä viikkoja. Resurssivajeen syynä on ollut se, että valtakunnallisen eläinlääkäripulan vuoksi kunnaneläinlääkärin virkoihin ja perhevapaiden viransijaisuuksiin ei ole ollut hakijoita.

Eläinlääkäripulaa on merkittävästi helpottanut se, että eläinlääkintähuollossa on ollut käytettävissä erityisesti lomakauden ulkopuolella eläinlääkäreitä, jotka ovat vuosien ajan tehneet sijaisuuksia alueella. Lisäksi Sonkajärven 50 %:sti täytettynä ollut kunnaneläinlääkärin virka täytettiin 100 %:sti 1.3.2023 alkaen. Kunnaneläinlääkäreiden kesälomien sijaisuudet on myös toistaiseksi saatu täytettyä. Kesäaikana myös Sonkajärven ja Vieremän kunnaneläinlääkäreiden toimipisteissä oli eläintenhoitaja kaikkina arkipäivinä, vaikka normaalisti eläintenhoitaja on 60 % Vieremällä ja 40 % Sonkajärvellä. Tällä ratkaisulla myös Sonkajärven ja Vieremän toimipisteet olivat vetovoimaisia työpaikkoja kesäsijaisille.

Ympäristöterveyspalveluilla on kaksi valvontaeläinlääkärin virkaa, joista toinen tuli avoimeksi 1.3.2023. Kun virkaa ei saatu täytettyä, eläinsuojeluvalvontaa varten palkattiin viiden kuukauden määräajaksi ympäristöterveystarkastaja 22.5.2023 alkaen. Eläinsuojeluvalvonta kuuluu valtion korvattaviin tehtäviin, mutta nykyisen lainsäädännön mukaan valtio korvaa vain kunnaneläinlääkärin tekemän eläinsuojelutyön, vaikka myös terveysvalvontaa suorittava viranhaltija on eläinsuojelulain mukainen toimivaltainen viranomaisena. Näin ollen määräaikaisen ympäristöterveystarkastajan tekemän eläinsuojelutyön joutuu yhteistoiminta-alueet kaupungit ja kunnat rahoittamaan täysimääräisesti. Tähän ratkaisuun päädyttiin eläinlääkintähuollon praktiikan toimintakyvyn ja henkilöstön työhyvinvoinnin turvaamiseksi. Tästä aiheutui noin 30 000 € kuluerä.

Kiuruvedellä otettiin uudet kunnaneläinlääkäreiden vastaanottotilat käyttöön helmikuun alussa. Kiuruveden eläinklinikan tilat on otettu hyvin vastaan sekä henkilökunnan että asiakkaiden piirissä. Koska muutto tapahtui oletettua myöhemmin, vuoden 2023

talousarvioon ei ollut varattu toiminnan käynnistämiseen liittyviä menoeriä, kuten Ylä-Savon ammattiopistolta lunastetun Savon eläinsairaalan käytössä olleen laitteiston huolto- ja käyttöönottokuluja.

Eläinlääkintähuollossa suunniteltiin nykyisten ohjelmistojen vaihtamista pilviversioon. Tämä ei ole toteutunut, koska uusi ohjelmisto koettiin keskeneräiseksi ja nykyistä huonommaksi. Eläinlääkintähuollon ohjelmisto kilpailutettiin uudestaan ja uusi ohjelma otettiin käyttöön joulukuussa 2023.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisaste oli keskimäärin 61 %. Henkilöstön työaikaa on mennyt uusien ohjelmien ja käytäntöjen perehtymiseen, mikä on vaikuttanut tehtyjen tarkastusten määrään.

Terveysvalvonnassa tehtiin keväällä legionella-projekti, jossa tutkittiin suihkuveden laatua kolmesta uimahallista tai kylpylästä. Projektin yhteydessä yhdestä kohteesta todettiin legionellaa suihkuvedestä. Tämän johdosta kohteessa tehtiin asianmukaiset toimenpiteet legionellan poistamiseksi. Terveysvalvonnan tietoon ei ole tullut tietoa legionellaan sairastumisista alueella.

Keväällä yhdessä majoitushuoneistossa ilmeni norovirusepidemia, jossa sairastui 40 henkilöä. Epidemiassa selvitettiin näytteenotoilla veden, elintarvikkeiden ja henkilökunnan mahdollista osuutta tapahtuneeseen. Tehtyjen tutkimusten mukaan norovirusepidemia ei ollut aiheutunut majoitushuoneiston toiminnasta. Norovirus leviää helposti ihmisestä toiseen ja sairastuneet olivat voineet saada tartunnan tulomatkinsa aikana.

Siirtyminen uuteen organisaatioon ei ole sujunut kivuttomasti. Teknisiä haasteita on ollut puhelimien toimivuudessa erityisesti eläinlääkintähuollossa, jossa tavoitettavuus tulee olla 24/7. Iisalmen kaupungin henkilöpoliittiset linjaukset ovat tietyiltä osin tiukempia kuin ne olivat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymässä, mikä on aiheuttanut turhautumista henkilökunnassa. Kunnaneläinlääkäreiden paikallissopimusten siirtämisessä Iisalmen kaupungille arkipäivystystä koskeva päivystysvapaiden kertymiskäytäntö jäi siirtymättä, koska siitä ei ollut Iisalmen kaupungin edellyttämää vanhaa kirjallista sopimusta. Aikaisemmin arkipäivystysystä (klo 16–08) kertyi 0,5 päivää päivystysvapaata, mutta tällä hetkellä arkipäivystys kerryttää 0,25 päivää päivystysvapaata. Edellä mainitun syyn lisäksi kunnaneläinlääkäreiden peruspalkan taso, joka on Eläinlääkäriliiton suosituspalkkaa alempi, voivat vaikeuttaa kunnaneläinlääkärisijaisten saamista tulevaisuudessa.

2.8.2 Ympäristönsuojelupalvelut-vastuualue

Talous

7040 Ympäristönsuojelupalvelut	TA 2023	TA2023 muutos	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Jäljellä 2023	Tot %
Toimintatuotot	308 800	0	308 800	258 576	50 224	83,7
Toimintakulut	-133 200	-1 500	-134 700	-88 121	-46 579	65,4
Henkilöstökulut	-383 700	0	-383 700	-355 630	-28 070	92,7
Toimintakate	-208 100	-1 500	-209 600	-185 174	-24 426	88,3
Muut laskennalliset kustannukset	-30 700	0	-30 700	-28 400	-2 300	92,5
Tehtävän kokonaiskustannukset	-547 600	-1 500	-549 100	-472 150	-76 950	86

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Vuosi 2023 on Ylä-Savon ympäristölautakunnan ensimmäinen toimintavuosi tehtävien hoidon siirryttyä 1.1.2023 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä Iisalmen kaupungille, joka toimii vastuukuntana. Seudulliseen palvelualueeseen kuuluvat Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit sekä Sonkajärven ja Vieremän kunnat. Lisäksi Ylä-Savon ympäristölautakunta toimii Pielaveden kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena.

Ylä-Savon ympäristölautakunnan jäsenet ovat toimineet vastaavissa tehtävissä jo aiempina vuosina, joten koulutuksen järjestämistä lautakunnan tehtävistä ei ole ollut tarpeen järjestää heti uuden organisaation aloittaessa. Henkilöstö on osallistunut koulutuksiin, joilla ylläpidetään ammatillista osaamista lainsäädännön jatkuvassa muutoksessa.

Henkilöstö on koulutautunut käyttämään Iisalmen kaupungin käytössä olevia tietojärjestelmiä. Palvelut on pystytty järjestämään niin, että muutoksesta ei ole aiheutunut viivettä asioiden käsittelyyn. Iisalmen tietojärjestelmiin integroitavan ympäristönsuojelun sähköisen lupapalvelun selvitystyötä on tehty ja toistaiseksi sähköisen lupapalvelun käyttöönotto ei ole tarkoituksenmukaista järjestelmän kustannusten, käyttöönoton vaatiman työmäärän ja saavutettavien hyötyjen näkökulmasta.

Ympäristönsuojelun painopistealueet ja tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023:

- valvontasuunnitelman ja -ohjelman päivittäminen; toteutunut
- määräaikaistarkastusten suorittaminen valvontaohjelman mukaisesti; toteutunut osittain
- maa- ja kiviaineslupien käsittely ja valvonta; valvonta toteutunut suunnitelman mukaisesti
- yritysten jätehuoltoselvitysten jatkaminen; ympäristöalan harjoittelija jatkoi selvitystä

Ympäristönsuojelun kustannukset jaetaan kuntien asukaslukujen mukaisessa suhteessa.

Toimintatuottojen kertymä oli arvioitua pienempi. Maksullisten määräaikaistarkastusten ja lupa- ja ilmoitusmaksujen tuotot jäivät arvioitua pienemmäksi. Henkilöstöresurssin vähäisyyden vuoksi tehtäviä on priorisoitava, minkä takia määräaikaistarkastuksia, lukuun ottamatta maa-ainesalueiden tarkastuksia, ei ole saatu tehtyä valvontaohjelman mukaisesti. Ympäristönsuojelulain mukaisista määräaikaistarkastuksista toteutui 14 %. Maa-aineslain mukaisten tarkastusten toteuma oli 100 %. Toimintamenot koostuvat pääosin henkilöstömenoista - vastuualueella on viisi vakinaista viranhaltijaa, joista yksi teki 80 %:n työaika.

2.9 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään valtuuston hankkeittain tai hankeryhmittäin hyväksymien määrärahojen ja tuloarvion toteutuminen. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään tarvittaessa toimielimittäin ja tehtävittäin vastaavalla tavalla kuin talousarviossa.

Toteutumisvertailussa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama alkuperäiseen talousarvioon, valtuuston hyväksymät muutokset määrärahaan.

Toteutumisvertailussa seurataan myös hankkeen tai hankeryhmän tuloja sekä nettomenojen toteutumista. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit.

Investointiosan toteutumisvertailu 2023

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset euroa	Ed. vuosien käyttö euroa	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa	Kustannus- arviosta käytetty 31.12. euroa
Elinvoima- ja konsernipalvelut (kv)								
Pohjois-Savon pääomarahasto netto			-75 000	0	-75 000	-157 500	82 500	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-75 000	0	-75 000	-157 500	82 500	
Osallistuminen Itärata-hankeyhtiöön netto			-200 000	0	-200 000	-32 890	-167 110	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-200 000	0	-200 000	-32 890	-167 110	
Muut osakkeet netto			0	10 448 700	10 448 700	10 537 436	-88 736	
Tuotot			0	10 600 900	10 600 900	10 616 058	-15 158	
Kulut			0	-152 200	-152 200	-78 623	-73 577	
Elinvoima- ja konsernipalvelut yhteensä								
Tuotot			0	10 600 900	10 600 900	10 616 058	-15 158	
Kulut			-275 000	-152 200	-427 200	-269 013	-158 187	
Yhteensä			-275 000	10 448 700	10 173 700	10 347 046	-173 346	
Sivistys- ja hyvinvointi toimiala (kv)								
Peruskoulujen yhteiset		-16 426	-580 000	0	-580 000	-522 466	-57 534	
Päiväkotien kalusteiden uusinta			-15 000	0	-15 000	0	-15 000	
Kulttuuri- ja vapaa-aika kalusto		-221 100	-75 000	-217 000	-292 000	-234 232	-57 768	
Taide-esineiden hankinta ja konservointi netto		-148 635	-45 000	0	-45 000	-58 960	13 960	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut		-148 635	-45 000	0	-45 000	-58 960	13 960	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yhteensä								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut		-386 161	-715 000	-217 000	-932 000	-815 658	-116 342	
Yhteensä		-386 161	-715 000	-217 000	-932 000	-815 658	-116 342	

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus-	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannus-
	arvio ja sen muutokset							arviosta käytetty
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	31.12. euroa
Tekninen toimiala (kv)								
Kiinteistöjen osto ja myynti netto			-924 000	-28 500	-952 500	-970 449	17 949	
Tuotot			100 000	0	100 000	106 895	-6 895	
Kulut			-1 024 000	-28 500	-1 052 500	-1 077 344	24 844	
Tietojärjestelmä			-30 000	8 000	-22 000	-20 762	-1 238	
Teknisen toimialan muu kalusto			-380 000	0	-380 000	-363 675	-16 325	
Suunnittelu, maasto ja runkomit.		-95 667	-130 000	40 000	-90 000	-52 532	-37 468	
Tuotot			0	0	0	18 000	-18 000	
Kulut		-95 667	-130 000	40 000	-90 000	-70 532	-19 468	
Katujen ja yleisten alueiden rakentaminen		-436 170	-1 235 000	128 000	-1 107 000	-953 818	-153 182	
Tuotot			55 000	25 000	80 000	116 398	-36 398	
Kulut		-436 170	-1 290 000	103 000	-1 187 000	-1 070 217	-116 783	
Katujen ja yleisten alueiden peruskorjaus			-1 420 000	80 000	-1 340 000	-1 294 189	-45 811	
Liikunta- ja ulkoilualueet netto		-75 676	-765 000	107 000	-658 000	-635 343	-22 657	
Tuotot			30 000	0	30 000	30 000	0	
Kulut		-75 676	-795 000	107 000	-688 000	-665 343	-22 657	
Arvaamattomat työt/ muut investoinnit			-120 000	0	-120 000	-79 943	-40 057	
Puistot ja yleiset alueet		-285 851	-430 000	10 000	-420 000	-406 471	-13 529	
Muut investoinnit			-220 000	0	-220 000	-215 894	-4 106	
SOTE kiinteistöt yhteensä (kv)			-45 737 000	435 000	-45 302 000	-43 615 035	-1 686 965	
Taskukello (kv)	-2 584 000	-1 803 524	-931 000	300 000	-631 000	-606 862	-24 138	-2 410 386
Pulssi, uusi sairaala			-16 674 000	135 000	-16 539 000	-16 521 822	-17 178	
Vire, vanha sairaala			-25 792 000	0	-25 792 000	-24 385 711	-1 406 289	
Eläinklinikka			-340 000	0	-340 000	-339 606	-394	
Pysäköinti	2 300 000		-2 000 000	0	-2 000 000	-1 761 035	-238 965	
Koulukiinteistöt (kv)			-4 250 000	-116 000	-4 366 000	-3 811 889	-554 112	
josta Mansikkaniemen koulu (kv)	-7 948 000	-6 597 005	-1 000 000	-165 000	-1 165 000	-1 130 142	-34 858	-7 727 147
josta Soinlahden koulu (kv)	-4 625 000	-141 681	-2 920 000	0	-2 920 000	-2 401 425	-518 575	-2 543 107
Uimahalli netto (kv)	-13 415 000	-10 200 930	-1 680 000	-22 000	-1 702 000	-1 663 698	-38 302	-11 864 627
Tuotot	1 000 000	800 000	20 000	180 000	200 000	200 000	0	1 000 000
Kulut	-14 415 000	-11 000 930	-1 700 000	-202 000	-1 902 000	-1 863 698	-38 302	-12 864 627
Kulttuurikeskus netto (kv)	-25 882 000	-213 850	-645 000	0	-645 000	-37 603	-607 397	-251 454
Tuotot	1 000 000		0	0	0	0	0	0
Kulut	-26 882 000	-213 850	-645 000	0	-645 000	-37 603	-607 397	-251 454
Jäähallit (kv)			0	0	0	20 943	-20 943	
josta Jäähalli (kv)	-5 417 000	-20 943	0	0	0	20 943	-20 943	0
Muut talonrakennushankkeet netto			-160 000	0	-160 000	-111 985	-48 015	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-160 000	0	-160 000	-111 985	-48 015	
Pienet talonrakennuskohteet		-15 899	-275 000	152 000	-123 000	-56 510	-66 490	
Koulujen ja vk-keitt. laitt. uus.			-65 000	0	-65 000	-46 675	-18 325	
Nimettyjen hankkeiden jälkityöt		-4 916	-100 000	52 000	-48 000	0	-48 000	
Koulujen ja pk pihojen parant.			-55 000	0	-55 000	-36 637	-18 363	
Varavoimakoneet			-110 000	-212 000	-322 000	-286 686	-35 314	
Tekninen lautakunta yhteensä								
Tuotot		800 000	205 000	205 000	410 000	471 294	-61 294	
Kulut		-20 692 113	-58 936 000	428 500	-58 507 500	-55 110 145	-3 397 355	
Netto		-19 892 113	-58 731 000	633 500	-58 097 500	-54 638 851	-3 458 649	
Investoinnit yhteensä								
Tuotot		800 000	205 000	10 805 900	11 010 900	11 087 352	-76 452	
Kulut		-21 078 274	-59 926 000	59 300	-59 866 700	-56 194 816	-3 671 884	
Netto		-20 278 274	-59 721 000	10 865 200	-48 855 800	-45 107 464	-3 748 336	

2.10 Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talousarvio	TA-muutos	TA + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut.jälkeen
Toimintatuotot					
Myyntituotot	26 003 000	246 600	26 249 600	26 627 046,88	-377 446,88
Maksutuotot	4 406 800	-190 000	4 216 800	3 950 429,12	266 370,88
Tuet ja avustukset	2 265 300	449 800	2 715 100	2 744 049,61	-28 949,61
Muut toimintatuotot	17 456 200	570 000	18 026 200	18 373 857,90	-347 657,90
Toimintatuotot yhteensä	50 131 300	1 076 400	51 207 700	51 695 383,51	-487 683,51
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	2 625,90	2 625,90
Toimintakulut					
Palkat ja palkkiot	-42 253 600	-176 800	-42 430 400	-41 280 694,86	-1 149 705,14
Eläkekulut	-8 871 300	-81 500	-8 952 800	-8 526 272,77	-426 527,23
Muut henkilöstösivukulut	-2 029 400	-8 800	-2 038 200	-2 105 926,77	426 527,23
Palvelujen ostot	-28 490 700	-571 700	-29 062 400	-31 015 328,47	1 952 928,47
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 444 800	193 600	-8 251 200	-7 780 160,80	-471 039,20
Avustukset	-4 831 400	175 000	-4 656 400	-4 406 536,22	-249 863,78
Muut toimintakulut	-11 578 700	-444 500	-12 023 200	-11 858 300,69	-164 899,31
Toimintakulut yhteensä	-106 499 900	-914 700	-107 414 600	-106 973 220,58	-441 379,42
Toimintakate	-56 368 600	161 700	-56 206 900	-55 275 211,17	-931 688,83
Verotulot	43 903 000	1 139 000	45 042 000	44 896 198,57	145 801,43
Valtionsuudet	23 237 000	16 000	23 253 000	23 273 756,00	-20 756,00
RAHOITUSTUOTOT JA - KULUT					
Korkotuotot	60 000	-55 000	5 000	22 237,74	-17 237,74
Muut rahoitustuotot	2 738 800	594 000	3 332 800	3 479 565,81	-146 765,81
Korkokulut	-2 005 400	554 400	-1 451 000	-1 436 431,44	-14 568,56
Muut rahoituskulut	-1 759 800	-316 500	-2 076 300	-1 810 782,34	-265 517,66
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-966 400	776 900	-189 500	254 589,77	-444 089,77
Vuosikate	9 805 000	2 093 600	11 898 600	13 149 333,17	-1 250 733,17
POISTOT JA ARVONALENNUKSET					
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 710 500	120 000	-8 590 500	-8 158 274,61	-432 225,39
Tilikauden tulos	1 094 500	2 213 600	3 308 100	4 991 058,56	-1 682 958,56
Poistoeron muutos lisäys (-) tai väh.(+)	-803 600	41 600	-762 000	-758 613,52	-3 386,48
Rahastojen muutos lisäys (-) tai väh (+)	1 340 000	0	1 340 000	1 304 472,78	35 527,22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 630 900	2 255 200	3 886 100	5 536 917,82	-1 650 817,82

Verotulojen erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	32 557 000	670 000	33 227 000	33 351 329	124 329
Kiinteistövero	5 956 000	372 000	6 328 000	5 891 622	-436 378
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 390 000	97 000	5 487 000	5 653 248	166 248
Yhteensä	43 903 000	1 139 000	45 042 000	44 896 199	-145 801,43

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	13 350 500	115 000	13 465 500	13 537 266	71 766
Siitä verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)	7 501 800	-6 000	7 495 800	7 495 488	-312
Opetus- ja kulttuuritoimen mukaiset valtionosuudet	-1 348 900	-40 000	-1 388 900	-1 439 626	-50 726
Verotulomenetysten korvaus	3 733 600	-53 000	3 680 600	3 680 628	28
Yhteensä	23 237 000	16 000	23 253 000	23 273 756	20 756

Toimintatuottoja muutetussa talousarviossa oli arvioitu kertyväksi 51 207 700 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma oli 51 695 383,51 €, toteumaprosentti 100,95 %.

Toimintakuluja oli talousarvioon arvioitu 107 414 600 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma 106 973 221 €, toteumaprosentti 99,59 %.

Toimintakate oli talousarviossa -56 206 900 € ja tilinpäätöksessä -55 275 211 €, toteumaprosentti 98,34 %.

Verotulot ja valtionosuudet käsitelty yllä olevissa taulukoissa.

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä olivat talousarviossa - 189 500 € ja tilinpäätöksessä 254 590 €, toteumaprosentti -134,3 %.

2.11 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

ei eliminoitu

	Talous-arvio	Ta-muutos	TA+muutos yht.	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	9 805,0	2 093,6	11 898,6	13 149,0	-1 250,4
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-317,0	0,0	-317,0	2 258,7	-2 575,7
*Toiminnan rahavirta yhteensä	9 488,0	2 093,6	11 581,6	15 407,7	-3 826,1
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-59 926,0	59,3	-59 866,7	-56 194,8	-3 671,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	105,0	205,0	310,0	364,4	-54,4
Pysyvien vastaavien hyöd. luov.tulot	417,0	10 600,9	11 017,9	10 954,6	63,3
* Investointien rahavirta yhteensä	-59 404,0	10 865,2	-48 538,8	-44 875,8	-3 663,0

Toiminta ja investoinnit, netto	-49 916,0	12 958,8	-36 957,2	-29 468,1	-7 489,1
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0,0	-19,8	-19,8	-12,8	-7,0
Antolainasaamisten vähennys	92,7	0,0	92,7	92,7	0,0
*Antolainojen muutokset yhteensä	92,7	-19,8	72,9	79,8	-6,9
Lainakannan muutokset					
		-19			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 282,0	400,0	31 882,0	26 882,0	5 000,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 098,8	498,8	-9 600,0	-9 598,8	-1,2
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	0,0	0,0	4 679,7	-4 679,7
*Lainakannan muutokset yhteensä	41 183,2	-18 901,2	22 282,0	21 962,8	319,2
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	1 447,7	-1 447,7
Vaikutus maksuvalmiuteen	-8 640,1	-5 962,2	-14 602,3	-5 977,7	-8 624,6

2.12 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMÄN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA

	Määrärahat						Tuloarviot					
	Sitovuus	Talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poikkeama	Talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poikkeama	
Käyttötalousosa												
Keskusvaalilautakunta	B	-85	28	-57	-58	-2	45	-4	42	40	-2	
Tarkastuslautakunta	B	-52	0	-52	-48	4	5	0	5	5	0	
Kaupunginhallitus												
Hallintopalvelut	B	-3 830	146	-3 684	-3 506	178	1 261	-40	1 221	1 136	-85	
Talous- ja tietohallinto	B	-3 316	-161	-3 477	-3 171	306	511	110	621	588	-33	
Sosiaali- ja terveydenhuolto	B	-72	-210	-282	-346	-64	0	110	110	141	31	
Elinvoimapaalvelut	B	-6 732	316	-6 416	-5 906	510	1 369	-19	1 350	1 436	86	
Lomituspalvelut		-18 043	-41	-18 084	-17 171	913	18 160	0	18 160	17 667	-493	
Yhteensä		-31 993	49	-31 943	-30 100	1 844	21 301	161	21 462	20 969	-494	
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	-443	0	-443	-428	15	343	0	343	329	-13	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala												
Siv.- ja hyv.vointitoimialan hallinto	B	-916	-11	-927	-860	67	0	0	0	10	10	
Varhaiskasvatus	B	-13 167	-559	-13 726	-13 867	-141	641	25	666	745	79	
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	-28 068	-558	-28 626	-28 642	-17	3 539	494	4 033	4 348	315	
Kulttuuri ja vapaa-aika	B	-9 880	-85	-9 965	-9 685	280	1 851	-96	1 755	2 014	259	
Yhteensä		-52 031	-1 212	-53 243	-53 055	187	6 031	423	6 454	7 117	663	
Tekninen lautakunta												
Teknisen toimialan hallinto	B	-418	19	-399	-261	138	27	0	27	29	2	

Maankäyttö ja asuminen	B	-1 380	-2	-1 382	-1 333	49	1 726	0	1 726	1 797	71
Kadut ja ympäristö		-5 258	-136	-5 394	-5 260	134	1 875	0	1 875	2 112	237
Toimitilat	B	-12 008	346	-11 662	-11 310	352	16 915	496	17 411	17 548	138
Yhteensä		-19 063	226	-18 837	-18 165	673	20 542	496	21 038	21 486	449
Ylä-Savon Jätehuoltolautakunta											
Jätehuolto	B	-166	-1	-167	-153	14	172	0	172	162	-10
Yhteensä		-166	-1	-167	-153	14	172	0	172	162	-10
Ylä-Savon Ympäristölautakunta											
Ympäristöterveyspalvelut	B	-2149,3	-4	-2 153	-2034	119	1384,1		1 384	1 331	-53
Ympäristönsuojelupalvelut	B	-517	-1	-518	-444	74	309	0	309	259	-50
Yhteensä		-2 666	-5	-2 671	-2 478	193	1 693	0	1 693	1 590	-103
Käyttötalousosa yhteensä		-106 500	-915	-107 413	-104 486	2 929	50 132	1 077	51 208	51 698	490
Rahoitusosa											
Verotulot	B						43 903	1 139	45 042	44 896	-146
Valtionosuudet	B						23 237	16	23 253	23 274	21
Korkotuotot	N						60	-55	5	22	17
Muut rahoitustuotot	N						2 739	594	3 333	3 480	147
Korkokulut	N	-2 005	554	-1 451	-1 436	15					
Muut rahoituskulut	N	-1 759	-317	-2 076	-1 810	266					
Rahoitusosa yhteensä		-3 764	237	-3 527	-3 246	281	69 939	1 694	71 633	71 672	39
		Määrärahat					Tuloarviot				
	Sitovuus	Talous-arvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poikkeama	Talous-arvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poikkeama
Investointiosa Elinvoima- ja konsernitoimiala Elinvoima- ja kons.toimiala yhteensä	N	-275	-152	-427	-269	158	0	10 601	10 601	10 616	15
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala Siv- ja hyv.v.toimiala yhteensä	N	-715	-217	-932	-816	116	0	0	0	0	0
Tekninen toimiala											
Muut osakkeet ja osuudet	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kiinteistöjen osto ja myynti	B	-1 024	-28	-1 052	-1 077	-25	100	0	100	107	7
Tietojärjestelmä	B	-30	8	-22	-21	1	0	0	0	0	0
Teknisen toimialan muu kalusto	B	-380	0	-380	-364	16	0	0	0	0	0
Suunnittelu, maasto, runkomittaus	B	-130	40	-90	-71	19	0	0	0	18	18
Katujen/yl.alueiden rakentaminen	B	-1 290	103	-1 187	-1 070	117	55	25	80	116	36
Katujen/yl.alueiden peruskorjaus	B	-1 420	80	-1 340	-1 294	46	0	0	0	0	0
Arvaamattomat työt		-120	0	-120	-80	40	0	0	0	0	0
Liikunta- ja viheralueet	B	-1 225	117	-1 108	-1 071	37	30	0	30	30	0
Muut investoinnit	B	-220	0	-220	-216	4	0	0	0	0	0
SOTE-investoinnit	B	-45 737	435	-45 302	-43 615	1 687	0	0	0	0	0
Koulukiinteistöt	B	-4 250	-116	-4 366	-3 812	554	0	0	0	0	0
Uimahalli	B	-1 700	-202	-1 902	-1 864	38	20	180	200	200	0
Kulttuurikeskus	B	-645	0	-645	-38	607	0	0	0	0	0
Jäähallit	B	0	0	0	21	21	0	0	0	0	0
Muut talonrakennuskohteet	B	-765	-8	-773	-538	235	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta yhteensä		-58 936	429	-58 507	-55 110	3 397	205	205	410	471	61
Investoinnit yhteensä		-59 926	60	-59 866	-56 195	3 671	205	10 806	11 011	11 087	76
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											

Antolainasaamisten lisäys	B	0	-20	-20	-13	7						
Antolainasaamisten vähennys	B						93	0	93	93	0	
Lainakannan muutokset												
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						51 282	-19 400	31 882	26 882	-5 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-10 099	499	-9 600	-9 599	1				4 680	4 680	
Lyhytaikaisten lainojen muutos												
Oman pääoman muutokset										1 448	1 448	
Muut maksuvalmiuden muutokset												
YHTEENSÄ		-180 289	-119	-180 408	-173 539	6 869	171 650	-5 824	165 827	167 560	1 734	

2.13 Käyttötalouden toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio -muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta					
1100 Vaalit					
Tuotot	45 000	-3 500	41 500	40 049	1 451
Kulut	-84 900	28 400	-56 500	-58 432	1 932
Netto	-39 900	24 900	-15 000	-18 383	3 383
Tarkastuslautakunta					
1110 Tilintarkastus					
Tuotot	5 400	0	5 400	5 231	169
Kulut	-52 400	0	-52 400	-48 273	-4 127
Netto	-47 000	0	-47 000	-43 042	-3 958
Kaupunginhallitus					
1200 Hallintopalvelut					
Tuotot	1 260 900	-40 000	1 220 900	1 136 247	84 653
Kulut	-3 829 700	145 500	-3 684 200	-3 505 678	-178 522
Netto	-2 568 800	105 500	-2 463 300	-2 369 431	-93 869
1300 Henkilöstö- ja talouspalvelut					
Tuotot	510 900	110 000	620 900	588 362	32 538
Kulut	-3 316 400	-161 100	-3 477 500	-3 171 154	-306 346
Netto	-2 805 500	-51 100	-2 856 600	-2 582 792	-273 808
1390 Sosiaali- ja terveydenhuolto					
Tuotot	0	110 000	110 000	141 484	-31 484
Kulut	-72 100	-209 800	-281 900	-346 154	64 254
Netto	-72 100	-99 800	-171 900	-204 670	32 770
1400 Elinvoimapaalvelut					
Tuotot	1 369 100	-19 400	1 349 700	1 435 620	-85 920
Kulut	-6 731 900	315 600	-6 416 300	-5 906 339	-509 961
Netto	-5 362 800	296 200	-5 066 600	-4 470 719	-595 881
Kaupunginhallitus yhteensä					
Tuotot	3 140 900	160 600	3 301 500	3 301 713	-213
Kulut	-13 950 100	90 200	-13 859 900	-12 929 325	-930 575
Netto	-10 809 200	250 800	-10 558 400	-9 627 612	-930 788

190 Ylä-Savon Maaseutuhallinnon yhteislautakunta					
	18 502 800	0	18 502 800	17 996 311	506 489
Tuotot					
Kulut					
Netto					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio -muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta					
3000 Sivistys ja hyvinvointitoimialan hallinto					
Tuotot	0	0	0	9 761	-9 761
Kulut	-915 800	-10 800	-926 600	-860 339	-66 261
Netto	-915 800	-10 800	-926 600	-850 578	-76 022
3100 Varhaiskasvatus					
Tuotot	640 700	25 400	666 100	745 143	-79 043
Kulut	-13 167 200	-558 600	-13 725 800	-13 867 271	141 471
Netto	-12 526 500	-533 200	-13 059 700	-13 122 128	62 428
3200 Perusopetus ja lukiokoulutus					
Tuotot	3 539 200	494 400	4 033 600	4 348 262	-314 662
Kulut	-28 067 500	-557 800	-28 625 300	-28 642 470	17 170
Netto	-24 528 300	-63 400	-24 591 700	-24 294 208	-297 492
3400 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut (pl. uimahalli)					
Tuotot	1 070 900	73 800	1 144 700	1 290 410	-145 710
Kulut	-7 922 500	-117 100	-8 039 600	-7 947 889	-91 711
Netto	-6 851 600	-43 300	-6 894 900	-6 657 479	-237 421
Uimahalli					
Tuotot	780 000	-170 000	610 000	723 719	-113 719
Kulut	-1 957 700	32 500	-1 925 200	-1 737 379	-187 821
Netto	-1 177 700	-137 500	-1 315 200	-1 013 660	-301 540
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä					
Tuotot	6 030 800	423 600	6 454 400	7 117 295	-662 895
Kulut	-52 030 700	-1 211 800	-53 242 500	-53 055 348	-187 152
Netto	-45 999 900	-788 200	-46 788 100	-45 938 053	-850 047
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio -muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Tekninen lautakunta					
6000 Teknisen toimialan hallinto					
Tuotot	26 600	0	26 600	29 340	-2 740
Kulut	-417 700	18 500	-399 200	-2 749 403	2 350 203
Netto	-391 100	18 500	-372 600	-2 720 063	2 347 463
6150 Maankäyttö ja asuminen					
Tuotot	1 725 800	0	1 725 800	1 797 029	-71 229
Kulut	-1 379 500	-2 500	-1 382 000	-1 333 473	-48 527
Netto	346 300	-2 500	343 800	463 556	-119 756
6200 Kadut ja ympäristö					
Tuotot	1 874 600	0	1 874 600	2 112 296	-237 696
Kulut	-5 258 200	-135 900	-5 394 100	-5 259 585	-134 515

Netto	-3 383 600	-135 900	-3 519 500	-3 147 289	-372 211
6310 Toimitilat					
Tuotot	16 914 500	495 700	17 410 200	17 547 951	-137 751
Kulut	-12 007 500	345 500	-11 662 000	-11 310 079	-351 921
Netto	4 907 000	841 200	5 748 200	6 237 872	-489 672
Tekninen lautakunta yhteensä					
Tuotot	20 541 500	495 700	21 037 200	21 486 616	-449 416
Kulut	-19 062 900	225 600	-18 837 300	-20 652 540	1 815 240
Netto	1 478 600	721 300	2 199 900	834 076	1 365 824
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta					
Tuotot	172 000	0	172 000	161 665	10 335
Kulut	-166 000	-600	-166 600	-152 531	-14 069
Netto	6 000	-600	5 400	9 134	-3 734
7020 Ympäristöterveyspalvelut					
Tuotot	1 384 100	0	1 384 100	1 330 554	53 546
Kulut	-2 149 300	-4 000	-2 153 300	-2 033 784	-119 516
Netto	-765 200	-4 000	-769 200	-703 230	-65 970
7040 Ympäristönsuojelupalvelut					
Tuotot	308 800	0	308 800	258 576	50 224
Kulut	-516 900	-1 500	-518 400	-443 750	-74 650
Netto	-208 100	-1 500	-209 600	-185 174	-24 426
Ylä-Savon ympäristölautakunta					
Tuotot	1 692 900	0	1 692 900	1 589 130	103 770
Kulut	-2 666 200	-5 500	-2 671 700	-2 477 534	-194 166
Netto	-973 300	0	-973 300	-888 404	-84 896
Käyttötalous yhteensä					
Tuotot	50 131 300	1 076 400	51 207 700	51 698 010	-490 310
Kulut	-106 499 900	-914 700	-107 414 600	-106 973 220	-441 380
Netto	-56 368 600	161 700	-56 206 900	-55 275 210	-931 690

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Kaupungin laskelmat

Tuloslaskelma

Eliminoitu, sis. vesilaitos	2023 €	2022 €	%
Toimintatuotot			
Myyntituotot	25 735 551,48	17 582 063,59	46,4
Maksutuotot	3 873 985,47	2 600 381,17	49,0
Tuet ja avustukset	2 727 636,64	3 403 683,83	-19,9
Muut toimintatuotot	9 165 619,34	5 597 580,74	63,7
Toimintatuotot yht.	41 502 792,93	29 183 709,33	42,2
Valmistus omaan käyttöön	14 364,62	27 224,62	
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-52 561 542,13	-44 040 240,18	19,3
Palkat ja palkkiot	-41 797 949,63	-33 819 352,98	23,6
Eläkekulut	-8 634 116,47	-8 689 559,24	-0,6
Muut henkilöstösivukulut	-2 129 476,03	-1 531 327,96	39,1
Palvelujen ostot	-25 069 200,36	-106 685 448,01	-76,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 693 769,61	-8 068 500,70	20,1
Avustukset	-4 391 016,22	-4 359 417,32	0,7
Muut toimintakulut	-2 991 206,90	-2 551 682,89	17,2
Toimintakulut yht.	-94 706 735,22	-165 705 289,10	-42,8
Toimintakate	-53 189 577,67	-136 494 355,15	-61,0
Verotulot	44 896 198,57	83 993 609,23	-46,5
Valtionosuudet	23 273 756,00	65 746 255,00	-64,6
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	48 400,43	35 023,11	38,2
Muut rahoitustuotot	1 826 959,74	2 082 227,83	-12,3
Korkokulut	-1 697 966,06	-438 419,89	287,3
Muut rahoituskulut	-201 988,28	-1 160 227,66	-82,6
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-24 594,17	518 603,39	-104,7
Vuosikate	14 955 782,73	13 764 112,47	8,7
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 903 191,81	-8 535 989,37	16,0
Arvonalentumiset	-16 734,70	-1 029 902,63	-98,4
Tilikauden tulos	5 035 856,22	4 198 220,47	19,9
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-747 226,61	-607 835,89	22,9
Varausten muutos lisäys(-) tai väh.(+)	0,00	0,00	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	1 304 472,78	-979 497,93	-233,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 593 102,39	2 610 886,65	114,2

Rahoituslaskelma

Eliminoitu sis. Vesilaitos	2023 €	2022 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelaitos poistot+rahoitus)	14 955 782,73	13 764 112,47
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	2 258 693,77	-488 719,84
*Toiminnan rahavirta yht	17 214 476,50	13 275 392,63
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-57 787 823,30	-17 756 782,75
Rahoitusosuudet investointimenoihin	364 398,40	6 100,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 954 579,08	701 845,31
* Investointien rahavirta yhteensä	-46 468 845,82	-17 048 837,44
Toiminnan ja investointien rahavirta	-29 254 369,29	-3 773 444,81
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutos		
Antolainasaamisten lisäykset	-18 608,71	-23 860,00
Antolainasaamisten vähennykset	92 665,00	97 040,00
*Antolainojen muutokset yhteensä	74 056,29	73 180,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27 882 000,00	6 700 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 587 644,20	-9 858 677,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 000 000,00	0,00
* Lainakannan muutokset yhteensä	21 294 355,80	-3 158 677,20
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksian.varojen ja pääoman muutokset	-32 676,84	61 972,37
Saamisten muutos	157 912,55	1 401 265,60
Korottomien velkojen muutos	1 782 978,91	588 074,12
*Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	1 908 214,62	2 051 312,09
Rahoituksen rahavirta	23 276 930,77	-1 034 185,11
RAHAVAROJEN MUUTOS	-5 977 742,61	-4 807 629,92
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +	18 876 498,69	24 854 241,30
Rahat ja pankkisaamiset 1. 1. -	-24 854 241,30	-29 661 871,22
Rahavarojen muutos	-5 977 742,61	-4 807 629,92

Tase (eliminoitu sis. vesilaitos)

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	62 539 729,54	63 789 390,30
Aineettomat oikeudet	38 871,45	58 404,32	Muu oma pääoma	12 587 690,09	13 892 162,87
Muut pitkävaikutteiset menot	2 607 788,93	2 902 649,83	Ed. tilik. yli-(+)/alijäämä(-)	20 766 074,84	18 155 188,19
*Aineettomat hyödykkeet	2 646 660,38	2 961 054,15	Tilik. yli-(+)/alijäämä (-)	5 592 798,33	2 610 886,65
			*Oma pääoma	101 486 292,80	98 447 628,01
Aineelliset hyödykkeet			Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Maa- ja vesialueet	13 327 344,68	12 372 489,39	Poistoero	11 434 433,66	10 687 207,05
Rakennukset	112 365 021,84	52 563 356,79	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	11 434 433,66	10 687 207,05
Kiinteät rakenteet ja laitteet	37 106 051,06	34 738 863,83	Pakolliset varaukset		
Koneet ja kalusto	2 942 702,42	1 917 568,97	Eläkevaraukset	0,00	16 785,00
Muut aineelliset hyödykkeet	561 413,69	366 340,86	Muut pakolliset varaukset	2 507 104,00	0,00
Enn.maksut ja kesk.er.			*Pakolliset varaukset	2 507 104,00	16 785,00
hankinnat	3 403 697,01	20 325 466,90	Toimeksiantojen pääomat		
*Aineelliset hyödykkeet	169 706 230,70	122 284 086,74	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 383 851,90	4 563 207,10
			Muut toimeksiantojen pääomat	9 934,00	11 348,00
Sijoitukset			*Toimeksiantojen pääomat	4 393 785,90	4 574 555,10
Osakkeet ja osuudet	23 052 434,79	34 599 519,07	Vieras pääoma		
Muut lainasaamiset	1 298 082,20	1 390 747,20	Pitkäaikainen		
Muut saamiset	211 997,71	173 549,00	Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	70 685 760,10	56 219 236,30
*Sijoitukset	24 562 514,70	36 163 815,27	Muut pitkäaikaiset velat	1 661 259,90	1 628 337,35
**Pysyvät vastaavat	196 915 405,78	161 408 956,16	*Pitkäaikainen	72 347 020,00	57 847 573,65
			Lyhytaikainen		
Toimeksiantojen varat			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	16 270 143,20	9 442 311,20
Lahjoitusrahastojen varat	4 216 571,54	4 364 663,90	Saadut ennakot	841 021,98	1 599 605,98
*Toimeksiantojen varat	4 216 571,54	4 364 663,90	Ostovelat	4 512 182,53	4 151 303,87
			Muut velat	916 732,97	893 235,54
Vaihtuvat vastaavat			Siirtovelat	8 400 077,19	6 225 886,73
Saamiset			*Lyhytaikainen vieras pääoma	30 940 157,87	22 312 343,32
Pitkäaikaiset			**Vieras pääoma	103 287 177,87	80 159 916,97
Muut saamiset	0,00	23 000,00	Vastattavaa	223 108 794,23	193 886 092,13
*Pitkäaikaiset saamiset	0,00	23 000,00			
Lyhytaikaiset					
Myyntisaamiset	1 487 696,39	1 313 706,56			
Muut saamiset	1 594 069,43	1 742 167,48			
Siirtosaamiset	18 552,40	179 356,73			
*Lyhytaikaiset saamiset	3 100 318,22	3 235 230,77			
**Saamiset	3 100 318,22	3 258 230,77			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	3 705,40	3 705,40			
Muut arvopaperit	14 108 630,45	13 648 528,20			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	14 112 335,85	13 652 233,60			
Rahat ja pankkisaamiset					
Rahat ja pankkisaamiset	4 764 162,84	11 202 007,70			
**Vaihtuvat vastaavat	21 976 816,91	28 112 472,07			
Vastaavaa	223 108 794,23	193 886 092,13			

3.2 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €	2023	2022
Toimintatuotot	54 266	125 659
Toimintakulut	-118 126	-270 612
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	1	414
Toimintakate	-63 858	-144 538
Verotulot	45 401	84 767
Valtionosuudet	37 938	79 840
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	132	60
Muut rahoitustuotot	1 839	2 244
Korkokulut	-2 247	-894
Muut rahoituskulut	-244	-1 554
VUOSIKATE	18 959	19 924
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 953	-14 934
Arvonalentumiset	-17	-1 252
Satunnaiset erät	163	371
Tilikauden tulos	6 153	4 109
Tilinpäätössiirrot	1 267	-954
Tilikauden verot	-63	-51
Laskennalliset verot	-107	-63
Vähemmistöosuudet	-5	-4
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	7 246	3 037

Konsernitase

KONSERNITASE 1000 €

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	62 540	63 789
Aineettomat oikeudet	316	909	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	0	1
Muut pitkävaikutteiset menot	2 632	3 130	Arvonkorotusrahassto	327	163
Ennakkomaksut	0	9	Muut omat rahastot	14 639	15 890
*Aineettomat hyödykkeet	2 948	4 048	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	51 525	50 417
			Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	7 246	3 037
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	136 276	133 298
Maa- ja vesialueet	18 515	17 845			
Rakennukset	150 221	125 910	VÄHEMMISTÖOSUUEDT	74	321
Kiinteät rakenteet ja laitteet	38 945	37 032			
Koneet ja kalusto	4 234	5 843	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	567	1 168	Eläkevaraukset	0	17
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	3 869	30 714	Muut pakolliset varaukset	2 705	945
*Aineelliset hyödykkeet	216 351	218 513	*Pakolliset varaukset	2 705	962
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	0	0	Valtion toimeksiannot	0	5
Osakkeet ja osuudet	21 011	21 711	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 393	4 743
Muut osakkeet ja osuudet	1 180	1 295	Muut toimeksiantojen pääomat	1 007	642
Joukkovelkakirjasaamiset	7	9			
Muut saamiset	409	420	*Toimeksiantojen pääomat	5 401	5 390
*Sijoitukset	22 606	23 436			
**Pysyvät vastaavat	241 905	245 997	VIERAS PÄÄOMA		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Pitkäaikainen		
Lahjoitusrahastojen varat	4 218	4 523	Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	90503	106 080
Muut toimeksiantojen varat	962	577	Lainat julkisyhteisöiltä	0	89
*Toimeksiantojen varat	5 179	5 100	Saadut ennakot	5	0
			Ostovelat	0	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Muut velat/Liit.maks. ja muut velat	1 667	1 634
Vaihto-omaisuus			Siirtovelat	0	186
Aineet ja tarvikkeet	35	485	*Pitkäaikainen	92 175	107 991
Muu vaihto-omaisuus	466	403	Lyhytaikainen		
*Vaihto-omaisuus yhteensä	502	888	Joukkovelkakirjalainat	0	244
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	16 996	20 164
Pitkäaikaiset			Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Myyntisaamiset	0	0	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Muut saamiset	29	61	Saadut ennakot	1 398	2 155
Lainasaamiset	0	0	Ostovelat	5 874	13 699
Siirtosaamiset	0	1	Siirtovelat	10 748	19 935
*Pitkäaikaiset saamiset	29	62	Muut velat	3 025	1 908
			Laskennalliset verovelat	2 793	2 714
Lyhytaikaiset			*Lyhytaikainen vieras pääoma	40 832	60 819
Myyntisaamiset	1 835	5 122	**Vieras pääoma	133 007	168 809
Lainasaamiset	0	47	VASTATTAVAA	277 462	308 780
Muut saamiset	1 822	4 175			
Siirtosaamiset	457	2 639			
*Lyhytaikaiset saamiset	4 113	11 983			
**Saamiset	4 143	12 045			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	4	4			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0			
Muut arvopaperit	15 793	14 874			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	15 797	14 878			
Rahat ja pankkisaamiset	9 938	29 872			
**Vaihtuvat vastaavat	30 379	57 683			
VASTAAVAA	277 462	308 780			

Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA 1000 €

	2023	2022
Vuosikate	18 959	19 924
Satunnaiset erät	163	371
Tilikauden verot	-63	-51
Tulorahoituksen korjauserät	1 464	-1 401
	20 523	18 843
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-59 495	-30 433
Rahoitusosuudet investointimenoihin	387	28
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	12 036	1 110
	-47 073	-29 295
Toiminnan ja investointien rahavirta	-26 550	-10 452
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-16	-25
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27 241	13 025
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 180	-13 074
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 263	5 369
Oman pääoman muutokset	-19	3
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	-32	28
Vaihto-omaisuuden muutos	-64	226
Saamisten muutos	662	-739
Korottomien velkojen muutos	2 640	2 500
Rahoituksen rahavirta	3 206	7 330
Rahavarojen muutos	-4 874	-3 121
Rahavarojen muutos	-4 874	-3 121
Rahavarat 31.12.	25 734	44 750
Rahavarat 1.1.	-30 609	-47 871

3.3 Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma/vesiliikelaitos (ulkoiset)

	2023	2022
	€	€
Liikevaihto	6 415 985,63	6 248 097,74
Liiketoiminnan muut tuotot	9 834,90	17 777,16
Valmistus omaan käyttöön	11 738,72	24 103,24
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 004 141,98	-1 663 276,10
Palvelujen ostot	-1 552 309,50	-1 339 749,25
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-517 254,77	-516 821,26
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-107 843,70	-153 093,26
Muut henkilöstösivukulut	-23 549,26	-17 773,63
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 761 651,90	-1 772 002,31
Liiketoiminnan muut kulut	-146 826,54	-161 419,12
Liikeylijäämä (alijäämä)	323 981,60	665 843,21
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	26 162,69	0,00
Muut rahoitustuotot	6 193,93	9 286,13
Muille maksetut korkokulut	-261 534,62	-97 189,73
Korvaus peruspääomasta	-50 000,00	-300 000,00
Muut rahoituskulut	-5,94	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	44 797,66	277 939,61
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	11 386,91	12 599,22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	56 184,57	290 538,83

Rahoituslaskelma/vesiliikelaitos

	2023	2022
	€	€
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	323 981,60	665 843,21
Poistot ja arvonalentumiset	1 761 651,90	1 772 002,31
Rahoitustuotot ja -kulut	-279 183,94	-387 903,60
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	0,00
*Toiminnan rahavirta yht.	1 806 449,56	2 049 941,92
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 593 007,58	-753 363,82
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0,00	0,00
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 593 007,58	-753 363,82
Toiminnan ja investointien rahavirta	213 441,98	1 296 578,10
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Antolainasaamisten lisäyksen muilta	-7 468,71	-5 250,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000,00	0,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 988 804,00	-2 033 804,00
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos		
* Lainakannan muutokset yhteensä	-988 804,00	-2 039 054,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	319 011,70	565 619,34
Saamisten muutos muilta	42 774,26	183 168,68
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-10 820,54	14 129,61
Korottomien velkojen muutos muilta	431 865,31	-20 441,73
* Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	782 830,73	742 475,90
Rahoituksen rahavirta	-213 441,98	-1 296 578,10
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +		
Rahat ja pankkisaamiset 1.1. -		
Rahavarojen muutos	0,00	0,00

Tase/vesiliikelaitos

Tase / Vesilaitos			VASTATTAVAA		
VASTAAVAA	2023	2022		2023	2022
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat oikeudet			Peruspääoma	2 842 189,22	2 842 189,22
Muut pitkävaikutteiset menot	556 496,01	639 970,24	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	8 492 552,91	8 202 014,08
			Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	56 184,57	290 538,83
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	11 390 926,70	11 334 742,13
Maa- ja vesialueet	104 670,00	104 670,00			
Rakennukset	8 695 856,41	9 226 148,83	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 842 247,75	12 802 472,66	Poistoero	94 312,75	105 699,66
Koneet ja kalusto	330 550,74	60 110,71			
Keskeneräiset hankinnat	182 100,00	47 192,79	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	94 312,75	105 699,66
		22 240			
*Aineelliset hyödykkeet	22 155 424,90	594,99			
Sijoitukset			Vieras pääoma		
Osakket ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	Pitkäaikainen		
Muut lainasaamiset	91 698,71	84 230,00	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	10 886 858,00	11 847 328,00
* Sijoitukset	3 122 418,71	3 114 950,00	Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 695 493,33	1 660 885,37
**Pysyvät vastaavat	25 834 339,62	25 995 515,23	*Pitkäaikainen	12 582 351,33	13 508 213,37
Vaihtuvat vastaavat			Lyhytaikainen		
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 960 470,00	1 988 804,00
Lyhytaikaiset			Ostovelat	887 739,28	386 691,39
Myyntisaamiset	406 831,27	449 628,73	Korottomat velat kunnalta	3 824,00	14 644,54
Saamiset kaupungilta	815 073,01	1 134 084,71	Muut velat	37 144,68	172 184,37
Muut saamiset	9 400,00	9 449,01	Siirtovelat	110 641,32	79 392,17
Siirtosaamiset	1 766,16	1 693,95	*Lyhytaikainen	2 999 819,28	2 641 716,47
*Lyhytaikaiset saamiset	1 233 070,44	1 594 856,40	**Vieras pääoma	15 582 170,61	16 149 929,84
**Vaihtuvat vastaavat	1 233 070,44	1 594 856,40			
Vastaavaa	27 067 410,06	27 590 371,63	Vastattavaa	27 067 410,06	27 590 371,63

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot jaksotetaan eri tilikausille suoriteperusteen mukaan, poikkeuksena verotulot, jotka kirjataan tilitysten mukaan.

Pysyvien vastaavien arvostus ja suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto on hyväksynyt 13.11.2017 § 129 alla olevan poistosuunnitelman. Suunnitelma on voimassa 1.12.2017 -31.12.2021 välisenä aikana aktivoitavilla hyödykkeillä. Valtuusto on hyväksynyt päivitetyn poistosuunnitelman 29.11.2021 § 385, jota sovelletaan 1.1.2022 jälkeen aktivoitavilla hyödykkeillä.

Pysyvät vastaavat	Poistomenetelmä	Kaupungin poistoaika (v)
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5
Liikearvo	Tasapoisto	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseränmenot	Tasapoisto	max. 10
Muut	Tasapoisto	3
Tiehankeisiin osallistuminen	Tasapoisto	20
Ratahankeisiin osallistuminen	Tasapoisto	30
Väylähankeisiin osallistuminen	Tasapoisto	max. 40
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20
Taloussrakennukset	Tasapoisto	15
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30
Kallioluolat ja -tunnelit, väestönsuojat	Tasapoisto	50
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	20
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20

Sähkö-, vesi- yms. Laitosten laituskoneet ja laitteet	Tasapoisto	15
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10
Koneet ja kalusto		
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	8
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5
ATK-laitteet	Tasapoisto	3
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Investointien aktivointien alaraja on 10 000 euroa.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että hyvinvointialueuudistus tuli voimaan vuoden alusta, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon menot siirtyivät hyvinvointialueelle. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä purkaantui ja kaupunki lunasti kuntayhtymän kiinteistöt itselleen, ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun henkilöstö siirtyi kuntayhtymältä kaupungin palvelukseen ja lomituspalvelujen järjestämisvastuu laajeni koko maakunnan alueelle, näiden lomapalkkavelka siirtyi kunnalle.

Kuntayhtymien alijäämät

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut 9.3.2015 lausunnon 110, jonka perusteella todetaan, että mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi, tulee oikean riittävän kuvan vaatimuksesta kunnan kirjata kirjanpitoonsa alijäämävastuun suuruinen pakollinen varaus. Alijäämän käsittelystä on vähintäänkin annettava selostus ja dokumentoitava kuntayhtymästä omistajakunnalle aiheutuma velvoite. Kaupungin tilinpäätökseen ei sisälly pakollista varausta alijäämien kattamiseen.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Muut erät

Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana olevat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta em. erien maksuun. Tuloslaskelman

toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä.

4.1 Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2023	2022
Hallintopalvelukeskus	19 934 928,48	12 273 619,74
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	4 367 826,21	5 447 485,64
Tekninen toimiala	11 009 979,97	5 401 001,14
Vesiliikelaitos	6 192 534,17	6 061 602,81
Yhteensä	41 505 268,83	29 183 709,33

Verotulojen erittely	2023	2022
Kunnan tulovero	33 351 328,81	69 934 627,94
Kiinteistövero	5 891 622,19	6 055 485,35
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 653 247,57	8 003 495,94
Yhteensä	44 896 198,57	83 993 609,23

Valtionosuuksien erittely	2023	2022
Peruspalvelujen valtionosuus	13 537 266,00	42 433 130,00
Verotuloihin per.valtionos.tasaus	7 495 488,00	12 614 280,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 439 626,00	-1 342 928,00
Verotulomenetyksen korvaus	3 680 628,00	12 041 773,00
Yhteensä	23 273 756,00	65 746 255,00

Palvelujen ostojen erittely	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	2 137 063,61	86 119 587,07
Muiden palvelujen ostot	22 932 136,75	20 565 860,94
Yhteensä	25 069 200,36	106 685 448,01

Pakollisten varausten muutokset	2023	2022
Eläkevastuu 1.1	16 785,00	16 785,00
Lisäykset tilikaudelle	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-16 785,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	0,00	16 785,00
lisalmen varaus Pelastustoimen varallaolokorvauksesta 1.1	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudelle	2 507 104,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	2 507 104,00	0,00
Yhteensä	2 507 104,00	16 785,00

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	2023	2022
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	264 814,98	468 958,10
Rakennusten myyntivoitot	0,00	7 000,00
Muut myyntivoitot	3 060,00	50 841,50
Myyntivoitot yhteensä	267 874,98	526 799,60

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	2023	2022
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 103 201,90	1 083 517,22
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	8 964,00	185 218,08
Yhteensä	1 112 165,90	1 268 735,30

4.2 Tasetta koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Pysyvät vast. hyöd. yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä-vaik. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesk.er. hankinnat ja enn.maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	58 404,32	2 262 679,59	2 321 083,91	12 267 819,39	43 337 207,96	21 936 391,17	1 857 458,26	366 340,86	20 278 274,11	100 043 491,75	102 364 575,66
Lisäykset tilikaudella	20 762,00	27 680,00	48 442,00	1 032 510,60	47 149 198,81	3 718 413,57	1 120 373,64	48 960,20	2 807 904,13	55 877 360,95	55 925 802,95
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	-200 000,00	-146 398,40	0,00	0,00	-18 000,00	-364 398,40	-364 398,40
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-106 895,43	0,00	0,00	0,00	0,00	-19 840,00	-126 735,43	-126 735,43
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	43 452,00	18 558 981,62	838 146,13	237 526,03	148 635,45	-19 826 741,23	0,00	0,00
Tilikauden poisto Arvonlennukset ja niiden palautukset	-40 294,87	-239 066,67	-279 361,54	0,00	-5 176 222,96	-2 082 749,16	-603 206,25	0,00	0,00	-7 862 178,37	-8 141 539,91
Poistamaton hankintameno 31.12.	38 871,45	2 051 292,92	2 090 164,37	13 222 674,68	103 669 165,43	24 263 803,31	2 612 151,68	561 413,69	3 221 597,01	147 550 805,80	149 640 970,17
Arvonkorotukset Poistamaton kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	38 871,45	2 051 292,92	2 090 164,37	13 222 674,68	103 669 165,43	24 263 803,31	2 612 151,68	561 413,69	3 221 597,01	147 550 805,80	149 640 970,17
Olemlaiset lisäpoistot	-3,84	-96 105,83	-96 109,67	0,00	-929 249,19	-23 889,49	-2 220,40	0,00	0,00	-955 359,08	-1 051 468,75

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kuntayhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kuntayhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1	5 884 456,42	13 446 088,33	13 196 716,53	683 688,38	33 210 949,66	1 390 747,20	0,00	121 867,02	1 512 614,22	34 723 563,88
Lisäykset	0,00	0,00	16 215,36	237 583,65	253 799,01	0,00	0,00	32 665,41	32 665,41	286 464,42
Vähennykset	0,00	-10 600 844,66	0,00	0,00	-10 600 844,66	-92 665,00	0,00	0,00	-92 665,00	-10 693 509,66
Hankintameno 31.12	5 884 456,42	2 845 243,67	13 212 931,89	921 272,03	22 863 904,01	1 298 082,20	0,00	154 532,43	1 452 614,63	24 316 518,64
Arvonl. ja niiden palautuk.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 884 456,42	2 845 243,67	13 212 931,89	921 272,03	22 863 904,01	1 298 082,20	0,00	154 532,43	1 452 614,63	24 316 518,64

Maa- ja vesialueet erittely	2023	2022
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	292 095,32	227 188,75
Muut maa- ja vesialueet	13 035 249,36	12 145 300,64
Yhteensä	13 327 344,68	12 372 489,39

IISALMI-KONSERNIN RAKENNE JA SISÄLTÖ

Yhteisö/yritys	Koti- paikka	Kaup. om. osuus%	Kons. om. osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta	
1. TYTÄRYHTEISÖT							
Yhdistelty pariarvomenetelmällä							
Kiinteistö Oy Petterinkulma	0170529-9	Iisalmi	100,0	100,0	2 880 721,10	17 107 641,00	15,15
Iisalmen Teollisuuskylä Oy	0170262-9	Iisalmi	97,8	97,8	2 413 552,98	2 021 238,95	200 994,98
Kiint. Oy Iisalmen Lumakeskus	1741020-9	Iisalmi	100,0	100,0	1 254 318,97	1 000 762,41	388,11
3. KUNTAYHTYMÄT							
Ylä-Savon koulutusky *	0214765-5	Iisalmi	47,7	47,7	11 163 256,93	2 184 694,00	-6 009,31
Pohjois-Savon liitto	0827616-7	Kuopio	8,1	8,1	117 388,76	75 344,80	16 672,08
Savon koulutuskuntayhtymä*	1852679-9	Kuopio	8,1	8,1	5 411 911,03	5 884 662,01	564 034,82
<i>* merkityt alakonserneja</i>							
4. OSAKKUUSYHTEISÖT							
Savonia ammattikorkeakoulu Oy	2629463-3	Kuopio	22,8	22,8	15 994 865,48	3 442 025,10	1 105 726,45
Savon ICT-palvelut Oy	2417854-0	Iisalmi	38,7	38,7	77 098,68	275 309,63	42 873,06
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	1056237-3	Iisalmi	36,0	36,0	415 246,55	561 024,11	-203 468,61
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	1761735-7	Iisalmi	40,5	40,5	1 570 710,30	9 018,22	31 781,02
Ylä-Savon Vesi Oy	1841779-5	Vieremä	43,6	43,6	4 058 459,17	1 305 964,68	69 690,10
Yhteensä					45 357 529,94	33 867 684,91	1 822 697,85

Saamisten erittely	2023		2022	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	30 151,21	0,00	26 845,43
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	30 151,21	0,00	26 845,43
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	9 464,71	0,00	139 293,10
Muut saamiset	0,00	19 264,54	0,00	66 842,94
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	176 254,08
Yhteensä	0,00	28 729,25	0,00	382 390,12
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusosuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	27 030,41	0,00	95 360,08
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	710,70
Yhteensä	0,00	27 030,41	0,00	96 070,78
Saamiset yhteensä	0,00	85 910,87	0,00	505 306,33

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	16 786,24	177 948,03
Muut siirtosaamiset	0,00	1 408,70
Yhteensä	16 786,24	179 356,73

Rahoitusarvopaperit	2023	2022
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	35 914,31	33 437,67
Kirjanpitoarvo	3 705,40	3 705,40
Erotus	32 208,91	29 732,27
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo	0,00	0,00
Erotus	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo	0,00	0,00
Erotus	0,00	0,00
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	15 035 317,54	13 803 169,68
Kirjanpitoarvo	14 108 630,45	13 948 528,20
Erotus	926 687,09	-145 358,82
Yhteensä rahoitusarvopaperit (kp-arvot)	14 112 335,85	13 952 233,60

Oman pääoman erittely	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	63 789 390,30	63 789 390,30
Alkusaldomuutos HVA siirtyvät erät yht	-4 800 342,39	0,00
Ylä-Savon SOTE opo:n muutos	3 550 681,63	
Peruspääoma 31.12.2023	62 539 729,54	
Muut omat rahastot 1.1.	13 892 162,87	12 912 664,94
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	3 068 215,15	3 046 442,09
Siirrot rahastoon	165 724,12	148 974,74
Siirrot rahastosta	-131 225,94	-127 201,68
Vahinkorahaston pääoma 31.12	3 102 713,33	3 068 215,15
Inv.- ja keh.rahaston pääoma 1.1	10 620 000,00	9 660 000,00
Siirrot rahastoon	0,00	2 300 000,00
Siirrot rahastosta	-1 340 000,00	-1 340 000,00
Inv.- ja kehittämisrah. pääoma 31.12	9 280 000,00	10 620 000,00
Opintorahaston pääoma 1.1	203 947,72	206 222,85
Siirrot rahastoon	10 029,04	2 274,87
Siirrot rahastosta	-9 000,00	-4 550,00
Opintorahaston pääoma 31.12	204 976,76	203 947,72
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	12 587 690,09	13 892 162,87
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12	20 766 074,84	18 155 188,19
Tilikauden ylijäämä	5 593 102,39	2 610 886,65
Oma pääoma yhteensä	101 486 596,86	98 447 628,01

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	2023	2022
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12	20 766 074,84	18 155 188,19
Tilikauden ylijäämä	5 536 613,76	2 610 886,65
Kertynyt poistoero 31.12	11 340 120,91	10 687 207,05
Vapaaehtoiset varaukset 31.12	0,00	0,00
Kertynyt ylijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	37 642 809,51	31 453 281,89

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	29 962 649,95	26 341 133,05
Pitkäaikaiset velat yhteensä	29 962 649,95	26 341 133,05

Pakolliset varaukset	2023	2022
Muut pakolliset varaukset		
Eläkevastuu	0,00	16 785,00
Pelastuslaitoksen varallaolokorvaus	2 507 104,00	
Muut pakolliset varaukset yhteensä	2 507 104,00	16 785,00

Vieras pääoma	2023	2022
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	22 302,75	7 447,32
Yhteensä	22 302,75	7 447,32
Velat kuntayhtymille		
Ostovelat	70 210,20	824 055,30
Muut velat	0,00	3 168,40
Yhteensä	70 210,20	827 223,70
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	70 406,37	64 686,15
Yhteensä	70 406,37	64 686,15
Vieras pääoma yhteensä	162 919,32	899 357,17
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	5 891 159,96	4 223 207,81
Korkojaksotukset	344 942,54	85 184,51
Valtionosuudet	18 006,00	82 987,00
Velat rahoitus- ja vak.laitoksille	1 511 939,94	1 413 686,51
Palkkaperusteiset maksut	157 050,67	125 228,99
Palo- ja pelastustoimen loppulasku	0,00	167 852,74
Muut	477 280,69	127 739,17
Yhteensä	8 400 077,19	6 225 886,73

4.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vuokravastuiden yhteismäärä		
Vuokravastuut	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2035 asti	2 708 328,07	2 708 328,07
Leasingvastuut		
Leasingvastuut yhteensä	2 221 510,22	2 170 165,80
Vuokravastuut yhteensä	4 929 838,29 €	4 878 493,87 €
Leasingvastuut eriteltyinä	2023	2022
Danske Finance Oy	22 766,49	34 352,57
Xerox Financial Services Oy	0,00	672,00
Lease Plan Finland Oy	0,00	493,02
Abax	8 957,76	7 104,00
Arval Oy	167 467,39	105 024,21
Siemens Financial Services Ab	188 049,78	174 877,92
Kuntarahoitus	55 480,60	68 852,88
Pohjola Pankki Oyj	1 778 788,20	1 778 789,20
Leasingvastuut yhteensä	2 221 510,22 €	2 170 165,80 €

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta	2023	2022
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	36 605 503,41	36 910 503,41
Jäljellä oleva pääoma	13 318 148,06	14 250 588,05
Osakkuusyhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	4 694 600,00	5 394 600,00
Jäljellä oleva pääoma	2 379 528,57	2 610 014,39
Muut vastuusitoumukset	2023	2022
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	2 892 000,00	4 120 000,00
Jäljellä oleva pääoma	282 260,00	652 408,99

Iisalmen kaupunki on tehnyt Ylä-Savon seurakuntayhtymän kanssa Rantalan aluetta koskevan maankäyttösopimuksen. Sopimuksesta aiheutuu kaupungille kustannuksia kunnallistekniikan suunnittelun ja rakentamisen osalta arviolta n. 9 200 euroa. Lisäksi kustannuksia aiheutuu puistoalueiden ja muiden yleisten alueiden ylläpidosta n. 4 999 euroa/v. Sopimus päättyy, kun sopijaosapuolet ovat täyttäneet sopimusvelvoitteensa. Sopimus laitetaan täytäntöön vuonna 2023.

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2023	2022
https://kuntientakauskeskus.fi/takaustoiminta/kuntakohtaiset-takausvastuut/		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	172 561 544	158 665 017
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	137 363	91 753

Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksenalaisia kiinteistöjä.

4.4 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä	2023	2022
Yleishallinto	405	300
Sivistystoimiala	562	578
Yhdyskuntapalvelut	129	98
Liiketoiminta	13	15
Yhteensä	1 109	991

Henkilöstökulut	2023	2022
Palkat ja palkkiot	42 601 246,06	34 334 643,95
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	8 634 116,47	8 661 958,21
Muut henkilöstösivukulut	2 129 476,03	1 531 327,96
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	-803 296,43	-515 155,79
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	52 561 542,13	44 012 774,33
Käyttöomaisuuteen aktivoidut hlöstökulut	507 802,23	423 449,34
Yhteensä henkilöstökulut	53 069 344,36	44 436 223,67

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2023	2022
Keskusta	7 232,30	6 999,40
Kokoomus	5 971,60	6 094,00
Kristillisdemokraatit	907,00	905,40
Perussuomalaiset	2 994,60	3 750,25
Sosiaalidemokraatit	9 899,34	8 977,00
Vasemmistoliitto	3 758,00	3 836,50
Vihreät	2 121,40	2 381,00
Yhteensä	32 884,24	32 943,55

Tilintarkastusyhteisöille maksetut palkkiot	2023	2022
KPMG Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	14 268,00	19 900,00
Projektitarkastukset	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan kokoukset	0,00	1 000,00
Sisäinen tarkastus	0,00	0,00
Muut palkkiot	500,00	2 450,00
Palkkiot yhteensä	14 768,00	23 350,00

Tiedot kaupungin ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Iisalmen kaupunki on antanut tytäryhteisöilleen lainoja yhteensä 1,3 milj. €, joista korottomia on Lumakeskuksen laina 1,0 milj. €. Vakuudettomia lainoja on taattu tytäryhteisöille yhteensä 8,29 milj. €. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kaupungin arvion mukaan lainoihin ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kaupunki on myynyt tytäryhteisö Teollisuuskylä Oy:lle tilikaudella toimitusjohtaja-, talous-, markkinointi - ja kiinteistöhoitopalveluja yhteensä 47 480 eurolla.

Kaupunginjohtajan kanssa on 18.2.2013 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu yhdeksän kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta tilanteessa, jossa kaupunginjohtaja itse irtisanoutuu tehtävästään luottamuspujan takia. Erakorvauksesta päättää kaupunginvaltuusto.

Tiedossa ei ole, että konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa olisi ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia vuonna 2023.

4.5 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja jäsenosuuksien suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konsernin kaikki viisi osakkuusyhteisöä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaisia pysyviin vastaaviin sisältyviä sisäisiä katteita ei sisälly konsernitilinpäätökseen.

Kiinteistöverojen käsittely

Konserniyhteisöjen Iisalmen kaupungille suorittamat kiinteistöverot on eliminoitu.

Valtionosuudet

Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet (ammattikoulutuksen ja perusopetuksen yksikköhintarahoitus) esitetään valtionosuudet erässä emon tuloslaskelman laadintaperiaatteita noudattaen. Kuntayhtymien omassa tuloslaskelmassa valtionosuudet sisältyvät toimintatuottoihin.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi yhteisöjen omien ilmoitusten perusteella ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Kaupunkikonsernin sisällä käytettyjä erilaisia poistosuunnitelmia ei ole muilta osin yhdenmukaistettu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja yhdistettyjen kuntayhtymien keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöjen poisto-oikaisua kaupungin poistosuunnitelman mukaiseksi ei ole tehty, koska merkittävää poistonalaista omaisuutta on vain Ylä-Savon Vesi Oy:llä ja Savonia AMK Oy:llä ja kaikki osakkuusyhteisöt noudattavat poistolaskennassaan suunnitelman mukaisia poistoja.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kaupungin ja kuntayhtymien taseen poistoero on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien ylijäämiin ja tilikauden ylijäämiin ja poistoeron muutos konsernituloslaskelmassa tilikauden ylijäämään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöstä koskevan yleisohjeen (2015) mukaisesti.

Tytäryhteisöjen (Petterinkulma ja Teollisuuskylä) taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmassa jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden yli-/alijäämään.

Konsernirakenteen muutokset

V. 2023 konsernin omistusosuuksissa on tapahtunut seuraavat muutokset.

Kuntayhtymät

Iisalmen omistusosuus Pohjois-Savon liitosta laski 8,17 %:sta 8,07 %:iin.

Konsernirakenne muuttui merkittävästi vuonna 2023, jolloin Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ja Vaalijalan kuntayhtymän poistuivat konsernista hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä.

Edellisten tilikausien vertailukelpoisuus

Edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille on kirjattu 1 t€ Pohjois-Savon liiton omistusosuudesta johtuvaa muutosta.

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että hyvinvointialueuudistus tuli voimaan vuoden alusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon menot siirtyminen hyvinvointialueille, omaisuuserien ja lomapalkkavelan siirrot sekä sairaanhoitopiirin ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien poistuminen konsernitilinpäätöksistä.

4.6 Konsernituloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2023	2022
Yleishallinto	20 217	12 612
Sosiaali- ja terveyspalvelut	0	86 748
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	7 661	8 308
Yhdyskuntapalvelut	18 538	17 991
Muut palvelut (ei voi tarkemmin eritellä)		
Konsernin toimintatuotot yhteensä	46 416	125 659
Satunnaisten erien erittely	2023	2022
Satunnaiset tuotot		
YSAO, kiinteistöveron palautus	163 369	
Sakky, kiinteistöveron palautus	0	24
PSSHP, jäsenkuntien lisäkanto	0	365
Satunnaiset kulut		
Vaalijala, Sateenkaaren koulun alkupääoma	0	-17
Satunnaiset erät yhteensä	0	371

4.7 Konsernitaseen liitetiedot

Maa- ja vesialueiden erittely	2023	2022
Maa- ja vesialueet	17 390	16 720
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 126	1 126
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>18 515</i>	<i>17 845</i>
Arvonkorotukset yhteensä 31.12	2023	2022
Maa- ja vesialueet, YSAO	163	163
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0	0
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset 31.12.	163	163
Rakennusten arvonkorotukset 1.1., YSAO	0	29
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0	-29
Rakennusten arvonkorotukset 31.12.	0	0
Arvonkorotukset yhteensä 31.12	163	163
Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	17	176
Kela-korvaukset	56	493
Valtionavut, hankerahat	324	1 339
Maankäyttösopimus, Sakky	0	356
Muut siirtosaamiset	41	275
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>438</i>	<i>2 639</i>

Oman pääoman erittely	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	63 790	63 789
Alkusaldon muutos HVA siirtyvät erät yhteensä	-4 800	0
Yläsavon SOTE opo:n muutos (KILA 139)	3 550	0
Peruspääoma 31.12.	62 540	0
Säätöiden ja yhdistysten peruspääomat	1	1
Muut omat rahastot 1.1.	16 054	15 106
Alkusaldo muutos HVA siirtyvät erät yhteensä	217	0
Siirrot rahastoon	163	2 48
Siirrot rahastosta	-1 468	-1 536
Muut omat rahastot pääoma 31.12	14 966	16 054
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	53 454	50 556
Alkusaldon muutos HVA siirtyvät erät yhteensä	-1 942	
Lisäykset tilikaudella	13	1
Vähennykset tilikaudella	0	-141
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	51 525	50 417
Tilikauden yli-/alijäämä	7 246	3 037
Oma pääoma yhteensä	136 276	133 298
Pakolliset varaukset	2023	2022
Eläkevaraus, kaupunki	0	17
Pelastulaitoksen varallaolokorvaus, kaupunki	2 507	
Muut pakolliset varaukset		
PSSHP, potilasvahinkovak.maksuvastuu	0	844
YSAO, purkutyö ja vahingonkorvausvaraus	198	97
SAKKY, vuokraohteen ennallistamisvelvoite	0	4
<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>2 705</i>	<i>962</i>
Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin ulkopuolelta	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	48 510	61 807
Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin sisällä	2023	2022
Lainat julkisyhteisöiltä (Lumakeskus/Teollisuuskylä-kaupunki)	820	984
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Palkkaperusteiset maksut (sis. lomapalkkavaraukset)	7 038	13 706
Korkojaksotus/-suojaus	464	160
Valtionosuudet ja hankerahoitus	568	580
Palautukset jäsenkunnille, SOTE, PSSHP	0	696
Verot	26	31
Maankäyttösopimus, Sakky	0	831
Muut siirtovelat	2 649	3 930
Yhteensä	10 746	19 935

Vakuudet ja vastuusitoumukset	2023	2022
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Tytäryhteisöjen velasta		
Kiinnitykset		
Takaukset		
Osakkuusyhteisöjen velasta		
Takaukset	1 680	1 910
Vakuudeksi annetut panttikirjat	6 549	14 644
Leasingvastuut	4 178	4 124
Vastuusitoumukset muille		
Takaukset	282	652
Arvonlisäveron palautusvastuu	2 071	11 018
Vuokravastuut	3 632	8 796
Hankkeiden omarahoitussuudet/palautusvastuu	582	3 147
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit	0	19
Muut vastuut	2 123	0

Konsernissa ei ole olennaisia koronvaihtosopimuksia ja johdannaisia.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

(vesiliikelaitos) ja muut eriytetyt

laskelmat

TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2023

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta 28.2.2024

5.1. Tilinpäätöksen sisältö

Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpidon eriyttäminen

Kuntalaissa säädetään erikseen kaupungin liikelaitoksen kirjanpitovelvollisuudesta. Kaupungin liikelaitos ei ole itsenäinen kirjanpitovelvollinen, vaan kaupunki on kirjanpitovelvollinen kuntalain perusteella myös liikelaitoksensa kirjanpidosta. Liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kaupungin kirjanpidossa. Liikelaitoksen kirjanpito yhdistellään kaupungin muuhun kirjanpitoon tilinpäätöksessä ja välitilinpäätöksissä siten, että sisäiset tulot ja menot, sisäiset saatavat ja velat sekä sisäinen omistus ja sisäiset katteet eliminoidaan.

Kaupungin liikelaitoksen tilinpäätös

Johtokunnan on laadittava kalenterivuositain liikelaitoksen erillistilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi ja kaupunginhallitukselle yhdisteltäväksi kaupungin tilinpäätökseen. Valmisteluajataulun osalta noudatetaan, mitä kaupungin tilinpäätöksen valmistelusta on säädetty. Erillistilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat laaditaan noudattaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston eriytetyn liiketoiminnan kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevan ohjeen mukaisia taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman kaavoja. Lisäksi soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia muita kirjanpidon yleisohjeita ja lausuntoja. Liikelaitoksen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä päättää valtuusto osana kaupungin tilinpäätöksen hyväksymistä. Kaupungin tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella myös liikelaitoksen hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston liikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuneet. Tilintarkastaja suorittaa liikelaitoksen tarkastuksen osana kaupungin tarkastusta.

Toimintakertomus ja tilikauden tuloksen käsittely

Kunnallisen liikelaitoksen johtokunnan on laadittava toimintakertomus, jossa sen on tehtävä selkoa talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tilikaudella. Toimintakertomus on osa liikelaitoksen tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa on annettava tietoja myös sellaisista liikelaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Liikelaitoksen toimintakertomus laaditaan soveltuvin osin kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevassa yleisohjeessa annettujen ohjeiden mukaisesti.

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaussiirtoja. Tuloksen käsittelystä päättää valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä. Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnallisen liikelaitoksen ylijäämäisestä tuloksesta voidaan tehdä investointivaraus.

Kaupungin liikelaitoksessa varauksen tekemistä rajoittaa kaupungin kokonaistuloksen määrä. Esityksen investointivarauksesta tekee johtokunta tilinpäätöksen yhteydessä. Varaus- ja rahastosiirroista päättää valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

5.2. Toimintakertomus

Henkilöstö

IISALMEN VESI- LIIKELAITOS	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
	Vakituiset	11,1	12,0	9,0	25 %
	Määräaikaiset	2,1	1,5	3,8	153,3 %
IISALMEN VESI- LIIKELAITOS	YHTEENSÄ	13,2	13,5	12,8	-5,2 %

Organisaation toimivuus sekä henkilöstön osaaminen ja määrä tulee olla oikeassa suhteessa tehtäväkenttään ja vastuisiin. Organisaation on oltava joustava ja toimiva kokonaisuus, jossa jokainen työntekijä omalla osaamisellaan tukee työyhteisön laatu- ja tulostavoitteita. Teknisten järjestelmien kehittyminen ja tehtävien monipuolistuminen asettavat henkilöstölle jatkuvasti uusia osaamisvaatimuksia. Näihin haasteisiin voidaan vastata ainoastaan jatkuvalla kouluttautumisella ja osaamisen ylläpitämisellä.

Henkilöstömuutokset vuonna 2023

Iisalmen Veden vakinaisessa henkilöstössä tapahtui muutoksia vuonna 2023. Vesilaitoksen johtaja siirtyi toiseen organisaatioon tammikuun alusta alkaen ja vesilaitoksen johtajan virkaan valittiin vesihuoltoinsinööri määräaikaisella sopimuksella. Uusi vesihuoltoinsinööri palkattiin määräaikaisella sopimuksella. Käyttöpäällikkö irtisanoutui ja uudeksi käyttöpäälliköksi valittiin kunnossapitoinsinööri. Kunnossapitoinsinöörin rekrytointi käynnistettiin. Verkostoasentaja eläköityi keväällä ja uusi palkattiin. Toinen verkostoasentaja jäi opintovapaalle ja hänelle palkattiin sijainen. Muutamien pitkäaikojen poissaolojaksojen aikana tehtävien hoito järjestettiin määräaikaisia henkilöitä ja kesätyöntekijöitä palkkaamalla.

Määräaikaiset 2023

Vesilaitoksen johtaja, vesihuoltoinsinööri sekä verkostoasentaja palkattiin määräaikaisilla sopimuksilla. Kunnallistekniikan valmistelijan työsuhde on myös määräaikainen.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstö on osallistunut ammattia ylläpitäviin koulutuksiin sekä pätevyyskorttikoulutuksiin tarpeen mukaan. Osa koulutuksista on pystytty järjestämään etäkoulutuksina. Kevään vesihuoltopäiville osallistui osa henkilöstöstä. Yksi verkostoasentaja suoritti kuorma-autokortin, joka on erittäin tärkeä varallaolon tehtävissä.

Iisalmen Veden varallaolossa on päätoimisesti ollut mukana viisi henkilöä. Yksi henkilö lopetti varallaolossa ja tilalle tuli toinen. Uusille henkilöille järjestetään tarpeen mukaan perehdytystä varallaoloasioihin ja varallaolon toimintatapoihin.

Henkilöstön virkistystoimintaa varten henkilökunnan on ollut mahdollista lunastaa liikunta- ja kulttuuriseteleitä. Vuoden aikana on pidetty kolme työpaikkakokousta. Joulukuun kokouksen päätteeksi nautittiin joululounasta. Marraskuussa vesilaitoksen henkilökunta kävi yhdessä syömässä ja sen jälkeen jääkiekko-ottelussa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Iisalmen Veden toiminnassa lähtökohtana ovat riskien hallinnan ennakoitavuus ja turvallisuus sekä järjestelmälliset toimintatavat. Varautumisen jatkuvuuden hallinnan toimenpiteenä päivitettiin talousveden ja jäteveden riskinhallintasuunnitelmat, toimintakortit sekä varautumissuunnitelma. Vedenjakelun varautumisessa keskityttiin vedenjakelun häiriöttömyyteen sekä suunnitelmalliseen ja nopeaan toimintaan poikkeustilanteissa. Jäteveden puhdistuksessa lupaehtojen toteutuminen ohjaa puhdistamon toimintaa. Jätevedenpuhdistamon häiriöttömän toiminnan varmistaminen, prosessien ja kemikaalien käytön optimointi sekä energiatehokkuus olivat puhdistamon kehittämisen tärkeimmät kohteet myös vuonna 2023.

Henkilöstöriskit

Iisalmen Veden henkilöstön ikärakenteen tasapaino on parantunut uusien rekrytointien myötä. Henkilöstön osaamiseen ja ns. ”hiljaisen tiedon” siirtymiseen liittyvät haasteet ovat silti edelleen ajankohtaisia. Fyysisesti raskas ja vastuullinen työ saattaa lisätä henkilöstön sairastuvuuteen ja poissaoloihin liittyviä riskejä. Uuden henkilöstön palkkaamisessa on osittain ollut ongelmana koulutuksen tai kunnallisteknisen työkokemuksen puute, toisaalta olemme onnistuneet rekrytoimaan myös pitkän kokemuksen omaavan huippuammattilaisen. Uusien henkilöiden kouluttamiseen ja perehdyttämiseen on pyritty varaamaan aikaa ja resursseja. Uusille työntekijöille on annettava mahdollisuus toimia kokeneen henkilöstön rinnalla käytännön työtehtävissä riittävän pitkään. Vesihuollon tehtävien vastuullisuus ja tehtäväkentän muuttuminen, esim. digitalisaatio, vaativat jatkuvaa osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä. Koulutuksilla, muun muassa karttaohjelmakoulutuksilla, on tartuttu tietoteknisen osaamisen puutteisiin. Tehtävien tasapuolinen jakautuminen, koulutukset ja perehdyttäminen vaikuttavat positiivisesti myös työntekijöiden fyysiseen ja henkiseen jaksamiseen.

Riskien hallinnassa vesilaitoksen päivityksellä on iso merkitys. Varallaolo on vastuullista ja eri tavalla kuormittavaa kuin normaali päivätyö. Eriyisen kuormittavaksi varallaolo voi muodostua, jos koulutusta ja kokemusta ei ole riittävästi. Henkilöstöriskin hallinnassa on tärkeää, että päivityskohteet ovat oman substanssiosaamisen piirissä, varallaoloon pystyviä päivistä on riittävästi, henkilöstöllä on riittävä koulutus ja kokemuspohja. Tarvittaessa on käytetty kokeneempaa henkilöstöä uuden varallaolijan tukena.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit kasvavat vanhenevan vesihuoltoverkoston ja tekniikan ikääntymisen myötä. Verkoston kunnossapito ja saneerausohjelman noudattaminen sekä jätevedenpuhdistamon laitekannan huoltojen ylläpito ovat tärkeitä asioita taloudellisten riskien hallinnassa. Vanhenevan verkoston huoltoon ja kunnossapitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Vesihuoltoverkoston pitkän tähtäimen saneerausohjelmaa on myös tarkasteltava ja otettava huomioon havaitut poikkeamat toimivuudessa tulevien vuosien saneerauksia suunniteltaessa. Vuoden 2023 aikana on tilattu seulontatutkimuksia ja pyritty ennakoimaan mahdollisia huolto- ja saneerauskohteita. Vuoden 2022 aikana tehdyn pumppaamoiden kuntokartoituksen pohjalta laadittua saneerausohjelmaa on seurattu. Suunnitelmallisuudella voidaan arvioida ja hallita tulevaisuuden investointeihin liittyviä riskejä.

Vedenkulutukseen Iisalmissa vaikuttavat merkittävästi suurkuluttajat sekä muutokset heidän toiminnassaan. Yksityisten kiinteistöjen vesivuodot voivat aiheuttaa kiinteistön omistajalle ja laskutuksen kautta myös vesilaitokselle taloudellisia riskejä. Kiinteistöjen vesivuotoriskiä

voidaan tulevaisuudessa hallita etäluettavien mittareiden reaaliaikaisella seurannalla ja vuotohälytyksillä. Vesilaitoksen runkolinjojen vuotoriskeihin voidaan vaikuttaa lisäämällä verkoston seurantaa. Vuoden 2023 aikana maailmantilanne ja energianhinta on vaikuttanut asiakkaiden vedenkulutukseen. Kohonneet kustannukset ovat johtaneet säästämiseen myös veden kulutuksessa.

Omaisuus ja vastuuriskit

Omaisuudesta huolehtiminen vähentää omaisuus- ja vastuuriskejä. Verkostojen ja laitteistojen ikääntymiseen ja saneerausvelkaan voidaan vaikuttaa riittävällä saneerausinvestointien tasolla sekä huolehtimalla riittävästä verkostojen ja veden laadun tarkkailusta. Verkostojen huolto ja kunnossapito vähentää omaisuusriskejä ja pidentää käyttöikää. Omaisuusriskejä voidaan hallita huolehtimalla vakuutusten riittävästä tasosta ja sekä pitämällä investointien vakuudet ajan tasalla.

Vesilaitostoiminnan riskit

Talousveden toimittamisessa riskit liittyvät veden laadun tai veden saatavuuden heikkenemiseen. Vastuuvakuutusten sisältö ja niiden pitäminen ajan tasalla on tärkeää. Terveysriskejä pyritään hallitsemaan valmius- ja varautumissuunnitelman sekä siihen liittyvän valvonnan ja näytteenoton avulla. Varautumissuunnitelman päivityksessä on otettu huomioon vakavan pandemian riski ja toimenpiteet pandemiatilanteessa. Kuntien välistä yhteistyötä lisäämällä vakavaa pandemiariskiä pystytään hallitsemaan nykyistä paremmin. Vesiosuuskuntien talkooväen ikääntyminen ja uusien henkilöiden saanti voi tuoda haasteita vesiosuuskuntien toiminnan riskin hallintaan. Riskien kokonaishallinnan kannalta on myös vesiosuuskuntien toiminnan oltava laadukasta, sillä puutteet esimerkiksi varautumisessa voivat heijastua myös lisälmen Veden toimintaan. Yhteistyö vesiosuuskuntien kanssa muun muassa varautumisasioissa pienentää riskejä.

Jätevesihuollon riskit

Jätevedenpuhdistamon toiminnan seuranta, kunnossapito ja säännölliset huoltotoimet varmistavat puhdistamon toimintaa. Vuoden 2023 aikana puhdistustulos täytti ympäristöluvan vaatimukset. Jätevedenpuhdistamon ja -pumppaamoiden nykyaikaisen kaukovalvontajärjestelmän ansiosta riskit ovat hyvin hallinnassa. Laitehäiriöt ja viat kirjautuvat järjestelmään ja varallaolija saa tilanteesta hälytyksen. Toimintavarmuuden parantamisen eteen tehdään jatkuvasti työtä. Puhdistamon varavoimakone varmistaa tärkeimpien prosessiosien toimintaa sähkökatkojen aikana. Puhdistamon valvomo- ja prosessinohjaus on varmennettu UPS-laitteilla. Kyberturvan parantamiseen on keskitytty jo ennen maailman turvallisuustilanteen muuttumista. Vaikka vuoden 2021 kyberturva-auditoinnissa ei merkittäviä puutteita havaittukaan on vuoden 2022 ja 2023 aikana tehty lisää toimenpiteitä vesilaitoksen turvallisuustilanteen parantamiseksi.

Jätevedenpumppaamoilla poikkeustilanteista johtuvia ylivuotojen riskiä on pyritty hallitsemaan kahdentamalla laitteita, esimerkiksi pumppuja ja varmentamalla kaukovalvonnan tietoliikennetyhteyksiä.

Riskit

Ei toteutumassa
Riski kasvanut
Riski toteutunut

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan	Toteuma 31.12.	Tila
Talousveden saastuminen ja siitä aiheutuva epidemia	Riskienhallinnan vuosittainen tarkastelu. Riskienhallinta jatkuvaa, mm. varautumissuunnittelu. Vuosittaiset investoinnit verkoston ja laitekannan ylläpitämiseksi.	Varautumissuunnitelman mukaiset kriisinhallinnan toimenpiteet.	
Jätevedenpuhdistamon lupaehdojen ylittyminen tai jäteveden ylivuoto	Jatkuva seuranta ja toimenpiteet. Huollot ja kunnossapito ajan tasalla. Päivystysjärjestelmä. Toimiva puhdistamoseuranta (myös yhteistyökumppanit). Viemärivuotojen seuranta ja hallinta	Loppuvuonna lupaehdot saavutettiin, ei lietevuotoja.	
Puutteet tarvikkeiden ja varaosien saatavuudessa	Hankintasopimusten laatuun kiinnitetty huomiota. Kriittiset tarvikkeet omassa varastossa. Varastotoiminnan kehittäminen ja toimitussopimukset tavarantoimittajien kanssa.	Toimitusajat pidentyneet. Pyritään pitämään tärkeimpiä varaosia varastossa. Korvaavien tuotteiden selvittäminen ja hankinta.	

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on keskeinen osa hyvää hallintoa ja johtamista ja sen avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Valtuusto hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Kaupunginhallitus vastaa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen koskee kaikkia kaupunkikonserniin kuuluvia toimielimiä ja tilivelvollista johtoa sekä esihenkilöitä.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- strateginen suunnittelu
- talous- ja toimintasuunnitelma
- toiminnan ja talouden raportointi

- johtamisjärjestelmä
- hyvä hallintotapa
- henkilöstöhallinto
- riskien tunnistaminen ja hallinta
- lakien, asetusten, toimintaohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta
-

Toimialojen ja lisälmen Vesi -liikelaitoksen on laadittava vuosittain sisäisen valvonnan kehittämiseksi, tehostamiseksi ja todentamiseksi oma sisäisen valvonnan suunnitelma. Suunnitelmassa esitetään sisäisen valvonnan valvontakohteet ko. vuodelle. Suunnitelman toteuttamisesta raportoidaan osavuositarkastuksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä ajalta 1.1.-30.6. elo-syyskuussa ja 1.7.-31.12. tammi-helmikuussa. Toimialojen raportit annetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajille. Kaupunginvaltuustolle sisäisen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kaupungin tilinpäätöksessä. Sisäisen valvonnan yhteydessä havaittuihin puutteisiin ja virheisiin on puututtu ja toimintatapoja on korjattu.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
(ulkoiset)	1 000 €	1 000 €
Tuotot:		
Liikevaihto	6 415	6 248
Valmistus omaan käyttöön	12	24
Liiketoiminnan muut tuotot	4	16
Muut tuet ja avustukset	6	2
Kulut:		
Materiaalien ostot	-2 004	-1 663
Palveluiden ostot	-1 552	-1 340
Henkilöstökulut	-649	-688
Poistot ja arvonalentumiset	-1 762	-1 772
Liiketoiminnan muut kulut	-146	-161
Liikeylijäämä (-alijäämä)	324	666
Rahoitustuotot ja -kulut	-279	-388
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia er.	45	278
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	45	278
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	11	13
Tilikauden ylijäämä	56	291

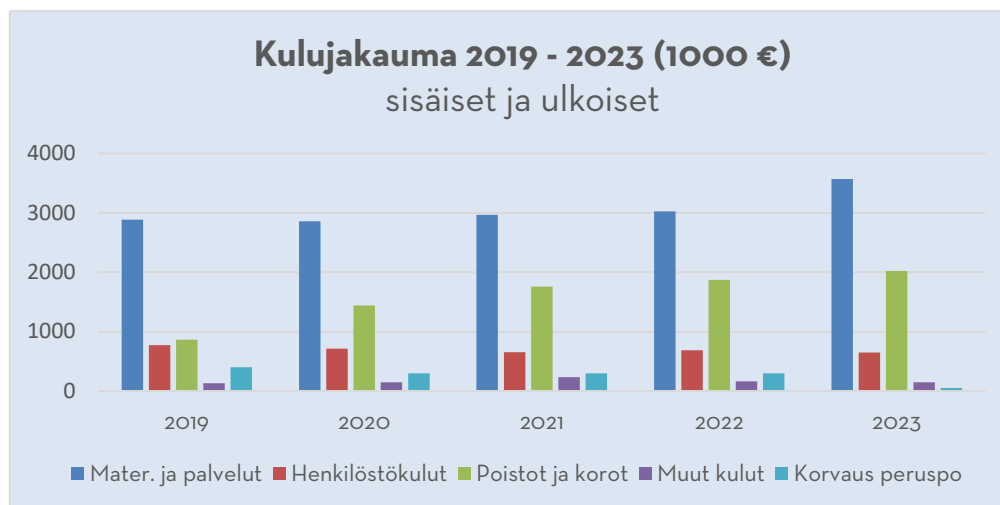
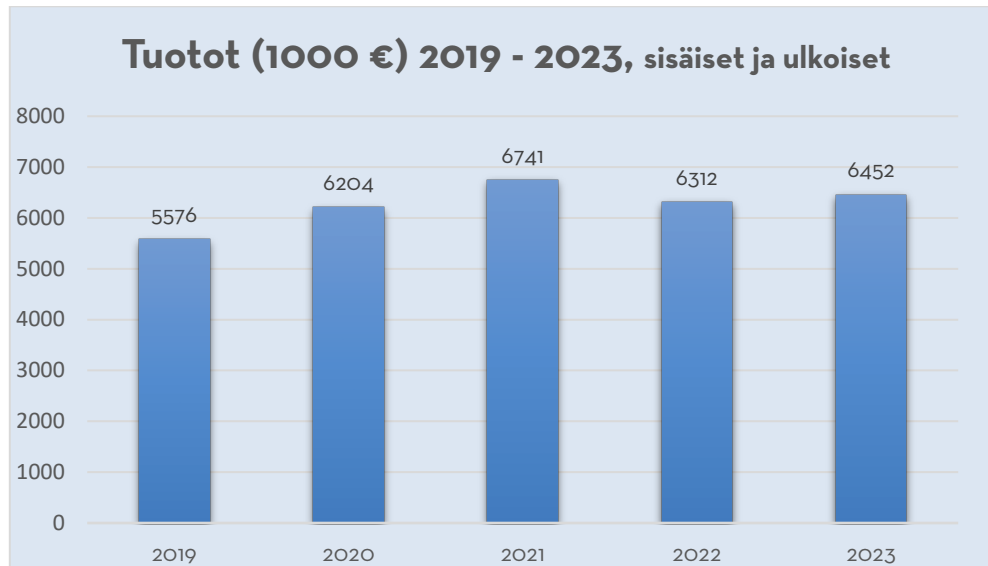
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Sijoitetun pääoman tuotto, %	1,4 %	2,6 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,8 %	5,1 %
Voitto, %	0,7 %	4,4 %

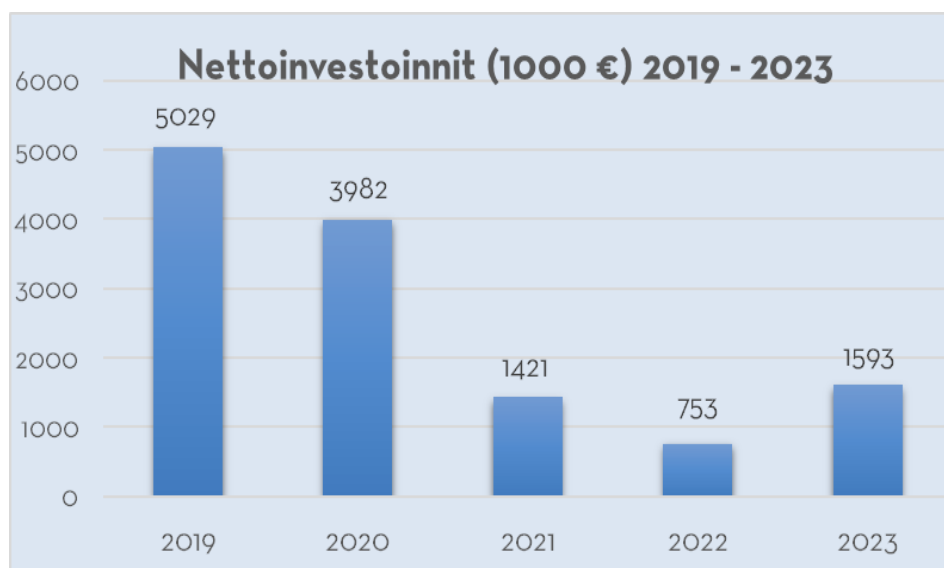
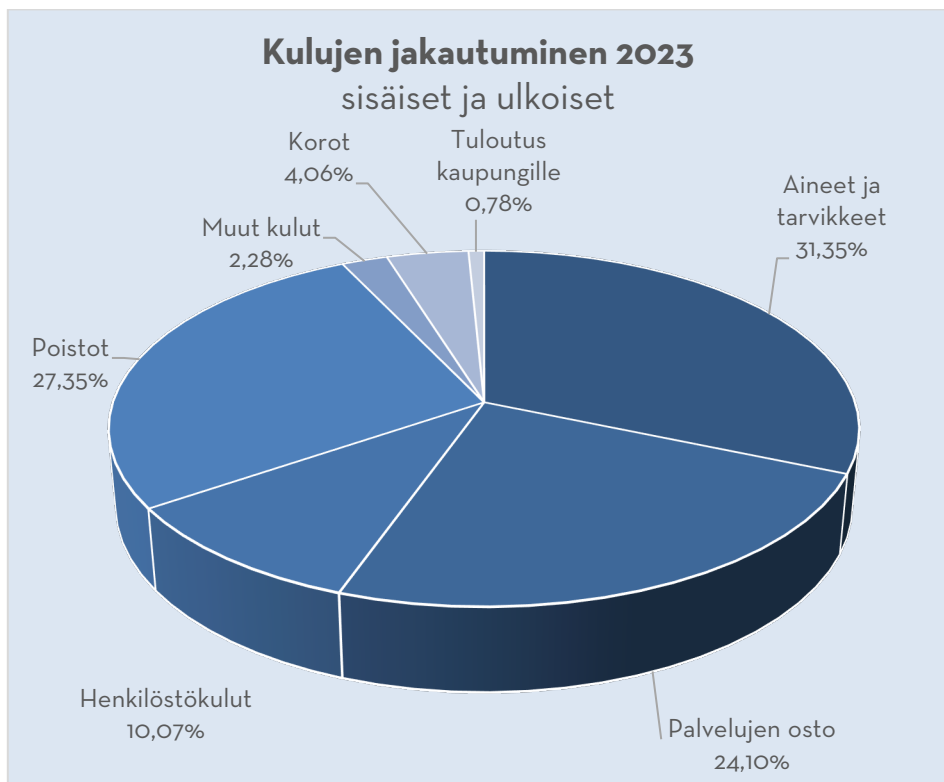
TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Sijoitetun pääoman tuotto %: $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{kunnalle maksetut korkokulut} + \text{muille maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$. Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto %: $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{kunnalle maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{lainat kunnalta} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$. Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto, %: $100 * \text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{liikevaihto}$

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	324	666
Poistot ja arvonalentumiset	1 762	1 772
Rahoitustuotot ja -kulut	-279	-388
*Toiminnan rahavirta yht.	1 806	2 050
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 593	-753
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 593	-753
Toiminnan ja investointien rahavirta	213	1 297
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-7	-5
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	1 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 989	-2 034
Lainakannan muutokset yhteensä	-989	-2 034
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	319	566
Saamisten muutos muilta	43	183
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-11	14
Korottomien velkojen muutos muilta	432	-21
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	783	742
Rahoituksen rahavirta	-213	-1 297

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kert. 5 vuodelta, 1000€	-2 918	-8 567
Investointien tulorahoitus, %	113,4	272,1
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	1,2
Quick ratio	0,4	0,6
Current ratio	0,4	0,6

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä: Toiminnan ja investointien rahavirta -välitulos, tilinpäätösvuoden ja neljän ed. vuoden kertymä.

Investointien tulorahoitus, %: $100 \cdot (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunn. eriä} + \text{poistot ja arvonal.} - \text{tuloverot}) / \text{investointien omahankintameno}$.

Laskennallinen lainanhoitokate: $(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$.

Quick ratio: $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{rahoitusarvopaperit} + \text{lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$.

Current ratio: $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$.

Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	2 842	2 842
Muut pitkäv. menot	556	640	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	8 493	8 202
*Aineettomat hyödykkeet	556	640	Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	56	291
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	11 391	11 335
Maa- ja vesialueet	105	105	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Rakennukset	8 696	9 226	Poistoero	94	106
Kiinteät rak. ja laitteet	12 842	12 802	*Poistoero ja vapaaeht. var.	94	106
Koneet ja kalusto	331	60	Vieras pääoma		
Keskeneräiset hankinnat	182	47	Pitkäaikainen		
*Aineelliset hyödykkeet	22 155	22 241	Lainat rah.- ja vakuutuslaitok.	10 887	11 847
Sijoitukset			Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 695	1 661
Osakkeet ja osuudet	3 031	3 031	*Pitkäaikainen	12 582	13 508
Muut saamiset	92	84	Lyhytaikainen		
* Sijoitukset	3 122	3 115	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 960	1 989
**Pysyvät vastaavat	25 834	25 996	Ostovelat	888	387
Vaihtuvat vastaavat			Korottomat velat kaupungilta	4	15
Saamiset			Muut velat	37	172
Lyhytaikaiset			Siirtovelat	111	79
Myyntisaamiset	407	450	*Lyhytaikainen	3 000	2 642
Saamiset kaupungilta	815	1 134	**Vieras pääoma	15 582	16 150
Muut saamiset	9	9	Vastattavaa	27 067	27 590
Siirtosaamiset	2	2			
*Lyhytaikaiset saamiset	1 233	1 595			
**Saamiset	1 233	1 595			
**Vaihtuvat vastaavat	1 233	1 595			
Vastaavaa	27 067	27 590			

TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, (%)	42,4	41,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, (%)	242,5	257,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	8 549	8 493
Lainakanta 31.12., 1 000 €	12 847	13 836
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	12 922	13 878
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Omavaraisuusaste, %: $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %: $100 \cdot (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä): Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12.: Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + Korottomat velat kunnalta)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.: Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset: Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

Tilikauden tuloksen käsittely

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varausiirtoja. Mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Poistoeron vähennystä kirjataan 11 386,91 euroa, joka kohdistuu kokonaisuudessaan jätevesi-toiminnolle.

Tilikauden ylijäämä 56 184,57 euroa kirjataan taseen oman pääoman yli-/alijäämätilille.

5.3. Talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen 2023

Toteutui
Toteutui osittain
Ei toteutunut

Inspiroiva lisämi				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Päätöksenteko, johtaminen ja henkilöstön osallistaminen kehittämiseen on erinomaisella tasolla	Henkilöstön osaamiseen tähtäävät koulutukset ja osaamisen ylläpitäminen. Hyvinvointia tuetaan aktiivisesti.	Vuosittaisen koulutusohjelman toteuttaminen. Säännölliset henkilöstöpalaverit ja tyhytapahtumat.	Ammattitaitoa ylläpitävää koulutusta järjestetty koulutusohjelman mukaisesti. Henkilöstöpalaverit ja tyhytapahtumat järjestetty.	
Huomioimme väestörakenteen muutokset ennakoivasti palvelutarjonnan kehittämisessä eri ikätasolle ja kohderyhmille	Eriyisten käyttäjäryhmien huomioiminen	Vesiosuuskuntien kanssa tehtävä yhteistyö, koulutukset ja toimintojen yhdistäminen. Asiakastytyväisyys-kyselyn järjestäminen.	Asiakastytyväisyys-kysely järjestetty ja tulokset hyviä. Eriyiskäyttäjät huomioitu.	

Ihana Iisalmi				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Olemme toiminnassamme hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä	Ilmasto- ja energiapäästöjen vähentämiseen liittyvät ratkaisut ja investoinnit ilmastotavoitteen saavuttamiseksi	Vuosittaiset ”askeleet” kohti hiilineutraaliutta	Suunniteltu useita eri askelia. Laitoksen ajotapaa optimoitu.	
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Vesihuollon toimintavarmuuden ylläpitäminen	Jatkuvan varautumisen ylläpitäminen, varautumissuunnitelmat ajan tasalla. Vesihuoltoverkoston seurantajärjestelmän rakentaminen vuosien 2023 – 2025 aikana.	Varautumis-suunnitelmat päivitetty 2022 ja 2023. Puhdistamolle tilattu uudet toimintakortit häiriötilanteiden varalle.	

Ihmeiden Iisalmi				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Omistajapolitiikkamme on aktiivista, tarkoituksenmukaista ja tehokasta	Vesihuollon palvelut tuotetaan laadukkaasti ja tehokkaasti	Toiminnan laadun ja kustannusten tunnuslukujen vertailu toiminnaltaan vastaavien vesilaitosten kanssa valtakunnallisella tasolla	Palveluista saatavat tulot kattavat käyttömenot.	
Toimimme yritysystävällisesti ja tarjoamme kilpailukykyiset yrittämisen olosuhteet, kehittämisspalvelut sekä laajan yhteistyöverkoston niin teollisille kuin palveluyrityksillekin	Yritysten huomioiminen palvelutarjonnassa	Yhteistyöpalaverit ja ajantasaiset teollisuusjätevesisopimukset	Toimimme yrittäjä-ystävällisesti, teollisuusjätevesi-sopimukset, yhteistyöpalaverit ja kilpailutukset.	
Olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa	Vesihuollon operatiivisten palvelujen yhtenäistäminen ja yhteistyön tiivistäminen Ylä-Savon vesihuollossa	Siirrytään vaiheittain kohti operointiyhteistyön tiivistämistä seuraavien vuosien aikana	Operointiyhteistyö vielä kesken.	

Kestävä kuntatalous				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Investointien suunnitelmallisuus ja korjausvelan hallinta. pitkän tähtäimen suunnitelman tarkentaminen.	Vuosittaisen työohjelman toteuttaminen ja tavoitteiden saavuttaminen. Korjausvelka pidetään alle 10 % tasolla.	Seuraamme investointisuunnitelmaa.	
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Vesihuollossa tiloja käytetään tehokkaasti, korvaavat ja uudet tilat ovat tarkoituksenmukaisia ja energiataloudellisia.	Tilojen tehokas hyödyntäminen. Kunto- ja tarveselvitykset uusittavien tilojen osalta.	Käytössä olevat tilat ovat tehokkaassa käytössä.	

Hyvinvoiva henkilöstö				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Henkilöstö tietää, mitä heiltä odotetaan ja työtä tehdään innostuneesti	Osaaminen korkealla tasolla. Tehtävänkuvat ajan tasalla	Tehtävänkuvien tarkastelu ja ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen tarvittavilla koulutuksilla.	Ammattitaito on korkealla tasolla ja tehtävänkuvat selkeitä.	

Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen				
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Tila
Kehitämme tiedolla johtamisen prosesseja organisaatiossa aktiivisesti	Dokumentaation hallinta ja tietoturvalliset ratkaisut dokumenttien tallentamisessa	Tiedonohjaussuunnitelman laadinta ja tarkentaminen	Tiedolla johtamiseen panostettu ja hankittu työkaluja tähän.	
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Palvelutason nostaminen	Vuosittain vaihdetaan 300 - 500 etäluettavaa vesimittaria	Etäluenta aloitettu. Työnjohdon ns. digiloikka aloitettu.	
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Sähköisten ja etäpalvelujen kehittäminen	Lähes kaikki asiakaspalvelut saatavilla verkon kautta	Lähes kaikki asiakaspalvelu onnistuu verkon kautta/sähköisesti.	

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden suhteen vesilaitoksen toiminta on ollut useiden vuosien ajan vakaata, eikä asiakaskentässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Ylä-Savon kuntien erilaisia vesi- ja jätevesihuollon yhteistyömahdollisuuksia on selvitetty vuodesta 2018 lähtien. Selvitystyötä jatkettiin vuosien 2019–2021 aikana yhteistyön toimintamallia tarkentaen. Päätöksenteko asiasta pyrittiin tekemään vuoden 2022 aikana, mutta asia ei tuntunut edistyvän ennen kuin loppuvuodesta Sonkajärvi edisti asiaa ehdottamalla pilot-hankkeen käynnistämistä Ylä-Savon Vesi Oy:n toiminnan laajentamiseksi jätevesihuollon operointipalveluun. Asia on edelleen kesken.

Asiakaspalvelua, toimintaohjeistuksia ja laatujärjestelmiä pyritään kehittämään jatkuvasti. Palveluhankinnoissa on keskitytty palvelu/toimintokohtaisiin kokonaisuuksiin. Taloushallinto, palkkalaskenta, kirjanpito, atk-palvelut, suunnittelu- ja mittauspalvelut, siivous, postitus, lähetti- ja muut toimisto- sekä tukipalvelut on hankittu ostopalveluina pääasiassa kaupungin palveluyksiköiltä.

Ulkopuolisia konsulttipalveluja on käytetty muutamissa suunnittelutehtävissä ja kilpailutusten järjestämisessä. Vesijohtolinjojen saneerauksissa on käytetty tarpeen mukaan paikallisia kilpailutettuja urakoitsijoita.

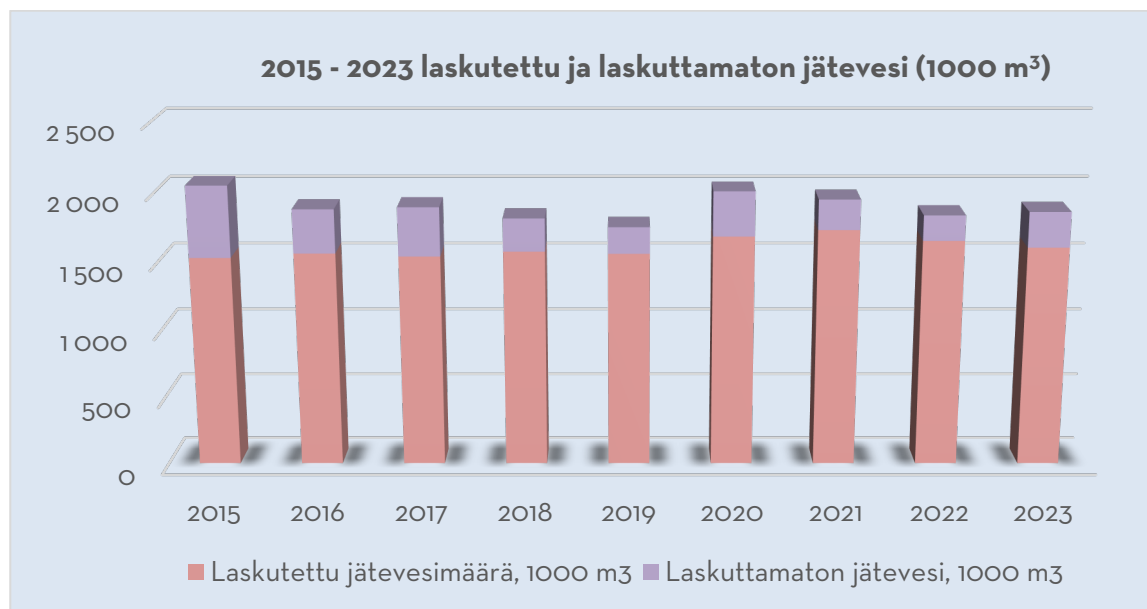
Jätevedenpuhdistamon käyttö- ja veloitettarkkailun laboratoriotutkimukset on suorittanut Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy, puhdistamolietteen jälkikäsitteilypalvelutuottajana toimii Gasum ja puhdistamon toimisto- ja sosiaalitilojen siivouksessa on käytetty kaupungin kilpailuttamia siivousalan yrityksiä. Työterveyshuollosta vastasi Suomen Terveystalo. Iisalmen Veden operoiva henkilöstö toimii Vuohiniemen henkilöstö- ja toimistotiloissa. Kaupungin varikolla on käytössä työtilaa ja varastotiloja. Kaupungintalolla toimii edelleen vesilaitoksen asiakaspalvelu, hallinto sekä laskutus- ja kartoituspalvelut. Asiakaspalvelussa pyritään mahdollisuuksien mukaan tarjoamaan sähköisiä ja etäpalveluja. Iisalmen Veden päivystäjät valvovat Iisalmen Veden verkostoja ja jätevedenpuhdistamoja sekä vastaavat asiakaspäivystyksestä. Päivystysrinki toimii tällä hetkellä viiden henkilön voimin. Uudistetun valvontajärjestelmän avulla useimmat päivystysasiat hoituvat etäyhteyden avulla.

Vuonna 2023 talousveden kulutusmaksua nostettiin 0,02 € (alv 0 %). Perusmaksuihin (alv 0 %) tehtiin 1,5 % korotus. Talousveden hinta oli 1,31 €/m³ (alv 0 %). Iisalmissa talousveden hinta on kansallisen keskiarvohinnan alapuolella. Laskutetun veden määrä laski hieman edellisestä vuodesta (4,9 %).

Talousveden laatu on täyttänyt hyvin talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja suositukset. Vesijohtoverkostoon liittyneitä kulutuspaikkoja oli vuoden 2023 lopussa 4770. Laskuttamattoman talousveden määrä oli 9,2 % ostetusta vesimäärästä. Laskuttamaton vesimäärä sisältää pääasiassa vuotovesiä. Lisäksi vettä käytetään vesijohtolinjojen huoltotöissä, mm. putkilinjojen huuhteluun ja painekokeissa. Jatkuvalla putkilinjojen saneerauksella vuotovesimäärää pyritään pienentämään.

Investointisuunnitelman mukaisia puhtaan veden putkilinjojen rakennuskohteita pyrittiin toteuttamaan hyväksytyin työohjelman mukaisesti. Vanhoja vesirunkolinjoja saneerattiin katusaneerausten yhteydessä muun muassa Lippuniemessä ja Makkaralahdessa. Puhdasvesiverkostoon toteutetut nettoinvestoinnit olivat noin 428 000 euroa. Viemäriverkostoon oli vuoden 2023 lopussa liittyneenä 3383 taloutta. Jäteveden kulutushintaan tehtiin vuoden alussa 0,11 euron (alv 0 %) korotus. Jäteveden hinta oli 2,36 €/m³ (alv 0%). Myös jäteveden perusmaksuihin (alv 0 %) tehtiin 1,5 %:n korotus. Laskutetun jäteveden määrä väheni edellisvuodesta noin 49 000 m³. Viemäriverkoston vuotovesien ja laskuttamattoman jäteveden määrä oli noin 13,8 %. Vuotovesien määrää pyritään vähentämään verkostosaneerauksilla. Vuotovesien määrä vaihtelee jonkin verran vuosittain johtuen sääolosuhteista ja sade- ja sulamisvesien määristä.

Iisalmen vesihuoltoverkoston arvonmääritys- ja saneerausohjelma ohjaa vesihuoltoverkoston saneeraushankkeiden toteuttamista. Jätevesiverkoston ja pumppaamoiden inventointia sekä peruskorjaus- ja uusintatyötä jatkettiin sekä katusaneerauskohteissa että muissa saneerausohjelman mukaisissa kohteissa. Viemäriverkostoon toteutetut nettoinvestoinnit olivat noin 228 000 euroa. Verkoston saneerauksia ja uudisrakentamista jatkettiin vuoden loppuun saakka.

Viemäriverkoston saneeraukset vaikuttavat vuotovesimäärään, auttavat hallitsemaan puhdistamolle tulevaa vesimäärää ja tehostavat sitä kautta puhdistamon toimintaa. Vuosittaisilla saneerauksilla pyritään saneerausohjelman mukaisesti lyhentämään viemäriverkoston korjausvelkaa ja pienentämään putkisto- ja ympäristövahinkojen riskiä. Asemakaava-alueen viemäriverkostoa täydennettiin katusaneerausten yhteydessä tarvittavilta osin.

Pumppaamoilla uusittiin tarvittavia sähköjärjestelmiä ja -keskuksia. Vuohiniemen puhdistamolle tilattiin kaksi rumpusuodatinta, jotka tulevat esiselkeytysaltaan rinnalle uudeksi prosessiosaksi.

Verkoston rakennetiedon ylläpito ja huoltoseuranta on toteutettu verkoston seurantajärjestelmä KeyAquan avulla. KeyAquassa pidetään yllä asiakastietoja kiinteistökohtaisesti ja sieltä voidaan lähettää kohdennettuja tekstiviestitiedotteita. Järjestelmää on kehitetty edelleen kattavamaksi ja käytössä on esimerkiksi häiriötilannekartta.

Asiakas- ja laskutustietoja sekä liittymäsopimuksia pidetään yllä Vesikanta -ohjelmassa. Huolto- ja kunnossapitotietoja sekä työlaskutusta pidetään yllä Pinja Novi-kunnossapitojärjestelmässä. Kunnossapitojärjestelmä sisältää myös asiakastöiden ja resurssien ohjauksen sekä tiedon siirtämisen sähköisesti työmaalle. Iisalmen Vesi -liikelaitoksella on käytössä M-Files -dokumentinhallintajärjestelmä. Dokumentinhallintajärjestelmä toimii projektin- ja dokumenttien hallinnassa. Sinne on tallennettu mm. Vuohiniemen saneerausprojektin suunnitelmat ja dokumentit. Verkostotyömailla on käytössä sähköiset työmaapöytäkirjat, jotka tallennetaan reaaliaikaisesti M-files-dokumenttipankkiin.

Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden toteutumisvertailu esitetään tulosalueittain.

Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet menot ja tulot sekä niiden poikkeamat muutettuun talousarvioon.

Tuotot ja kulut toiminnoittain (toimintakate-tilit) (sisäiset ja ulkoiset)					
	TA2023	TA2023 muutokset	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Poik- keama
Vesilaitos/puhdasvesi					
Toimintatuotot	2 416 600	-10 000	2 406 600	2 407 313	713
Toimintakulut	-1 491 400	40 000	-1 451 400	-1 396 573	54 827
Netto	925 200	30 000	955 200	1 010 740	55 540
Osuus hallinnon kust.	-258 200	0	-258 200	-261 134	-2 934
Netto	667 000	0	697 000	749 606	52 606
Vesilaitos/Jätevesi					
Toimintatuotot	3 978 100	-10 000	3 968 100	4 042 669	74 569
Toimintakulut	-2 307 400	50 000	-2 257 400	-2 445 508	-188 108
Netto	1 670 700	40 000	1 710 700	1 597 161	-113 539
Osuus hallinnon kust.	-258 200	0	-258 200	-261 134	-2 934
Netto	1 412 500	0	1 452 500	1 336 027	-116 473
Kaikki yhteensä					
Toimintatuotot	6 394 700	-20 000	6 374 700	6 449 982	75 282
Toimintakulut	-3 798 800	90 000	-3 708 800	-3 842 081	-133 281
Netto	2 595 900	70 000	2 665 900	2 607 901	-57 999
Hallinnon kustannukset	-516 400	0	-516 400	-522 268	-5 868
Netto yhteensä	2 079 500	70 000	2 149 500	2 085 633	-63 867

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat liikelaitosta sitovia johtokuntaan nähden tulosalueitasolla edellä esitetyn mukaisesti.

Puhtaan veden toimintatuotot ylittyivät noin 700 eurolla ja toimintakulut alittuivat noin 55 000 eurolla. Jäteveden toimintatuotot ylittyivät noin 75 000 euroa ja toimintakulut ylittyivät noin 188 000 eurolla. Hallinnon kustannukset ylittivät talousarvion noin 6000 eurolla. Nettoylitys noin 64 000 euroa talousarvioon (noin 3 %).

Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelman toteutumisvertailu (sisäiset ja ulkoiset)	TA 2023	TA2023 muutokset	TA+muutos 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama
Liikevaihto	6 360 300,00	-20 000,00	6 340 300,00	6 430 904,39	90 604,39
Valmistus omaan käyttöön	31 800,00	0,00	31 800,00	11 738,72	-20 061,28
Liiketoiminnan muut tuotot	8 200,00	0,00	8 200,00	3 596,68	-4 603,32
Muut tuet ja avustukset	500,00	0,00	500,00	6 238,22	5 738,22
Materiaalit ja palvelut	-3 431 800,00	70 000,00	-3 361 800,00	-3 571 370,24	-209 570,24
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 070 700,00	70 000,00	-2 000 700,00	-2 019 060,74	-18 360,74
Ostot tilikauden aikana	-2 070 700,00	70 000,00	-2 000 700,00	-2 019 060,74	-18 360,74
Palvelujen ostot	-1 361 100,00	0,00	-1 361 100,00	-1 552 309,50	-191 209,50
Henkilöstökulut	-707 100,00	0,00	-707 100,00	-648 647,73	58 452,27
Palkat ja palkkiot	-549 900,00	0,00	-549 900,00	-517 254,77	32 645,23
Henkilösivukulut	-157 200,00	0,00	-157 200,00	-131 392,96	25 807,04
Eläkekulut	-135 500,00	0,00	-135 500,00	-107 843,70	27 656,30
Muut henkilösivukulut	-21 700,00	0,00	-21 700,00	-23 549,26	-1 849,26
Poistot ja arvonalentumiset	-1 792 600,00	0,00	-1 792 600,00	-1 761 651,90	30 948,10
Suunnitelman muk. poistot	-1 792 600,00	0,00	-1 792 600,00	-1 761 651,90	30 948,10
Liiketoiminnan muut kulut	-182 400,00	20 000,00	-162 400,00	-146 826,54	15 573,46
Liikeylijäämä (-alijäämä)	286 900,00	70 000,00	356 900,00	323 981,60	-32 918,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-296 800,00	-20 000,00	-316 800,00	-279 183,94	37 616,06
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	26 162,69	26 162,69
Muut rahoitustuotot	1 800,00	20 000,00	21 800,00	6 193,93	-15 606,07
Muille maksetut korkokulut	-248 500,00	-40 000,00	-288 500,00	-261 534,62	26 965,38
Korvaus peruspääomasta	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-50 000,00	0,00
Muut rahoituskulut	-100,00	0,00	-100,00	-5,94	94,06
Ylijäämä (alij.) ennen satunnaisia eriä	-9 900,00	50 000,00	40 100,00	44 797,66	4 697,66
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	-9 900,00	50 000,00	40 100,00	44 797,66	4 697,66
Poistoeron muutos	11 400,00	0,00	11 400,00	11 386,91	-13,09
Tilikauden ylijäämä (alij.)	1 500,00	50 000,00	51 500,00	56 184,57	4 684,57

Investointien toteutuminen

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään projekteittain määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailussa esitetään talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama muutettuun talousarvioon ja hyväksytyt muutokset määrärahaan. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myynnit.

Puhtaan veden osalta investointimäärärahat alittuivat noin 71 000 euroa. Jäteveden investointimäärärahojen toteutuma jäi noin 126 000 euroa talousarviota pienemmäksi. Investointimenojen poikkeama talousarvioon nähden johtui investointiohjelman painottumisesta loppuvuoteen, jolloin kaikki hankkeet eivät ehtineet toteutua suunnitellusti vuonna 2023.

Investointiosan toteutumisvertailu

Projekti	Alkuper.TA	TA-muut.	TA muutosten jälkeen	Toteuma EUR	Poikkeama EUR
Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-590 000	100 000	-490 000	-427 923	-62 077
Netto	-590 000	100 000	-490 000	-427 923	-62 077
Koneet ja kalusto, vesilaitos					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-130 000	-2 000	-132 000	-123 335	-8 665
Netto	-130 000	-2 000	-132 000	-123 335	-8 665
Puhdas vesi yhteensä					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-720 000	98 000	-622 000	-551 258	-70 742
Netto	-720 000	98 000	-622 000	-551 258	-70 742
Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-270 000	-22 000	-292 000	-303 463	11 463
Netto	-270 000	-22 000	-292 000	-303 463	11 463
Viemäriverkoston rakentaminen ja peruskorjaus					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-305 000	-4 000	-309 000	-227 818	-81 182
Netto	-305 000	-4 000	-309 000	-227 818	-81 182
Vuohiniemen jätevedenpuhdistamo					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-320 000	-70 000	-390 000	-343 468	-46 532
Netto	-320 000	-70 000	-390 000	-343 468	-46 532
Koneet ja kalusto, jätevedenpuhdistamo					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-85 000	-2 000	-87 000	-83 500	-3 500
Netto	-85 000	-2 000	-87 000	-83 500	-3 500
Koneet ja kalusto, viemärlaitos					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-90 000	0	-90 000	-83 500	-6 500
Netto	-90 000	0	-90 000	-83 500	-6 500

Jätevesi yhteensä

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-1 070 000	-98 000	-1 168 000	-1 041 749	-126 251
Netto	-1 070 000	-98 000	-1 168 000	-1 041 749	-126 251

**INVESTOINNIT
YHTEENSÄ**

Kulut	-1 790 000	0	-1 790 000	-1 593 007	-196 993
Netto	-1 790 000	0	-1 790 000	-1 593 007	-196 993

Kaupungin talousarviossa sitova erä -1 790 000 -1 790 000

Johtokunnan asettamat sitovat erät

Puhdas vesi -720 000 98 000 -622 000
Jätevesi -1 070 000 -98 000 -1 168 000

Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituslaskelman toteutumisvertailu	TA 2023	TA2023 muutos	Ta+muut. 2023	Tot. 2023	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikelyljäämä (-alijäämä)	286 900	70 000	356 900	323 982	-32 918
Poistot ja arvonalentumiset	1 792 600	0	1 792 600	1 761 652	-30 948
Rahoitustuotot ja -kulut	-296 800	-20 000	-316 800	-279 184	37 616
*Toiminnan rahavirta yht.	1 782 700	50 000	1 832 700	1 806 450	-26 250
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-1 790 000	0	-1 790 000	-1 593 008	196 992
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 790 000	0	-1 790 000	-1 593 008	196 992
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 300	50 000	42 700	213 442	170 742
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	-7 469	-7 469
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	2 065 000	-1 065 000	1 000 000	1 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-2 055 500	66 700	-1 988 800	-1 988 804	-4
Lainakannan muutokset yhteensä	9 500	-998 300	-988 800	-988 804	-4
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kaupungilta	0	0	0	319 012	319 012
Saamisten muutos muilta	0	0	0	42 774	42 774
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	0	0	0	-10 821	-10 821
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	431 865	431 865
Rahoituksen rahavirta	9 500	-998 300	-988 800	-213 442	775 358
Rahavarojen muutos	2 200	-948 300	-946 100	0	946 100

5.4. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (ulkoiset)	2023 €	2022 €
Liikevaihto	6 415 985,63	6 248 097,74
Valmistus omaan käyttöön	11 738,72	24 103,24
Liiketoiminnan muut tuotot	3 596,68	15 509,16
Muut tuet ja avustukset	6 238,22	2 268,00
Materiaalit ja palvelut	-3 556 451,48	-3 003 025,35
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 004 141,98	-1 663 276,10
Palvelujen ostot	-1 552 309,50	-1 339 749,25
Henkilöstökulut	-648 647,73	-687 688,15
Palkat ja palkkiot	-517 254,77	-516 821,26
Henkilöstösivukulut	-131 392,96	-170 866,89
Eläkekulut	-107 843,70	-153 093,26
Muut henkilöstösivukulut	-23 549,26	-17 773,63
Poistot ja arvonalentumiset	-1 761 651,90	-1 772 002,31
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 761 651,90	-1 772 002,31
Liiketoiminnan muut kulut	-146 826,54	-161 419,12
Liikeliiketty jäämä (-alijäämä)	323 981,60	665 843,21
Rahoitustuotot ja -kulut	-279 183,94	-387 903,60
Korkotuotot	26 162,69	0,00
Muut rahoitustuotot	6 193,93	9 286,13
Muille maksetut korkokulut	-261 534,62	-97 189,73
Korvaus peruspääomasta	-50 000,00	-300 000,00
Muut rahoituskulut	-5,94	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	44 797,66	277 939,61
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	11 386,91	12 599,22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	56 184,57	290 538,83

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	323 981,60	665 843,21
Poistot ja arvonalentumiset	1 761 651,90	1 772 002,31
Rahoitustuotot ja -kulut	-279 183,94	-387 903,60
*Toiminnan rahavirta yht.	1 806 449,56	2 049 941,92
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	1 593 007,58	-753 363,82
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 593 007,58	-753 363,82
Toiminnan ja investointien rahavirta	213 441,98	1 296 578,10
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-7 468,71	-5 250,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset muilta	1 000 000,00	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 988 804,00	-2 033 804,00
Lainakannan muutokset yhteensä	-988 804,00	-2 033 804,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kaupungilta	319 011,70	565 619,34
Saamisten muutos muilta	42 774,26	183 168,68
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	-10 820,54	14 129,61
Korottomien velkojen muutos muilta	431 865,31	-20 441,73
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	782 830,73	742 475,90
Rahoituksen rahavirta	-213 441,98	-1 296 578,10
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0

Tase

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	2 842 189,22	2 842 189,22
Muut pitkäv. menot	556 496,01	639 970,24	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	8 492 552,91	8 202 014,08
*Aineettomat hyödykkeet	556 496,01	639 970,24	Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	56 184,57	290 538,83
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	11 390 926,70	11 334 742,13
Maa- ja vesialueet	104 670,00	104 670,00			
Rakennukset	8 695 856,41	9 226 148,83	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 842 247,75	12 802 472,66	Poistoero	94 312,75	105 699,66
Koneet ja kalusto	330 550,74	60 110,71	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	94 312,75	105 699,66
Keskeneräiset hankinnat	182 100,00	47 192,79			
*Aineelliset hyödykkeet	22 155 424,90	22 240 594,99	Vieras pääoma		
Sijoitukset			Pitkäaikainen		
Osakkeet ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	10 886 858,00	11 847 328,00
Muut saamiset	91 698,71	84 230,00	Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 695 493,33	1 660 885,37
* Sijoitukset	3 122 418,71	3 114 950,00	*Pitkäaikainen	12 582 351,33	13 508 213,37
**Pysyvät vastaavat	25 834 339,62	25 995 515,23	Lyhytaikainen		
Vaihtuvat vastaavat			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 960 470,00	1 988 804,00
Saamiset			Ostovelat	887 739,28	386 691,39
Lyhytaikaiset			Korottomat velat kaupungilta	3 824,00	14 644,54
Myyntisaamiset	406 831,27	449 628,73	Muut velat	37 144,68	172 184,37
Saamiset kaupungilta	815 073,01	1 134 084,71	Siirtovelat	110 641,32	79 392,17
Muut saamiset	9 400,00	9 449,01	*Lyhytaikainen	2 999 819,28	2 641 716,47
*Lyhytaikaiset saamiset	1 233 070,44	1 594 856,40	**Vieras pääoma	15 582 170,61	16 149 929,84
**Saamiset	1 233 070,44	1 594 856,40	Vastattavaa	27 067 410,06	27 590 371,63
**Vaihtuvat vastaavat	1 233 070,44	1 594 856,40			
Vastaavaa	27 067 410,06	27 590 371,63			

5.5. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus ja suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 13.11.2017 § 129 alla olevan poistosuunnitelman. Suunnitelma on voimassa 1.12.2017 – 31.12.2021 välisenä aikana aktivoitavilla hyödykkeillä. Valtuusto on hyväksynyt päivitetyn poistosuunnitelman 29.11.2021 § 385, jota sovelletaan 1.1.2022 jälkeen aktivoitavilla hyödykkeillä.

Aineettomat hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poisto- aika / poisto-%
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannus menot	Tasapoisto	max. 10 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Tiehankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	20 vuotta
Ratahankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	30 vuotta
Väylähankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	max. 40 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Maanalaiset kallioluolat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakelu - ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	Tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta

Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Investointien aktivointien alaraja on 10 000 euroa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Konsernitili

Kaupungin konsernitilisopimuksen mukaisesti lisalmen Veden rahavarat esitetään kaupungin taseessa rahoissa ja pankkisaamisissa. lisalmen Veden taseessa ne esitetään lyhytaikaisten saamisten ryhmässä, erässä saamiset kaupungilta.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina	2023	2022
Puhdas vesi	2 392 394,45	2 500 398,24
Jätevesi	4 042 668,80	3 781 009,92
Hallinto	2 496,00	8 569,98
Yhteensä	6 437 559,25	6 289 978,14

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet						Pysyvät vast. hyödykkeet yhteensä
	Muut pitkävaik. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kesk.er. hankinnat ja enn.maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hank.meno 1.1.	639 970,24	639 970,24	104 670,00	9 226 148,83	12 802 472,67	60 110,71	47 192,79	22 240 594,99	22 880 565,23
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	34 785,25	1 085 787,25	290 335,08	182 100,00	1 593 007,58	1 593 007,58
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	47 192,79	0,00	-47 192,79	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-83 474,23	-83 474,23	0,00	-565 077,67	-1 093 204,95	-19 895,05	0,00	-1 678 177,67	-1 761 651,90
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hank.meno 31.12.	556 496,01	556 496,01	104 670,00	8 695 856,41	12 842 247,76	330 550,74	182 100,00	22 155 424,91	22 711 920,91
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton kp-arvo 31.12.	556 496,01	556 496,01	104 670,00	8 695 856,41	12 842 247,76	330 550,74	182 100,00	22 155 424,91	22 711 920,91
Olennaiset lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	84 230,00	84 230,00	3 114 950,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 468,71	7 468,71	7 468,71
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	91 698,71	91 698,71	3 122 418,71
Arvonl. ja niiden pal.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	91 698,71	91 698,71	3 122 418,71

Saamisten erittely

Saamisten erittely	2023 Lyh. aikaiset	2022 Lyh.aikaiset
Saamiset kaupungilta		
Myyntisaamiset	13 309,45	6 945,68
Muut saamiset	815 073,01	1 134 084,71
Yhteensä	828 382,46	1 141 030,39
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	7 849,71	9 945,12
Yhteensä	7 849,71	9 945,12
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaup. jäsenenä		
Myyntisaamiset	0,00	2 153,17
Yhteensä	0,00	2 153,17
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistuos.yht.		
Myyntisaamiset	13 905,75	95 046,95
Yhteensä	13 905,75	95 046,95
Saamiset yhteensä	850 137,92	1 248 175,63

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	2 842 189,22	2 842 189,22
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12	2 842 189,22	2 842 189,22
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	8 492 552,91	8 202 014,08
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	8 492 552,91	8 202 014,08
Tilikauden ylijäämä	56 184,57	290 538,83
Oma pääoma yhteensä	11 390 926,70	11 334 742,13

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 908 432,00	5 243 252,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	4 908 432,00	5 243 252,00

Vieras pääoma

Vieras pääoma	2023 Lyh.aikaiset	2022 Lyh.aikaiset
Velat kaupungille		
Ostovelat	3 824,00	14 644,54
Siirtovelat	0,00	0,00
Yhteensä	3 824,00	14 644,54
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	101 538,06	108 761,48
Yhteensä	101 538,06	108 761,48
Vieras pääoma yhteensä	105 362,06	123 406,02

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	89 629,94	71 300,09
Korkojaksotukset	20 708,77	8 092,08
Muut siirtovelat muille	302,61	0,00
Yhteensä	110 641,32	79 392,17

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Vuokravastuut	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä	74 537 €	41 664 €
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	46 040 €	34 068 €

Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksen alaisia kiinteistöjä.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Iisalmen Vesi -liikelaitos on tehnyt liittymis- ja käyttösopimuksen liittymisestä Sonkajärvi-Iisalmi siirtoviemärilinjaan n. 200 metriä ennen siirtoviemärin tasausallasta Iisalmen kaupungin alueella. Tasausaltaan ja sen jälkeisen viemäriverkoston käyttö- ja ylläpitokustannukset jaetaan Peltomäen siirtoviemäriä tulevan jätevesimäärän ja Sonkajärveltä tulevan jätevesimäärän suhteessa. Lisäksi Iisalmen Vesi -liikelaitos osallistuu tasausaltaalta Iisalmeen olevan siirtoviemärin pääoman jäännösarvon kustannuksiin. Iisalmen Vesi -liikelaitoksen osuus on noin 20 % koko siirtoviemärin osuudesta eli vuosina 2023-2050 yhteensä noin 15 000 euroa.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TP2023	Poikkeama
Vakituiset	11,1	12,0	9,0	-25,0 %
Määräaikaiset	2,1	1,5	3,8	153,3 %
YHTEENSÄ	13,2	13,5	12,8	-5,2 %

Henkilöstökulujen erittely	2023	2022
Palkat ja palkkiot	522 623,40	517 955,81
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	107 843,70	153 093,26
Muut henkilöstösivukulut	23 549,26	17 773,63
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	-5 368,63	-1 134,55
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	648 647,73	687 688,15
Käyttöomais. /keskener. kirjatut hlöstökulut	50 012,98	39 577,45
Yhteensä henkilöstökulut	698 660,71	727 265,60

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

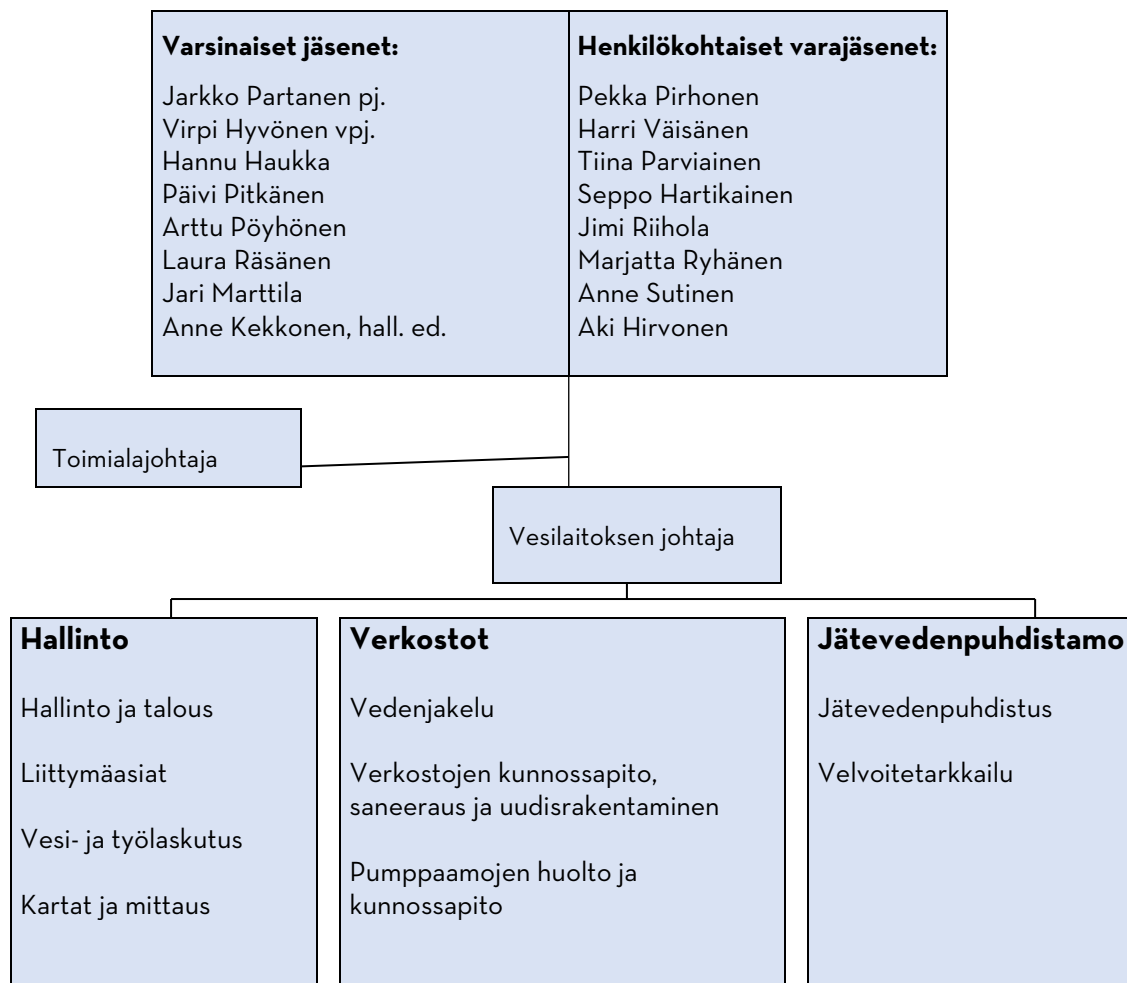
Perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut sisältyvät kaupungin tilinpäätösosioon.

Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot sisältyvät kaupungin maksamaan korvaukseen.

5.6. Organisaatio

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta 31.12.2023

5.7. Tilinpäätöksen allekirjoitus ja merkinnät

36

7. Tilinpäätöksen allekirjoitus ja merkinnät

Iisalmessa, 28.2.2024

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta

Seppo Saarikallio

Matti Kari

Antti Pää

Juha Pää

Juha Pää

[Handwritten signature]

_____

_____

_____

_____

Tilintarkastusmerkintä:

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen

Iisalmessa,   kuun   . päivänä 2024

KPMG Oy, tilintarkastusyhteisö

5.8. Muut eriytetyt laskelmat

TULOSLASKELMA, ruokapalvelun ulkopuolisille myynti

Toimintatuotot	66 793 €
Myyntituotot	66 793 €
Tuet ja avustukset	- €
Muut toimintatuotot	- €
Toimintakulut	-59 297 €
Henkilöstökulut	-14 210 €
Palkat ja palkkiot	-11 591 €
Eläkekulut	- 2 130 €
Muut henkilösivukulut	- 488 €
Palvelujen ostot	- 3 012 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-32 901 €
Muut toimintakulut	- 9 174 €
Toimintakate	7 496 €
Vuosikate	7 496 €
Tilikauden tulos	7 496 €
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	7 496 €
Laskennalliset erät	- 6 520 €
Tilikauden nettotulos	976 €

TULOSLASKELMA, Uimahallin kuntosalipalvelut ulkopuolisille myynti

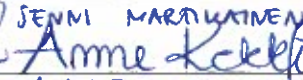

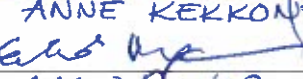

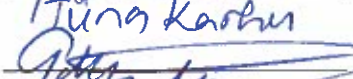

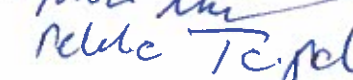

Toimintatuotot	186 288 €
Myyntituotot	598 €
Maksutuotot	185 573 €
Muut toimintatuotot	117 €
Toimintakulut	-158 977 €
Henkilöstökulut	- 41 916 €
Palkat ja palkkiot	- 34 357 €
Eläkekulut	- 6 147 €
Muut henkilösivukulut	- 1 412 €
Palvelujen ostot	- 5 415 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 4 754 €
Muut toimintakulut	-106 892 €
Toimintakate	27 311 €
Vuosikate	27 311 €
Tilikauden tulos	27 311 €
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	27 311 €
Laskennalliset erät	- 25 000 €
Tilikauden nettotulos	2 311 €

6 Tilinpäätöksen allekirjoitus

lisämessä ~~25.03.2024~~ 8.4.2024

lisälmen kaupunginhallitus

 Kirsi Juvonen	 Jenni Martikainen	 Sanna Kauppinen
 Marjo Pyhälä	 Anne Kekkonen	 Aki Hirvonen
 Marjo Euvriäinen	 Essi Pyhälä	 Susanna Kartimo-Kröger
 Tiina Karhu	 Jukka Pyhälä	 Jarmo Roukainen
 Petteri Tuomi		
 Reetta Teijele		

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

lisämessä 7.5.2024

KPMG Oy Ab

Katri Hokkanen
JHT, KHT

7 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Käytetyt kirjanpitokirjat 2023

Pääkirjanpito

Kassanhallinta	Ostoreskontra
Käyttöomaisuuskirjanpito	Päiväkirja
Myyntireskontra	Pääkirja
Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä	

Myyntireskontra, ulkoinen järjestelmä

Vesilaskutus

Konsernikirjanpito

Kirjanpito järjestelmässä, asiakirjat ja tietopyyntölomakeet paperimuotoisena.

Maksuliikenne

Sähköisenä järjestelmässä

Tilinpäätös

Asiakirja säilytetään paperimuotoisena ja sähköisessä järjestelmässä

Tase-erittely

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena.

Säilytysaika

Sidottu tasekirja säilytetään pysyvästi, palkkaluettelot 50 vuotta, muut kirjanpitokirjat 10 vuotta ja tositteet kuusi vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo käytetyistä tositelajeista (kursivoidut Rondo-arkistossa)

Tositelaji	Nimitys	Tositelaji	Nimitys
ALKUSA	Alkusaldot	<i>MUIRS2</i>	<i>Muistiotosite Rondo sisäinen</i>
BUD	Talousarvio	<i>MUISIS</i>	<i>Muistio sisäinen</i>
BUDL	Lisätalousarvio	<i>MUIST1</i>	<i>Muistiotositteet</i>
EXCMUI	Excel-muistiot	OMAKSU	Ostoreskontra maksut
<i>KASSA7</i>	<i>Kassatositteet</i>	<i>OSTOT</i>	<i>Ostolaskut</i>
KLALKU	Konsernin alkusaldot	PALKAT	Palkkatositteet
KLKIRJ	Konsernikirjaukset	<i>PANKKI</i>	<i>Pankkien tiliotteet</i>
KLYHT	Konserni tytär/ky	PUSATE	Pusatek
KOMMUI	Käyttöomaisuus muistiot	<i>R8HYVL</i>	<i>Hyvityslaskujen kuittaus</i>
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	<i>R8LASK</i>	<i>Laskut/ asiakkaat/ R8 laskutus</i>
MR	Hyvityslaskukuittaus	<i>SISLAS</i>	<i>Sisäisen laskut</i>
MR	Tileistä poisto	<i>SISROP</i>	<i>Sisäiset laskut Rondo</i>
MRPHYV	Hyvityslasku kuittaus	YMRHYV	MR hyvityslasku kuittaus
MRPK	Tileistä poisto	YMRK	MR Tileistä poisto
MRPMAN	Manuaalisuoritukset	YMRMAN	MR Manuaalisuoritukset
MRPVII	Viitesuoritukset		
MUIJAS	Muistioiden jaksotus sisäiset		
<i>MUISRO2</i>	<i>Muistiotosite Rondo</i>		